

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

7'nci Toplantı

28 Ekim 2020 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon aşamasında da bütçe görüşmelerinin televizyonda canlı yayınlanmasına, konuşmalarda belirlenen sürelerle uyulmasına, sorulara bakanlarca net cevaplar verilmesine ilişkin görüşme

III.- SUNUMLAR

1.- TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

2.- Sayıştay Başkanı Seyit Ahmet Baş'ın, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

3.- Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç'un, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri

- a) Türkiye Büyük Millet Meclisi*
- b) Sayıştay Başkanlığı*
- c) Kamu Denetçiliği Kurumu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

7'nci Toplantı
28 Ekim 2020 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.13'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon aşamasında da bütçe görüşmelerinin televizyonda canlı yayınlanmasına, konuşmalarda belirlenen sürelerle uyulmasına, sorulara bakanlarca net cevaplar verilmesini ilişkin görüşme yapıldı.

TBMM Başkanı Mustafa Şentop,

Sayıştay Başkanı Seyit Ahmet Baş,

Tarafından, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280);

Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç tarafından, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri,

Hakkında sunum yapıldı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Sayıştay Başkanlığının, Kamu Denetçiliği Kurumunun, 2021 yılı bütçeleri ile 2019 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2 Kasım 2020 Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak saat 18.57'de toplantıya son verildi.

28 Ekim 2020 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.13

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Meclis Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, Kamu Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın çok değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum ve Komisyonumuzun 7’nci Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay Başkanlığı ile Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçe ve kesin hesapları bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Meclis Başkanımıza söz vermek istiyorum...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sabırlı olun arkadaşlar.

...ancak, usul üzerine söz talebi var, önce Sayın Paylan’a, daha sonra da Sayın Usta’ya söz vereceğim.

Buyurun Sayın Paylan.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon aşamasında da bütçe görüşmelerinin televizyonda canlı yayınlanmasına, konuşmalarda belirlenen sürelerle uyulmasına, sorulara bakanlarca net cevaplar verilmesine ilişkin görüşme

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, günaydın. Sayın Meclis Başkanı, Değerli Kamu Denetçisi Başkanı, Sayıştay Başkanı, kamu görevlilerimiz, basının değerli emekçileri; herkese günaydın diyorum, saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı riyasetinde dün hep beraber Meclisin açılış oturumunu yaptık ve açılış oturumunun usul tartışmalarını sürdürürken bizler hepimiz bu bütçelerin halkımızın hakemliğine sunulmasını önerdik ve bunun için de bu bütçe müzakerelerinin canlı yayınlanmasını önerdik. Siz de bu tartışmaların sonucunda şöyle bir sonuç getirdiniz, dediniz ki: “Grup Başkan Vekilleri birbirleriyle konuşsunlar, Meclis Başkanlığına gitsinler, Sayın Mustafa Şentop’a gitsinler, eğer ki Mustafa Şentop bu konuda canlı yayınlanmayı uygun görürse, cevaz verirse buna, burada bu bütçe görüşmeleri canlı yayınlanabilir.” Yani şurada gördüğüm görüntüyü ucuna bir kablo bağlayarak bir televizyon yayınına ve internete çıkarabiliriz dediniz.

* Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, ifadelerimi tam olarak anlatırsanız; tutanakları alın, oradan okuyun. Şunu ifade ettim ben, dedim ki: “Eğer gruplar kendi aralarında anlaşılırsa, yine Meclis Başkanımız Başkanlığında bir araya gelebilirler ve bir karar verirler.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, doğru.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama siz ne dediniz? Farklı bir şey söylediniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, öyle demedim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Dolayısıyla Mecliste grubu bulunan partilerin bir araya gelip kendi aralarında anlaşması yönünde bir ifade kullandım, tutanakları açıp bakın lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, Mecliste partilerin topyekûn bir uzlaşma içinde olduğu çok az madde vardır. Her konuda bazı partiler lehte görüş belirtirler -bu parlamentonun bir doğası gereğidir- bazı konularda aleyhte görüş belirtirler. Ancak burada Mecliste bulunan partilerden yalnızca AKP’li arkadaşlarımız bunun aleyhinde görüş belirttiler. Bu anlamda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – ...bu konuda, tarafsız ve bağımsız Meclis Başkanımız tabii ki çeşitli görüşleri dinler ve sonuç olarak tek bir siyasi partinin görüşünü değil, doğru, hakkaniyetli, milletin lehine olan neyse ona göre bir irade koyar. Sonuç olarak, bir siyasi partinin tahakkümü altında bir Meclis söz konusu olamaz. O açıdan, şu anda Meclis Başkanımız da burada, takdir ederseniz bir usul tartışması açalım, siyasi partiler görüşlerini söylesinler, Meclis Başkanımız da “Bu bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanmasında bir beis yoktur.” derse şu kablonun ucunu internete bağlarız ve bütün milletimiz bu bütçe tartışmalarını izleyebilir ve milletin hakemliğinde bu tartışma sürer.

Bu konuda bir usul tartışması açmanızı talep ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok kısa bir şekilde şunu ifade etmek istiyorum: Dün burada, malum, bütçenin genelini görüştük ve sonunda da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısını dinledik. Hatırlarsanız ilk sunuşunda kendisi -o zaman saat tutmadım, tam bilemiyorum ama- yaklaşık bir saatin üzerinde bir sunum yaptı. Dün de bizim değerlendirmelerimizden sonra ve bizim “soru-cevap” kısmı da on veya on beş dakika oldu, daha sonrasında altmış sekiz dakika Cumhurbaşkanı Yardımcısı sorulara cevap verdi. Aslında sorulara cevap vermedi, daha önceden hazırlanmış notlardan konuşmasını yaptı, okudu. Şimdi, madem bize süre veriliyor, bu sürele buraya gelen herkesin de uyması beklenir. Hadi geneli kapsamlıdır, ilk sunuş bir saat olabilir, ona bir şey demiyoruz ancak sonrasında yirmi dakika olarak saat açıldı ama en son yine Başkanın müdahalesi sonrasında altmış sekizinci dakikada konuşma kesildi. Yani altmış sekiz dakika, hadi sorulara cevap verilmiş olsa yine anlayacağım, sorulara filan cevap verilmedi, son kırk beş dakikadan sonra efendim, dikkatle dinledik, önceki hazırlanmış notlarından okudu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olur mu ya!

ERHAN USTA (Samsun) – Ya müdahale etmeyin, ben düşüncemi ifade edeyim, siz de kendi düşüncenizi söylersiniz varsa söyleyeceğiniz bir şey; niye müdahale ediyorsunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun Sayın Usta.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İsimleri alarak cevap verdi.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, olur mu? İşte onu diyeceğim şimdi, şimdi onu söyleyeceğim tam, biraz sabretseniz anlayacaksınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Kırk beş dakikadan sonra isimler söylenerek cevap verildi fakat sorular yok yani soruların başlığı var gibi... Örnek vereyim: Ben yatırımla ilgili eleştiri yapmışım “Yatırımların 2,4 olan millî gelire oranı 1,8’e düşüyor bu bütçede; bu nasıl bir hizmet bütçesi?” demişim. Bana şu cevap veriliyor, o zaten biliniyor: “Geçen yıl 56 milyar gibi çok düşük bir ödenek bazı var -gerçekleşmesi 80 milyar- 56 milyarın üzerine şimdi 103 milyar veriyoruz, bak şu kadar artış var.” Yani orada rakam cambazlığı yapıldı. 2,4’ten 1,8’e düşüşü soruyorum ben, güya benim soruma cevap veriliyormuş gibi yapıyor... Tabii, kendisi de konuya hâkimdir, değildir onu bilmem.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi...

ERHAN USTA (Samsun) – Bir dakika Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya şimdi bir saniye Sayın Usta, bir saniye; burayı ben yönetiyorum ya, lütfen!

Şimdi, Sayın Usta, şu anda Cumhurbaşkanı Yardımcımız burada değil, yürütme burada değil. Dolayısıyla yani bunları...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir şey söyleyeceğim, müsaade edin.

Nasıl olsa son gün yine bir araya geleceğiz, o gün de bunları dile getirebilirsiniz ama usule yönelik buyurun konuşun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, ben onu arkadaşların müdahalesinden sonra süreye cevap vereyim dedim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar müdahale etmeyin, müdahale etmeyin.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir de şunu söylemeye çalışıyorum, sorulara da cevap veriliyormuş gibi görünüp sorulara cevap verilmedi. Bunu söylemekten muradım şudur Sayın Başkanım; şimdi, bu ikinci günü -Sayın Meclis Başkanımızı da burada bekletiyoruz- hani bundan sonrakilerde lütfen bu konuda sizden Komisyon Başkanı olarak daha fazla dikkat ve özen bekliyoruz; esas söylemeye çalıştığım bu.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Memnuniyetle.

ERHAN USTA (Samsun) – Sürelere biz nasıl uyuyorsak buraya gelen değerli misafirlerimiz de hem sürelere uysunlar hem de lütfen sorularımıza cevap versinler. Bu, işin selameti açısından, konuyu daha iyi kavrayabilmemiz açısından son derece önemli bir husustur. Bu konuda Komisyon Başkanı olarak sizden özen istiyoruz efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli Meclis Başkanımız, çok kıymetli kurumlarımızın başkanları, değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Sözlerime başlarken öncelikle, Fransa’da gerek siyasetçilerin sözlerini gerek dergide, gazetede, mecmuada ülkemiz aleyhine, İslam aleyhine, Müslümanlar aleyhine yapılmış olan yayınları ve Macron’u bir kez daha kınıyorum ve lanetliyorum.

Sayın Başkanım, usul üzerine söz alıyoruz, ben de şimdi şu teklifte bulunuyorum Divana: Plan ve Bütçe görüşmeleri başlarken usul üzerine söz aldık, burada bir ayı geçkin yapacağımız çalışmaların şeklini, saatini, zamanlamasını ona göre ayarladık yani her sabah geldiğimizde burada, dün görüşmüş olduğumuz usulü bir daha tekrar tekrar gündeme getirmenin usulsüzlük olduğunu düşünüyorum Sayın Başkanım. Yani dün karara bağlanan bir şey -yarın bir bakanlık görüşeceğiz- yarın bir daha tekrar gündeme gelecek. Yani şöyle yapalım, usul üzerine değil de gündem dışı bir konuşma söyleyelim. Parti sözcüleri gündem dışı söz alsınlar, üçer beşer dakika konuşsunlar ama bunu usul adı altında yaparak usulsüzlük yapmayalım, usulün dışına çıkmayalım diye öneriyorum Divana.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçe görüşmelerini halktan kaçırıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, halktan bir şey kaçırdığımız yok, dün bu canlı yayın gündeme geldiğinde Plan ve Bütçe Komisyonunun bu Meclisin, yasama faaliyetlerinin âdeta bir mutfağı olduğunu, teknik bir çalışma yaptığımızı söyledik, siz de buna karşı çıktınız, en doğal hakkınız ama ilerleyen saatlerde öyle bir noktaya geldik ki ben buradan size bir şey söyledim, “İyi ki canlı yayınlanmıyormuş, ‘Niye canlı yayınlanmasın.’ dediğimizi çok net bir şekilde ortaya koydunuz.” dedim. Dünkü çalışmalar ortada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, ortada.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet ortadaydı.

Değerli arkadaşlar, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarımız da burada, tarihimizde, Meclis tarihinde 1 defa 2 defa canlı yayınlandığını söylediler, olabilir ama ben bulamadım arşivlerde canlı yayınları. Ama bugüne kadar hiçbir komisyonda -1 defa 2 defa istisna olabilir, belki gözümden kaçmış olabilir- komisyon çalışmalarının canlı yayınlandığını görmedik ve işin ehemmiyeti de ortadan kalkar diye -benim kendi kanaatim, öyle düşünüyorum- eğer bütçe üzerinde halkımızın, milletimizin duymak istediği şeyler varsa biz bu bütçeyi zaten Genel Kurula götüreceğiz, Genel Kurulda saatlerce, günlerce, haftalarca bu tartışmaları yapacağız, herkes oradan mesajını verir. Kaldı ki eğer canlı yayında mesaj vermek istiyorsanız, basın yoluyla burada, Mecliste istediğiniz ortamda, istediğiniz yerde, istediğiniz saatte basına röportaj, demeç verme hakkınız da vardır, bunu en güzel şekilde de kullanabilirsiniz.

Bir diğer konu Sayın Başkanım, şöyle; Sayın Usta dedi ki: “Kırk beş dakika yine icraatın içinden anlattı, bazı sorulara cevap veriyor gibi yaptı.” Biz bunu kabul etmiyoruz yani sorulara cevap veriliyor diye yapılacak bir durum değil, belki siz öyle yanlış anlamış olabilirsiniz.

Değerli arkadaşlar, mesela soru değil, milletvekili arkadaşlarımızın konuşmalarında, hem iktidarı hem de bakanlıkta oturan arkadaşımızı veya Cumhurbaşkanı Yardımcımızı itham eden sözler oluyor. Şimdi, ona cevap vermeyecek mi, sadece bu soru-cevap şeklinde onlara mı cevap vermesi lazım. Tabii ki, Hükümetimizi itham eden veya maksadını aşan bazı konuşmalar olduğu zaman, Hükümet sıralarında oturanların, bakanlarımızın, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın veya biraz sonra Meclis Başkanımızın illa sorulara değil, kendi uygun gördüğü konuşmalara da milletvekillerinin yapmış olduğu konuşmalara da cevap vermesi en doğaldır çünkü burada onlarca milletvekili konuştu, hepsine birden on dakika cevap verip “On beş dakikada toparla.” dediğimiz zaman hiçbir cevap alamayacağımız da malumdur.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla, Değerli Başkanım, usul, tutumunuz hakkında ben lehinde oy vereceğimizi tarafınıza bildiriyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şener...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oylama olmayacak ki.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Usul tartışması olursa yani.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Olmazsa da devam edeceğiz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, bazı arkadaşlar mikrofonda konuşuyorlar, mikrofon kapandıktan sonra da hızlarını kesemiyorlar; niyedir anlayamıyorum yani.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Konuşma sırası bende. Niye giriyorsun araya?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener, Paylan sizin lafınızı kesen.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Paylan'ın bana laf attığını görüyorsunuz, ona da cevap verin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

Sayın Şener, buyurun lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cevap vermeyelim mi Sayın Şener?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Verme. Her şeye cevap mı verilir ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demek “verme”? Siz de söyleyin, “Laf atma.” deyin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, sen iktidarsın. İktidar susmayı bilir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, buyurun lütfen siz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi, değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun geçmişteki görüşmeleriyle bağlantılı olarak canlı yayınların yapılıp yapılmadığıyla ilgili dün bildiklerimi söylemiştim. Bugün Uğur Aydemir, sevgili milletvekilimiz, dostluğumuz da iyidir, sanki benim söylediklerime inanmamış gibi “Ben böyle bir şey tespit edemedim.” diyor; yani bir anlamda da beni tekzip eden bir konuşma yaptığı için söz aldım.

Tekrar, yine, ısrarla söylüyorum. Geçmişte bu Komisyonunda bütçe görüşmeleri naklen yayınlanmıştır. 1997 yılında Maliye Bakanı olarak oraya oturdum ve baştan sona bütçe görüşmeleri televizyondan naklen yayınlandı. Bunu ben yaşadım çünkü oradaki sorulara falan verdiğimiz cevap... Başbakan evine gittikten sonra da televizyonu açmış, bizim müzakereleri görmüş, ertesi gün televizyondan izlediğini ve güzel bir oturum olduğunu ifade ederek tebrik etmişti.

Bunun ötesinde, geçmişte sadece devlet televizyonunun olduğu dönemlerde, Plan ve Bütçe Komisyonunda her gün bütçe üzerine görüş bildiren bütün milletvekillerinin konuşmaları özet hâlinde TRT'den verildi; sadece başlangıcında ve sonunda ana görüşmeler değil, geneli üzerindeki

görüşmeler değil, her gün yapılan görüşmelerde Komisyon üyelerinin hepsinin, iktidar-muhalefet, yaptığı konuşmalar özet hâlinde televizyonda verilirdi, bir Meclis saati vardı. İstisnasız bir buçuk ay boyunca Komisyon üyeleri her gün televizyondalardı. Bu günleri biliyorum ben hatta televizyonun icat edilmediği dönemde de radyoda idiler.

Bu usul ne zaman değişti? Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldikten sonra yavaş yavaş yavaş muhalefetin sesi kısılmaya çalışıldığı için, sonunda, tam anlamıyla sesini kısmak için kaldırıldı. Eskiden, yakın zamana kadar, şu televizyonlar, medya sadece Hükûmetin sunuşlarını çekip gitmezdi; sonuna kadar milletvekillerinin konuşmalarından da yakaladığı önemli yerleri çekerdi ve haberleştirirdi. Siz bunu da kaldırdınız. Hâlbuki bütçeler ve bütçeler vesilesiyle Meclis çalışmalarını iktidarın kendini ifade etmesini halka yansıtmak için değildir; aslında muhalefetin bütçe hakkındaki eleştirilerinin halka yansması içindir. Temel mantığı bu. Siz zaten sürekli medya reytinginin yüzde 95'ini kapatmışsınız, sürekli kendinizi anlatıyorsunuz...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yüzde 97.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, yüzde 97'si, doğru söylüyorsun.

Bir de kızıyor Uğur Aydemir kardeşim. “Ya, hiç lehine bir şey söylemiyorsunuz Hükûmetin.” Erbakan Hoca'nın tabiriyle bir şey söyleyeyim; “Hükûmetin lehine olanları da söyleyelim mi?” dediğimiz zaman şunu söyledi: “Yahu, haftada beş dakika konuşma hakkın var, onun da yarısını Hükûmeti methetmek için mi harcayacaksın? Gece gündüz onlar zaten kendilerini olmadık yere yapmadıkları işlerle methedip duruyorlar. Bir de sen konuşmanın yarısını onlara mı ayıracaksın?”

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Hep bardağın boş tarafını görüyorsun, yaptıklarımızdan da bahset.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Benim bildiğim kadarıyla Sayın Tayyip Erdoğan da -Cumhurbaşkanı olarak- muhalefetteyken iktidar lehine tek bir cümle söylememiştir; söylediye getirin “Bak şunları söylemişti.” diye. Onun için şu huyunuzdan vazgeçin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Biz buradan konuşurken, istiyorsunuz ki iktidarı methedelim. Otuz senedir bugünkü kadar kötü bir ortamı, siyasi ortamı ben hiç görmedim, buna rağmen methiye istiyorsunuz ya, olmaz böyle bir şey!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, teşekkür ederim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bekaroğlu, nedir? Usul üzerine mi?

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bu tartışma gerçekten çok önemli bir tartışmadır; sadece bütçe görüşmeleriyle ilgili değil, Türkiye'nin demokrasisinin kalitesiyle ilgili bir tartışmadır. Bakın, her şeye asimetrik... Biraz evvel Sayın Şener ifade etti “Medyanın yüzde 95'i...” dedi, iktidar sıralarından “yüzde 97'si” denildi. Yüzde 97'si Hükûmet yanlısı -tırnak içinde söylüyorum- yandaş. Böyle bir ortamda tartışma yapılmaz, böyle bir ortamda doğrular bulunmaz Sayın Şentop, Sayın Başkan. Dolayısıyla, siz Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi görüşmelerinin en azından muhalefetin de düşüncelerini ifade edebileceği, bu düşüncelerin halka yansımalarının temin edileceği imkânlar, ortamlar sağlayın. Burada, Plan ve Bütçe Komisyonunda özellikle bütçe görüşmelerinin yayınlanmasında herhangi bir anayasal, yasal engel mi var? Arkadaşımız diyor ki: “Oylama yapalım.” Ya, bu iş oylanmaz ki, her şey oylanmaz arkadaşlar ya, hakla ilgili konular oylanmaz; hak, hak, hak...

Oylanmaz. Bu bizim hakkımız, düşüncemizi ifade edebilmeliyiz, bunu iletilebilmeliyiz. Sayın Aydemir dedi ki: “İstedığınız zaman basın toplantısı yapın.” Yapılmıyor. Dün bu hafta bir gün basın toplantısı yapmak için danışmanım ilgili birimle görüştü: “Dediler ki: ‘Gelecek hafta çarşamba günü toplantı yapmak istiyorsanız bu hafta çarşamba günü saat dokuzda telefon edeceksiniz.’ Dokuza bir kaladan itibaren telefon etmeye başladım, dokuzu bir geçe düştü, ‘Doldu.’ dediler.” diyor bana. Nasıl doldu ya, bir dakikada nasıl doldu, ne oldu? Sayın Şentop, Covid movid diye bir de Covid’i sesimizi çıkarmamızı engellemek için kullanıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Sayın Başkan, bir dakika.

Covid’le ne ilgisi var? Saat başı yaptırıyormuşsunuz. Tamam, dışarıda yaptırıyorsunuz ama saat başı ne demek? On beş dakikada bir yaptırım, yarım saatte bir olsun. Nasıl oluyor, birileri rezerve mi ediyor, ne yapıyor?

Bakın, yanlış şeyler yapıyorsunuz. Bu nedir biliyor musunuz arkadaşlar? İktidar zayıfladıkça, kendine güveni ortadan kalktııkça, sonun yaklaştığını gördükçe muhalefetin sesini kısar; Türkiye siyasi tarihine bakın, hep böyle olmuştur, hep. Sizin sonunuzu gösteriyor bu değerli arkadaşlar, sonunuz yakın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, şimdi, şöyle: Bakın, her arkadaşımız söz talebinde bulunmaya başladı, bunu neticelendirmemiz lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Usul tartışması oluyor işte, ne güzel.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Katircioğlu nedir mesele? Usulle ilgili nedir?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Tartışmayla ilgili bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, artık konuştuk, görüşünüzü HDP olarak ifade ettiler. Farklı bir şey mi söyleyeceksiniz?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Farklı, evet.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu tartışma önemli bir tartışma gerçekten fakat ben bu tartışma yapılırken şunu düşünmeye başladım: Biz haklıyız ama bu haklılığımıza, sizin karşınızda, sizi ikna etme şansına sahip olmadığımızı görüyorum. Kaldı ki böyle bir iradeniz olup olmadığından da çok emin değilim. Yani oylamayla, evet, belki bir oylamaya gelirse sonuçta sizin çoğunluğunuzdan dolayı alırsınız ama arkadaşlar, burada bir demokrasi ilkesi konuşuluyor esas itibarıyla ve açıkçası Plan ve Bütçe Komisyonunda, burada bir uzlaşma üretilebilir mi diye düşündüğümde üretilemeyeceğini anlıyorum. Onun için de -nasıl söyleyeyim- ortak bir şey yaptığımız kanaatini taşıyorum, onun için zor geliyorum buraya açıkçası.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Maalesef Sayın Aydemir, Sayın Paylan; söz veremeyeceğim, ikinize de söz veremeyeceğim; kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır efendim, söz veremeyeceğim; Sayın Paylan, size de söz veremeyeceğim.

Değerli arkadaşlar, dünkü tutumumda herhangi bir değişiklik yok, bugün de herhangi bir değişiklik yok, dün görüşümü zaten ifade ettim. Özellikle, burada oylamaya falan da gitmeyeceğim. Meclis Başkanımız bu konuyla ilgili görüşlerini ifade etmek isterse elbette kendi takdirindedir, bu konuda kendi görüşlerini aktarabilir. Bunu ifade edeyim.

Diğer bir husus: Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Görüşlerini ifade etsinler Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Sayın Paylan, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Hayır, müsaade ederseniz Meclis Başkanı bu konudaki görüşlerini ifade etsin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta'nın dile getirmiş olduğu hususla ilgili olarak şunu ifade edeyim: Tabii, gelen Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız veya bakanlarımız sadece soru-cevap bölümüne yönelik değil, gün boyu konuşulan ve dile getirilen hususlara yönelik de cevap veriyor; bu birincisi.

İkincisi: Bazı sorulara, evet, cevap verilmemiş olabilir, eksiklikler söz konusu olabilir. Bununla ilgili şöyle bir yöntem izliyoruz... Dün de açıkçası Sayın Paylan'ın konuşmasını yadırgadım, yani "yasamaya karşı yürütmenin bir saygısızlığı" şeklinde bir ifade kullanmıştı özellikle bu cevap verme konusunda. Burada, Sayın Paylan, haksızlık ediyorsunuz diye düşünüyorum çünkü biliyorsunuz, her bir bakanımız ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşme neticesinde cevap verilemeyen sorulara ayrı ayrı cevap verip bize yazılı olarak gönderiyor ve her bir Komisyon üyemize de bu cevapları her yıl dağıtıyoruz, bu yıl da benzer bir uygulamayı gerçekleştireceğiz.

Ben her bir arkadaşşıma çok teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a söz vereceğim ama vermeden önce, Sayın Başkanım, şunu da ifade edeyim, çok özür diliyorum: Özellikle bu salonun hazırlanmasında Meclis Başkanımızın çok büyük emeği var. İlk ziyaretimde Meclis Başkanımız hemen bana Tören Salonu'nu bize tahsis edebileceğini ifade etti ve iki hafta gibi çok kısa bir sürede bu Tören Salonu Plan ve Bütçe Komisyonumuz için hazır hâle getirildi; bu açıdan, hem Sayın Meclis Başkanımıza hem Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışanlarına, burada emeği geçen tüm arkadaşlarımıza şükranlarımı sunmak istiyorum, çok çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Fransa Devlet Başkanı Macron'un ve Fransa'daki bazı basın ve yayım organlarının faşizan yaklaşımlarını nefretle kınıyorum, bunu da özellikle ifade etmek istedim.

Buyurun Sayın Şentop.

III.- SUNUMLAR

1.- TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Sayın Başkanı, kıymetli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, kurumlarımızın kıymetli yöneticileri, mensupları, değerli basın mensupları; Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan 2021 Yılı Merkezi Yönetim

Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmeleri için bir aradayız. Komisyonumuzdaki görüşmelerin verimli, faydalı ve hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan diliyorum. Meclisimize sunulan 2021 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin kurumlarımıza, Meclisimize, devletimize, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere, bu yıl Millî Mücadele'nin ve millî iradenin tecelligâhı olan Meclisimizin açılışının 100'üncü yılını idrak ettik. Yüce Meclisimiz, dünya parlamentoları arasında "Gazi" unvanını taşıyan yegâne Parlamentodur. İstiklal Savaşı'nda tam bağımsızlık idealinin ve Millî Mücadele'nin karargâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, 15 Temmuz hain darbe girişimi sırasında da bombalar altında, milletvekillerimiz ve çalışma arkadaşlarımızla görevini kahramanca sürdürerek demokrasi mücadelemizin merkez üssü olduğunu göstermiştir. "Ya istiklal ya ölüm!" şiarı bir kez daha tecelli etmiş, Meclisimiz ikinci kez "Gazi Meclis" unvanını almıştır. Yüz yıldır var olan bu Meclis, milletin azmi ve millî mücadele ruhuyla vücut bulmuştur, yüzyıllar boyunca da aynı kararlılık ve azimle ayakta kalacaktır. İçinde bulunduğumuz bu mukaddes çatı altında yeni yasama döneminde de milletimize hizmet etme imkânına sahip olduğumuz için iftihar ediyoruz.

Büyük bir onur ve heyecanla idrak ettiğimiz Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılını manasına ve önemine yakışır şekilde kutlamak maksadıyla kapsamlı hazırlıklar yapmıştık ancak bütün dünyayla birlikte ülkemizi de tesiri altına alan Covid-19 virüs salgını sebebiyle resmî kabul ve anma programlarının bir kısmı ile ülke genelinde çocuklarımızın ve milyonlarca vatandaşımızın geniş katılımıyla yapmayı planladığımız kutlama faaliyetlerimizin çok büyük bir bölümünü ertelemek ya da iptal etmek zorunda kaldık. Bununla birlikte, Gazi Meclisimizi şanına yaraşır şekilde anmak kadar gelecek nesillere en doğru şekilde anlatmanın taşıdığı önemin de farkında olarak, 100'üncü yıl etkinlikleri kapsamında kalıcı eser niteliği taşıyan pek çok çalışmayı gerçekleştirdik ve bazı projeleri başlattık. Bu kapsamda yapılan faaliyetlere örnek olarak, Meclis Başkanlığımız tarafından 100'üncü yıla özel hatıra para ve pul bastırıldı, kamu spotları hazırlandı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüz yıllık hikâyesini anlatan belgeseller ve literatürde kaynak niteliği taşıyacak eserler hazırlandı, sempozyumlar düzenlendi, 100'üncü yıl coşkusu internet yayınları ve sosyal medya araçlarıyla kamuoyuyla paylaşıldı. Belirtmek isterim ki, bu gibi tarihe iz bırakacak kültürel, bilimsel, sanatsal faaliyet ve eserlerin icrasına ve kamuoyuyla paylaşılmasına 2020 yılının kalan kısmında ve 2021 yılında da devam edeceğiz. Meclisimizin 100'üncü yıl coşkusu yansıtacak nitelikte mümkün olduğunca fazla eseri milletimizin istifadesine sunacağız.

İçinde bulunduğumuz yılın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışını müteakip bir asırlık bir zaman diliminin tamamlandığı çok anlamlı bir dönüm noktasına denk gelmesi vesilesiyle, yüce Meclisin faaliyetlerini sürdürebilmesi için canla başla gayret gösteren bütün çalışma arkadaşlarıma tekrar teşekkür ediyorum. Meclisimizin nice yüz yıllara güç ve kudretle ulaşmasını, ilelebet var olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. Ayrıca, yüce Meclisimizin açılışından bugüne, bu mukaddes çatı altında görev yapan ilk Meclis Başkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, bütün milletvekillerimizi, siyasetçilerimizi, devlet adamlarımızı şükran ve minnetle anıyorum. Vefat edenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet, hayatta olanlara sıhhat, afiyet ve hayırlı, uzun ömürler diliyorum.

Değerli milletvekilleri, tarihin önemli kavşak noktalarından birinden geçtiğimiz müstesna bir döneme sadece millet olarak değil, bütün bir dünya olarak şahit oluyoruz. Bu dönem siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel yapıların, kavramların, kuralların, kurumların, toplumların, devletlerin, coğrafyaların yeniden şekillenmeye başladığı, teknolojinin büyük dönüştürücü etkisinin âdeta kontrolü ele aldığı bir dönem. Bu gelişme, bize, sadece para ve ekonomik varlıkların küreselleşmediğini, aynı zamanda insan hareketlerinin, kültürlerin, sorunların, hatta hastalıkların da küreselleştiğini gösteriyor.

Bildiğiniz gibi, geçtiğimiz yılın son günlerinde Çin’de başlayan bir virüs salgını bütün dünyayı etkisi altına alırken, içinde bulunduğumuz bu büyük değişim sürecine de bir anlamda katalizör etkisi yapmıştır. Bu salgın değişim sürecinin hızını sadece nicelik bakımından artırmakla kalmadı, mahiyetini de değiştirmeye başladı. Geldiğimiz noktada salgının psikolojik, sosyolojik, siyasi, ekonomik, ticari, kültürel ve diğer birçok alandaki etkilerini hep birlikte hissetmeye ve müşahade etmeye devam ediyoruz. Bu vesileyle belirtmek isterim ki, Covid-19 salgınının ortaya çıkardığı olumsuz etkiye rağmen, aldığımız tedbirlerle, Meclisimizin çalışmalarını aksatmadan, yoğun bir yasama dönemi geçiriyoruz. Milletvekillerinin Genel Kurul çalışmalarını, komisyon ve basın toplantılarını sağlıklı ortamlarda gerçekleştirebilmeleri için gerekli görülen tedbirleri derhâl, dikkatle ve titizlikle alıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, tarihi boyunca bölgesinde ve dünyada barış ve istikrarı korumak için mücadele eden, uluslararası sorunların çözümünde yapıcı ve uzlaştırıcı rol üstlenen bir ülke olmuştur. Cumhuriyetin ve demokrasinin teminatı olan Meclisimiz ise gerek ülke içerisinde gerekse bölgesel ve küresel planda barış, huzur ve refahın korunması için üzerine düşen her türlü görevi bu zamana kadar dikkatle yerine getirmiştir ve bundan sonra da yerine getirmeye devam edecektir.

Bildiğiniz gibi, Ermenistan ordusunun başlattığı geniş kapsamlı saldırılar ve Azerbaycan’daki sivil yerleşim birimlerini hedef alan provokasyonlarıyla başlayan çatışmalar, zaman zaman alınan ateşkes kararlarına rağmen kesintisiz olarak devam etmektedir. Son olarak geçen gün Amerika Birleşik Devletleri’nin girişimiyle alınan ikinci ateşkes kararı, başlangıcından dakikalar sonra Ermenistan’ın sivilleri hedef alan saldırılarıyla ihlal edilmiştir. Yine almakta olduğumuz acı haberler, dün itibarıyla Ermenistan’ın başta Terter şehri olmak üzere sivil hedeflere yönelik saldırılarına devam etmekte olduğunu göstermiştir. Daha önce çeşitli platformlarda, bu kapsamda Bakü’de, Azerbaycan Millî Meclisinde ve insanlık suçlarına şahitlik eden Gence’de de ifade ettiğim gibi, sivillere yönelik bu saldırıları şiddetle kınadığımızı bir kez daha huzurlarınızda da ifade etmek istiyorum. Bu saldırılarda şehit olan bütün kardeşlerimizi rahmetle anıyor, gazilere Cenab-ı Hak’tan acil şifalar niyaz ediyorum. Birleşmiş Milletler kararları başta olmak üzere, birçok uluslararası kuruluşun kararlarında kabul ve ilan edildiği üzere, Ermenistan işgali altındaki vatan topraklarını kurtarmak için kahramanca çarpışan Azerbaycan ordusuna muvaffakiyetler diliyorum.

Türkiye ve Azerbaycan, dünyada başka 2 ülke arasında benzeri olmayan bir şekilde “tek millet, iki devlet” anlayışıyla yakın bir ilişkiye sahiptir. Buradan tekrar ifade etmek isterim ki: Türkiye, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da tarihi gerçeklere ve uluslararası hukuka göre haklı olan davasında ve vatan savunmasında Azerbaycan’ın yanında yer almaya devam edecektir.

Değerli milletvekilleri, bizler bu coğrafyada her zaman kalıcı barıştan yana olduk. Adalete ve hukuka olan inancımızla Doğu Akdeniz’de ihdas edilen gerginliği diplomasinin bütün imkânlarıyla çözmekten yanayız. İçinde bulunduğumuz coğrafyanın kalıcı barışa kavuşması, kararlı duruşumuzu devam ettirmemizi zorunlu kılıyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak uluslararası sorunların ve meydan okumaların tamamında, yerinde ve zamanında tavır alarak etkili bir duruş sergiledik. Meclisimiz, milletimize, devletimize, demokrasimize ve bağımsızlığımıza yönelen her türlü saldırı karşısında ülkemizin sınırlarını ve milletimizin güvenliğini korumak, istiklalimize sahip çıkmak ve demokrasimizi yaşatmak için bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da görevini yapmaya kararlılıkla devam edecektir.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; bilinmelidir ki bizler Gazi Meclisin şerefli mensupları olarak tali meselelerde ihtilafa düşsek dahi, millî meselelerde asla ihtilafa düşemeyiz.

Yüce Meclisimizin açılışının 100'üncü yıl dönümünde milletimizin de bizden beklentisi, fikir ve telakki farklılıklarımıza rağmen bu yolda mutabakatla hareket etmemiz, millî çıkarlarımızın tahakkuku için el birliği yapmamızdır.

Fikir ayrılıklarımız, ülkemiz ve milletimiz için en doğruya, en faydalıya ulaşmak için ortaya koyduğumuz çabaların bir göstergesidir. Siyasi rekabet ile ülkeye ve millete hizmet yarışı arasındaki çizginin en iyi korunduğu yer Meclisimizdir. Yeni yasama yılında da kritik konularda bir araya gelip ortak hareket edebilme şeklindeki hayati yaklaşımı sürdüreceğimize inanıyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2021-2023 dönemi bütçe teklifiyle ilgili değerlendirmelere geçmeden önce sizlere yasama ve denetim faaliyetlerimizle ilgili kısa bilgiler vermek istiyorum.

Bu kapsamda 27'nci Dönemde Başkanlığımıza 3.147 kanun teklifi sunulmuştur. Genel Kurul gündemine giren 211 kanun teklifinden 106'sı kanunlaşmış, 1 adet de İç Tüzük değişikliği gerçekleştirilmiştir. Hâlihazırda 104 kanun teklifi Genel Kurul gündemindedir, 2.930 kanun teklifi ilgili komisyonlardadır. Ayrıca, değişik konularda 81 Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı alınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte, kanun teklif etme yetkisinin münhasıran milletvekillerine tanınmış olması, milletvekillerinin kanun teklifi taslağı hazırlama taleplerinin karşılaması yönünde kurumsal kapasitemizin güçlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Meclis Başkanlığımız bu bağlamda bir dizi çalışma yürüterek yasama süreçlerine destek sunan idari teşkilatın kapasitesini güçlendirmiş, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı bünyesinde "Teklif Destek Bürosu" adıyla kurumsal bir mekanizma oluşturmuştur. Böylelikle 27'nci Dönemde milletvekillerinin talepleri doğrultusunda 200'ü uluslararası anlaşmalara yönelik olarak hazırlanan kanun teklifi taslağı ile 612'si kanun teklifi taslağı olmak üzere toplam 812 kanun teklifi taslağı burada hazırlanmıştır.

Denetim faaliyetlerimiz kapsamında Başkanlığımıza verilip işleme alınan 34.713 soru önergesinden 22.460'ı muhataplarına cevaplandırılmış; bu söz konusu 22.460 önerenin 4.299'u süresi içerisinde, 18.161'i ise süresi geçtikten sonra cevaplandırılmıştır. Bunlardan 5'i geri alınmış, 11.792'si cevaplandırılmamış olup 456'sı hâlen işlemedir.

27'nci Dönemde Başkanlığımıza 21 genel görüşme önergesi verilmiş olup bunlar Genel Kurul gündeminde yer almaktadır.

Yine aynı dönemde Meclis Başkanlığımıza gelip işleme alınan 3.312 Meclis araştırması önergesinden 3.265 önerge Genel Kurul gündemindedir. 45 araştırma önergesi, konularına göre birleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülüp kabul edilmiş ve böylece, Down Sendromu ve Otizm Araştırma Komisyonu, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Araştırma Komisyonu, ALS, SMA ve Benzeri Hastalıkları Araştırma Komisyonu, Hayvan Haklarını Araştırma Komisyonu, Bilişim Teknolojileri Bağımlılığını Araştırma Komisyonu, Rabia Naz Vatan Başta Olmak Üzere Şüpheli Çocuk Ölümünü Araştırma Komisyonu olmak üzere 6 Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. Komisyonlar birçok toplantı ve yerinde inceleme gerçekleştirmiş; araştırma konularıyla ilgili olarak kurum ve kuruluşlardan, akademisyenlerden, sivil toplum örgütlerinden bilgi almıştır.

Bütün komisyonlar, raporlarını Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuş ve raporlar bastırılarak dağıtılmıştır. Bu komisyonlardan Hayvan Haklarını Araştırma Komisyonu raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da görüşülmüştür.

Öte yandan KİT Komisyonu, denetim kapsamında bulunan kamu iktisadi teşebbüslerinin 2017 ve 2018 yıllarına ait Sayıştay denetim raporlarını alt komisyonlarda görüşmüştür. KİT alt komisyonları, şubat-haziran ayları arasında toplam yedi saat süren 34 toplantı gerçekleştirmiştir. Ayrıca, söz konusu kuruluşlara ait alt komisyon raporları, kasım ayı içerisinde üst komisyonunda görüşülmeye başlanacaktır.

Diğer yandan, 2019 yılı dış denetim raporları kapsamında Sayıştay tarafından hazırlanarak Başkanlığımıza sunulan Genel Uygunluk Bildirimi, Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu, Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu ve 190 kamu idaresine ilişkin denetim raporu olmak üzere toplam 194 Sayıştay raporu Başkanlığımıza verilmiş, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş bulunmaktadır.

Tutanak hizmetleri kapsamında yürütülen faaliyetlere bakacak olursak, bu dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 172 birleşimde 738 oturum yapılmıştır. Birleşimlerde, bin yüz elli altı saat dört dakika çalışılmış ve toplam 49.428 sayfa tutanak tutulmuştur. İhtisas komisyonları ve Meclis araştırması komisyonlarında ise bin iki yüz on altı saat elli sekiz dakika çalışılmış ve toplam 25.775 sayfa tutanak tutulmuştur.

Milletvekillerimizin Genel Kurul ve komisyon toplantılarında yaptıkları konuşmalar, elektronik posta adreslerine gönderilmekte, ayrıca, bu konuşmaların tamamı yasama yılı sonunda taşınabilir belleklerle milletvekillerimize sunulmaktadır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; şimdi de Meclisimizin dış ilişkiler faaliyetleri hakkında bazı bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum. Meclisimiz, 27'nci Dönemde dış ilişkiler faaliyetlerini devletimizin "girişimci ve insani dış politika" ilkesiyle uyumlu bir şekilde yürütmüş, geleneksel diplomasi araçlarına parlamenter seviyede elinden gelen katkıyı sunmuştur.

Parlamenter diplomasinin, devletler arası ilişkilerde her geçen gün daha büyük bir rol oynaması hasebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi, ikili ve çok taraflı ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda bulunmak gayesiyle ülke parlamentoları, uluslararası parlamenter asambleler ve uluslararası kuruluşlarla temaslarını salgın sürecine rağmen yoğun biçimde sürdürmeye gayret etmiştir.

Ülkeler arası ikili ilişkileri geliştirme kapsamında 144 ülke ile kurulan dostluk gruplarının faaliyetleri bu dönemde de hem parlamenter diplomasi çalışmalarını zenginleştirmiş hem de Türkiye'nin etkinlik coğrafyasının genişlemesine katkı sağlamıştır.

Son yirmi yıldır izlenmekte olan çok yönlü dış politika çalışmaları çerçevesinde, Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ile ilişkilerini geliştirmek amacıyla Meclisimiz; Bolivya, Ekvator, Kolombiya, Peru ve Şili parlamentolarından oluşan And Parlamentosuna gözlemci üye olması yönündeki davete icabet etmiş ve And Parlamentosu Türk Grubu kurulmuştur.

Bu dönemde, ayrıca, Türkiye-Azerbaycan-Almanya arasında oluşturulan Bakü Diyalog ve İş Birliği Platformunun kurumsallaşması ve genişlemesine yönelik çalışmalar Türkiye Büyük Millet Meclisinin öncülüğünde devam etmiştir.

Diğer yandan, Birleşmiş Milletler Batı Grubunun 27 Şubat 2020 tarihli toplantısında Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Volkan Bozkır'ın, Birleşmiş Milletlerin en üst düzey görevi olan 75'inci Genel Kurul Başkanlığına adaylığı oy birliğiyle onaylanmış ve Bozkır 17 Haziran 2020 tarihinde bu göreve seçilmiştir. Böylelikle, Birleşmiş Milletlerin en üst organı olan Genel Kurulun Başkanlığını ilk defa bir Türk vatandaşı üstlenmiştir.

Covid salgını sürecinde de Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış ilişkiler faaliyetleri kapsamında toplantı ve görüşmelerine ara verilmemiş, bunların videokonferans yoluyla gerçekleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak Güney Doğu Avrupa İş Birliği Süreci Parlamentar Asamblesi 7'nci Genel Kurul Toplantısı ile Parlamentolar Arası Birlik tarafından düzenlenen 5'inci Dünya Parlamento Başkanları Toplantısı'na videokonferans yoluyla katıldım.

Ülkelerimiz arasında gelenek hâline geldiği üzere, 10-12 Eylül 2020 tarihleri arasında Azerbaycan Millî Meclisi Başkanı Sahibe Gafarova, ilk yurt dışı ziyaretini Türkiye'ye düzenlemiştir. Ben de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yeniden seçilmemden sonra ilk yurt dışı ziyaretimi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan 4 siyasi partiye mensup milletvekili arkadaşlarımızla birlikte 18-20 Ekim tarihleri arasında kardeş Azerbaycan'a yaptım. Ziyaretimizle bu geleneği devam ettirmenin yanında, Azerbaycan'ın işgal altındaki öz topraklarını kurtarmak için yürüttüğü operasyonlar devam ederken kardeşlerimize destek vermeyi de amaçlamış olduk. Her zaman ifade ettiğimiz üzere Azerbaycan'la "iki devlet, tek millet"iz ve aynı ulu çınarın iki dalıyız.

Yine, bu dönemde uluslararası parlamenter asamble Türk grupları 30 toplantıya video konferans yoluyla iştirak etmiş, dostluk gruplarımız da muhataplarıyla pek çok video konferans toplantısı gerçekleştirmiştir.

Ayrıca, uluslararası komisyonlarımızın başkanları, Türkiye'nin görüşlerini geniş çevrelere duyurabilmek amacıyla muhataplarına pek çok mektup kaleme almış, böylece bir yandan Türkiye Büyük Millet Meclisinin görünürlüğü artırılırken diğer yandan Türkiye'nin çıkarlarını savunma noktasında hassasiyetlerimizi dile getirmişlerdir.

Değerli milletvekilleri, yasama faaliyetlerine bilgi desteği sağlamak ve milletvekillerimizden gelen bilgi taleplerini karşılamak üzere, araştırma hizmetleri kapsamında, bu dönemde rapor, bilgi notu, bilgi derleme ve doküman türünde 483 çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Avrupa Parlamento Araştırma ve Dokümantasyon Merkezi aracılığıyla çeşitli ülke parlamentolarından gelen 147 adet bilgi talebi karşılanmıştır.

İdari faaliyetlerimizle ilgili bazı kısa bilgileri de hızlıca geçmek istiyorum.

Bu dönemde, yasama ve denetim faaliyetlerinin daha etkin yürütülebilmesine destek sağlamak amacıyla Ana Bina ve Halkla İlişkiler Binası ile komisyon toplantı salonları başta olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinin iç ve dış mekânlarında bakım, onarım ve iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar, zorunlu durumlar hariç, mümkün mertebe Meclisin tatilde olduğu dönemlerde gerçekleştirilmiştir.

Milletvekillerimizden gelen yoğun talepler üzerine 2020 yılında külliye içerisinde yeni bir lokanta binası yapılmıştır. 100'üncü Yıl Bahçe Lokantası, milletvekili bölümü 2 katlı, personel bölümü tek katlı olacak şekilde 8 dönümlük arazinin 1.500 metrekaarelik alanına oturmaktadır. 2019 yılı içerisinde ihalesi yapılan inşaat yüz seksen gün gün gibi kısa bir süre içerisinde tamamlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yılında milletvekillerimizin ve personelimizin hizmetine açılmıştır.

Genel Kurul Salonu'nun tadilatı için Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığıyla 10 Mart 2020 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Bu kapsamda, 2020 yılı içerisinde Genel Kurul Salonu'nun hatip kürsüsü hidrolik iner-çıkara sisteme çevrilmiş, tavan ve duvar yüzeylerindeki akustik boyalar yenilenmiş, tüm koltukların bakımları yapılmıştır. Ayrıca, rejî odasının arkasına sistem odası yapabilmek için gerekli tadilatlar ve hazırlıklar tamamlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin geç tatile girmesi ve salgın süreci şartlarının elvermemesi sebebiyle 2020 yılı içerisinde yapılması planlanan elektronik oylama, yoklama, görüntüleme ve seslendirme sistemlerinin yenilenmesi işleri ile milletvekili sıralarının revizyonu ve halıların yenilenmesi işleri ise ertelenerek 2021 yılı programına alınmıştır.

Diğer yandan, Bina Deprem Yönetmeliği çerçevesinde, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesince yapılan tetkikler neticesinde İstanbul'daki Yıldız Konukevi binamızın güçlendirilmesinin gerektiği tespit edilmiş olup tadilat ve onarım çalışmaları başlamıştır. Güçlendirme çalışmaları yürütülürken binanın içerisindeki tüm mahallerle birlikte elektrik ve mekanik tesisatları da yenilenecektir. Söz konusu işlere başlanmış olup yüz seksen gün içerisinde, muhtemelen mart ayı başına kadar tamamlanacaktır. Böylece hizmete mart ayı başında alacağız Yıldız Konukevi'ni inşallah.

Ayrıca, Halkla İlişkiler Binası'nın 5'inci katında yer alan yaklaşık 800 metrekare büyüklüğündeki teras alan üstü otomatik açılır-kapanır tente sistemiyle, etrafı ise mevcut binanın görüntüsüyle uyumlu olacak şekilde otomatik giyotin pencere sistemiyle kapatılarak milletvekillerimizin ve çalışanlarımızın kullanımına sunulacaktır. Bu çalışma da başlamış olup doksan gün içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.

Bildiğiniz gibi, mekân yetersizliği sebebiyle idari teşkilatımızın bazı birimleri Türkiye Büyük Millet Meclisi külliyesi dışında hizmet sunmaktadır. Önümüzdeki dönemde katlı personel otoparkı üzerine 7 bin metrekare kullanım alanına sahip ve 600 personelin görev yapabileceği yeni bir personel binası yapılarak dışarıdaki birimler bu binaya taşınacaktır. İşin projesi tamamlanmış olup 2021 yılı içerisinde yapım ihalesi gerçekleştirilecektir.

Ayrıca, mevcut kreş binamız da Türkiye Büyük Millet Meclisi külliyesi dışındadır. Binanın fiziki kapasitesi yetersiz olduğundan hizmet taleplerinin tamamı karşılanamamaktadır. Bu sebeple, 400 öğrenci kapasiteli, 5.700 metrekare kullanım alanına sahip, Ana Bina'yla uyumlu yeni bir kreş binası külliyeye içerisinde yapılacaktır. Proje hazırlanmış olup yapımı ve ihale süreci başlamıştır.

Yine, İstanbul'daki Florya Sosyal Tesislerinde Atatürk Köşkü, genel sekreterlik binası, yaverlik binası, belediye binası, otel binası, resepsiyon binası ve restoran binaları bulunmaktadır. Duyulan ihtiyaç doğrultusunda bunların tadilat ve onarımları için projelendirme süreci başlatılmıştır. Projelerin tamamlanmasını müteakip 2021 yılı içerisinde tadilat ve onarım ihalesi yapılacaktır.

Değerli milletvekilleri, biraz vakit azaldığı için –Erhan Bey gitti ama- süremi aşmamak konusunda atlayarak geliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Süreniz var efendim çünkü biz yirmi dakika açtık dolayısıyla ilave süremiz var.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Peki.

Arkadaşlar, o zaman hızlıca başlıklarla devam edeyim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Canlı yayın...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şimdi, ben, kendi süreme ayrıca müdahalelerle...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun siz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sonunda konuşacağız, bugün uzun vaktimiz.

Değerli arkadaşlar, kütüphane ve arşiv hizmetleri kapsamında 34.812 okuyucuya kütüphane hizmeti verilmiş, koleksiyona 2.845 yeni kitap eklenmiş, toplam kitap sayısı 324.350'ye ulaşmıştır. Toplam yayın sayısı, süreliyle beraber 410.326'ya yükseltilmiştir. Dijitalleştirme faaliyetleri kapsamında 70 kitap dijital ortama aktarılmıştır. Ayrıca dijitalleştirilmiş yayınlarımız başta olmak üzere

2.713 elektronik yayın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Açık Erişim Sistemi üzerinden araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Yıl içerisinde Açık Erişim Sistemi'nden faydalanan araştırmacı sayısı 331.976 olmuştur.

Arşiv hizmetleri kapsamında yürüttüğümüz İstiklal Mahkemeleri arşiv belgeleri üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Bugüne kadar; tanıtım cildi, İstanbul, El-Cezire, Eskişehir, Isparta, Şark ve 2'nci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi arşiv belgeleri kitap olarak yayımlanmıştır. Bu yayınlar ayrıca internet üzerinden araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır. Kitaplaştırma çalışmaları devam eden 1'inci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi arşiv belgeleri de en kısa sürede yayımlanacaktır.

Bu yıl içerisinde elektronik ortamda araştırmacıların istifadesine açılması planlanan bir diğer arşiv çalışması da istiklal madalyaları arşiv belgeleridir. Ayrıca çalışmaları devam etmekte olan Demokrat Parti Meclis Grubu müzakere zabıtlarının da en kısa sürede araştırmacıların erişimine sunulması planlanmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin basın, yayın ve halkla ilişkiler hizmetlerine dair faaliyetleri hakkında da kısa bilgi vermek istiyorum. Bilindiği üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Genel Kurul toplantılarını 14.00-21.00 saatleri arasında canlı olarak yayınlamaktadır. Genel Kurulun 21.00'den sonra devam eden çalışmaları ise resmî internet sitemiz ve mobil uygulamamız üzerinden canlı olarak takip edilebilmektedir. Bu kapsamda 27'nci Dönemde; Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu tarafından Genel Kurulda 885 saat, Türkiye Büyük Millet Meclisi resmî internet sitesi üzerinden de 242 saat olmak üzere toplam 1.127 saat canlı Genel Kurul yayını, resmî internet sitesi üzerinden de 96 saat siyasi parti grup toplantıları canlı yayını yapılmıştır.

Diğer taraftan Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonunun hizmet kalitesinin artırılması amacıyla teknik altyapısının güçlendirilmesi projesi başlatılmıştır. TBMM TV, 1994 yılından bugüne kadar kurulduğu günün teknolojisiyle hizmet vermektedir. Bu amaçla, Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı ile 31 Mart 2020 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Yine bu dönemde 448.449 kişiye ziyaretçi kabul ve rehberlik hizmeti verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevinde de yasama denetim faaliyetleriyle ilgili 22 milyon 871 bin 930 sayfa, yasama belgeleri haricinde ise 19 milyon 163 bin 533 sayfa baskı işi gerçekleştirilmiştir.

Diğer yandan Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde; 603 başvuruya işlem yapılmış, 426 başvuru cevaplanarak bilgi edinme hakkı kapsamında vatandaşlarımızın ilgili bilgi ve belgelere erişimi sağlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bilişim sistemlerinin kesintisiz hizmet vermesi için gayretler sürdürülmüştür. Savunma Sanayii Başkanlığıyla 10 Mart 2020'de imzalanan protokolle Genel Kurul oylama, yoklama sistemlerinin yenilenmesi çalışmalarına başlanmıştır. Güvenlik Koordinasyon Kurulu kararlarına binaen kamera güvenlik sistemlerinin altyapısı da geliştirilmiş ve genişletilmiştir.

Ayrıca, milletvekillerimizin kimlik kartlarının basım işlemleri, imzalanan protokol kapsamında Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılarak kimliklerin dağıtımına başlanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ve yasama organı eski üyelerinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, sürücü belgesi, diplomatik pasaport, yivli ve yivsiz silah ruhsatı alma, yenileme başvurularıyla ilgili kurumlarca görevlendirilen personel tarafından Halkla İlişkiler Binası Zemin Kat'ta tahsis edilen bürolarda çalışmalar sürdürülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde çeşitli unvan ve statülerde çalışan 4.003 idari teşkilat personeli, 1.866 milletvekili ve siyasi parti grubu personeli ile 918 koruma personeli yasama ve denetim faaliyetlerine destek vermektedir. 27'nci Dönemde çeşitli unvanlarda 110 personel sınavla

göreve başlatılmıştır. Ayrıca, 298 kadro için açılan sınavın sözlü ve uygulama sınavları tamamlanarak personelin kasım ayı içinde göreve başlatılmaları planlanmaktadır. Bu dönemde personelimize yönelik 56 eğitim programı düzenlenmiş olup bu eğitimlere 6.985 çalışmamız katılmıştır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; 2021-2023 dönemine ait bütçe teklifimizle ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, 2019 yılı kesin hesap sonuçları ve 2020 yılı bütçemize ilişkin bazı kısa bilgiler vermek istiyorum. 2019 yılı bütçemiz 1 milyar 816 milyon 197 bin TL olarak kanunlaşmış, yıl içinde yapılan aktarmalarla birlikte 1 milyar 816 milyon 358 bin 362 TL olmuştur. 2019 sonu itibarıyla bu rakamın 1 milyar 319 milyon 659 bin 892 lira 47 kuruşu harcanmıştır. Yıl sonu bütçe gerçekleştirme oranı yüzde 72,7 olmuştur.

2020 yılı bütçemiz ise 1 milyar 747 milyon 789 bin TL olarak kanunlaşmış, yıl içinde yapılan aktarmalar ve ödenek ilaveleriyle birlikte eylül ayı sonu itibarıyla toplam ödenek 1 milyar 747 milyon 916 bin 310 lira olmuştur. Bu ödeneğin eylül ayı sonu itibarıyla 1 milyar 68 milyon 438 bin 758 liralık kısmı, diğer ifadeyle yüzde 61,1'i harcanmıştır. Yıl sonunda bütçe gerçekleşmesinin yaklaşık yüzde 85 olması beklenmektedir.

Değerli üyeler, değerli milletvekilleri; şimdi de 2021 yılı bütçe teklifimizle ilgili olarak kısa bilgileri arz etmek istiyorum. Bilindiği üzere, 2021 yılı bütçe teklifinin oluşturulmasında performans esaslı program bütçe sistemine geçilmiştir. Başkanlığımız tarafından da 2021 yılı bütçe teklifinin hazırlanmasında mevcut program sistemine uygun şekilde tasarruf tedbirlerine azami riayet edilmiş olup bir önceki yıla göre yüzde 8,4 oranında artışla bütçemiz 1 milyar 894 milyon 56 bin lira olmuştur. Performans esaslı program bütçe sistemine uygun şekilde hazırlanan 2021 yılı bütçemizde Türkiye Büyük Millet Meclisine özgü yasama programının yanı sıra, diğer kurumlarla ortak olan yönetim ve destek programı ile program dışı giderler yer almaktadır. Bu çerçevede, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama, denetim ve temsil faaliyetleriyle doğrudan ve/veya dolaylı olarak ilişkilendirilen giderleri yasama programında, yasama programıyla ilişkilendirilemeyen faaliyetler ile ortak yönetim giderleri yönetim ve destek programında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleriyle doğrudan ilişkisi olmayan diğer giderler ise program dışı giderlerde bütçelendirilmiştir.

Program bütçe sınıflandırması açısından 2021 yılı bütçe teklifimizin dağılımına bakarsak; yasama programı bütçenin yüzde 71,4'üne yani 1 milyar 351 milyon 463 bin liraya, yönetim ve destek programı bütçenin yüzde 23,1'ine yani 437 milyon 946 bin liraya, Kamu Denetçiliği Kurumu ile Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna yapılan hazine yardımlarından oluşan program dışı giderler ise bütçenin yüzde 5,5'ine yani 104 milyon 647 bin liraya tekabül etmektedir.

Ekonomik sınıflandırma açısından 2021 yılı bütçe teklifimizin dağılımına bakarsak; personel giderleri yüzde 56,2, Sosyal Güvenlik Kurumu devlet primi giderleri yüzde 7,3, mal ve hizmet alımı giderleri yüzde 13,2, cari transferler yüzde 15,1, sermaye giderleri yüzde 8,1, sermaye transferleri ise binde 1 oranında ağırlığa sahiptir.

Öte yandan, daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde, 6328 sayılı Kanun gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olan Kamu Denetçiliği Kurumuna hazine yardımı olarak 39 milyon 647 bin lira pay ayrılmıştır. Bu tutar toplam bütçemizin yüzde 2,1'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 41'inci maddesi gereğince, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna hazine yardımı olarak 65 milyon lira pay ayrılmıştır. Bu tutar toplam bütçemizin yüzde 3,4'ünü oluşturmaktadır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; milletvekillerimizin çalışmalarını kolaylaştırmak hiç kuşkusuz Başkanlığımızın birinci önceliğidir. Bu çerçevede, arkadaşlarımızla beraber, sayın milletvekillerimize her zaman daha iyi hizmet sunabilmenin gayreti içerisinde olmuştuk. Türkiye

Büyük Millet Meclisinin teknolojik imkânlardan en iyi şekilde yararlanarak daha etkin, verimli, hızlı bir şekilde hizmet üretebilmesi için çalışmalarımızı aralıksız sürdürüyoruz. Bu kapsamda, 2021 yılı bütçe hedefimiz, yasama ve denetim yetkisini kullanan siz değerli milletvekillerimizin sağlığına azami hassasiyeti göstererek çalışma şartlarını iyileştirmek, yasama sürecini ve kalitesini geliştirmek olacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2021-2023 dönemi bütçe teklifi; 2021 yılı için 1 milyar 894 milyon 56 bin TL, 2022 yılı için 2 milyar 164 milyon 534 bin TL, 2023 yılı için de 2 milyar 417 milyon 224 bin TL olarak öngörülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2020 yılı bütçe uygulaması ve önümüzdeki üç yıllık döneme ilişkin bütçe teklifiyle ilgili açıklamalar çerçevesinde bazı proje, rakam ve bilgileri sizlerle paylaştım. Bu konularda detaylı bilgiler sizlere dağıtılan dokümanlarda ve flaş belleklerde yer almaktadır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama, denetim faaliyetleri esnasında ihtiyaç duyduğu hizmetlerin yürütülmesi gayesiyle yaptığımız çalışmalarda sizlerin de gereken desteği sağlayacağımıza gönülden inanıyorum.

Konuşmamı tamamlarken bu gece idrak edeceğimiz Peygamber'imizin doğumunun 149'uncu sene devriyesini, milletimizin Mevlit Kandili'ni tebrik ediyorum.

Malumunuz yarın 29 Ekim, cumhuriyetimizin ilanının 97'nci yıl dönümü. Milletimizin Cumhuriyet Bayramı'nı bugünden, şimdiden tebrik ediyorum.

2021 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, siz değerli milletvekillerimize saygılarımı, en iyi dileklerimi sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Şentop'a teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Sayıştay Başkanımız Sayın Seyit Ahmet Baş'a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

2.- Sayıştay Başkanı Seyit Ahmet Baş'ın, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

SAYIŞTAY BAŞKANI SEYİT AHMET BAŞ – Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, Plan ve Bütçe Komisyonunun Sayın Başkanı ve saygıdeğer üyeleri; konuşmama başlarken şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'ya göre Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerin gelir, gider ve mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama, kesin hesap kanun tasarılarına genel uygunluk bildirimini hazırlama, kamu işletmelerinin denetimi ile kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlemlerini yapmakla yükümlüdür. Sayıştay bu kapsamda Anayasa ve yasalarla kendisine verilen görev, yetki ve sorumluluklarını sürekli gelişim anlayışı içerisinde, dünyadaki gelişmeleri de izleyerek en etkin bir şekilde yürütmekte; yüce Meclis adına yaptığı denetimleri dürüst, ön yargıdan uzak, tarafsız bir biçimde ve aynı zamanda uluslararası denetim standartlarına uygun bir şekilde planlayıp yürütmekte; kamu yönetiminin saydamlığına ve hesap verebilirliğine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Sayıştay denetimleri yıllık olarak yürütülmekle birlikte bir bütün olarak denetim süreci, önceki yıllar denetim sonuçlarının değerlendirilmesi, döneme ilişkin denetimlerin planlanması, takip eden dönemlerde de denetim sonuçlarının izlenmesi olmak üzere üç dört yıllık bir döngüyü kapsamaktadır.

2019 yılı denetim programı kapsamında 5018 sayılı Kanun'a tabi 179, bu kanuna tabi olmayan 11 kamu idaresi olmak üzere toplam 190 adet Sayıştay denetim raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Mahallî idareler, bağlı idareler ve mahallî idare şirketleri olmak üzere 205 kamu idaresinde de denetim gerçekleştirilmiştir. Kamu işletmelerinin denetimine ilişkin olarak 81 adet Sayıştay denetim raporu aralık ayı içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır. Gelecek yıl 101 kamu işletmesi de dâhil olmak üzere 572 adet kamu idaresi nezdinde denetim yapılması planlanmaktadır. Bu raporlarla birlikte Genel Uygunluk Bildirimi, Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu, Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu ile Kamu İşletmeleri Genel Raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmakta ve mevzuat çerçevesinde Sayıştay "web" sitesinde yayınlanmaktadır.

Kamu zararı iddialarına ilişkin olarak iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas raporlar ise kasım ayı sonuna kadar hüküm tesis edilmek üzere Sayıştay mahkemelerine sunulacaktır.

Sayıştay siyasi partilerin mali denetimi için Anayasa Mahkemesine yardım etmekte olup bu kapsamda 2020 yılının ilk altı ayı içinde 26 siyasi partinin esas inceleme raporları Anayasa Mahkemesine gönderilmiştir.

2019 yılı denetim programı kapsamında bütçe, bilanço büyüklükleri itibarıyla genel bütçeli idarelerin yüzde 99'u, yükseköğretim kurumlarının yüzde 90'ı, özel bütçeli idarelerin yüzde 99'u, düzenleyici ve denetleyici kurumların yüzde 98'i, sosyal güvenlik kurumları ile büyükşehir belediyelerinin tamamı, büyükşehir bağlı idarelerinin yüzde 60'ı, il belediyelerinin yüzde 71'i, ilçe belediyelerinin yüzde 57'si, il özel idarelerinin yüzde 13,6'sı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının yüzde 86'sı denetlenmiştir.

Düzenlilik denetimleri kapsamında kamu idarelerinde stratejik planlama, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerine ilişkin olarak 846 hata tespit edilmiştir. Bütçe türü itibarıyla 327 hatayla mahallî idareler, 203 hatayla yükseköğretim kurumları öne çıkmakta olup bu alanda kurumsal kapasitenin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Denetimler kapsamında 1.903 hata mali rapor ve tabloları etkileyen hatalar, 3.800 adet mevzuata uygunluğa ilişkin hatalar olmak üzere toplam 5.703 hata mali rapor ve tabloları etkileyen ve mevzuata uygunluğa ilişkin hatalar olarak tespit edilmiştir.

Bütçe türü itibarıyla en fazla bulgu mahallî idarelerde tespit edilmiş olup gerek kurumumuz tarafından gerekse kamu idarelerince müteakip dönemlerde yapılacak denetim, rehberlik ve kapasite artırımı çalışmalarında dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

En çok karşılaşılan hatalar, sırasıyla, taşınmazlara mali tablolarda yer verilmemesi, tahsise ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılmaması ya da hatalı yapılması, değer artırıcı harcamaların aktifleştirilmeksizin doğrudan giderleştirilmesidir.

Kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesine ilişkin olarak; 5018 sayılı Kanun'a tabi olan kurumlarda iç kontrol sisteminin olgunluk düzeyinin bu kanuna tabi olmayan kurumlardan çok daha iyi olduğu görülmüştür. Bu sebeple, söz konusu kurumların da kanunun iç kontrole ilişkin hükümlerine tabi tutulmasının mali yönetim kapasitesinin geliştirilmesi açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 5018 sayılı Kanun'a tabi olan idareler içinde de mahallî idareler ve yükseköğretim kurumlarının iç kontrol sistemlerinin olgunluk düzeylerinin diğerlerine nazaran daha düşük olduğu ve güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; UNICEF Türkiye ofisi ile Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliğiyle imzalanan protokoller çerçevesinde söz konusu uluslararası kuruluşlar tarafından kamu idarelerine aktarılan fonlara ilişkin olarak 12 kamu idaresi nezdinde denetim gerçekleştirilmiştir. Ayrıca D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatının dış denetimi Başkanlığımızca, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve bu Teşkilat bünyesindeki Kültür Enstitüsünün denetimi ise kurumumuz başkanlığında İran ve Pakistan denetçileriyle birlikte Enerji Şartı sekreteryasının dış denetimi bu amaçla kurulan komisyona katılım yapmak suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Yargılama faaliyetlerine ilişkin olarak; 2020 yılında 355 adet iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas raporlardan 195 adedinin yıl içinde yargılaması yapılmıştır. Denetim ekiplerince düzenlenen 425 adet sorgu sonucunda iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas rapor yazılmıştır. 2020 yılında Temyiz Kuruluna intikal eden 3.022 dosyadan 1.079 adedi temyizen incelenerek hüküm tesis edilmiş olup 1.943 dosya derdesttir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayıştay, yüksek denetim kurumlarının uluslararası ve bölgesel organizasyonlarıyla yakın bir iş birliği içinde olup içinde bulunduğumuz dönemde Avrupa Sayıştaylar Teşkilatı EUROSAT'nin Yönetim Kurulu Başkanlığını, Ekonomik İşbirliği Sayıştaylar Teşkilatı ECOSAT'nin Yönetim Kurulu üyeliğini, Asya Sayıştaylar Teşkilatı ASOSAT'nin Denetim Kurulu üyeliği görevlerini yürütmektedir. EUROSAT Genel Kurulunun Covid-19 pandemisinden dolayı bir yıl ertelenmesi nedeniyle üç yıl süreli olan Türk Sayıştayının EUROSAT Başkanlık süresi bir yıl uzamıştır. Diğer taraftan, yönetim kurulu başkanı olduğumuz dönemde daha önce gözlemci statüsünde bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sayıştayının ECOSAT tam üyeliğine kabul edilmesi sağlanmıştır.

İkili iş birliği kapsamında 30 ülke sayıştayı ve 6 uluslararası kuruluşla mutabakat zaptı imzalanmıştır. Somali Sayıştayı ve Moldova Sayıştayının kapasite geliştirme ve meslektaş incelemesi çalışmaları INTOSAT Kalkınma Girişimi, OECD SIGMA, Afrika Sayıştaylar Teşkilatı ve diğer ülke sayıştaylarıyla birlikte yürütülmektedir. Kurumumuza ilişkin meslektaş incelemesi ise Pakistan Sayıştayıyla birlikte gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, Türkmenistan ve Özbekistan kamu idarelerine yönelik eğitim çalışması İslam Ülkeleri Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi SESRIC'le birlikte on-line olarak gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayıştay denetimlerine ilişkin farkındalığın artırılması, tespit edilen ortak sorunların istişare edilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla benzer nitelik taşıyan kamu idarelerini bir araya getirerek eğitim çalışması yapılmaktadır. Bu kapsamda, üniversitelerdeki 1.615 kamu görevlisine eğitim verilmiştir.

Ayrıca, belediyelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine katkı sağlamak üzere Türkiye Belediyeler Birliğinin koordinasyonunda eğitim faaliyetleri yürütülmesi amacıyla bir protokol imzalanmış olup önümüzdeki dönemde belirlenen konularda eğitim çalışması yapılacaktır.

Diğer kamu idarelerinden gelen eğitim taleplerine ilişkin olarak ise son üç yılda 83 meslek mensubu görevlendirilmiş olup bu faaliyetlere önümüzdeki yıllarda da devam edilmesi planlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2019 yılı kesin hesabında yer alan 310 milyon lira harcamanın yüzde 68'i -211,9 milyon lirası- personel giderlerinden, yüzde 8,9'u -27,8 milyon lirası- sosyal güvenlik giderlerinden, yüzde 9,7'si -30 milyon lirası- mal ve hizmet alım giderlerinden, yaklaşık yüzde 1'i -2,7 milyon lirası- cari giderlerden, yüzde 12,3'ü -38,1 milyon lirası- sermaye giderlerinden oluşmaktadır.

Sayıştayın 2019 yılına ilişkin dış denetim raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanında 8/10/2020 tarihinde görüşülmüştür. Dış denetim raporuna göre, kesin hesap cetvellerinde gösterilen gider ve rakamların doğru ve denk olduğu, ödenek üstü harcama yapılmadığı, mali faaliyetlerle ilgili karar ve işlemlerin mevzuat çerçevesinde yürütüldüğü sonuç ve kanaatine varılmıştır. 2020 yılı bütçesiyle kurumumuza tahsis edilen 407,4 milyon lira ödeneğe ilişkin yüzde 88 oranında, 357,8 milyon lira gerçekleşme tahmin edilmektedir. 2021 yılı bütçe teklifimizde istenilen toplam ödenek tutarı ise 441,5 milyon liradır. Bu tutarın 302,6 milyon lirası personel giderlerinden, 40,2 milyon lirası sigorta prim giderlerinden, 42,5 milyon lirası mal ve hizmet alım giderlerinden, 4,3 milyon lirası cari transferlerden, 51,9 milyon lirası sermaye giderlerinden oluşmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayıştay, kamu idarelerinin kalkınma planlarında öngörülen amaçlarından başlayarak kurumsal stratejik planların, yıllık performans programlarının ve faaliyet raporlarının mevzuata uygun olarak hazırlanması, uygulanması ve sonuçlandırılmasına, iyi işleyen bir iç kontrol sisteminin oluşturulmasına, kamu mali yönetim sisteminin gereksinimlerini düzgün bir şekilde karşılayacak mekanizmaların işlerliğine ve denetim bilincinin yerleşmesine katkı sağlamak suretiyle kamu idarelerinde hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlığın gelişimini hedefleyerek kamu yönetiminin daha iyi bir düzeye çıkmasına hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

2021 yılı bütçe teklifimizi takdirlerinize bırakıyor, yapacağımız katkılar için şimdiden şükranlarımı ifade ediyorum.

Bu vesileyle, bu akşam idrak edeceğimiz Mevlit Kandili ile yarın gerçekleşecek olan Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyor, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ediyorum Sayın Baş.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'a söz veriyorum.

3.- Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç'un, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Sayın Başkan ve üyeleri, kurumlarımızın değerli temsilci ve yöneticileri, yazılı ve görsel basınımızın mensupları; sizleri şahsım ve kurumum adına selamlıyorum.

Yarın kutlayacağımız cumhuriyetimizin 97'nci yıl dönümünü şimdiden tebrik ediyorum; Mevlit Kandili'nin ülkemize, İslam âlemine, insanlığa hayırlar getirmesini diliyorum.

Bilindiği gibi, Kamu Denetçiliği Kurumu, 2010 yılındaki Anayasa değişikliğiyle Anayasa'nın 74'üncü maddesinde yer almıştır ve 2012 yılındaki düzenlemeyle 6328 Sayılı Kanun kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir. Yasada belirtildiği şekliyle, idare ile halk arasında meydana gelen sorunları yine insanların şikâyeti üzerine inceleyip çözmekle görevlidir. İdarenin hizmet kalitesinin yükseltilmesine, iyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine, insan haklarının gelişmesi ve korunmasına, hukukun üstünlüğünün sağlanmasına, hak arama kültürünün yaygınlaşmasına; şeffaf, hesap verebilir, insan odaklı bir idarenin oluşmasına katkı sunmaya çalışmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu, sekiz yıldan beri sürdürdüğü bu faaliyetlerde “İnsanların hayırlısı insanlara faydası dokunandır.” inancı ve “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ilkesini kendisine rehber edinerek bu faaliyetlerini sürdürmektedir.

Hepimizin malumu olduğu üzere, kamu hayatında sekiz yıl çok kısa bir süredir. Kamu Denetçiliği Kurumu, bu sekiz yıllık süre içerisinde, halkın nazarında, kamuoyunda, idarecilerin, yöneticilerin nezdinde farkındalık oluşturmaya çalışıp sorunları çözmek için kapasitesini geliştirmeye gayret etmiştir. Kamu Denetçiliği Kurumunun tanınırlığının artmasıyla birlikte, başvuru sayısında da artış

olmuştur. Örneğin, 2016 yılında 5 bin civarında olan başvuru sayısı, bu yıl itibarıyla, 2020 yılının Ekim ayı itibarıyla 90 binlere ulaşmıştır. Böylece, verilen tavsiye kararı sayısında da artış meydana gelmiştir. Şunu memnuniyetle ifade edeyim. Başlangıçta yüzde 20 oranında olan tavsiye kararına uyma oranı 2020 yılı itibarıyla yüzde 77 civarına gelmiştir. Tabii, bunda en önemli etken başta Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanının ve milletvekillerinin bize verdiği güçtür yani Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldığımız güçle, aldığımız kuvvetle kararlarımıza uyma oranımız da gelişmektedir, artmaktadır.

Kurumumuzun personeliyle ilgili biraz bilgi vermek istiyorum: Kamu Denetçiliği Kurumunda 1 başdenetçi, 5 denetçi bulunmaktadır; genel sekreter ve 88 uzman, 13 uzman yardımcısı ve 161 diğer personelle toplam personel sayımız 269'dur. Malumlarınız olduğu üzere, başdenetçi ve 4 denetçinin seçimi önümüzdeki kasım ayı içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilecektir.

Dosya ve kararlar konusunda bilgi arz etmek istiyorum: Ekim 2020 itibarıyla başvuru sayımız 87.144 olmuştur. 2020 yılında yapılan başvuruyu geçmiş yıllara oranladığımızda, geçmişteki yedi yılın tamamı kadar başvuru yapılmıştır. Bu artışın sebebi Covid-19 sebebiyle alınan idari ve diğer tedbirlerden kaynaklanmaktadır. Özellikle 3 kamu bankasının temel destek kredisine ilişkin yaptığı düzenleme ve bununla ortaya çıkan sorunlarla ilgili çok sayıda başvuru gelmiştir Kurumumuza. Yine memnuniyetle ifade edeyim ki 2020 yılında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan bu başvurulardan 84.754'ü karara bağlanmıştır yani 2020 yılında Kurumumuza yapılan başvurular yüzde 93 oranında karara bağlanmıştır. Malumlarınız olduğu üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu kendisine yapılan başvuruları altı aylık süre içerisinde karara bağlamak durumundadır. Vermiş olduğumuz kararlardan 67.389'u tavsiye veya kısmen tavsiyedir, 2.462'si dostane çözüm kararıdır, diğerleri ret kararıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kamu Denetçiliği Kurumunun sağladığı katma değer açısından da kısaca şunları arz etmek istiyorum: Kurum, verdiği kararlarla bir yandan kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılmasını temin etmeye çalışırken, diğer yandan da mahkemelerin yükünü hafifletmeye çalışmaktadır. Vermiş olduğumuz 84.754 kararla, kanaatimiz odur ki on binlerce davanın idari veya adli yargıda açılmasının önüne geçilmiştir. Ayrıca, kurumumuz kendisine müracaat eden 61.215 kişiyle yüz yüze, telefonla veya elektronik ortamda görüşerek hukuki yardımlarda bulunmuş, destek vermiş, yol göstermiştir; bu anlamda da vatandaşın memnuniyetini kazanmıştır.

Biraz önce ifade ettiğim gibi, Kamu Denetçiliği Kurumu Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldığı güçle çalışmalarını yürütmektedir. Çalışmalarımıza her zaman destek olan, sorunlarımızın çözülmesinde yardımcı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanımız Mustafa Şentop Bey'e huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum; Plan ve Bütçe Komisyonun Başkan ve üyelerine, Dilekçe ve İnsan Hakları Komisyonunun Başkan ve üyelerine ve milletvekillerimize de bu anlamda teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu, kurumsal kapasitesini artırmak ve personelinin verimliliğini yükseltmek için TÜBİTAK'la, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu bünyesinde eğitim veren TÜSSİDE'yle bir eğitim programı hazırlamıştır ve bu eğitim programı altı ay sürmüş ve bugünlerde tamamlanmak üzeredir. Ayrıca, uzman ve uzman yardımcılarımız için hukuk metodolojisi, tez hazırlama, karar yazım konularında seminerler ve eğitimler yapılmıştır. Güvenlikçisinden çaycısına, bütün personelimize 2020 yılında eğitim verdik. Ayrıca şunu memnuniyetle ifade edeyim ki: Kamu Denetçiliği Kurumu, çalışanlarını yüksek lisans yapmaları ve doktora yapmaları için teşvik etmiştir. Kurumda 120 uzman ve uzman yardımcısı vardır, bu 120 kişiden 20 kişisi doktora veya yüksek lisans yapmaktadır yani kurumumuzda bulunan kararlarla ilgili personelin yüzde 15'i doktora veya yüksek lisans programına devam etmektedir.

Kurumumuz Covid-19'daki olumsuzluklara rağmen yayınlarını sürdürmektedir. Hakemli Akademik dergimiz düzenli yayımlanmakta, bültenimiz düzenli çıkmakta ve özellikle kamu personelinin, kamu yöneticilerinin de dikkatini çekmek için iyi yönetim ilkeleri kitabı basılmış, önümüzdeki günlerde onunla ilgili program yapılacaktır. Ayrıca Türkiye'nin Covid-19'la ilgili verdiği mücadele raporlaştırılmış, bu rapor yabancı dillere de çevrilerek diğer ülkelerin ombudsmanlarına gönderilmiştir. Kamu Denetçiliği Kurumunun nasıl çalıştığını, nasıl müracaat edildiğini ifade eden 40 sorulu ombudsmanlık kitabımızdan 60 bin tane basarak Türkiye'deki muhtarlar dâhil etkili kişilere gönderilmiş, Kamu Denetçiliği Kurumuna müracaat yolları anlatılmıştır.

Hak arama kültürünü yaygınlaştırmak için illerde, üniversitelerde ve sivil toplum örgütleri ile basınla çok aktif faaliyetlerimiz bulunmaktaydı. Tabii, bu Covid-19 sebebiyle ister istemez bunlar belli ölçüde aksadı. Örneğin 2019 yılında 40 ile gidip halkla buluşma yapabilmistik; bu, 2020 yılında 10 ile indi. Yine 2019 yılında 60 üniversiteye gidip öğrencilere hak arama yolları konusunda konferans vermiştik, 2020'de bunu ancak 9 ilde yapabildik. Üniversitelerin 110'unda o çocuklarımıza, gençlerimize hak arama yollarını anlatabilmek için üniversite ombudsmanlık toplulukları kurmuştuk, bunlarla on-line üzerinden ilişkimiz devam etmektedir.

Uluslararası ilişkilerimiz hakkında da kısaca bilgi arz etmek istiyorum. Kamu Denetçiliği Kurumu dünyadaki 8 ombudsmanlık ağının üyesidir. Geçen yıl İstanbul'da yaptığımız konferans ile kongreyle İslam İşbirliği Teşkilatı Ombudsmanlar Birliğini İstanbul'da kurduk ve Dönem Başkanlığını Türkiye yürütmektedir. Asya Ombudsmanlar Birliğinin yönetim kurulu üyeliği de yine devam etmektedir. Covid-19'a rağmen bütün bu ülkelerle ilişkilerimizi on-line ortamda sürdürmekteyiz, aktif bir şekilde onlara da destek olmaya çalışmaktayız.

Malum, Kafkasya'daki Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarını işgalini ve ardından meydana gelen savaş sebebiyle Ermenistan'ın sivil toplum yerlerini bombalaması ve 100'e yakın Azerbaycan vatandaşının şehit olması sebebiyle Azerbaycan Ombudsmanının daveti üzerine 21, 22, 23 Ekim tarihlerinde Azerbaycan'a gittik. Bombalanan şehirleri, başta Gence olmak üzere, mahalleleri dolaştık, bununla ilgili uluslararası kamuoyuna sunmak için bir rapor hazırlamaktayız. Ayrıca yine Avrupa'da ırkçılığın, yabancı düşmanlığının, İslam karşıtlığının yaygınlaşması üzerine ve hassaten de Fransa'da Macron'un yapmış olduğu bu çirkin açıklamalar üzerine başta Avrupa ombudsmanlarını, dünya ombudsmanlarını uyarmak için bunlara mektup gönderdik. Almanya ve Fransa Parlamentolarının İnsan Hakları Komisyonlarına, oradaki ombudsmanlara ve insan hakları savunucularına da bu mektubumuzu gönderdik.

2019 yılında bütçemiz yani Türkiye Büyük Millet Meclisinden almış olduğumuz ödenek 30 milyon 991 bin 150 TL'ydi, 2020 yılında bu 35 milyon 508 bin TL'ydi. 2021 yılında öngörülen ödenek 39 milyon 759 bin TL'dir. Bu ödeneğin yüzde 64'ü personel gideridir, yüzde 10'u sosyal güvenlik gideridir, geri kalan yüzde 26'sıyla diğer faaliyetlerimizi devam ettirmekteyiz.

2021 yılı bütçesinin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Hepinize saygılar sunuyorum, sizlere de hayırlı çalışmalar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Malkoç.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (**)

a) Türkiye Büyük Millet Meclisi

b) Sayıştay Başkanlığı

c) Kamu Denetçiliği Kurumu

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, müzakerelere başlıyoruz.

Komisyon üyesi milletvekillerimiz için süre on dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz için de süre beş dakika.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sürem on dakika mı, yirmi dakika mı Sayın Başkan?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – On dakika efendim. Geneli üzerinde yirmi dakika, burada on dakika efendim. Dün yirmi dakikaydı, bugün on dakika, aldığımız karar gereğince.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani ömrümde görmediğim süreler bunlar ya. On dakikada ne söyleyeceğiz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son on yılın...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 3 kurumun bütçesini görüşüyoruz, hiç değilse gruplar adına ilk konuşmalar yirmi dakika olabilir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son on yılın tüm şeylerini çıkarttırdım, hepsinde on dakika efendim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gruplar adına da...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Gruplar adına da itiraz oldu biliyorsunuz, İYİ PARTİ’den itiraz oldu: “Her bir milletvekili eşit olmalı.” şeklinde bir itirazı var. Dolayısıyla, gruplar adına, ona da İYİ PARTİ itiraz etti, geçen ilk toplantımız, hatırlarsanız... Ama ben yine gerekli müsamahayı göstereceğim, gerekli kolaylığı sağlayacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu her defasında...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, ben gerekli kolaylığı göstereceğim, siz merak etmeyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teamül var Sayın Başkan. Yirmi dakika bütçe üzerinde her zaman konuşmuşuzdur burada.

Sayın Başkan, sonuçta mutabakat var.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İtiraz ediyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biz de itiraz edelim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben de bir şey talep edeyim o zaman, onu da kabul edin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, grup sözcüleri bir araya gelir, konuşuruz, karara bağlarız; burası tartışma yeri değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Grup sözcülerine yirmi dakika.” diye siz söylediniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama işte İYİ PARTİ itiraz etti. Dolayısıyla...

(**) (1/281) ve (1/280) esas numaralı Kanun Teklifleri ile Sayıştay tezkereleri 21/10/2020 tarihli 3’üncü Toplantı tutanağına ektedir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben de itiraz ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, kendi içimizde konuşuruz.

Sayın Paylan, lütfen kendinize gelin! Kendinize gelin lütfen!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz kendinize gelin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kendi içimizde konuşacağız dedik! Tamam, konuşacağız. Ben gereken...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, niye çağırıyorsunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kendisi çağırıyor. Ona niye söylemiyorsun Sayın Bekaroğlu?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Korkuyoruz sizden! Bir de değnek alın elinize. Böyle bir şey olur mu ya! Başkansınız siz!

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, bu nasıl bir ifade? Geçen de aynısını yaptınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben, gereken müsamahayı göstereceğim. Grup sözcüleriyle bir araya geleceğiz, konuşacağız; yine yaparız arkadaşlar, tartışmaya değmez bu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Zaten sözümüzü kesiyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Müsamaha” ne demek? “Uzatacağım.” demek Sayın Paylan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bakın, bugün...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Müsamaha ayrı bir şeydir, hak ayrı bir şeydir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, müsaade eder misiniz?

Bugün, toplantı sonrası bir araya gelelim, konuşalım. Ben zaten bugün gereken müsamahayı göstereceğim Sayın Paylan, size de göstereceğim; tamam, ben de farklı düşünmüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ara verelim, görüşelim o zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Ben gerekli müsamahayı bugün göstereceğim zaten, merak etmeyin.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

Sürenizi yeniden başlatacağım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, Sayın Başkan, değerli arkadaşlar...

(Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, tamam, sıkıntı yok.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bugün 3 kurumun bütçesi üzerinde müzakerelerde bulunuyoruz: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu.

Bu kurumlardan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın çok köklü ve eski kurumlar olduğunu biliyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi 100'üncü yılını kutlamıştır ve bugün etkili bir kurum olması gerekir çünkü yasama yetkisi ve idareyi denetleme yetkisi, güçlü bir şekilde Anayasa'da oluşturulmuştur ama 16 Nisan 2017 değişikliğiyle birlikte gerek yasama gücü açısından gerekse denetim gücü açısından fonksiyonlarını yerine getirebilecek düzeyde olup olmadığı her zaman tartışılabilir. Aslında Türkiye Büyük Millet Meclisinin geçmişi yüz yıl olsa da Tanzimat Meclisi olan Meclis-i Vâlâ'nın yasama ve denetim yetkileri olduğunu ve geniş bir yelpazede kurulduğunu düşünecek olursak bu ilk Tanzimat Meclisinden bugüne de yüz seksen yıl geçmiştir yani köklü bir yasama ve denetleme, yasama denetimi geçmişimiz var demektir.

Sayıştay da aynı şekilde 1862 yılında kurulmuştur. Bu da bir denetim kurumudur. Yüz elli sekiz yıllık bir geçmişi vardır. Her ne kadar Kamu Denetçiliği Kurumu yeni olsa da o da yine denetim fonksiyonlarına sahip ve gittikçe gelişmesi ve etkili olmasını umut ettiğimiz bir kurum olarak vardır. Dolayısıyla, biz bugün rastgele bir konudan bahsetmiyoruz, sıradan bir bütçeyi ele almıyoruz, belki, bu bütçe görüşmelerimiz içerisindeki en önemli konuları görüştüğümüz bir gündeyiz. Onun için on dakikanın yetersiz olduğunu ifade etmiştim. Ama tabii, burada, gerek Türkiye Büyük Millet Meclisi gerek Sayıştay ve gerekse Kamu Denetçiliği Kurumunu konuşurken -elbette bütçe müzakeresidir ama- bütçeleri üzerinde fazla bir söz söylemeyi de gerekli görmüyorum çünkü devlet içerisinde, ne kadar etkili olması gereken, güçlü olması gereken, devletin temel çatısını ifade eden kurumlar olsa da başta Türkiye Büyük Millet Meclisi olmak üzere, bugün bütçesini konuştuğumuz kurumlar, bütçe ödeneklerine baktığımızda, bu ödeneklerin ödenekler açısından bütçede büyük bir yer tutmadığını görüyoruz.

Yani, nihayet, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi 1 milyar 747 milyon lira civarında bir bütçeye sahiptir. Bu bütçe neyi ifade eder diye baktığımızda, geçenlerde Hükümet bir kara yolu ihalesi vermişti, otoban, 9,5 milyar liralık bir ihaleydi. Yani, o tek bir ihale Meclis bütçesinin tam 6 katı. Yine, geçenlerde bir demir yolu ihalesi verildi. Tabii, açık artırımla yapılan bir ihale de değil, eş dost görüşmesiyle bağlanan, pazarlık usulüyle bağlanan bir ihaleydi ve bir demir yolu ihalesi de aynı şekilde verildi. O da 24 milyar liralık bir ihaleydi yani Meclis bütçesinin 15 katı kadar. Yani, tek bir ihalenin Meclis bütçesinin 15 katı olduğu veya tek bir ihalenin, daha on gün içerisinde basında tartışılan başka bir ihalenin Meclis bütçesinin 6 katı olduğu bir ortamda, Meclis bütçesindeki kuruluşlarla, liralarla veya Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesindeki kuruluşlarla lafa başlamak ve konuşmaya devam etmek gereklidir diye düşünmüyorum. Fonksiyonlarından bahsetmek lazım.

Tabii, süre daralınca bu Ombudsmanlık ve Sayıştaya fazla girme imkânımız olmayacak ama yine de özet itibarıyla şunu söylemek isterim: Bu Komisyonunda ve Genel Kurulda ne zaman iktidar milletvekilleri bir konuşma yapsalar, devleti kutsayan konuşmalar yapıyorlar. Değerli arkadaşlar, değerli olan millettir, halktır, bu ülkede yaşayan insanlardır. Devlet, bu millet için vardır, insanımız için vardır, halkımız için vardır. Tarih boyunca da bunu göstermiştir. Beş bin yıllık devlet geleneği var, Sümer şehir site devletleri milattan önce 3000’de kurulmuştur; bu beş bin yıl içerisinde, hiçbir ülkenin insanları kendi devletlerinden çektiği zulmü, yakın zamanlara kadar, hiç kimseden çekmemiştir, düşman istilalarından bile çekmemiştir. Tarih bunun binlerce örneğiyle doludur. İşte o yüzden demokrasi ortaya çıkmıştır, o yüzden anayasal devlet ortaya çıkmıştır. Devlet nasıl olmalı da vatandaşına zulmetmemeli, vatandaşının hakkını korumalı? Bu Anayasa’yı ortaya çıkaran temel mantık bu. Ve anayasal bir düzen ortaya çıkmıştır yüz yıllardır insanların verdiği mücadeleler sonrasında ve bütün anayasalara bakın, baştan sona, 1’inci maddesinden son maddesine kadar, vatandaş devletine karşı korumak için düzenlenmiştir anayasanın bütün maddeleri. Sadece temel haklarla, özgürlüklerle ilgili maddeler değil, mesela konut dokunulmazlığı, seyahat hürriyeti, angaryanın yasaklanması vesaire gibi, başlangıçtaki maddeleri kastetmiyorum; idarenin, parlamentonun, yargının, bağımsız kurumların kuruluşuyla ilgili, işleyişiyle ilgili maddeleri dahi özünde vatandaş devlet gücünü kullananlara karşı koruma amacını taşımaktadır. Böyle bir ortamda, ben Mecliste üzücü bir tartışmaya rastladım. Yani Sayın Gergerlioğlu, insan hakları konusunda gerçekten özgün bir çizgisi vardır ve bu konudaki ilgi alanının ve dağarcığının genişliğiyle de kendisini göstermiştir. Çok haksız ithamlara maruz kalmıştır. “Devlet insan kaçırmaz.” Ya, böyle genellemeler yapılmaz arkadaşlar. Bu tür genellemeler yanlıştır.

Bu ülkede daha yakın tarihimizde faili meçhul cinayetler vardır. Böyle bir iddia varsa, bunu suçlar vaziyette bastırmaya çalışarak, hem Hükümet cenahı hem muhalefet kriminalize etmeye çalışarak cevap vermez. Ne yapılır? Bir iddiada bulunmuştur. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Buna benzer konular basında da zaman zaman zaten yer alıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Kimin neyini görmek istiyorsanız...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Eğer söylediklerinde bir yanlışlık varsa, Hükümet de buradadır, bu söylediklerinin yanlış olduğuna dair kanıtı ortaya koyar, ağzını keser.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Şener...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet arkadaşlar, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Diyarbakır Annelerini görmüyorsunuz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Siz istiyorsunuz ki gece gündüz sizi methedelim, bunu istiyorsunuz. . (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen arkadaşlar, tamam. Arkadaşlar sakin olun.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi...

SALİH CORA (Trabzon) – Nedir bu devlet düşmanlığı? Ayıptır ya!

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hâlâ anlayamamışsın, bunun devlet düşmanlığıyla ne ilgisi var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Şener... Arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Devlet içinde çeteler, mafyalar, türemiyor mu? Devlet içinde türeyenler devlet adına...

SALİH CORA (Trabzon) – Diyarbakır Annelerini...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...15 Temmuz darbe girişimini yapmıyor mu? 15 Temmuz nasıl açıklıyorsunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar, bakın, sizlere de söz vereceğim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu ülkede devlet adına darbe yapanlar olmadı mı? Katliam yapanlar olmadı mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, size de söz vereceğim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Devletin içinden mi oldu?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Siz algı yapıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Allah Allah, ya, biraz mantıklı düşünün kardeşim. Ağzınızı her açtığınızda “15 Temmuz darbe girişimi, bilmem ne...” diye lafa başlıyorsunuz, ben onu anlatıyorum size.

SALİH CORA (Trabzon) – Siz o darbe yapanları savunuyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Cora...

Sayın Şener, lütfen devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Kardeşim...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, lütfen... Arkadaşlar, sizlere de söz vereceğim.

Sayın Şener, siz lütfen devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, Sayın Cora, şurada...

Devlet gücünü sorumsuz kullanmak veya devlet gücünü kullanma tekelinin kendisinde olduğunu birilerine hissettirmekten daha tehlikeli o ülke için hiçbir şey yoktur. Devlet nasıl...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ama siz algı yapıyorsunuz. Doğru değil bu.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Kardeşim, diyalog mu yapıyoruz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Çelebi size... Arkadaşlar, size de söz vereceğim, sırayla.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ama doğru değil bu.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ne devleti anlamışsınız, ne Hükümeti anlamışsınız, ne yasamay anlamışsınız, ne insan haklarını biliyorsunuz, hiçbir çağdaş demokratik kavramdan haberiniz yok. Hâlbuki bu parti kurulurken bir parti programı yazılmıştır. O parti programı elinizde, açın okuyun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biz zaten biliyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - En temel vurgusu, çağdaş demokratik değerlerdir. Siz elinizdeki programdan haberdar değilsiniz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizim meselemiz o değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar...

Sayın Şener, siz buyurun, devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Kardeşim, böyle polemiklerle bir yere varılmaz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, siz buyurun, devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Biz, makul, mantıklı, doğru olsun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizin göreviniz gürültü yapmak. Kayıtlara geçsin diye söylüyorum, siz gürültü yapmakla görevli 3 milletvekilisiniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen, Sayın Şener konuşsun.

Lütfen arkadaşlar ya, lütfen...

Siz devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Genelleme, ne zaman Hükümeti eleştirirsen “Oo, bu FETÖ’cü; oo bu PKK’lı; oo bu terörist!” Ya, böyle bir şey olmaz ki. Şimdi, diyor ki: “Bilmem, bunlar teröristleri de savunuyor.” Kardeşim, bu KHK’yle atılanların hepsi, terörist mi ya? KHK’yle atıldı diye... Bak, Kamu Denetçiliği Kurumuna da sürekli başvurular yapılıyor KHK’lilerden. Adam yargı kararı almış, beraat etmiş. İşine iade edilmeyen yüzlerce insan var. Yani o çerçeve içerisinde işine son verildi diye “Bu adam teröristtir.” demekten daha insafsız, daha zalimce ne olabilir ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Öyle bir şey söyleyen yok ki.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben ta çocukluğumdan beri şunu öğrenmişimdir: Bir gemide 99 tane katli vacip insan olsa, içlerinde 1 tane masum olsa -bu, fıkıh kitaplarında vardır- o gemiyi batırmak caiz midir, değil midir? Değildir, bir tek masum olduğu için.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Onlara dikkat ediyoruz zaten Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Nerede dikkat ediyorsun ya? Şimdi, oradan, yargı kararı almış bir KHK’linin suçsuz olduğu; ilgisi, irtibatının olmadığı belli olmuş, onun hakkında “Ya, şöyle bir durum vardır.” diye konuşana “Ha, teröristi savunuyorsun.” Bu, teröristi savunmak mı olur ya?

(Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Burası yasama organı. Makul, mantıklı, doğru, haktan yana olacağız arkadaşlar, haktan yana.

(Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen, arkadaşlar...

Sayın Şener, siz devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bak, açın Maide suresini okuyun. Allah buyuruyor ki “Bir kavme olan kininiz, sakın ha, sizi adaletsizliğe sevk etmesin.” Siz kine, nefrete göre ahkâm keserseniz olmaz ki bu ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Öyle bir şey yok, öyle bir şey yapmıyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Şener, lütfen siz devam edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi, değerli arkadaşlar, birincisi, Sayıştay hakkında söyleyeceğim çok şey vardı, ombudsmanlık konusunda da ama süremi çaldığımız için Meclisle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum Sayın Başkan. Bu Meclisin temel fonksiyonu yasamadır, yasama. Yasama, dünyanın bütün çağdaş demokratik ülkelerinde şöyle işler: Yasama organının yasama konusunda şeriki olmaz. 16 Nisan 2017 referandumuyla birlikte Cumhurbaşkanlığı makamı yasamanın şeriki hâline gelmiştir. Bu, bu ülkedeki demokratik yapıyı tahrip eden bir düzenlemedir. Cumhurbaşkanı yasama yetkisine sahip ya! Eskiden Anayasa’da “Şu konular kanunla düzenlenir.” derken şimdi “Kanunla ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” diyor. İdarenin bütün yapılanmasını Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenliyorsunuz. Yeni kamu tüzel kişiliği kuruyorsunuz, bakanlıkları bölüyorsunuz, parçalıyorsunuz. O yetmiyor, o kurumlarda çalışan 5 milyon civarında kamu personeli var; bunların nasıl atanacağını, nasıl görevden alınacağını, özlük haklarını, hepsini belirliyorsunuz. Bu neye benziyor? Birine diyorsun ki: “Seni şuraya muhtar olarak seçtik. Yetkilerini kendin belirle.” Böyle bir şey olur mu ya? Bir genelge çıkarıyor: “Herkesin yumurtası muhtarlığımıza aittir.” Ertesi gün bir genelge çıkarıyor: “Herkesin tavuğu muhtarlığa aittir.” Ertesi gün bir genelge çıkarıyor: “Herkesin malı mülkü muhtarlığa aittir.” Böyle olmaz. Bir kimse kendi yetki ve sorumluluklarını kendi çıkardığı düzenlemelerle belirleyemez. Hele devlet gibi, yürütme gibi koskoca bir alanı şekillendirmeye çalışıyorsa, doğrudan doğruya, bu, yasamanın yasama yetkisine ortak olmak demektir. Bu kadar da değil.

Anayasa’nın -temel haklarla ilgili- ikinci kısmı, üçüncü bölümünde “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” diyor; bölüm müdür, kısım mıdır, nedir. Bu atlanan üçüncü kısım nedir diye baktım: Ekonomik haklar. Ne var bunun içinde, baktım. Bütün kıyıların kullanımıyla ilgili konular “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” denilen kısmın dışına atılmış. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı, kıyıların kullanım biçimi, tahsis biçimiyle ilgili kendisinin yetkili olduğu inancıyla düzenlemeler yapıyor. Böyle bir şey olur mu ya? Tamam, orada o bölümü atlamışsın “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” diye ama “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi atlanan bölüm hakkında yapılır.” diye bir hüküm yok. Buna Meclisin el koyması lazım. Cumhurbaşkanının tek başına bütün kıyıların mülkiyet ilişkilerini belirleme yetkisi olur mu ya? Sürekli Cumhurbaşkanlığı kararnameleri çıkıyor. Hatay’dan ta Artvin’e kadar bütün sahilleri tek başına bir kişi belirleyecek. Böyle bir demokratik yapı olur mu ya?

Başka? Parlamentonun idareyi denetimi. Bu Anayasa değişikliğiyle idare denetlenemez hâle gelmiştir, Hükümet denetlenemez hâle gelmiştir. Nasıl denetlenemez hâle gelmiştir? Bir kere, Meclisin bazı denetim vasıtaları kaldırılmıştır, gensoru kaldırılmış, yazılı, sözlü soru önergesi kaldırılmış.

Layüsel bir Hükûmetimiz olduğu için de yazılı soru önergelerinin... Bana bir buçuk sene sonra cevabı gelen yazılı soru önergesi var. Bu nasıl iş ya! İki kere bakanlık yaptım, vakti geçtiği zaman Meclis sürekli uyarırdı “Şunun cevabını gönder.” diye, bir hafta vakit geçirdiğimde. Olmaz böyle bir şey.

Sonra, gelen cevapların yüzde 90’ı “Falan kitabın falan sayfasına bakın.” diye geliyor. Böyle cevap önergesi mi olur? Ben yorum istiyorum, değerlendirme istiyorum; o, somut bilginin olduğu, tabloların olduğu bir sayfaya atıfta bulunuyor. Buna Meclisin el koyması lazım, bu soru önergeleri doğru gelmediği takdirde ilgili bakanlığa iade etmesi lazım. Meclisin saygınlığı böyle sağlanır.

Sonra, gensoru kalktı. Bir, bakanı yaptığı yanlışlardan dolayı devirme imkânı yok; ikincisi, bir hükûmeti düşürme imkânı yok. Öyle bir sistem geldi ki her gün, her mahalleye yüzlerce şehit cenazesi gelse, memleket kan gölüne dönse, o hükûmeti değiştirecek bir mekanizma yoktur bizim sistemimizde. Böyle bir sisteme nasıl “demokrasi” dersiniz?

Soruşturma önergesi... Sayıştay yazıyor mesela... Meclisin de denetim için harekete geçmesi gereken raporlarda ezkaza bir şey var, pek onlara girdikleri yok da... Nasıl denetim yapacak? Değişmiş Anayasa, 301 imza bulmadan soruşturma önergesi veremiyorsunuz. Onun için, Meclise karşı layüsel davranıyor Hükûmet.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, lütfen tamamlayabilir miyiz.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 301 milletvekilinin imzasıyla bir soruşturma önergesi verseniz, bu, Mecliste görüşülecek, görüşülüp kabul edilmesi için 360 oya ihtiyaç var. 360 oy sadece bir komisyon kurulmasına yol açıyor. 15 kişilik komisyon kuruldu, komisyon da karar verdi, bir rapor yazdı, rapor tekrar Genel Kurula geliyor, bu sefer de Anayasa Mahkemesinde yargılanabilmesi için Genel Kurulda 400 oya ihtiyaç var. 4 tane oylama yapıyorsun, birinde 300, birinde 360, birinde komisyon çoğunluğu, birinde 400 oy bulacaksın ki 4 oylamada, memleketin altını üstüne getiren bir yapı hakkında Anayasa Mahkemesine sevk edesin. Meclis bu kadar zayıf mı olmalıydı? Yasama yetkisi elinden alınmış, denetim yetkisi elinden alınmış, sifıra çıkmış bir Meclis. Ben samimi söylüyorum, Tanzimat Meclisi olan Meclis-i Vâlâ'nın yetkileri bugünkü Meclisten fazlaydı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yok artık.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet öyleydi, evet öyleydi, inceledim. Doktora konum benim.

Buna çözüm bulmak lazım. Bu çözümün bam teli şudur: Cumhurbaşkanı, bir partinin genel başkanı olamaz. Cumhurbaşkanı, bir partinin genel başkanı olduğu zaman o ülke demokratik bir ülke olmaz, yasama organı yasama organı olma vasfını her geçen gün kaybeder. Evet, Amerika’da da başkanlık sistemi var, başkan partilidir ama Amerikan Anayasası diyor ki: Başkan partilidir ama sadece partinin üyesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, lütfen son sözlerinizi alalım efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Amerika’da Başkan o partinin yürütme kurulu üyesi dahi olamaz, bırak genel başkanlığı, denetim kurulu üyesi dahi olamaz. Bam teli bu genel başkanlık işidir. Bu Meclis özgürlüğünü, özerkliğini, yasama organı olma ve denetim organı olma vasfını koruyacak, sürdürecekse, bütün partiler anlaşalım, Cumhurbaşkanının Genel Başkan olamayacağı hükmünü Anayasa’ya koyalım.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Meclis Başkanı, Sayın Sayıştay Başkanı, Sayın Kamu Başdenetçisi, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri, burada bize hizmet eden Meclisimizin çalışanları; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, demokratik ülkelerde çok önemli olan 3 kurumumuzun bütçesini görüşeceğiz. Demokratik ülkelerde meclisler çok önemlidir; Sayıştay çok önemlidir çünkü tüyü bitmemiş yetimin hakkını kovalar, yolsuzlukları yakalar, o yolsuzlukların tekrar kamu bütçesine dönmek için önemli bir araçtır. Kamu Başdenetçiliği demokratik ülkelerde çok önemlidir. Eğer o ülkelerde bir yürütme yoldan çıktıysa, vatandaşını gadre uğratıyorsa, Kamu Başdenetçisi dimdik dikilir orada ve yürütmeye “Dur.” der, “Sen burada vatandaşın hakkını ihlal ettin.” der ve dimdik dikilir, sesini yükseltir.

Değerli arkadaşlar, eğer biz demokratik bir ülke olsaydık, şu anda Meclis de Sayıştay da Kamu Başdenetçiliği de çok daha önemli kurumlar olurdu ve bu kadar haksızlığın, yolsuzluğun olduğu günlerde Meclis Başkanı, Sayıştay Başkanı, Kamu Başdenetçisi çok daha fazla kamuoyunun önüne dikilirler, hem haksızlıklar hem insan hakları ihlalleriyle ilgili seslerini yükseltirlerdi. Arkadaşlar, bakın, yürütme yoldan çıkmış durumda, hak ihlalleri yapıyor, yolsuzluklar var ama bunlara “Dur.” diyecek, fren olacak mekanizmalar yoldan çıkmış durumda.

Bakın, biz bu sisteme, tek adam rejimine geçtik, ne yaptık? “Şoför sensin.” dedik. Şimdi, şoför gaza basıyor sürekli. Arkadaşlar, şoför gaza basıyor ama kamyonun her yeri dökülüyor; bütün şanzımanı dökülmüş, şasesi dökülmüş, her yeri dökülüyor ama o hâlâ gaza basıyor. Ya, bu noktada fren mekanizmalarının devreye geçmesi lazım. Eğer o fren mekanizmaları devreye geçmezse, işte o kamyonda veya o otobüste bulunan herkes büyük bir felaketle karşı karşıya kalabilir. Şu anda Meclisimiz o fren görevini yerine getirmiyor, bunda da baş sorumlu Meclisimizin Başkanıdır. Hepimiz sorumluyuz ama Meclis Başkanı bu anlamda fren olabilecek herhangi bir duruş maalesef sergilemiş değildir görevine başladığı günden beri. Daha çok, Cumhurbaşkanının törenlerinde kendisini görüyoruz, Cumhurbaşkanının açıklamalarının yanında görüyoruz ama yürütmeye “Dur, burada yanlış yapıyorsun.” dediği herhangi bir açıklamayı görmedik. Bakın, Amerikan Başkanı Trump sistemi zorluyor, öyle değil mi? Ama Kongrenin başında olan Pelosi her seferinde çıkıyor, “Sen burada Anayasa’yı ihlal ediyorsun.” diyor. Ya, bu ülkede Anayasa Mahkemesi kararı uygulanmıyor, birisi çıkıp da “Sen burada yanlış yapıyorsun.” dedi mi? Demedi. Hak ihlalleri var, Meclis Başkanımızın bir kere bile fren olmak yönünde tek bir açıklamasını duyduk mu? Hayır, duymadık. Sayıştay, elinden gelen mücadeleyi vermeye çalışıyor ama bakın, Kamu Başdenetçisi, Sayıştayın denetimden sorumlu Başkan Yardımcısı geçen yıl görevden alındı ya, Sayıştay üyeleri korkuyla o raporları yazıyor, biliyor musunuz? Çünkü yazdıkları her açıklamadan sonra üzerine baskı gelmiyor mu Sayıştayın zannediyorsunuz siz? Ama ona rağmen zor şartlarda görev yapmaya çalışıyorlar. Eminim, çok daha fazlasını gösterebilirlerdi yolsuzlukların ama baskılar sonucu biz yalnızca yolsuzlukların kırıntılarını görebiliyoruz.

Kamu Başdenetçisi... Ya, bu ülkede arkadaşlar, 2 vatandaşımızın helikopterden atıldığına ve birinin hayatını kaybettiğine dair iddialar var. Ya, birisi hayatını kaybetti; iddia değil, hayatını kaybetti. Bakın, işkence görmüş, kemikleri kırılmış. Helikopterden atıldı veya atılmadı, 2 vatandaş güvenlik görevlilerince köyden alındı ve sonuçta birisi öldü, bütün kemikleri kırılmış vaziyette, diğeri de hayat mücadelesi veriyor. Ya, böyle bir şey inanın, demokratik bir ülkede olsa Kamu Başdenetçisi hemen o köye gider, hemen; ilk uçağa atlar, o köye gider, hiçbir başvuru beklemez. “Ya, burada acaba kolluğun, güvenlik güçlerinin bir hak ihlali var mı?” diye bakar. Aynı ülkede Meclis ne yapar? Hemen bir

komisyon kurar, öyle değil mi? Hemen bir komisyon kurar. Bütün partilerden temsilciler hemen o köye giderler, köylüleri dinlerler, hayatta kalan vatandaşımızı dinlerler; şu yüzü gözü mosmor, kemikleri kırılmış, hafızasını kaybetmiş vatandaşımızı -şu anda hafızası yerine geliyor- onu dinlerler. Ne yaptı bizim Meclisimiz bu iddialara karşı? “Devlet öyle şey yapmaz.” diyor Cumhurbaşkanı Yardımcısı, buna karşı sessiz kalıyor.

Arkadaşlar, Allah’ınızı severseniz bu devletin gadre uğratmadığı herhangi bir kesim varsa şu anda ayağa kalksın lütfen, desin ki: “Beni gadre uğratmadı.” Mütedeyyinleri mi gadre uğratmadı bu ülke, bu devlet? Milliyetçileri mi gadre uğratmadı? Solcuları mı gadre uğratmadı? Sosyalistleri mi gadre uğratmadı? Cumhuriyetçileri mi gadre uğratmadı? Kimi gadre uğratmadı bu yüz yılda bu devlet? Hadi çıksın “Şu yüz yılda benim ait olduğum kimliğe ve benim ait olduğum inanca bu devlet hiçbir haksızlık yapmamıştır.” desin bakalım. Diyemez çünkü hepimizi gadre uğrattı, hepimizi dönem dönem gadre uğrattı. Şimdi güçlü olduğunu düşünenler diyorlar ki: “Ya, ben iktidardayım, benim Başkanım da Cumhurbaşkanı. E, bu devlet nasıl olsa şu anda bize bakıyor.” Ya, böyle diyenleri biz gördük. Ya, geçmişte de çok güçlü olduklarını iddia edenler, başbakanlar, cumhurbaşkanları oldu; devletin gadre uğrattığı vatandaşlarımızın yanında olmadı ama sonra onlar da gücünü kaybettiler çünkü iddiayla söylüyorum; demokratik bir rejim kurmadığımız sürece hiçbirimiz güvende değiliz, siz de güvende değilsiniz Cemal Bey, siz de güvende değilsiniz Uğur Bey. Eğer ki bugünlerde bu devletin yoldan çıkmasını frenleyecek mekanizmaları güçlü tutamazsak, kurumları ayağa kaldıramazsak hiçbirimiz güvende değiliz arkadaşlar.

Ya, bakın, demokrasimizi konuşuyoruz öyle değil mi? Meclisimiz 100 yaşında arkadaşlar. Ya, 100 yaşında bir Meclisin itibarı ne durumda bunu sorgulamayacak mıyız? Ya, devletimiz 97 yaşında, değil mi? 100’üncü yılına doğru gidiyoruz, 2023 hayalleri kuruyoruz. Allah’ınızı severseniz arkadaşlar, İran da cumhuriyet ya, Kuzey Kore de cumhuriyet. Şimdi “Biz cumhuriyetiz.” diye övüneceğiz de nasıl bir cumhuriyetiz, bunu şapkaı önümüze koyup düşünmeyecek miyiz? Mesele cumhuriyet olsaydı, İran ile Kuzey Kore’nin de övünmesi lazımdı; mesele, demokratik cumhuriyet arkadaşlar. Demokratik bir cumhuriyet miyiz biz ya? Deyin ki: “Biz demokratik bir cumhuriyetiz.” ben şimdi konuşmamı durduracağım. Değiliz. Demokrasi demek tek adama bütün güçlerin, yetkilerin verilip geri kalan bütün fren mekanizmalarının yok edilmesi değildir; demokrasi, bütün kurumların güçlü bir şekilde ayakta olduğu, denge ve denetim mekanizmalarının işlediği rejimdir. Biz de iki yüz yıldır Türkiye’de bunun mücadelesini veriyoruz, insanlık da bin yıldır bunun mücadelesini veriyor.

Parlamentolar niçin var arkadaşlar ya? Niçin bu bütçeyi geçireceğiz, bilmem kaç milyar lira? Niye bu millet bize, 600 vekile maaş veriyor? Niye? “Padişahım çok yaşa!” demek için mi veriyor? Hayır. İşte, krallar ve padişahlar tek güç olarak kaldıkları zaman ülkelerinin başına belaları açtıkları için parlamentolar var. Kimden vergi toplanacağına, kimin düşman ilan edileceğine parlamentolar karar versin diye parlamentolar var. Çünkü krallar ve padişahlar vergileri salmışlar “10 ton buğdayın 5 tonunu vergi olarak alacağım.” demiş padişah, vatandaş ezilmiş veya “Şu düşman.” demiş “Bu düşman.” demiş “Hadi, onunla savaşıcağız.” demiş, bütün kaynaklar silaha gitmiş, ülke yıkımlar yaşamış. İşte bunlar dursun, kimin düşman olacağına, kimden vergi alınacağına parlamentolar karar versin diye parlamentolar var arkadaşlar. Biz bu görevimizi yapabiliyor muyuz? Haydi çıkın deyin ki: “Yapabiliyoruz.” “Şu bütçe hakkı Meclisindir.” diyelim. Ya, Parlamentolar için, demokrasiler için olmazsa olmaz 2 hak vardır; -bakın, geri kalan pek çok hakkı sayarım- biri, söz hakkıdır, söz. Söz hakkımız var mı arkadaşlar? Vatandaşımız bir “tweet” atıyor, sabahında, gecesinde polisler yatağından alıyor. Böyle bir ülke şartlarında yaşıyoruz. Bütçe hakkımız var mı? Arkadaşlar, bütçe hakkımız var mı? Parlamentolar, bütçeyi kullanır, halktan yana, vatandaştan yana bütçeler çıkması için kullanır. Saray, adaletsiz bütçeler göndermiş olabilir; saraydan, savaştan, yandaştan yana bütçeler göndermiş olabilir

ama biz, halktan yana bütçeyi yapmak için sorumluyuz. Böyle bir yetkiniz var mı? Maalesef yok. Saraydan gelen fermanlara yalnızca mühür basıyorsunuz arkadaşlar, oysa yapmamız gereken, sarayın yanlışlarını düzeltmek, ona fren olabilmektir. Bakın, bu anlamda demokratik mücadele tarihinde tek adamları frenleyecek mekanizmaları güçlendirmek gerekir arkadaşlar.

Ben Meclis Başkanımıza soruyorum, Sayıştay Başkanımıza, Kamu Başdenetimimize soruyorum: Kendinizi güçlü hissediyor musunuz? Gerekliği yerde ayağa kalkıp fren olabiliyor musunuz? Hayır, olamıyorsunuz. Soruyorum açıkça, cevabını da bekliyorum: Nerede fren oldunuz? Nerede fren olması gerekir?

Bu Meclis yasaları yapıyor mu Sayın Meclis Başkanı? Bu Meclis mi yasaları yapıyor? Ben beş yıldır milletvekiliyim, her yıl artan oranda saraydan gelen fermanlarla yalnızca bu Meclisin gündemi belirleniyor. Bu Meclisin gündemi saraydan belirleniyor. Saray, fermanları gönderiyor, milletvekillerine imzalatılıyor ve milletvekilleri bilmediği torba yasaları burada savunmak durumunda kalıyorlar. Böyle miydi vadettiğiniz şey, hani “Başkanlık sistemine geçince güçlü Meclis, güçlü Parlamento olacak.” diyordunuz. Güçlü müyüz gerçekten? Bu yasalar burada bir mutfakta mı hazırlanıyor, yoksa sarayın koridorlarında mı hazırlanıyor? Hepsi sarayın koridorlarında hazırlanıyor ve Meclis, sarayın bir noteri olarak görülüyor. Burada yalnızca sarayın fermanlarına mühür basılması isteniyor. İşte, bundan dolayı üzüntü duyuyorum Türkiye’nin bir milletvekili olarak. Halisane duygularla milletvekili olduk, hepimiz. Ülkemizde demokrasi olsun, barış olsun, huzur olsun, refah olsun diye milletvekili olduk ama görevimiz yapılmıyor. Eğer görevimizi yapamıyorsak niye bu bütçeyi çıkarıyoruz arkadaşlar? Bakın, 1867’den beri parlamentolarımız var, Parlamentomuz ne durumda?

Bakın, değerli arkadaşlar, Meclisimiz yetmiş yıllık politik sürecinde, hikâyesinde -yani çok partili politik hikâyesinde, onu söylüyorum- en zayıf dönemini yaşamaktadır, iddia ediyorum yani darbe dönemleri haricinde en zayıf dönemini yaşamaktadır, bundan daha zayıf bir Meclis olmadı, Meclisin bu kadar az önemsendiği bir dönem olmadı. Geçmiş bütçe görüşmelerine bakın, şu andaki duruma bakın. Az önce Meclis Başkanımız konuşurken şurada bir tek Meclis TV vardı, eskiden burada bütün kameralar dizilirdi, bütün kameralar dizilirdi. Şimdi, Meclis Başkanımız konuştu, Meclis TV de gitti Meclis Başkanım. Bakın, Meclis TV de gitti. Niye? Vekilin bir önemi yok ya. Oraya her gün bakanlar diziliyor, bakanları çekiyorlar. Bakın, burada Bütçe Başkanımız bir iki kamerayı koyuyor, bakanları çekiyorlar, havuz medyasına servis ediyorlar, akşam da deniliyor ki: “Bakanımız şöyle dedi, ülkemiz uçuyor, her şey şahane, demokrasimiz muhteşem.” Bunu gösteriyor. Sonra? Vekiller konuşuyor. Vekillerin bir önemi yok ki, kim önemser ki! O kameralar gidiyor, akşam başka haber yok. Milletimiz de zannediyor ki ekonomimiz uçuyor, demokrasimiz şahane.

Muhalefetin olmadığı bir demokrasi olabilir mi? Muhalefetin görmezden geldiği, muhalefete düşman hukukunun uygulandığı bir demokrasi olabilir mi? Bugün muhalefete düşman hukuku uygulanıyor, başta HDP olarak bütün muhalif partilere düşman hukuku uygulanıyor.

Siz, Sayın Meclis Başkanı, bu düşman hukukları uygulanırken ne yaptınız, Meclisin itibarını korumak için ne yaptınız, Musa Farisoğulları’nın, Leyla Güven’in, Enis Berberoğlu’nun vekilliğinin düşürülme talimatı geldiğinde ne yaptınız? Eski Meclis Başkanı Cemil Çiçek gibi şunu dahi yapamadınız, “Ben bunu dönem sonuna bırakıyorum, yargı süreci henüz tamamlanmamıştır, ben bunu okutmuyorum.” diyemediniz çünkü talimat öyle gelmişti. Çünkü, bakın, değerli arkadaşlar...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Çiçek’le ilgili söylediğin yalan Sayın Paylan, yalan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan siz söylüyorsunuz, yalan siz söylüyorsunuz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Nasıl ben söylüyorum? Yalan! Söyle hadi, ben sana tarih söyleyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dönem sonuna bıraktı, aynen, şahitleri var, şahitleriyle söylüyorum.

Sayın Başkan, niye açtınız sesini Meclis Başkanımızın, niye açtınız?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tabii, ama bu kadar yalana tahammül olmuyor yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalancı sizsiniz efendim, yalancı sizsiniz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Nutkun güzel, yayın da yapıyorsun nutkunla ilgili, tribünlere...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalancı sizsiniz, yalancı sizsiniz efendim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tarih söyle, hangi dönemin sonuna bırakmış sayın arkadaşım? Yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, bir saniye...

Devam edin Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye sesi açtınız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, devam edin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Goethe diyor ki: “Bir laf işitince bir anlamı olduğunu zannedersin.” ama kelime kalabalığından ibaret, bir çuval kelime, bir anlamı yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, kayıtlara girmesi açısından...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Halktan korkuyorsunuz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ne alakası var halktan korkmayla! “Cemil Çiçek dönem sonuna bırakmıştır.” diyor, bu yalan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dönem sonuna bıraktı, bırakmadı mı?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bırakmadı, bırakmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bıraktı, bıraktı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, aktaracak, anlatacak.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bırakmadı. Tarih söyle kardeşim, tarihler var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Allah Allah!

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Meclise ne zaman gelmiş, hangi dönemin sonuna bırakmış?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Okutulmadı, okutulmadı.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Hadi... Ben sana söyleyeceğim tarihleri ve yalan olduğunu göstereceğim sana. Tarihler var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen iade ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkan...

Arkadaşlar, bir saniye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen iade ediyorum. Belgeleriyle, bilgileriyle getireceğim ben de size.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bu kadar da korkmayın ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sonuç olarak...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan... Sayın Paylan...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bu kadar da halktan korkmayın!

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ne diyorsunuz ya ne! Konuyla ne alakası var halktan korkmanın? Ay ne kadar tuhaf ya! Düğmeye basıyor, teypten olduğu gibi, teyptenmiş gibi konuşuyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Cemil Çiçek dönem sonuna bıraktı mı bırakmadı mı... Bıraktı mı bırakmadı mı, konumuz bu. Alakası yok, saçma sapan, şiir okur gibi konuşuyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkan...

Arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Paylan...

(AK PARTİ sıralarından “Şımarık!” sesi)

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Şımarık sensin, doğru konuş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen... Bir saniye...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye bağıryorsun?

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Terbiyeni takın! Terbiyeli olacaksınız!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Paylan, siz sorunuzu sorun ama bu tür ithamda bulunmayın.

Buyurun Sayın Paylan.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bir milletvekiline parmak sallayamazsınız!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Siz “Terbiyesiz!” diyebiliyorsunuz. Ne dediğimi anladınız mı?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Parmak sallayamazsınız!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – İndir o parmağını!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Keşir...

Arkadaşlar, lütfen...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bana “Terbiyesiz!” diyemezsiniz. Savunun bakalım bir kadın vekili, savunun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Terbiyesizlik yapıyorsun!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Terbiyesizlik yapıyorsunuz hepiniz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bir erkek bana “Terbiyesiz!” diyor, siz bir kadın vekili savunamazsınız, öyle bir cesaretiniz yok!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Paylan, lütfen devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bakın, dört dakika konuşmamdan gitti. Ayrıca şunu söyleyeyim...

Sayın Başkan, beni dinler misiniz lütfen.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Dinliyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, ben konuşurken bir iddiada bulundum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz iddia değil, ithamda bulundunuz. Doğrudan sorunuzu sorabilirsiniz. Sayın Paylan, şunu diyebilirsiniz ki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, ithamda da bulunabilirim Sayın Başkan ama o sırada Meclis Başkanı bağırıma başladı ve mikrofonunu açtınız. Bu mudur sizin adaletiniz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, kayıtlara geçmesi açısından...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman ben de her bağırduğumda benim mikrofonumu açın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, mikrofonu açıyorum gerekirse.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, her bağırduğumda mikrofonumu açın. Hangi vekil bağırırsa onun mikrofonunu açın o zaman. Böyle bir şey var mı? Böyle bir usul var mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, beş dakika bitti, lütfen düzeltir misiniz süreyi.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sizin yönetiminiz ile ülke yönetimi aynı. Diktatör...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ne diyorsunuz siz ya! Siz ne diyorsunuz hanımefendi ya, ne diyorsunuz siz!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sonra cevap hakkını kullanabilir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ne diyorsunuz?

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Dediğimi anladınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen haddinizi bilin! Yerinize oturun. Süreniz geldiğinde söz veririm konuşursunuz o zaman. Böyle bir konuşma üslubu olmaz. Haddinizi bilin!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Siz de bilin! Herkes haddini bilsin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, altı dakika sürem gitti, lütfen baştan alır mısınız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, süreniz zaten doldu. Şu anda on yedi dakika süre geçti. Siz devam edin, ben gerekeni yapacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, yedi dakikadır tartışma sürüyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bana talimat veremezsiniz, ben gereğini yapacağım size.

Lütfen devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, haşa! Niye talimat vereyim? Adaletini arıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz süreyle ilgili bana bir şey ifade etmeyin. Siz devam edin.

Evet, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Meclis Başkanı, bakın, sonuç olarak ne oldu? Siz bu kararı okuttunuz, daha üzerinden iki ay geçmeden Sayın Milletvekili Enis Berberoğlu'yla ilgili, Anayasa Mahkemesi bir karar verdi, öyle değil mi? Haksızlığı teslim etti, “Burada bir haksızlık var.” dedi ve “Vekilliliğinin düşürülmesi doğru değildir.” dedi.

Yani sonuç olarak, sarayın talimatlarıyla belli yasal uygulamalar devam ediyor, başta HDP’li milletvekilleri olmak üzere pek çok milletvekiline dönük devam ediyor. Ama geçmişte Tayyip Erdoğan’ın da maruz kaldığı, geçmişte pek çok milletvekilinin maruz kaldığı, Refah Partili milletvekillerinin maruz kaldığı, pek çok partili milletvekilinin maruz kaldığı siyasi operasyonlara, bakın, o günün muktediri kimse onların eliyle yürütülen siyasi operasyonlara karşı Meclis bir irade ortaya koymuştur çoğu zaman ama bu dönemde siz o iradeyi ortaya koyamadınız, ben bunu söylüyorum. Yani, bir siyasi operasyon var; yargıyı bir sopa olarak kullanıyor, yargı eliyle muhalefeti sindirmeye, susturmaya çalışıyor. Bu noktada Meclisin milletvekillerine, muhalefete sahip çıkması gerekirken siz bu siyasi operasyonlara yol verdiniz. O dosyaların hepsini siz de biliyorsunuz, dokunulmazlık dosyalarının niçin gönderildiğini, niçin kaldırıldığını, Selahattin Demirtaşların, Figen Yüksekdağların, pek çok arkadaşımızın bu siyasi operasyonlar çerçevesinde nasıl tutuklandığını, geçmiş milletvekillerimizin Mecliste yaptığı faaliyetlerden dolayı, burada yaptığımız konuşmalardan dolayı yargılandıklarını ve mahkûm olduklarını, bu çerçevede hapiste tutulduklarını biliyorsunuz. Eğer ki muhalefet partileri bu çerçevede siyasi operasyonlara maruz kalıp hapse atılıyorsa o Meclisin itibarı olamaz. Millettin iradesi bir bütündür arkadaşlar. Siz, biz birbirimizin düşmanı değiliz, yalnızca siyasi rakipleriz, hepimiz bu milletnin huzuru ve refahı için mücadele veriyoruz. Şöyle bakabilirsiniz: “Ya, o HDP’li milletvekili efendim, onun dokunulmazlığı kaldırılınsın, hapse atılınsın.” Emin olun, bakın, emin olun, bugün HDP’li diye sessiz kaldığımız zulüm yarın gelip sizi bulacak, hep böyle olmuştur, hep böyle olmuştur. Bütün Meclis deneyimlerimizde, 1867’de, 1908’de hep şöyle yapmıştır bu devlet: Birilerini düşman ilan etmiştir, herkesin o safta durmasını salık vermiştir, o gün onu dövmüştür, bir gün Ermeni’yi dövmüştür, bir gün Kürt’ü dövmüştür, bir gün mütedeyyini dövmüştür, bir gün solcuğu dövmüştür ve herkesin diğer safta durmasını salık vermiştir ama gün gelmiştir diğeri de dayak yemiştir, mütedeyyin de dayak yemiştir, solcu da dayak yemiştir. Bu açıdan, Türkiye’nin çok kimlikli, çok kültürlü, çok inançlı ve çok düşünceli, çok ideolojili bir ülke olma gerçekliği bu Mecliste yansıtılmalıdır. Bunu korumadığımız zaman... O zaman tek ses olsun. Tayyip Erdoğan ne diyorsa onu alkışlayan bir Meclis olduktan sonra, tek ses, tek renk, tek dil olduktan sonra bu Meclisin ne anlamı var arkadaşlar? Çok sesliliği korumayacaksak, muhalefeti korumayacaksanız Sayın Meclis Başkanı, niçin bu Meclis var? Tek parti dönemlerini eleştiriyordunuz arkadaşlar, tek ses olan tek parti dönemlerini. Ya, yine tek sese doğru gidiyoruz; muhalefetin sesi kısılmaya çalışılıyor, muhalefete operasyonlar çekiliyor, 6-7 Ekim olaylarıyla ilgili operasyonlar çekiliyor. Arkadaşlar, 6-7 Ekim olaylarında, 6 Ekim akşamı partimizin MYK’si bir çağrı yaptı, o akşam herkes basın açıklamasını yaptı ve evine döndü, bakın, herkes evine döndü. O akşam kimsenin burnu kanamadı, kimsenin burnu kanamadı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Kaç kişi öldü?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Devam ediyorum, anlatıyorum. Kimsenin burnu kanamadı.

7 Ekim günü Tayyip Erdoğan “Kobani düştü düşecek.” dedi olaylar ondan sonra başladı. Provokatörler devredeydi, darbe dinamiği devredeydi arkadaşlar. Hani, siz o darbecilerin bu Meclisi bombaladığına inanıyorsunuz değil mi? İnanıyoruz hepimiz, bombaladı değil mi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – “İnanıyorsunuz.” ne demek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hep beraber inanıyoruz, doğru, inanıyoruz, gördük, yaşadık.

Ya, 6-7 Ekimde aynı darbecilerin halkımızı katlettiğine niye inanmıyorsunuz? Niye inanmıyorsunuz? Biz 6 Ekim akşamı protesto çağırısı yaptık, anayasal hakkımız.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yasin Börü'yu kim öldürdü?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 6 Ekim akşamı hiçbir olay olmadı, hiçbir olay olmadı, hiçbir ölüm yok, kimsenin burnu kanamadı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Doğru konuşacaksınız!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 7 Ekim günü Tayyip Erdoğan “Kobani düştü düşecek.” dedi, paramiliter güçler, bu devletin karanlığı devreye geçti. İnsanlarımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, lütfen son sözlerinizi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaç dakikam var Sayın Başkanım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, son sözlerinizi alayım lütfen.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bir iki konuya hemen değinip bitiriyorum çünkü Sayın Başkan, süreyi bilmediğim için hemen bitiriyorum, iki dakika içinde toparlıyorum.

Sayın Başkan, soru önergeleri veriyoruz. Bakın, binlerce soru önergesi gönderiyoruz. Siz bunları “6-7 Ekim 1955 programı” demişsin, “işkence iddiaları” demişsin, “Ankara gar katliamı” demişsin, “asimilasyon” demişsin, “Roboski katliamı” demişsin veya “yargısız infaz” demişsin diye -kaba ve yaralayıcı olarak- geri gönderiyorsunuz. Sonra arkadaşlar, biz bunları düzeltip, tevil edip... Yani nasıl düzeltereksek? “Katliam” demeyeceksek ne diyeceğiz Ankara gar katliamına? Tekrar gönderiyoruz. Siz bir sansür mekanizması olarak orada işliyorsunuz bu çerçevede ve sansürün süzgeci son derece sıkı, maalesef o süzgeçten geçmiyor çünkü siz öylesiniz, demokratik bir anlayışınız yok o anlamda. Ama bakın, binlerce soru önergesi veriyoruz, biliyorsunuz bunların yüzde 10-15'i cevaplanıyor. Gelen cevaplara bakıyor musunuz? Hani, bir de sansür uyguluyorsunuz ya. Damat bey bana bir cevap gönderdi, link veriyor, link, link. Diyor ki: “Şu linkten bakabilirsin.” Bakıyoruz linkte ne var? Kendi konuşması var. Ya, damat bey, ben diyorum ki...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Damat bey” ne demek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, kendisi “Gurur duyuyorum.” dedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kim o damat bey?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, Berat Albayrak.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kim bu damat bey? Ayıp bir şey yahu!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Damat Ferit de vardı, şey de vardı. Allah Allah! Ne olacak yani?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, kendisi “Gurur duyuyorum.” diyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gurur duymak ayrı şey, “damat bey” demek ayrı şey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Gurur duyuyorum” diyor. “Gurur duyuyorum” diyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

Sayın Paylan, kimse onun ismini söyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, Sayın Berat Albayrak.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Onun bir Bakanlık görevi var, “Hazine ve Maliye Bakanımız” niye demiyorsun? “Bakanımız” niye demiyorsun, böyle ifade kullanıyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Maliye Bakanımız Sayın Berat Albayrak dedi ki... Ben soru sormuşum, saatlerce çalışıyorum o soru önergesini; biliyorsunuz, günlerce çalışıyorum; görürsünüz, benim önergelerime bakın. Bakın, arkadaşlar, bana linkle cevap veriyor Sayın Meclis Başkanı. Peki siz, ben bir “katliam” dedim diye geri gönderiyorsunuz da o dalga geçen bakanların sorularını niye geri göndermiyorsunuz? Niye Meclisin itibarını korumuyorsunuz? Niye süresinde cevap verilmeyen sorularla ilgili, Sayın Şener’in dediği gibi “Arkadaş, hemen bu cevabı gönder.” demiyorsunuz, diyemiyorsunuz? Böyle bir gücünüz yok mu?

Son olarak da Sayın Başkan, bu bütçe emekten yana bir bütçe değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son cümlelerinizi alalım efendim, son cümlelerinizi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Keşke cilaları, boyaları değil de bu Meclisin çalışanlarıyla ilgili birkaç cümle edebilseydiniz. Bu anlamda 4/D’lilerin hâlâ haklarının eşitliği sağlanabilmiş değil. 4/A, 4/B, 4/C, 4/D’li çalışanlarımız var, bunlarla ilgili niye “Hakkaniyetli düzenleme yaptık.” diye açıklama yapmıyorsunuz? Bu çalışanlar, emekçiler 2 bin lira maaşla... Çıplak maaşı 2 bin lira olan insanlar var, asgari ücretin altında olan insanlar var. Bu Mecliste emek adaleti sağlanamazsa nerede sağlanabilir? Stenografların sorunları var Sayın Başkan, niye bunlarla ilgilenmiyorsunuz? Önce bu Mecliste emeğin adaletini sağlayalım ki her yerde bu sağlansın. Neden bununla ilgili irade ortaya koymuyorsunuz Sayın Başkan? Bununla ilgili sorularımı iletıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, değerli arkadaşlar...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şimdi mi cevap vereyim?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok, sonunda cevap vereceksiniz efendim. Sonunda size söz vereceğim.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Saygıdeğer Başkanı, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Sayıştay Başkanı ve Kamu Başdenetçisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Genel Sekreteri, değerli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Sayın Meclis Başkanımıza sunumu ve yaptığı çalışmalar için, Anayasa, İç Tüzük ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirmede gösterdiği performans ve Türkiye Büyük Millet Meclisini Meclis dışındaki başarılı temsili için teşekkür ediyoruz.

Yüz yıl önce muazzam bir iradenin ürünü olarak açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletinin tam bağımsız yaşama iradesinden doğmuş ve esarete meydan okumuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması Türkiye Cumhuriyeti’nin siyasi ve hukuki altyapısının hazırlandığı dönemin de başlangıcı olmuştur. Yarın cumhuriyetimizin 97’nci yılını kutlayacağız. Bu vesileyle 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nı kutluyorum. Başta cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm millî mücadele kahramanlarını, şehit ve gazilerimizi rahmetle ve minnetle anıyorum. Aziz milletimizin iradesiyle geçilen ve temel gayesi güçlü devlet, güçlü yönetim ve demokratik istikrar olan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle cumhur ile cumhuriyet ayrılmamak üzere kucaklaşmıştır.

Milli iradenin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisi asli fonksiyonlarına dönmüş; itibarı, etkinliği ve gücü pekiştirilmiştir. Bu doğrultuda, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin tüm kurum ve kurallarıyla uygulanması stratejik hedefimizdir. Bu amaçla, daha evvel de ifade ettiğimiz gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde de Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin gereklerine uygun değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatında kanun tekliflerinin münhasıran milletvekillerince verilecek olması nedeniyle gerekli düzenlemelerin yapılması ve birimlerin oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrultuda, konuşmanızda da vurguladığımız Teklif Destek Bürosunun güçlendirilmiş olmasını önemli buluyoruz. Önceki yıllarda da gündeme taşınan, Meclis çalışanlarına ilişkin bazı talepleri bir kez daha ifade etmek istiyorum Sayın Başkanım bu vesileyle. Bunlardan birincisi, yardımcı hizmetler sınıfında çalışan personelin genel idare hizmetleri sınıfına geçmesine yönelik taleptir. Bu, esasen tüm kamu kurumlarını ilgilendiren genel bir problem olmakla beraber, Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisindeki uygulaması bakımından Başkanlık Divanı kararıyla geçmişte bu yönde yapılmış düzenlemelerin olduğunu, bu doğrultuda yeni bir düzenlemenin de yapılabileceğini değerlendiriyoruz.

İkincisi: Kamudan gelmemiş olan danışmanların görev sonu ödeneklerinin olmaması hususudur. Kuşkusuz kamu görevlisi olma şartının bulunmaması ve danışmanlara ilişkin esnek, farklı bir statünün belirlenmesi doğaldır ve olması gereken bir şeydir. Bununla birlikte, çalışma mevzuatımızdaki genel hükümler de dikkate alındığında en azından bir iş sonu ödentisi şeklindeki bir düzenlemenin olmasının yararlı olacağını değerlendiriyoruz.

Sayın Başkanım, performans programı sunumunuzda Parlamenter diplomasi faaliyetlerinin daha etkin yürütülmesi ve toplum kesimlerinin yasama sürecine aktarılmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi için çalışmalar yapıldığı ifade ediliyor. Bu çalışmaların neler olduğu konusunda da bizi, Komisyonumuzu aydınlatırsanız yararlı olur kanaatindeyim.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayıştay, Anayasa'nın 160'ıncı maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin ve sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve kesin hükme bağlamakla görevlidir. Bütçe hakkı, Parlamento'ya vatandaşlar adına gelir toplama ve bu gelirleri belirli alanlara ve amaçlara tahsis etme yetkisini vermektedir. Bu hakkın kullanılması kamu mali yönetim sisteminin belirlenen usullere uygun şekilde denetlenmesi sorumluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Sayıştay kamu menfaatlerini koruma ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi bakımından son derece önemli bir fonksiyon ifa etmektedir. Özellikle denetimden beklenen faydanın sağlanması bakımından mevzuatın yahut uygulamanın kamu kurumlarındaki uygulayıcılarla bilinmemesi, yanlış muhasebeleştirme gibi sebeplerle yapılan eksik işlemlerin giderilmesi için Sayıştay ile kurumların daha fazla iş birliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Bununla birlikte, önceki yıllarda dile getirilen bir husus olan Sayıştayın bulgularının yeterince dikkate alınmaması nedeniyle her yıl aynı sorunların tekrar ediliyor olması meselesinin bu defa azaldığı, yapılan tespitlere kurumlarca uyma oranının arttığı raporlardan anlaşılmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, Kamu Denetçiliği Kurumu Anayasa'nın 74'üncü maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri incelemek üzere 6328 sayılı Kanun'la kurulmuştur. Kamu Denetçiliği Kurumu kurulduğu 2013'ten bu yana önemli mesafe katetmiştir. İnanıyoruz ki beklenen performansı da giderek yakalayacaktır. Buna göre, aldığımız kararlara kurumların uyma oranının da giderek arttığı görülmektedir. 2017 yılında yüzde 65 olan bu oranın 2018 yılında yüzde 70'e, 2019 yılında ise yüzde 75,17'ye yükselmiş olması bunu göstermektedir. Konuşmanızda şu anda da bu oranın yüzde 77'ye çıktığını ifade ettiniz. Kuşkusuz, bu memnuniyet verici bir gelişme.

2019 yılında kuruma yapılan toplam başvuru sayısı 2018'e göre yüzde 19,41 oranında artmış, yaklaşık yedi yıllık süreçte yapılan toplam başvuru sayısı da 80.500 olmuş. 2019 yılında yapılan şikâyet başvuruları konu bazlı değerlendirildiğinde, en fazla başvurunun yüzde 24,6'yla -geçmiş dönemlerde olduğu gibi- kamu personel rejimi alanında yapıldığı anlaşılıyor. Bu, vatandaşlarımız tarafından kurumun sadece kamu görevlilerine yönelik bir müessese olarak düşünülmesine sebep olduğunu gösteriyor. Başvurularda en fazla artış yüzde 296'yla ulaştırma, basın ve iletişim ve engelli hakları alanıyla ilgili olmuş. Ulaştırma ile ilgili olmasında bu HGS sistemi geçiş işlemlerine ilişkin uyumsuzluklara yönelik başvuruların etkili olduğu düşünülmektedir. Kuruma 2019 yılında yapılan toplam şikâyet başvurusu idareler bazında değerlendirildiğinde, en fazla başvurunun yüzde 10,86'lık oranla mahallî idarelere yönelik gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte talepte bulunanların çeşitlenmesi, yargının yükünü hafifletme işlevinin artırılması, bunun bir kanaat olmaktan öte istatistiksel olarak da tespitinin yapılması kuşkusuz yararlı olacaktır. Tüm bunların temini için de görünürlüğün ve erişilebilirliğin artırılması gerekmektedir. Bu düşüncelerle Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin ve kurum bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum, idrak ettiğimiz Mevlit Kandili'ni tebrik ediyorum, bu gece hürmetine Cenab-ı Hakk'tan dualarımızı kabul etmesini, milletimizi ve devletimizi her türlü musibetten ve afetten esirgemesini niyaz ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aksu, çok teşekkür ederiz.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, değerli milletvekilleri, sevgili bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, doksan yedi yıl önce bugün Mustafa Kemal Atatürk “Efendiler, yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz.” demişti. Cumhuriyetimizin kurucusu, antiemperyalist kurtuluş mücadelemizin yürütücüsü, özgürlük ve bağımsızlığı karakteri kabul eden Mustafa Kemal Atatürk'ün “Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir.” ilkesiyle perçinlediği, kimsesizlerin kimsesi Türkiye Cumhuriyetinin 97'nci yılını bütün vatandaşlarımıza eşitlik, özgürlük ve adalet getiren yıl olması nedeniyle kutluyoruz.

Değerli arkadaşlar, bir tarafta bütün cihan bilmelidir ki artık bu devletin ve bu milletin başında hiçbir kuvvet yoktur, hiçbir makam yoktur; yalnız bir kuvvet vardır, o da millî egemenlik diyen bir anlayış, bir tarafta da ben ne dersem o diyen anlayış.

Değerli arkadaşlar, burada pazartesi gününden itibaren bakanlık görüşmeleri yapılacak, bakanlık bütçelerini görüşeceğiz. Sayın bakanlar gelecek burada bütçe sunumlarını yapacak, bütçe sunumunu yaptıktan sonra da maalesef sunumu yapan sayın bakan, sunumunu yaptığı bütçe için oy kullanamayacak. Bu mudur Meclisin iradesi, bu mudur halkın Meclisteki yansıması? Diğer yandan, biraz önce değinildi, bakanlara yanıtlamaları için soru önergeleri veriyoruz. Son zamanlarda âdet oldu, Hazine ve Maliye Bakanlığı başlattı arkasından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da benzer şeyi yapmaya başladı artık sorularımıza linkle cevap veriyorlar “Sorduğunuz soruyu internette, şuradaki linkten öğrenebilirsiniz.” diyorlar. Bu mudur Meclisin itibarı? Buna mutlaka müdahale edilmelidir Sevgili Başkan.

Değerli arkadaşlar, yıkılmış ve iflas etmiş bir imparatorluğun yıkıntıları üzerine yeniden inşa edilen cumhuriyetimiz, parlamenter demokrasi ve liyakati öne çıkaran yeni kurumlarıyla tüm ülke sathında yurttaş temelli bir kalkınma dönüşümünü gerçekleştirmiştir. Saray rejimi, yüz yıla yakın cumhuriyet deneyimimizin ardından adına Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen bir sistem ile Türkiye'nin

dinamik toplumunu, ekonomik kapasitesini ve kurumsal birikimini kendi kategorisindeki ülkelerin bile gerisine düşürmüştür. Ancak, saray rejiminin anayasasız, hukuksuz, kurumsuz, bürokrasisiz ve liyakatsiz yönetimi neticesinde Türkiye, önce yerinde sayan bir ülkeye, ardında neredeyse bütün endekslerde gerileyen bir ülkeye dönüşmüştür. Adalet ve Kalkınma Partisi yönetiminde, kurumsal çöküşün ve toplumsal buhranın eşliğine gelen ülkemiz, teknoloji üretiminde ve AR-GE’de geri kalmış, hazinesi, KOBİ’leri ve hane halkı borç batağına saplanmış, yüksek teknolojide ve ham maddede dışa bağımlı, hukuksuzluğun ve keyfilüğün hüküm sürdüğü otoriter ve itibarsız ülkelerden biri olma konumuna hızla sürüklenmiştir. AKP yönetiminde Türkiye, demokrasi, ekonomi, eğitim ve diplomasi alanlarında krizlere ve çözümsüzlüğe savrulmuş, kurumlara güvenin azaldığı ve toplumsal huzurun kaybolduğu bir ülke konumuna getirilmiştir. AKP’nin üretimden, kalkınmadan ve planlamadan uzak ekonomi politikaları sonucu Türkiye’de vasıflı iş gücüne istihdam yaratamayan, katma değer üretemeyen, teknoloji ihraç edemeyen ve her şeyden önemlisi bölgesel ve sınıfsal sosyal adaletsizlikleri gideremeyen bir kara düzen oluşmuştur. Ülkemiz, ekonomiden özgürlüğe, eğitimden toplumsal barışa, kadın haklarından liyakate, yüksek teknoloji üretiminden çevre krizine kadar birçok alanda tüm kazanımlarını ve birikimlerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmıştır. Tek adam rejimi Türkiye’yi demokratik değer ve hedeflerinden uzaklaştırmaktadır. Farklı görüşlere tahammül edemeyen AKP, güçler ayrılığı ilkesini yok sayarak yargı bağımsızlığını ortadan kaldırmış, Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkisini azaltmış ve Türkiye’yi büyük bir demokratik gerilemenin içerisine sürüklemiştir. Vatandaşlarımız ilk fırsatta, Türkiye’yi demokrasi krizine sokan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini kaldıracak, Türkiye Büyük Millet Meclisini güçlendirerek egemenliği saraydan alıp yeniden kayıtsız şartsız millete verecektir, buna inancımız tamdır. Katılımcı yöntemlerle hazırlanacak olan demokratik bir anayasa ile hem 12 Eylül hem de Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin baskıcı ve otoriter tüm izleri silinecek, Türkiye, özgür yurttaşlar cumhuriyeti olacaktır. Kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereği olarak hukukun üstünlüğü tesis edilecek, yürütmenin yargıya müdahale etmesi önlenecektir.

Değerli arkadaşlar, bütçe görüşmeleriyle ilgili bir tespitle devam etmek istiyorum. Şu çok açık ki Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2019 kesin hesabının ve 2021 bütçe teklifinin görüşülme sürecindeki usulsüzlüklere göz yummuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Şentop’un kati suretle bütçeyi iade etmesi gerekiyordu fakat bu yapılmadı ve bütçe görüşmelerine başladık. Her şeyden önce şunu hatırlatmak isterim: Osmanlı-Türkiye hukuk tarihinin önemli isimlerinden Cevdet Paşa diyor ki: “Usul, esasa mukaddemdir.” Yani usul, esastan önce gelir. Bu ilke mevcut düzenlemelerimizde de sürdürülüyor ancak 2021 bütçesinin sunulduğunda ve hazırlanışında hiçbir usul esası dikkate alınmamıştır. Eğer Meclis iradesine sahip çıkarak 2021 bütçesini reddederse ne olur? Bütçenin anayasası olarak değerlendirilen 5018 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesinde şöyle bir hüküm var arkadaşlar: “Merkezî yönetim bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe ödenekleri, bir önceki yıl bütçe başlangıç ödeneklerinin belirli bir oranı esas alınarak belirlenir.” Yine “Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak uygulanır.” diyor. Yani eğer Meclis 2021 bütçesini reddederse Cumhurbaşkanı geçici teklif sunar ve başlangıç ödeneklerini esas alır. Geçici teklifin de reddedilmesi durumunda geçmiş yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranında artırılarak uygulanır.

Peki, neden bütçe iade edilmeli? Neden bütçenin sunulmasının ve hazırlanışının Anayasa’ya aykırı olarak yürütüldüğünü düşünüyoruz ve neden bu bütçeyi usulen reddetmemiz gerektiğini düşünüyoruz, onu açıklamak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, 5018 sayılı Kanun'un 15'inci maddesine göre orta vadeli program Eylülün ilk haftası yayımlanır. Ne zaman yayımlandı? 28 Eylülde. Aynı kanuna göre orta vadeli mali plan en geç 15 Eylülde yayımlanmalıydı. Ne zaman yayımlandı? İşte burada, 8 Ekimde yayımlandı. Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan neden önemli? Çünkü 5018 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi şöyle diyor: "Kamu idareleri bütçelerini, Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanlığı Programı, Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali Plan, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, Cumhurbaşkanlığı Stratejik Planları ile program yapısına uyumlu şekilde ve performans esasına dayalı olarak hazırlar." Yani bütçe bunlara dayanmak zorunda.

Bir de, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı var, o da daha iki gün önce dağıtıldı arkadaşlar. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı hazırlanmadan, kamu idarelerine bütçe hazırlama çağrısı yapılması kanunsuz emir değil midir? 8 Ekimde Resmî Gazete'de, Orta Vadeli Mali Plan'la birlikte bütçe çağrısı yayımlandı. Bu çağrıda şöyle bir cümle yer alıyor: "2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi bu rehberde yer alan performans esaslı program bütçe sistemine uygun olarak hazırlanacaktır." Peki, biz performans esaslı program bütçe sistemine ne zaman geçtik? 16 Ekimde. Bütçe çağrısını kim yapıyor? Sayın Cumhurbaşkanı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Cumhurbaşkanlığı, 8 Ekimde Meclisin henüz kanunlaştırmadığı bir şekilde çağrı yapıyor arkadaşlar. Altını çizerek tekrar söylüyorum: Cumhurbaşkanlığı, 8 Ekimde Meclisin henüz kanunlaştırmadığı bir şekilde çağrı yapıyor. En az bunun kadar vahim olan durum da, gelen bütçenin yeni sisteme göre 17 Ekimde teklife ekli olması gereken belgeler olmadan teslim edilmiş olması. Şu çok açık: Cumhurbaşkanlığı, Meclis iradesini yok sayıyor. 29 Ekimin 97'nci yılının arifesinde bunları konuşmak ne kadar acı. Yani Cumhurbaşkanlığı diyor ki: "Ey Türkiye Büyük Millet Meclisi, sen kimsin? Ben istediğimi yaparım, benim dediğim olur." Bunlara bir cevabınız var mı Sayın Meclis Başkanımız? Vereceğiniz en iyi cevap, bu bütçeyi usul yönünden iade etmektir diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Kırkpınar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, Değerli Meclis Başkanımız, Sayın Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, kıymetli bürokratlarımız, değerli hanımefendiler, beyefendiler; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer Meclis Başkanım, bütçenizi, sunumunuzu takip ettik, teşekkür ediyoruz. Hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Gazi Meclisimize sunulan 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin, 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerinin ve 2021 yılı bütçesinin Meclisimize, milletimize ve ülkemize şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Konuşmalarımın başında, Peygamber Efendimiz'in tüm insanlığı onurlandırarak dünyaya teşrifinin yıl dönümü olan Mevlid Kandili'ni bugün idrak edeceğiz. Mevlid-i Nebi'nin ülkemize ve bütün İslam âlemine huzurlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Vatanın istiklalini ve istikbalini daima canından aziz bilen büyük Türk milleti, doksan yedi yıl önce memleketi işgal altından kurtarmak için üstün fedakârlık ve azimle mücadele etmiş ve bu mücadele 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyetin ilan edilmesiyle başlamıştır. Cumhuriyetin ilanına giden yolda kolay zaferler kazanılmamıştır. Millet, içinde bulunduğu zor şartları ancak inanç, birlik ve beraberlik duygularıyla aşabilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti de doksan yedi yıldan beri aynı ruhla

muhafaza edilerek bugünlere ulaşmıştır. Çanakkale'yi geçilmez kılan, Sarıkamış'ta geri dönmeyi düşünmeyen ruh, bugün hâlâ dipdiridir ve ülkemizi her alanda muzaffer ve muvaffak kılmanın davasını sürdürmektedir. Cumhuriyetimizin en büyük kazanımı demokrasidir, millet iradesinin yönetime yansımadır. Milletimizin huzuru, mutluluğu için cumhur iradesine, hukuka, adalete sadakatle sahip çıkacağız. Dünyanın gıptayla baktığı memleketimizde milletimizle el ele vererek çok daha aydınlık yarınlara inşallah hep birlikte ulaşacağız. Binlerce yıllık devlet geleneğinin mirası ve milletimizin hür iradesi üzerinde yükselen emekle, özveriyle doğan Türkiye Cumhuriyeti'ni demokrasi ve adaletle geliştirerek payidar kılmak hepimizin ortak sorumluluğudur. Bu duygularla, cumhuriyetimizin 97'nci yılını yürekten kutluyor, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, bütün şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Son günlerde iç siyasetinde sancılı günler yaşayan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ne yapacağını şaşırды. Macron ülkemiz karşıtı söylemlerinin ardından bu kez de İslam dinimizi ve Sevgili Peygamber'imizi hedef almıştır. Bu tür saygısız hareketler İslam'a ve dünyadaki milyonlarca Müslüman'a karşı açık bir provokasyondur. Burada -Macron'a- bu kışkırtıcı, saygısız ve tehlikeli söylemlerini kendisine iade ediyor, Macron'un bu densizliğini lanetliyoruz. Allah'ın izniyle İslam karşıtlığı, düşmanlığının karşısında her zaman dik duracağız. Allah İslam'ın ve bütün Müslümanların yardımcısı olsun.

Diğer taraftan, Meclisimizin bütçesiyle ilgili hususlara gelirsek eğer, AK PARTİ hükümetlerine 19'uncu kez bütçe yapma fırsatını vermesi dolayısıyla aziz milletimize burada bir kere daha kalbi şükranlarımı arz ediyorum.

Yaşamış olduğumuz coğrafyanın vekâlet ve ticaret savaşlarına ev sahipliği yaptığını hepimiz bilmekteyiz. Dünyanın en büyük güçlerinin rol aldığı bu arenada Türkiye âdeta mucizeler yaratarak konumumuzu ve duruşumuzu net bir şekilde ortaya koymuştur. Türkiye her alanda masadaki yerini alarak çok başarılı bir grafik çizmiştir. Bugün dünya devletlerinin bölgemizdeki gücümüzü görüp tüm dikkatlerini buraya yönlendirmelerinden de bunu anlamaktayız. Çanakkale, Millî Mücadele ve 15 Temmuz ruhuna sahip olan Gazi Meclisimiz mazlumların yanında yer almış ve üzerine düşeni yapmıştır. İnşallah bu yüce ruh kıyamete kadar devam edecek ve bu devlet ebediyen var olacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, Birinci Meclisimizin merhum üyelerini, istiklal mücadelemizin bütün kahramanlarını en kalbi duygularıyla yâd ediyorum; ruhları şâd, mekânları cennet olsun.

Millî iradenin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi ülkemizin yegâne yasama organıdır. Meclisimiz 23 Nisan 1920'den günümüze kadar iradesine tavizsiz bir şekilde devam etmiş ve bundan sonra da devam edecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin varlık sebebi de demokrasidir. Bu sebeple ki Meclisimiz kendisini var eden sebepleri yaşatmak için bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de vazifesini dirayetli bir şekilde yapmaya devam edecektir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirinden kesin hatlarla ayrılmıştır. Yeni dönemde Hükümetten kanun tasarısı gelmeyip kanun teklifleri, kanun tasarıları bizzat milletvekillerimiz tarafından verilmektedir. Ayrıca, Meclis araştırması, Meclis soruşturması, yazılı soru önergeleri ve genel değerlendirme gibi mekanizmalar yeni dönemde etkin bir şekilde uygulamaya alınmıştır. Bu çatı altında yapacağımız çalışmalar Türkiye'nin istikbalini temin edecek önemi haizdir.

Bilindiği üzere, dış ilişkiler ve protokol hizmetleri kapsamında devletler arası ilişkilerin gelişmesinde parlamenter demokrasinin rolü her geçen gün de artmaktadır. Mensubu olduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi geçtiğimiz yasama yılında diğer ülkelerin parlamentoları, parlamenter asambleler ve uluslararası kuruluşlarla temaslarını yoğun bir biçimde sürdürmüştür. Meclis Başkanlığımız yakın coğrafyamızdaki ülkelerle ilişkilerimizin gelişmesine büyük önem vermektedir.

Gazi Meclisimizde bakım, onarım, yenileme, geliştirme, altyapı, üstyapı gibi çalışmalar rutin bir şekilde devam etmektedir. Özellikle yeni Bahçe Restoran'ın açılması ve hizmete girmesi fevkalade faydalı olmuştur. Başta Meclis Başkanımız ve emeği geçen herkese burada bir kere daha teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz ediyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin teknolojik imkânlardan en iyi şekilde faydalanarak daha etkin ve verimli, hızlı hizmet üretebilmesine Meclis Başkanlığımızın büyük önem verdiğini burada bir kere daha kendisinden dinlemiş olduk. Hiç şüphesiz Meclisimizin, 2021 yılı bütçesinin yasama yetkisini kullanan biz milletvekillerinin çalışma şartlarını iyileştirmek ve yasama süreci ile kalitesini geliştirmek adına önemli bir performansın olacağına inanıyorum.

Bütçemizin hazırlanmasında emeği geçen tüm paydaşlara ayrı ayrı teşekkür ediyor, bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

Özellikle benden önceki bir kısım konuşmacılar devletle ilgili birtakım yorumlarda bulunmuşlardı. Ben kendi şahsım adına şunu belirtmek istiyorum ki binlerce yıldan beri devlet geleneği olan Türkiye Cumhuriyeti için ve benim için devletin kutsal olduğunu ayrıca ifade etmek istiyorum.

Bütçemizin tekrar hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyor, hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşımın bıraktığı yerden başlayayım: Devlet kutsal filan değil arkadaşlar, kutsal olan insandır. İnsan rahat etsin diye, mutlu olsun diye, kendisini gerçekleştirebilsin diye kendi aklıyla keşfettiği bir organizasyondur devlet; çok önemlidir, vazgeçilmezdir, hepsi bu kadar.

Peki, şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini konuşuyoruz ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevleriyle ilintili olan Sayıştay ile Kamu Denetçiliğinin bütçeleri üzerinde konuşuyoruz.

Değerli arkadaşlar, Anayasa madde 87'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri sayılmış: "...kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak, bütçe, kesin hesap..." gibi gidiyor bu şekilde ve denetleme görevlerinden söz ediliyor. Şimdi, buna bakalım, gerçekten biz bunu yapabiliyor muyuz? Bunun önünde ne gibi engeller var, var mı yok mu? Mevcut Anayasa'dan ve yasalardan kaynaklanan engeller, sorunlar nelerdir; uygulamadan kaynaklanan sorunlar nelerdir? Bunları konuşmak, tartışmak gerekir. Yoksa ben daha fazla bağırdım, siz daha fazla bağırdınız... Buradan bir şey çıkmaz. Orada 3 arkadaşımız, buradan bir şey söylendi mi sürekli bağıryorlar, gürültücü dedim ben onlara. Yapmayın arkadaşlar ya, sizin de aynı dakika konuşma hakkınız var; kalkın, konuşun, ne düşünüyorsanız söyleyin bunu. Biz böyle yapmazsak buradan aşağıya doğru gittiği zaman bu tartışma, bu kutuplaştırılmış toplumda nerelere kadar gidecek? Etmeyin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Aynı şeyi siz de yapıyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hâlâ aynı şeyi yapıyor arkadaş, hâlâ gürültü; işi gürültü çünkü onun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama aynı şeyi siz de yapıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, devam edin Sayın Bekaroğlu, lütfen devam edin.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama itham ediyor Sayın Başkanım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bir takım şeyler saydınız, bizim rahat etmemiz için yaptıklarınızı saydınız, teşekkür ediyoruz. İşte, lokantalar açtınız, misafirhaneleri iyileştiriyorsunuz, bütün şeyleri yapıyorsunuz; sağ olun, eksik olmayın ama değerli arkadaşlarım, temel problem bu, demokrasiyle ilgili. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisi paylaşılamaz yani demokrasinin en temel şeyi budur.

Şimdi, arkadaşımız dedi ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisi, Hükümetin yürütme yetkisi ve yargının yetkisi son yapılan değişikliklerle bütün bütün kesinlikle ayrılmıştır.” Öyle değil. Bu Anayasa değişikliğiyle, yapılan Anayasa değişikliğiyle başkanlık sistemiyle -ya da ne diyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı sistemiyle- gelen düzenlemelerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin aleyhine, Cumhurbaşkanının yani yürütmenin yetkileri artmıştır. Yürütmenin yetkileri tek başına kullanması bir tarafa, yetmemiş, yasamaya uzanıyor.

Arkadaşlar, sadece Anayasa’daki bu garabetler, eksiklikler değil, siz kanun çıkarırken kendi yetkilerinizi Cumhurbaşkanına devrediyorsunuz. Bir kanun çıkarıyorsunuz, kanunla bir hüküm ihdas ediyorsunuz, koyuyorsunuz hükmü. Ondan sonra son maddede diyorsunuz ki: “Biz böyle bir şeyi ihdas ettik ama bu konuyu değiştirme yetkisi Cumhurbaşkanındadır.” Allah Allah, kanunu siz koydunuz, nasıl yetkiyi Cumhurbaşkanına verirsiniz? “Yasama ve yürütme ayrıdır.” dediğiniz zaman en basit, ilkokul çocuğunun bile anlayacağı şey şu değil mi: Türkiye Büyük Millet Meclisi yasaları yapacak, yasayla ilgili hiçbir ortağı olmayacak; yürütme de, Hükümet de -milletin seçtiği Başkan da Hükümet de neyse- bu yasalar çerçevesinde ülkeyi yönetecek. Bu yasalar çerçevesinde ülkeyi yönetip yönetmediğini de yine, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve bağımsız, tarafsız yargı denetleyecek. Bu kadar basit yani. Peki, böyle mi? “Böyle” diyecek Sayın Başkan, “Ben anayasacıyım, bilirim filan.” diyecek.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Hayır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle değil Sayın Başkanım, ben doktorum ama ben de bu kadar biliyorum.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – İç Tüzük...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle değil, bakın, fiiliyatta böyle değil. Bir defa Anayasa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetleme hakkını geniş ölçüde elinden almıştır. Yani işte, gensoru yoktur, soruşturma hemen hemen imkânsız hâle getirilmiştir, sözlü soru önermeleri ortadan kalkmıştır vesaire. Yazılı soru önermeleriyle ilgili... Sayın Başkanım, Kamu Başdenetçisi de bunu dinlesin: En temel görevimiz bütçe hakkıdır, millet adına yaptığımız bütçe hakkıdır. Bütçeyle ilgili görevlerimiz, Hükümetin yapmış olduğu diğer icraatları denetlemeyle ilgili görevlerimiz yapılmıyor ve bu konuda siz hiçbir şey yapmıyorsunuz. Size şikâyet ettim Bakanları. Bakın, biraz evvel Sayın Şener ifade etti, dedi ki: “Eskiden on beş günlük yasal sürede cevap verilmediğinde Meclis Başkanlığı hemen o bakanlığa yazı yazardı.” Şimdi ben size soruyorum: Kaç tane yazılı soru önergesiyle ilgili bakanlıkları uyardınız, o bakanı uyardınız ve ne yapacaksınız? Şimdi ben gitsem Kamu Denetçisine, “Şu bakanlar var ya, şu bakanlar, atanmış sekterler, bakanlar, bunlar benim anayasal hakkımı engelliyorlar...” Anayasal hak, Anayasa diyor ki: “Milletvekili soru sorma, yazılı soru sorma hakkına sahiptir. Cumhurbaşkan Yardımcısı ve Bakanlar da on beş gün içinde cevap verirler.” Başka bir şey yok, “verebilirler” diye bir şey de yok, “cevap verirler” diyor Sayın Başkanım, vermiyor. Ne yapacağız peki? Bu konuyla

İlgili ne yapacağız, siz ne yapıyorsunuz? Biz ne yapacağız? Size soruyoruz, bize diyorsunuz ki: “İçeriye ben giremem.” Ama ben size soru önergesiyle başka bir şey soruyorum; 5 tane sorumdan 4 tanesini atıyorsunuz, bal gibi içeriye giriyorsunuz. Ha, ben kanunları anlarım filan. Öyle değil, haksızlık yapıyorsunuz, kendi bilgilerinizi de, mesleklerinizi de, uzmanlarınızı da bizim aleyhimize kullanıyorsunuz.

Bir de Mecliste müthiş bir asimetri var değerli arkadaşlarım. Hükûmetin işleyişinde bu yasama ve yürütmeye ilişkisinde kanunlar çıkarken müthiş bir asimetri var. Sizin arkanızda onlarca uzman oturuyor Sayın Başkan, bakanların arkasında da öyle, bizim danışmanlarımız bile şu kapıdan içeri giremiyor. Bir milletvekili diyor ki: “Teklifi ben verdim.” Oturuyor oraya kanun teklifini görüşüyoruz, arkasında onlarca bürokrat var. Ya, sadece sen verdiysen onlarca bürokratla savunuyorsun, benim öyle bir şeyim yok. Böyle demokrasi olmaz, bu demokrasi filan değil, kimseyi kandırmayın arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kanun tekliflerinde böyle bir sınırlamamız söz konusu değil. Sayın Bekaroğlu, biliyorsunuz, bu konuyu da size aktardım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Oraya da geleyim o zaman Sayın Başkanım, tamam, haklısınız. Kimi kandırıyoruz? Başkanlık sistemi bir an evvel kalkmalı, kalkacak da ama kimi kandırıyoruz yani? Efendim, kanun tekliflerini milletvekilleri verir; milletvekilleri getiriyor, son derece uzmanlık isteyen, bir süre önce bakanın yapmış olduğu açıklamalarla ilgili bir teklifle geliyor buraya, savunuyor –kimse alınmasın üzerine- savunamıyor, savunamaz, cevap veremiyor, arkasında da devletten gelen bürokratlar var. Hayır, besbelli ki açıkça Hükûmet vermiş bu teklifi, o zaman Cumhurbaşkanı da versin. Genel Kurulda komisyon başkanı oturuyor orada. Sayın Komisyon Başkanı, bir kanun teklifi görüşülürken siz benim sorduğum soruya Genel Kurulda nasıl cevap vereceksiniz? Teklif sizin değil ki, hadi oradaki milletvekili... Teklif sizin bile değil, siz nasıl cevap vereceksiniz? Gidip orada oturuyorsunuz. Böyle iş olmaz, bu garabettir değerli arkadaşlarım, bu ayıptır. Yani yıllar geçtiği zaman Türkiye’de, bugünlerde olup bitenleri yazacaklar, gülecekler size ya. Gerçekten gülecekler, hiç kimse inanmayacak size, bunu bilin yani. Tarihin yargılaması ağır bir yargılamadır ve bu şekilde bir yargılamayla karşı karşıya kalacaksınız, bundan hiç şüphelenin olmasın.

Değerli arkadaşlarım, tabii süre çok kısıtlı, üç tane kurumla ilgili konuşacağız. Sayıştayla ilgili ben birkaç şey söyleyeyim: Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, vermiş olduğumuz bütçeler nasıl kullanılıyor, kullanılmıyor, doğru kullanılıyor mu, yerinde kullanılıyor mu, düzgün dürüstçe kullanılıyor mu; bunun denetimini yapıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapıyor, yapması gerekiyor, geçmişte zaman zaman yaptı ama şimdi yapmıyor, yapamıyor. Sizinle ilgili değil, yani Sayıştay Başkanıyla ilgili bir şey değil, işleyişe bakın. Şimdi, gelmiş, Sağlık Bakanlığıyla ilgili denetim görüşünün dayanakları, denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmeler; bunu Sayıştay denetçisi değil, denetçi yerine sanıyorum, rapor okuma komisyonu tarafından bu ayırım yapılıyor. Öyle mi yapılıyor? Ben bilmiyorum, teknik olarak söyleyin. Denetimi yapan mı yapıyor bu ayırımı, yoksa siz mi, kim yapıyor bilmiyorum.

Ondan sonra, beş tane şehir hastanesinin muhasebe işlemlerinde karşılaşılan sorunlar... Bunlar denetimi etkilemiş ama ondan sonra öyle vahim tespitler var ki Sayıştay denetçisinin yaptığı tespitler. Mesela “Şehir hastanesine ait sözleşmelerde mahiyeti belirsiz hükümler var.” diyor, milyar dolarlar değerli arkadaşlar, milyar dolarlar, 90-100 milyar dolar... Eğer devam edecekse karayollarıyla falan beraber 153 milyar dolara kadar gidiyor, yani torunlarımızın ödeyeceği para. Torunlarımız para ödeyecek, daha doğmamış çocuklar para ödeyecek, tüyü bitmemiş yetim dediğimiz var ya, burada... Burada “mahiyeti belirsiz hükümlerin bulunması” diye bir tespit yapmış denetçi, değerli arkadaşlarım ama bu Sayıştay bize gönderdiği şeyde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, lütfen tamamlayalım.

Buyurun Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...bu tespit denetim görüşünü etkilememiş, böyle bir denetim falan olmaz.

Değerli arkadaşlarım, şunu denetleyebilmesi lazım: Dünyada on tane en yüksek, en çok ihale alan on tane firma şey yapılmış, beş tanesi Türk firması. Birinci sırada Limak, üçüncü sırada Cengiz, dördüncü sırada Kolin, altıncı sırada Kalyon, yedinci sırada MNG. Ya “İsim anma.” Filan; anıyorum, versinler mahkemeye. Bunlar var, bu kadar büyük şirketler. 5 tane şirket, nasıl oluyor da -Türkiye'nin bütçesi belli- bütçenin, ihalelerin, büyük şeyin hepsini götürüyor. Bunu sorması gerekiyordu Sayıştayın, sadece bunu sorması gerekiyor. Nasıl oluyor da bunların hepsi istisnalı, Kamu İhale Kanunu maddeleriyle alıyor, nasıl oluyor da hepsini adaletle alıyorlar ve hepsini bu 5 tane firma alıyor? Niye bütün karayollarını şey alıyor?

Bir şey daha söyleyeyim: Karayollarını öyle bir zamanda açtınız ki onu ulaştırmada konuşacağız, aynen Adnan Kahveci gibi trafik kazası geçirecektim, Kuzey Marmara Karayolunun bitmeden açılmasından dolayı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son sözlerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Efendim, Kamu Denetçisi sevgili arkadaşım Sayın Şeref Malkoç burada, onunla ilgili de birkaç bir şey söyleyeyim; bakın, iki şey: Sayın Malkoç, çok üzülmüşsünüz, ben de üzüldüm, coronadan dolayı sadece on vilayete gidebilmişsiniz, on yerde konferans. Ya, nedir ya, 2019'da 50, 60 yere? Siz burada nasıl denetim yapacaksınız ya? Leyleği havada görmek gibi bir durumla karşı karşıyasınız. Bir de dünyayı geziyorsunuz, 2019'da gitmediğiniz ülke yok ha, Çin'den Mançurya'ya, dünya kadar yer gezmişsiniz. Maşallah, gezin, güzel şeyler alıyorsunuz ama size bir şey söyleyeyim Sayın Malkoç: Bu kadar gezdiniz, anlattınız, gidin bir kamuoyu araştırması yapın. “İnsan hakları ihlalleriyle ilgili aklınıza ilk gelen kurum, nereye gidersiniz?” diye soru sorulsun, eğer biri “Kamu Denetçiliğine giderim.” derse ben bu işi bırakıyorum, milletvekilliğini filan, köye çekileceğim, bir kişi derse.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, lütfen.

Niye böyle oldu? Çünkü görevinizi tam olarak yapmadınız. Gittiniz, çok haklı olarak Amerika'da George Floyd'un öldürülmesiyle ilgili açıklama yaptınız; çok güzel, doğru ama Türkiye'de bir sürü olay oluyor, hiç sizi ilgilendirmiyor. Uzağa gitmeyelim, milletvekili dövüldü, Bakanın hedef göstermesiyle bu ülkede milletvekili dövüldü, Kadıköy'de. Bir tek kelime söylemediniz, bir tek kelime. Milletvekilleri, milletvekilliklerinden düşürüldü haksız olarak; tartışılıyor, Sayın Başkan da “O konuda ne yaptım? Yaptım filan diyor?” Hiçbir şey de yapmadı, yanlış da yaptı, geçmiş uygulamalara da ters şekilde davrandı. Bir tane açıklama yapmadınız. Biraz evvel arkadaşımız ifade etti: “Helikopterden insanlar atıldı.” diye iddia var. Bir kere gitmediniz. Türkiye'nin canını yakan insan hakları ihlalleriyle ilgili kamunun, devletin, o kutsal devletin, yapmış olduğu problemlerle ilgili, insan haklarıyla ilgili bir şey yapmadınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) -Yapsaydın, ilk defa insanların aklına kamu denetçiliği gelirdi, “İnsan hakları ihlallerinde nereye gidiyorsunuz?” diye sorulduğu zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Malkoç, size de söz vereceğim cevap vermeniz için.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Usta'ya, daha sonra Sayın Keşir'e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli Başkanı, kamu kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle, konuşmama başlamadan önce, bu gece malum Mevlit Kandili. Mevlit Kandili'nin kutlu olmasını temenni ederim, inşallah milletimize esenlikler getirir.

Ayrıca, tabii TBMM bütçesini görüştüğümüze göre Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünün de ulusumuza kutlu olmasını temenni ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Dünyadaki tek “Gazi Meclis” diyoruz Başkanım. Elhak öyledir, biz de kabul ediyoruz. O zaman sadece... Gazi olmasa bile zaten meclislerin itibarı korunmalı ama Gazi Meclis olduğuna göre, Gazi Meclisin itibarının korunması konusunda çok çok daha dikkatli olmalıyız.

Şimdi, öyle midir? Yani bugünkü sistemde Meclis ne kadar fonksiyoneldir? Bugünkü sistemden önceki sistemde ne kadar fonksiyoneldi? Bunlara bakmamız lazım. Her geçen gün, yalnız şunu net bir şekilde görüyoruz ki her geçen gün Meclis fonksiyonunu, itibarını biraz daha yitiriyor ve hatta her geçen gün biraz daha yürütmenin egemenliği altına giren bir Meclis var. Bunu kimseyi suçlamak için filan söyleyemiyorum ben. Bu, kişilerden de biraz hani Meclis tarafı olarak, yasama tarafı olarak bizim dışımızda da belki geliyor ama mutlaka her birimizin de bu konuda, ben kusurları olduğunu, geçmişten beri gelen kusurları olduğunu düşünüyorum.

Şimdi yeni Anayasa “Bu yeni sistemde işte kanunla belirtilen konularda kararname çıkartılamaz.” deniliyor ama şimdi biz dikkat ederseniz... Tabii, bu çok net değil, yani ne kadarı kanunla belirtilmiş, nasıl olmuş? Ama buralarda hep kararnameden tarafa doğru işin yontulduğunu görüyoruz. Mesela bu konuda Meclisin itibarı diyorsak, Anayasa hükmü varsa bu konuda biz de Meclis olarak çok dikkatli olmamız lazım.

Tabii, şimdi bu konuda Meclis Başkanı olarak siz yalnız başımıza ne yapabilirsiniz onu bilmiyorum. Tabii, Meclis olunca bir tarafta iktidar grubu var, efendim, Mecliste çoğunluğu var. Yani her şey tabii çoğunluktan ibaret sanan bir anlayış içerisinde bu yönetildiği zaman, zaten yapılacak bir şey yok. Yani o çoğunluk Anayasa'nın çiğnenmesi konusunda da, efendim, el kaldırabilir. O zaman, diğer taraf ne kadar feryat ederse etsin bir şey yapma imkânımız yok bizim muhalefet partileri olarak. Burada Sayın Başkanım size epeyce bir fonksiyon düşüyor Meclis Başkanı olarak. Tabii iktidar grubunun geçmişteki bir milletvekilisiniz, şu anda tarafsızsınız ancak bu dengeyi koruma, kollama görevinin daha fazla sizin üzerinizde olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla bu konuda sizden, bu anlamda daha fazla gayret bekliyoruz.

Şimdi, arkadaşlar da gündeme getirdiler, soru önergeleri diyoruz. Soru önergelerine işte cevap verileni var, verilmeyeni var. Bizim mesela ben sordum şimdi, biz İYİ PARTİ Grubu olarak 3.058 tane soru önergesi vermişiz. 2.007'sine cevap verilmiş, yani yüzde 65 cevaplanma oranı. Fena bir oran değil, tabii yüzde 100 olması lazım çünkü İç Tüzük'te yazan hükümler var ama bundan daha önemlisi, kendi verdiğim soru önergelerinden biliyorum inanın cevapların hiçbirisi cevap değil. Ya, insanı çok incitiyor. Biz bir şey soruyoruz ve uğraşıyoruz, soru sormak için benim çalıştığım kadar soruya cevap vermek için çalışmıyorlar. Böyle bir şey olmaz. Yani bizi bu kadar, bu kadar dikkate almayan bir yürütmeye

bizim Meclis olarak hepimizin, hepimizin karşı çıkması lazım. İktidar grubu, muhalefeti, Başkanı... Yani buradaki herkesin karşı çıkması lazım. Herkes görevini yapsın. Yani biz daha iyi denetlersek ülke daha iyiye gider, onlar daha başarılı olur, iktidar daha başarılı olur. Hiç denetlenmeyen, Meclis tarafından veya diğer organlar tarafından denetlenmeyen bir iktidarın başarılı olması gibi bir şey olamaz, hatalarını göremez. Elbette biz sorular soracağız, onlar cevaplar verecek, bunlara bakacağız ama yani hiç dikkate almayan... Hadi link falan diyorlar, benim link başıma gelmedi işin doğrusu, o da bir garip. Ama biz bir soru soruyoruz, tamamen farklı şeylerden bahseden cevaplarla karşı karşıya kalıyoruz, hatta icraatın içine dökülüyor iş; olmaz bu, yani oradaki sorulara cevap vermek lazım.

Şimdi, Sayın Başkanım, Meclisin bütçe hakkına sahip çıkmamız lazım. Bakın, artık âdet hâline geldi, hepimiz de kanıksadık. Yani bütçede verilen ödeneklerin artık rakamlarını bile çıkarma ihtiyacı hissetmiyorum çünkü hangi yıla bakarsanız bakın, yüzde 10-15, belki 20, ödeneklerin üzerinde harcama yapılıyor. Burada muhalefet buna feryat ediyor ama burada buna bir şey yapmak lazım, nasıl yapılacak, buna bir çözüm bulmamız lazım. Ek ödenek kanunu diye bir şey unutuldu. 90'lı yıllarda -hatırlıyorum ben; tabii tutmazdı o zaman da, tutmayabilir ama- ek ödenek için Meclise gelir, iktidar bir hesap verirdi, bir şeyler anlatırdı; şimdi onların hiçbirisi yok. Dolayısıyla bunun üzerine düşmemiz lazım, bunu kanıksamamız lazım. Yetkisinin üzerinde Hükümet borçlanıyor, Allah'tan orada, en azından kanun için, gecikmeli de olsa geldi ama Meclisin verdiği, kanunla verdiği yetkinin üzerinde yürütme otoritesi borçlandı. Bakalım, bununla ilgili Sayıştay ne yazacak gelecek yıl? Belki geçmiş yıl da oldu, onu hatırlıyorum.

Fonksiyonel sınıflandırma kaldırıldı, burada feryat ettik. “Şimdi, bu daha az veri görmemizi sağlayacak, geçmişle bağlantı kopacak. Uluslararası bir standardın dışına çıkılıyor.” dedik. Bununla ilgili olarak yani bu bütçe hakkı Meclisinse ve fonksiyonel sınıflandırma da bütçenin bir alt kategorisiyse buna hepimizin bakması lazım. Bundan sonra, inanın, milletvekilleri olarak, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak biz çok daha az irdeleyebileceğimiz bütçeyi. Oysa program bütçeden kastımız ve muradımız, bizim milletvekilleri olarak, hani fonksiyonel sınıflandırma çok teknik, buraları belki anlayamayabiliriz ama program bazlı bir sistemle bu takviye edilirse ondan sonra daha fazla... Çünkü programlar dediğimiz bir politika, öncelikli politikalara isabet eden programların konulması lazımdı. İnceleme fırsatınız belki olmamış olabilir, “Cumhurbaşkanlığı” diye program var, “meteoroloji” diye program var. Program bütçeden anladığımız bu değil Sayın Başkanım, bunlara sizin de müdahale etmeniz lazım yani hiç olmazsa dostane söylemeniz lazım. Yani hakikaten bu yapılan yanlış. Yani bunun bu ülkeye faydası yok. Bütçeler zaten en fazla iki yıl daha durur, bunlar gidecek ama verdiği tahribat kalacak; olmaz. Cumhurbaşkanlığı isminde... Allah aşkına, hiç kimse rahatsız olmuyor mu arkadaşlar? “Meteoroloji” diye program olur mu? Bir program dediğiniz şey nedir? Türkiye ekonomisinin verimliliği artırılacaktır; bunu biraz daha tafsilatlı yazarak, program böyle olur. Konu başlıkları program hâline geldi. Niye fonksiyoneli kaldırdık? Çünkü fonksiyonel uluslararası bir sınıflandırmaydı, orada altını bozamıyordun, orada her şeyi görüyorduk. Şimdi, burada daha öznel bir şey, Türkiye’ye özgü bir şey olacak, program deyince öyle. Öyle ya, bir ülkenin programıyla bizim... Herkesin sorunları farklı; kimisinde veba salgınına program yapılır, kimisinde de HIV virüsüyle mücadele için program yapılır. Artık, şimdi bundan sonra -yok zaten- hiçbir şeyi göremeyeceğiz ve biz buna Meclis olarak sessiz kaldık. Feryat ettik Bütçe Komisyonunda, sesimizi duyan olmadı. Hiç kimse, Allah rızası için “Ya, yanlış yapılıyor arkadaşlar...” Hani bizim yanımızda konuşmuyorsunuz, kapalı kapılar arkasında “Yapmayın, bu ülkeye bir yararı yok bunun.” diye kimse diyemedi. Bir kısım şeyleri gizlemek, üstünü örtmek için koskoca bir sistem değiştirildi ve bize de bu, şeytan sağdan yaklaşır misali güzel bir şeymiş gibi takdim edildi. Bundan sonra nasıl denetleyeceğiz, Meclis olarak denetleyeceğiz ya, Sayıştay nasıl denetleyecek, ben bunu bilmiyorum.

Şimdi, inanın, itimat edin, yürütmenin tamamen egemenliği altına girmiş bir Meclis ve yasama organıyla karşı karşıyayız. Ya, memur istiyoruz. Şimdi, memur pozisyonlu 3 danışman hakkımız var, değil mi? Strateji Bütçe Başkanlığından 1 uzman istedim. Yani nitelikli, kaliteli bir uzmanla çalışalım diye arzu ediyoruz, her milletvekilinin böyle bir arzusu var. Bana uzman vermedi Strateji Bütçe Başkanlığı “Hizmetine ihtiyacımız var.” diye. Benden sonra -biz ayartmış olduk- başka bir kurum istedi, oraya muvafakat verdi. Meclis bu kadar mı önemsiz? Buna nasıl sessiz kalabiliyoruz? Geçmişte bizim aklımız çıkıyordu Meclisten bir şey geldiği zaman. Bakın, ben uzmanı istiyorum, vermiyor aynı Strateji Bütçe Başkanlığı -çok nitelikli bir çocuktu- ondan sonra onu Sanayi Bakanlığı istedi, oraya verdiler. Böyle bir şey olabilir mi? Yani o zaman yasaysa bunu yasa yapalım. “Hakkımız var, verilebilir.” denilmiş ama her şeyin bir teamülü var, gelenekleri var. İnanın, bizim çok ihtiyacımız olan birisini Meclis istemişti, biz o çocuğu vermiştik çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisidir burası, Gazi Meclistir, yasama organıdır. Elbette, biz kendimiz eleman yetiştiremiyoruz... Ben nereden eleman alacağım? O zaman, ben organizasyon yapacak, oradan buradan, işte şoförlük yapacak, bilmem ne yapacak adam... Tamam, bir kısmı öyle, onu küçümsemiyorum, o da ihtiyaç ama nitelikli iş yapalım istiyoruz, kaliteli bir şeyler hazırlayalım, ben bir tane uzman istiyorum bana uzman verilmiyor Sayın Başkanım. Bu sizi incitmiyor mu? Ben çok inciniyorum, inan çok inciniyorum. Yani öbür tarafta oturan, inanın, bir daire başkanı kadar şurada milletvekillerinin, milletin vekilinin forsu yok, bir şeyi yok. Ben buna hakikaten çok üzülüyorum, neyse ya.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Aldığınız 3 personel içinde mi?

ERHAN USTA (Samsun) – 3’ü içerisinde efendim, 3’ü içerisinde.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Görevlendirilmek üzere mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Görevlendirilmek üzere eleman istiyorum, verilmiyor. Böyle bir şey olabilir mi? Ve bunu bizim arkadaşlara sordurdum; ya, bu normal mi arkadaş, bir sorun sizin ilgili birimlere, idari mercilere, kim yapıyorsa diye. İşte, “Verilmeyebilir efendim, yetkisi var.” deniliyor. Yani herkes kabul etmiş bunu; böyle bir şey olmaz ya. Ya, iyi iş yapalım istiyoruz, burada bir iyi niyet var, kaliteli iş yapalım için bunu yapıyoruz. Yoksa ben de işte başka bir yerden başka bir eleman getirebilirim.

Şimdi, kanun yapma diyoruz, yeni sistem var, Allah hayırlı uğurlu etsin. Ben de olumlu oy kullandım, o günah bana yeter, onu da söyleyeyim ama madem bu sistemi kurduk o zaman bu sistemi... Bakın, ben bunu, İsmail Kahraman Bey -tam gidişi esnasında, yılını hatırlamıyorum ama- Sayın Bahçeli’yi ziyaretine geldiğinde orada söyledim, Sayın Bahçeli’yle Binali Bey’i ziyarete gittiğimizde orada söyledim, Meclis Başkan Vekillerinin, Grup Başkan Vekillerinin hepsine söyledim. Efendim, Kumbuzoğlu’na 30 defa söyledim belki. Ya, hiçbir şey yapamıyorsan bir çalıştay organize et de fikirlerimizi söyleyelim dedik.

Şimdi, ne var? Bir sistem kurduk değil mi, yeni bir sisteme geçildi; artık bundan sonra kanun tasarısı yok, kanun teklifleri gelecek. Buradaki komediyi, gelin, bir gün izleyin siz isterseniz Sayın Başkanım. Siz hakikaten çok değer verdiğim bir insansınız, ağabeyimizsiniz ama bu eleştirileri kişisel olarak algılamayın, ben makamınıza yönelik eleştiriler bunlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Komedi ağır olmuyor mu?

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, komedi değil mi? Başkan için söylemiyorum. Niye ağır oldu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz kendimize aldık yani.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, devam edin Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Tiyatro diyelim, olur mu?

Komedinin neyi ağır ya? “Terbiyesiz” diyorsunuz, neler söylendi az önce şu hanımefendiye ya. Yani şimdi konuşurmayın beni. Şimdi “komedi” demişiz, ayıp oldu... Komedi ya, komedi, komedi!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Usta, ciddi bir iş yapıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, karışma! Her defasında şunu yapma!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Bak, beni kimseyle karıştırmayın, ben burada herhangi birisi değilim. Beni kimseyle karıştırmı, bana karşılık verme.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senin farkın ne? Senin ne özelliğin var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Haddin olmayan bir konuda bana karşılık verme kardeşim. Yapma Allah aşkına ya! Komedi demişiz, ağır olmuş ya! Ya, yaşadığımız şey ağır, ağır; bunu anlamaya çalış.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Az, az...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senden mi terbiye alacağız?

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, bana laf edemezsin, tamam mı? Ben kimseye laf etmiyorum, kimse de bana laf edemez. Farkım var tabii ki.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Diğerlerinden farkım var ne demek?

ERHAN USTA (Samsun) – Onu anlamış olman lazım. Başkasıyla karıştırmı, başkasına bir şey demiyorum, bana cevap verme, ben sana cevap vermiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Diğerleriyle beni karıştırmı.” demek ne demek?

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşma!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, Sayın Başkanım, birisi... Böyle iş mi olur ya, böyle iş mi olur!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senin ne özelliğin var?

ERHAN USTA (Samsun) – Özelliklerimi herkes biliyor benim, konuşma.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir, Sayın Usta lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Komedi demişiz, Allah aşkına... Yani bu komediyi burada yaşıyoruz, o yaşadığımızdan arkadaşlar alınmıyor, bunun komedi diye ifade edilmesinden... Sonra, komedi kötü bir şey değil ama yapmamız gereken komedi değil, hayatın gerçekleri var.

Buraya, Sayın milletvekilleri, yeni sistem gereği geliyor. Şimdi, ya, Allah aşkına kim burada kendisi kanun teklifi hazırlayabiliyor? Bu gelen kanun teklifleri için biz hazırlıyoruz, bizim başka imkânımız yok zaten ama, diğerleri için... Burada yapılması gereken şu: Bakın, bu kadar önemli ve isabetli bir şeyi dahi eleştiren bir iktidar grubu var, Allah hayırlı uğurlu etsin.

Şimdi, Sayın Başkanım buranın alt yapısını güçlendirmemiz lazım. Az önce rakamlar verdiniz, çok güzel, yasama uzmanlarının sayısı arttı ama bu yasama uzmanı meselesinin dışında bir meseledir. Bundan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumsal kapasitesinin şu seviyede olması lazım bana göre. Birincisi, yani bir defa burada bir sektörel organizasyon yapmamız lazım, sektörel bir yapılanmaya gitmemiz lazım. Burada turizm sektörü uzmanı olması lazım, imalat sanayi sektörü, kültür uzmanı, efendim enflasyonla ilgili uzman... Niye? Türkiye'nin sorunlarını bir defa teşhis etmesi lazım Türkiye Büyük Millet Meclisinin. Onların nasıl çözüleceğini... Projeksiyonlar yapabilmesi

lazım ve onların nasıl çözüleceğine ilişkin politika önermesi lazım. İşte, bunları yapan kurumsal bir alt yapımız olursa o zaman bizler, sizler yani iktidar grubu tabii daha çok, onların getirdiği ve hakikaten o zaman çünkü... Bakın, komedi dediğim bu. Madem bu sistem “Artık hükümet bir şey gönderemez, ayırdım ben bu erkleri tamamen bu anlamda.” diyor, o zaman buranın yapılması lazım. Buranın yapılması demek tabii hükümetin şeyini dikkate almamak değil, hükümetin de çağrısı net bir şekilde yapılması lazım. Hükümetin şöyle bir açıklama yapılması lazım, atıyorum, Maliye Bakanının efendim, işte, Türkiye’nin sıkıntıları büyüyor, şöyle oluyor, böyle oluyor, vergilerle ilgili biz yasama organının şöyle bir düzenleme yapılmasını talep ediyoruz, bekliyoruz demesi lazım. Yani onu hiç demeden, açıklama yapılıyor “Vergileri artıracamız.” deniyor, 2 arkadaşımız imza atıyor, geliyor buraya, neyi savunduğunu bilmeden arkadaşlarımız birtakım şeyleri savunuyorlar. Yani bundan o arkadaşların da incinmesi lazım, kim olursa olsun incinmesi lazım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – “Neyi savunduğunu bilmeden...” falan hakaret değil mi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

Sayın Usta, şu ifadeleriniz doğru değil...

ERHAN USTA (Samsun) – Yani ne var burada Sayın Başkanım? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – “Neyi savunduğunu bilmeden...” demek ne demek?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye Sayın Usta...

Bir saniye arkadaşlar...

Bakın “Neyi savunduğu bilmeden...” diye... Arkadaşlarımız geliyor, burada...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ya, böyle bir şey var mı ya!

ERHAN USTA (Samsun) – Peki, neyi savunduğunu biliyor olsunlar Başkanım, tamam.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Böyle aşağılanmaz ki!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, geri alıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani bu tartışmaya girmek istemiyorum, ne olduğunu herkes biliyor zaten. Burada yalan konuşmak caiz nedense, ben anlamıyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ne yalanı konuşuyoruz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yalanı sen konuşuyorsun!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Usta, lütfen tamamlayınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Kim dedi bana “yalancı” diye? Allah Allah! Yapmayın böyle bir şeyi ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta...

Arkadaşlar, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Ne yalanı konuşuyoruz? Nasıl böyle bir şey söyleyebilirsiniz ya?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sen söylüyorsun.

ERHAN USTA (Samsun) – Yalanı kim konuşuyor? “Yalanı sen konuşuyorsun.” diyor ya.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Nasıl böyle bir şey söyleyebilirsiniz ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yalanı kim konuşuyor herkes görüyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Arkadaşlar, ben yalan konuşmam, kimsenin de bana “Yalan konuşuyor.” demesine müsaade etmem. Böyle bir şey olmaz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, her şeye bir sözünüz var ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, söz vereceğim arkadaşlar, bir saniye.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, söz alın birazdan, cevap verin bunlara.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yalan söylemekle itham ediyorsunuz, oysa ağzınızdan çıkan...

ERHAN USTA (Samsun) – Neyle itham ediyorum?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yalan söylemekle itham ediyorsun! Bu ne demek ya?

ERHAN USTA (Samsun) – Başkan gelinceye kadar bekleyelim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bize dediğinizi siz kendiniz yapıyorsunuz ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Ök...

Evet, lütfen tamamlayınız Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu şartlarda neyi konuşacağız Sayın Başkanım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun, tamamlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Neyi konuşacağız bu şartlarda?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, uygun, temiz bir lisanla konuşacağız hepimiz.

ERHAN USTA (Samsun) – “Meclisin kurumsal kapasitesini artıralım.” diyoruz, karşı çıkıyor iktidar grubu. Neyini konuşacağız bunun?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, karşı çıkmak değil, temiz bir lisanla konuşalım diyorum ben.

ERHAN USTA (Samsun) – Neyini konuşacağız bunun?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir şey var mı ya? Böyle bir şey var mı Sayın Başkan ya? Siz de buna müsaade ediyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Başkan Bey gelsin, ondan sonra konuşalım, muhabatımız yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Aydemir, nedir?

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, ben devam edeceğim konuşmama.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, mesele nedir?

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşmama devam edeceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, hatibin sözü bitmedi, arkadaşta söz veremezsiniz, Tüzük’e aykırı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal, kime söz verdim?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Konuşmayı bıraktı.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, bırakmadım, Meclis Başkanı burada olmadan konuşmamız doğru olur mu? Başkanın normalde aramızda olması lazım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kime söz verdim? “Talebiniz nedir?” diye soruyorum, söz mü verdim?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu, o anlama geliyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sormaya hakkım yok mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu, o anlama geliyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Gelin, o zaman siz oturun, siz yönetin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hatibin sözü bitmedi ki, sözünü kesemezsiniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Talebiniz nedir Sayın Aydemir?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ara verdi, hatip kendi isteğiyle ara verdi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya arkadaşlar, bugün niye saldırgan davranıyorsunuz, anlamadım sizi.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Siz niye savunuyorsunuz ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sükûnete davet ediyorum sizi ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Komisyon üyesi değilsiniz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İktidar partili, AK PARTİ’li olmanın...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet arkadaşlar, sakin olun. Sakin olun arkadaşlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Tanal, size mi kaldı sükûnete davet etmek?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Hayret bir şey ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bakın, neticede burada asıl, esas odak noktası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, burası kimsenin yeri değil, burası babasının...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal...

Burada esas mesele, tabii, Meclisin kurumsal yapısının güçlendirilmesi. Yani bu konuda katkı sağlamak isteyen arkadaşlarımız varsa katkı sağlayalım ama bunu temiz bir dille yapalım, uygun bir lisanla yapalım, yapıcı bir dille yapalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, bu dilde ne var arkadaşlar?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Dolayısıyla, buradaki temel yaklaşımımız neticede Meclisin daha güçlü olması, kurumsal yapısının daha da güçlü olması.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, iktidar grubunun çığırtkanlığından etkilenip benim dilime bir şey söyleyemezsiniz, istirham ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bir şey...

ERHAN USTA (Samsun) – İstirham ederim, bu dilde bir şey yok. Bu dilin neresinde bir kirlilik var?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – “Çığırtkanlık” falan, böyle laflar düzgün laflar değil.

ERHAN USTA (Samsun) – “Komedi” dedik diye üzerimize saldırıyor arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, çığırtkanlık...

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, çığırtkanlık yapıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, doğru bir şey değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, ığirtkanlık yapıyorsunuz! Ne yaptığınızı zannediyorsunuz? Gelin, bu taraftan bir bakın bakalım yaptığınıza.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, beş dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 13.29

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 13.32****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, 7’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Usta, lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Başkan, diğer bir husus... Bunu artık söylemeye bile gerek yok çünkü her defasında çıkan kanunlardan da görüyoruz. Bu, kararname tarafında da var ama o bizim sorumluluğumuzda olmadığı için ona bir şey demeyeceğim. Kanun yapma kalitesinde, özellikle bu torba kanunlardan kaynaklanan nedenlerle ciddi bir düşünüş var, bunu görmemiz lazım.

Diğer bir husus, bu torba kanunlarla sürekli burada karşılaşıyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonunda dile getiriyoruz. En son görüştüğümüz kanun teklifinde istihdamla ilgili hükümler vardı. O kadar teknik ki... Bazılarının mali boyutu daha az önemli yani oradaki kıdem tazminatı boyutu, başka boyutları önemli. Şimdi, bunun normalde Çalışma Komisyonunda görüşülmesi lazım. Başkana soruyoruz: Çalışma Komisyonunda görüşüldü mü? Efendim, Çalışma Komisyonu bir yazı gönderiyor -ifadeyi tam hatırlamıyorum ama- yani görüşmeden veya ihtiyaç duymadan gönderiyor. O komisyondaki arkadaşlara sordum ben “Komisyonun aldığı bir karar mı bu?” diye. Değil. Komisyon başkanı -kendiliğinden- burada kendi komisyonunu ilgilendiren, tali komisyon olarak veya bir şekilde bakması gereken, görüş bildirmesi gereken maddelere görüş bildirmeden Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyor, orada görüşülüyor ve bu kaliteyi düşürüyor. Biz bilmiyoruz ki, ben bilemem ki şimdi oradaki teknik birtakım... Hani, biz işin daha çok mali boyutunu biliriz, diğer hususları bilmiyoruz ve burada bilmeden veya işte sivil toplumdan gelen, bilmem ne yapıdan gelen arkadaşlarla birtakım şeyleri öğrenmeye çalışıyoruz. Bu da son derece yanlış oluyor. Bu, yanlış olduğu zaman bundan ülke zarar görüyor eğer bir kanunu yanlış çıkartırsak. Çünkü sonradan komplikasyonlar çıktığını görüyoruz işte neye zarar verdiğini... Çünkü işte burası bir miktar daha işin mali boyutu yönüyle bakar. Dolayısıyla böyle bir problem var. Tabii, bunu sizin söylemeniz lazım yani bence şu yetkisi olmaması lazım hiçbir komisyonun: Kendisini ilgilendiriyorsa “Ben bunu görüşmüyorum.” veya “Bir görüşümüz yoktur.” diye bir görüş göndermemesi lazım, böyle bir şey olmaz. Yani bu kararı en azından oradaki komisyonun alması lazım, komisyon böyle bir karar almalı diye düşünüyorum ben.

Son olarak da Sayıştay meselesi var. Şimdi, biliyorsunuz 2010 yılında Sayıştay Kanunu çıktı. Burada çok fazla uzatmak istemiyorum ama işte daha sonradan -biz o zaman devletteydik- arkadaşlar şunu söyledi: “Bu Sayıştaya bir format attık, bir daha format attık.” 2012’de bir format, 2013’te bir format diye diye bugün Sayıştay aslında artık şu anda yeteri kadar denetim yapma, hukuken de denetim yapma şeyini bir kısım... Çünkü denetimin genel esasları ve denetim alanıyla ilgili ciddi değişiklikler yapıldığı için gereği gibi denetim, uluslararası standartta bir denetim yapma imkânı da bir miktar elinden alınmış oldu. Dolayısıyla şimdi Sayıştay raporları geliyor önümüze. Her şeye rağmen Sayıştay

raporlarından faydalanıyoruz ama eskiden bizim Mehmet Günel vardı, Mehmet Günel şimdi aynı şeyi diyor mu bilmiyorum ama orada bir “Kuşa çevirme” komisyonu var. O komisyon uzman denetçilerden gelen raporları “Kuşa çevirip” ondan sonra nihai rapor olarak onları çıkartıyor. Sayıştay Başkanımız bunlara bir değerlendirme yapabilir. Dolayısıyla buralardan, Sayıştay raporlarından yeteri kadar faydalanılmıyor. Meclisin denetim hakkı olduğu için bu kısım önemli. Yanımızda Sayıştay Başkanı oturuyor, dolayısıyla Sayıştayla ilgili bu eleştirilerimizi yapabilmemiz lazım.

Seyit Ahmet Baş Beyi bürokrasiden tanıdığım, çok değerli bir dostumdur ama şu eleştiriye yapacağım. Yani şu konuşma metninde biz biraz daha hakikaten Sayıştayın bulgularına ilişkin olarak, o rakamlar, işte faaliyet raporu bu kadar geç kaldı, performans programı bu kadar geç kaldı, kimsenin umursamadığı o hataları veya o gecikmeleri tespitten ziyade bu devlet ne kadar zarar gördü, memurlar için ne kadar bir kamu zararı oluştu bunlara ilişkin derli toplu bir bilginin burada olması lazım. Bunlara ilişkin hiçbir şeyi biz burada göremedik. Bu konuşma metni o anlamda son derece yetersiz bir konuşma metni. Bakın, şunları okuduğumuzda ve ortama baktığımızda Türkiye’de zerre miktarda bir sıkıntı yok, hiçbir yolsuzluk, usulsüzlük yok anlamı çıkıyor. Oysa 2019 yılında en son Uluslararası Şeffaflık Örgütünün raporunda Türkiye bir yılda yolsuzluk endeksinde 13 basamak birden aşağı düştü. Dolayısıyla, mutlaka buralarda bu anlamda bir şeyin olması lazım lazım diye düşünüyorum.

Son olarak da, Sayın Başkanım, bakın, burada sizde ne kadar oldu o kısmını kaçırdım, grup toplantısına gittiğimiz için sizin konuşmanızın tamamını dinlemedim kusura bakmayın. Buraya Sayın Bakanlar geldiği zaman, işte televizyoncular geliyor, ondan sonra televizyoncular buradan çıkartılıyor, Sayın Bakan akşamüzeri konuşurken televizyoncular tekrar geliyor. Yani burada Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir mensubu olarak, üyeleri olarak bu beni incitiyor. Yani bundan arkadaşlar incinir, incinmez onu ben bilmiyorum ama hakikaten bu bizi incitiyor. Bu defa en iyimser veya en olumlu düşünceyle, Bakan beylerin konuştuğu şeyler son derece önemli, tamamı çekilebilir, onların bir medya değeri var, milletvekillerinin konuştuğunun hiçbir önemi yok, bunu kabul etmek mümkün değil. Bu böyle bile olsa içeriğimiz, tamam, yani kalitenin çok düşük olduğunu biliyoruz veya zaman zaman kalite sorunu olduğunu biliyoruz. Ama bunu biz Meclis olarak kabul etmememiz lazım, buna bir çekidüzen vermemiz lazım, nasıl yaparsak. Yani o zaman gelsin o kamera -kameraya müsaade ediyorsak- tamamında gelsin veya hiç müsaade etmeyeceksek de hiç müsaade etmeyelim. Dolayısıyla bu da Meclisi, Gazi Meclis diyoruz, Meclisin itibarı diyoruz, bunların hepsi Meclisin itibarını zedeleyen hususlardır. Benim değerlendirmelerim bu çerçevede.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Keşir’e söz vereceğim, daha sonra yemek arası vereceğim.

Buyurun Sayın Keşir.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Sayın Meclis Başkanım, Sayın Komisyon Başkanım, kıymetli milletvekillerim ve değerli bürokratlar; bugün görüşmekte olduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçelerinin şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Kuruluş ve kurtuluş mücadelemizin karargâhı Türkiye Büyük Millet Meclisi ve 2020 yılında 100’üncü yılını idrak ettik. Salgın şartlarına rağmen 100’üncü yılı etkinliklerini büyük bir gayretle, heyecanla yürüten Sayın Başkanımızın şahsında tüm Meclis çalışanlarına ben buradan şükranlarımı sunuyorum.

Birinci Meclisin kurucusu, ilk başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ten bugüne kadar gelmiş geçmiş tüm Meclis Başkanlarımıza ve milletvekillerine ve Meclis personeline de buradan şükranlarımı iletiyor ve saygıyla yâd ediyorum her birini.

Cumhuriyetimizin ve demokrasimizin yegâne beşiği Türkiye Büyük Millet Meclisi. Söz konusu hem ülke içindeki, hem ülke dışındaki, hem bölgedeki refah söz konusu olduğunda, millî beka söz konusu olduğunda, millî menfaatler söz konusu olduğunda siyasi farklılık gözetmeksizin yek vücut olmayı başarmış bir Meclis. Atatürk'ün işaret ettiği muasır medeniyetler seviyesine ulaşmayı da -özellikle son yıllarda AK PARTİ hükümetlerinin icraatlarıyla da- başarmış bir Meclis. Türkiye Büyük Millet Meclisi millî iradenin merkezî, "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." ilkesinin tecelligâhı, "Ya istiklal ya ölüm." diyerek İstiklal Harbi'nin bizzat yönetilen karargâhı. "Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım." meydan okumasıyla, istiklale sahip çıkan bir milletin evidir burası. Aziz Türk milletinin coğrafyamızdaki son sığınağı Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Meclistir. Bu vesileyle de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızı, cumhuriyetimizin kuruluşunun 97'nci yılını da buradan tebrik ediyorum. Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar olacaktır.

1920'den bu yana aziz milletimizin gür sesini çıkaran bir Meclisin mensubuyuz ve İstiklal Harbi'nin yönetilmesiyle beraber "gazi" unvanını da almış bir Meclis. 27 Mayıs, 12 Eylül, 12 Mart, 28 Şubat ve 27 Nisanda da ne yazık ki tarihin karanlık koridorlarına da tanıklık etmiş bir Meclis burada. En ağır güne de 15 Temmuzda benim de içinde bulunduğum bir grup milletvekili arkadaşımızla birlikte burada bizzat şahit olduk. O gece Meclise ilk gelen milletvekillerinden biriyim. Ne yazık ki Türkiye Cumhuriyeti'nin millî bütçesinden alınan uçaklarla o gece Meclis bombalandı, helikopterlerle tarandı. Aziz Türk milleti ve milletvekilleri o asil kanında bulunan cesaret ve yiğitliğiyle o gece hem milletin emanetine sahip çıktı hem de sokaklarda, caddelerde, Genelkurmayda, Kızılay'da milletimiz emanetine sahip çıktı. Meclisimiz terörle mücadele konusunda hem ulusal hem uluslararası alanda da kararlılığımızı sürdürecektir.

Az önce bir milletvekilimizin kullandığı bir ifadeyle ilgili duygularımı da burada paylaşmak istiyorum. "Devlet bizi gadre uğrattı, sizi uğratmadı mı?" dedi. Devlet gadre uğratmaz, zaman zaman yöneticiler gadre uğratar ama devlet gadre uğratmaz. Biz 28 Şubat'ta, 12 Eylülde, akabindeki işte, e-muhtıralarla evet, gadre uğramış olabiliriz ama biz asla ve asla, haşa, ihanet etmeyi bırakın devletimize, tek cümle kötü söz söyletmeyiz, söyletmedik de. Bakın, 12 Eylülde Mustafa Pehlivanoglu idama gitti ve idama giderken söylediği iki cümleyi burada size ifade etmek istiyorum, idama giden bir gencin cümlesi bu: "Mustafalar ölür, Allah davası ölmez, milliyetçilik yaşar. Kellemi verdiğim bu yolun zaferi yakındır, zafer her zaman Allah'a inananlarındır." İdama giderken dahi devletinin bekası için mücadele eden dava erlerinin mensuplarıyız biz. Bu dava ölmedi, Allah davası, milliyetçilik davası ölmedi, bugün AK PARTİ-MHP Cumhur İttifakı'yla da yaşıyor, yaşamaya da devam edecek. Bunu da burada not düşmek istiyorum.

Ayrıca, hiçbir milletvekilinin bir diğer milletvekiline üstünlüğü yoktur. Hepimiz seçimiz bölgelerimize göre binlerce oy aralık geldik. Hiçbir milletvekili diğer milletvekiline parmak sallayamaz, hiçbir milletvekili diğer milletvekilini tahkir edemez, istihzayı konuşma üslubu edinemez, istihza bir konuşma yöntemi ve üslubu değildir. Bunu da burada notlarıma geçirmek istiyorum.

Ayrıca, bugün burada Kamu Denetçiliği Kurumunun da bütçesini görüşüyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumunu kurma çabaları 90'lı yıllarda başlamış olmakla birlikte, 2010 yılında Anayasa'nın 74'üncü maddesinde dilekçe hakkıyla birlikte artık Kamu Denetçiliği Kurumu bir anayasal kurum hâline geldi ve 2012 yılında kuruldu. Burada birkaç rakamı vermem lazım size, özellikle bunu ifade etmem lazım ama ondan önce şunu söyleyeyim: Tabii, biz dünyadan örneklerini alıyoruz falan, dünya örneklerini

söylüyoruz ama bu milletin bu coğrafyalarda bulunduğu tarih kadar kadimdir ombudsmanlık kurumu bu coğrafyada. Kadilkudat, Divan-ı Hümayun, Divan-ı Mezalim, kazasker, kadiasker, muhtesip gibi kurul ve görevliler halkın yakınmalarını, dileklerini, sorunlarını çözüme tarih boyunca kavuşturmuştur. Ombudsmanlık Kurumu böyle bir medeniyetin üzerine inşa olan bir kurumdur.

Şimdi, dünyadan bir iki örnek vereceğim, bir iki rakam okuyacağım: Mesela, dünyada ombudsmanlık kurumunun en büyük problemi nitelikli başvuru problemi, bunun dünya ortalaması ne yazık ki yüzde 3 ila 20 arasında. 13 Ekim 2020 itibarıyla Türkiye’de başvuru oranı yüzde 84,87. Sayın Başkanım benim rakamım güncel değilse daha sonra konuşmasında beni düzeltebilir, 13 Ekim 2020 itibarıyla söylüyorum. Bu da büyük sevinç verici bir oran Türkiye’deki ombudsmanlık mekanizması açısından. Diğer yandan, tavsiye kararlarına uyum oranında yine 2013 yılında yüzde 20 iken 2020 yılında yüzde 80’e ulaşmış. Bu da son derece sevindirici bir uygulama.

Bununla birlikte, Sayıştayın da bugün bütçesini görüşüyoruz. Özellikle, Sayıştayın uluslararası denetim mekanizmalarına, denetim standartlarına uygun planlama yapması sevindirici. Az önce, Sayın Başkanın sunumunda... Bunun dijital platformlarda yapılıyor olması ve teknolojinin takip ediliyor olması da aslında hepimizin iftihar edeceği bir şey. Sayıştay, hem kamu yönetiminin saydamlığına hem de hesap verilebilirliğine katkı sağlayan bir kurum. Bununla birlikte, özellikle, yerel yönetimlerin, kamu kurumlarının, özel bütçeli kurumların ve döner sermaye işletmelerinin denetlenmesinde, şeffaf bir şekilde denetlenmesinde Sayıştayın varlığı ve bize sunduğu raporlar son derece kıymetli.

Sözlerime son verirken, bu akşam idrak edeceğimiz, Mevlit Kandili’mizin tüm İslam âlemine ve inananlara bereketli, hayırlı olmasını diliyorum. Yarın idrak edeceğimiz, cumhuriyetimizin 97’nci kuruluş yıl dönümünde de Türkiye Cumhuriyeti’nin ilelebet payidar olacağı dileklerimi iletiyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, birleşime 14.30’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.47

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.30****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, 7’nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Değerli Meclis Başkanımız ve değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, başta, ben, Sayın Meclis Başkanlığımızın bütçesinden söz almak isterim Değerli Başkanım, siz buradayken. Bana dün 2 tane fezlekem geldi. Fezlekelerimin birer fotokopisini almak istiyorum, yazılı dilekçeyle müracaat ettiğimiz hâlde, maalesef, yetkili arkadaşlarımızın... Saat şu anda 14.30, sabahtan beri almaya çalışıyoruz. Efendim, esnek çalışma nedeniyle, kimsenin olmadığı gerekçesiyle benim fezlekelerimin fotokopisi verilmiyor bana. Netice itibarıyla, benim, anayasal açıdan savunmamı yapmak üzere ben neyle isnat ediliyorsam suçlanmayı öğrenme hakkım var. Bir milletvekili olarak ben bu şekildeki iddiaları öğrenemiyorsam dışarıdaki vatandaşımız nasıl kendisiyle ilgili konuları öğrenebilsin, bunu sizin takdirinize sunuyorum ben.

İkinci olayımız, Değerli Başkanım, biz milletvekiliyiz, burada verdiğimiz kanun tekliflerimiz var. Kanun tekliflerimiz komisyonlara havale ediliyor ancak komisyonlarda gündeme getirilmiyor ve tekliflerimizin bazıları da iktidar partisi milletvekilleri tarafından gündeme getirildiğinde, direktman komisyonlarda görüşüldüğünde, bizim de aynı mahiyetteki tekliflerimiz birleştirilmiyor. Birleştirilmeyince, burada, sanki yokmuş gibi göz ardı ediliyor. Bu, gerçekten... Âdeta partizanca bir tavır takınıyor ki doğru bir hadise değil. Yani, en azından, burada, bizim kanun tekliflerimizin de onlarla birleştirilmesi gerekir. Bu konuda sizin daha fazla hassasiyet göstermenizi istirham ediyorum.

Bir başka konu, yine, bu, size havale edilen konularda torba kanun şeklinde geliniyor. Torba kanun şeklinde yapılan kanun çalışmalarının hepsi gerçekten nitelikli yasama olayını bertaraf ediyor, nitelikli çalışmalarını bertaraf ediyor, perdeliyor. Artık bu torba yasa anlayışından Meclis Başkanlığı olarak vazgeçilmesini istirham ediyorum sizden.

Ve bir başka vekil arkadaşımız da gündeme getirdi, gönderdiğiniz kanun teklifleri tali komisyonlara gönderiliyor, tali komisyon başkanları üyeler olarak bizleri toplantıya çağırmadan “Vaktimiz yok.” diyor veyahut da efendim “Gerek yoktur.” diyor, bir üst yazıyla ana komisyona gönderiyorlar. Yazıktır, günahtır. Yani, burada, bu, kanun yapma tekniğine, anlayışına aykırı ve bu, geçmişte bu kadar değildi, sizin döneminizde... Belki sizin bilgileriniz yoktur ama yani bilginizin olmaması imkânsız. Bu anlamda, sizin, bu komisyonları denetleme, en azından bugüne kadar... “Arkadaş, tali komisyon olarak

ben hangisine havale ettiysem, kaç tanesi toplandı da bugüne kadar o kanunla ilgili çalışmalarını yaptı, gönderdi?" bunlar, milletvekili olarak bizi rahatsız ediyor; âdeta "Meclise gelmeyin." şeklinde veyahut da sanki fazlalıklmışız gibi bir intiba yaratıyor bizde bu. Doğru bir olay değil.

Ve burada, Meclis sosyal tesisleri anlamında, Dragos'ta Devlet Su İşlerinin bir alanı var. İstanbul'da Anadolu yakasında oturan veya o tarafa havaalanından gelen milletvekillerinin konaklayacağı hiçbir yer yok sosyal tesis anlamında. Devlet Su İşlerine ait olan Dragos'taki sosyal tesisi kurumlar arasında olduğu için Meclisin bünyesine almanızı istirham ediyorum ben. Yani sosyal tesis anlamında, gerçekten, Meclise de büyük bir hizmet sunulmuş olacak. Evet, siz bahsettiniz, Avrupa yakasında var ama Anadolu yakasında yok. Anadolu yakasında da öneri anlamında Devlet Su İşlerinin Dragos'taki sosyal tesisleri buna uygundur. Yani bu anlamda, bunu nazara almanızı istirham ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde geçmişte sözleşmeli olup 4/D'li olanlar var; aynı işi yapar, aynı kıyafeti giyer, aynı kapıdan girer içeriye, aynı şekilde hizmeti verir ama sosyal statü anlamında, özlük hakları anlamında, maaş anlamında çok farklı. Mesela, bu insanlara bugüne kadar yapılan zamlar olmadı, aynı maaşlarla duruyor bu insanlar. Bu, doğru, adaletli bir yaklaşım değil.

Meclis çalışanlarının kıyafet olayını Meclis içerisinde biz gündeme getirmiştik, talebimizi kabul ettiniz, teşekkür ediyorum. Evet, verilmedi, talep ettik, verdiniz ama vermeyip de ne yaptınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Vermeyip de ne yaptınız Sayın Başkanım? Çek verdiniz, bir firmanın çekini verdiniz. A firmasının çekini verdiniz -onu burada reklam amacı olmasın diye söylemiyorum- ama ne kadar verdiniz? 1.200 lira veya 1.400 lira. O mağaza indirimde olan kıyafeti, indirimli hâlde olduğu için, o mağazadaki ürünler indirimli satışta olduğu için... Çek karnesini götürüyor, deniliyor ki: "Senin çekin olduğu için ben seni bu indirimden yararlandırmıyorum -eğer 1.200 liraysa 2.000 lira- ben sana 2.000 liraya satıyorum." Yazıktır, günahtır! O zaman, bu personele hamiline çek verin, istediği yerden alsın veyahut da parasını verin. "Al arkadaş, ben sana 1.200 lira-1.400 lira..." Neyse onu verin, ister A firmasından alır, ister B firmasından alır. Bu anlamda, insanları belli bir firmaya yönlendirmek... Firma bunu kötüye kullanıyor, bu doğru bir olay değil, para cebinizden çıkıyor; çıkmıyor değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Cevabını dinlerseniz, izahı var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, özür dilerim.

Başkanım, 3 tane kurumun bütçesi görüşülüyor, bana toplamda beş dakika verdiniz. Ne olur, babanızın hayrına bir beş dakika daha istirham ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Süre verdim zaten, ilave süre.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Uzatmayacağım, bitireceğim.

Bütçe sunuş konuşmanıza bakıyorum, Meclis Başkanlığının, toplam 37 sayfa. Yani burada araç ihtiyaçlarınız var. Sayın Cumhurbaşkanı hep "Yerli ve milliyiz." diyor. Bu Mecliste -ya Allah rızası için 237 sayılı Taşıt Kanunu var- bu Audi 4,1 cc motorlu araçlara biz niye biniyoruz? Niye 237 sayılı Taşıt Kanunu "1,6 olacak, yerli ve millî olacak..." Bu Audi'lere, Mercedes'lere, BMW'lere... Bunu terk edelim Sayın Başkanım. Bunların aylık kirası ne kadar, ben bunu merak ediyorum; bana vermiyorlar.

Ben burada size tekrar söylüyorum: Burada, Mecliste kiralanan araçlar kaç tane? Aylık kirası ne kadar? 237 sayılı Taşit Kanunu uyarınca 1,6 motorlu, yerli ve millî araç niçin kullanmıyoruz?

Sizin burada 37 sayfa, Sayıştayın, bakıyorum işte, aşağı yukarı 46 sayfa, Kamu Denetçiliği Kurumuna bakıyorum 54 sayfa. Kamu Denetçiliği Kurumu çok iyi çalışmış. 3 kurum da güzide kurumumuz, bilgiyle, donanımla. Bakıyoruz yani niye Sayıştay ile Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu gibi çalışmıyor; bir yarışma hâline girmek lazım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Sayın Tanal, on dakika dediniz, on dakika süre verdim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım, bitiriyorum, özür dilerim.

Şimdi Sayıştay Başkanına sesleniyorum -Sayın Başkan da burada yok ama tutanaklara geçiyor, herhâlde yetkililer bu bilgiyi iletirler- Şanlıurfa'daki ilçe belediyelerini Sayıştay niye denetlemiyor? Bize dünya kadar ihbar geliyor. Yazıktır, günahtr! Yani Sayıştay denetimlerinin hepsi muhalefet partilerinin belediyelerine yönlendirilmiş durumda. Sayıştay denetiminde ayrımcılığın olmaması gerekir.

Burada Meclis Başkanına son sözlerim şu: Kamu Denetçiliği Kurumunun süresi daha önce dört yıldır, o dönem Parlamento seçimleri de dört yıldır, biz beş yıllı ilgili teklif verdik Anayasa'daki hem Kamu Denetçiliği Kurumu hem de diğer kurumlarla ilgili çünkü bunlar eş güdümlüydü. Bu sürenin beş yıla çıkması lazım. Kamu Denetçiliği Kurumunda resen hareket etmesi lazım. Kanun teklifini verdik. Bu kanun teklifini verdik ama bunun gereğini yapmıyorsunuz. Bir an önce resen harekete geçme yetkisinin olması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, selamlamak için bir süre verin bari.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bakın, sizin dediğiniz sürenin üzerinde verdim.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, selamlama için dedim yani selamlama için de zorla söz veriyorsunuz. Yani siz Mevlâna'nın bulunduğu şehirdensiniz, sizin bu konuda hoşgörülü olmanız lazım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hoşgörülü oldum zaten size.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, hepinizin Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum, Mevlit Kandili'nizi de kutluyorum. Hepimizin Mevlit Kandili gecesi mübarek olsun. Mevlit Kandili'mizin ülkemize, bölgemize, İslam coğrafyasına huzur, barış, mutluluk getirmesi dileğiyle saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli Meclis Başkanım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önce konuşan milletvekili arkadaşlarımın söylediklerinin dışında çok fazla bir şey söylemeyeceğim yani bir bakıma onların söylediklerini tekrar etmiş olacağım.

Önce şuradan başlayalım, benden önceki arkadaşlar da söylediler: Sayın Başkanım, gerçekten kanun yapma tekniğimiz son derece kötü yani bizden sonra gelen nesillere çok kötü bir miras bırakacağız. Eğer bu gidişle, bu tempoyla, bu yöntemle torba kanun yapmaya devam edersek bu sistem bir yerde tıkanacak. Gerçekten tıkanacak ve biz maalesef, üzülererek söylüyorum, Roma'nın iki bin yıl gerisinden gidiyoruz şu anda. Çünkü son dönemde 3 tane kanun çıkardık. Neredeyse aynı kanun, aynı ad altında 3 tane kanun ortaya çıkmış olacak. Madde geliyor, bazı maddeler ya 3 kelime ya 4 kelime. Açıp bakıyorsun "Filan sayılı kanunun filan yerinden sonra şu yapılmıştır." diyorsun. Onu buluyorsun, o maddeyi buluyorsun, o maddeden sonra bir başka yere atıf yapıyor falan. Orada ne denilmek istediğini anlamak için bir saatiniz gidiyor. Tamam, bütün bunlara katlanalım fakat uzun vadede bu kanun yapma tekniği bizi bir çıkmaza sokacak ve ülkeye hizmet etmiş olmayacağız. Benim sizden istirhamım, bu millet bizi buraya gönderdi, gerekirse yirmi dört saat çalışalım, millet bize çuvalla para veriyor. Dolayısıyla, her kanunun değişikliğini kendi içinde yapalım ve bizden sonra gelen nesle bir yön, yol ve yöntem bırakalım ve dolayısıyla da gelenler bizi hayırla yâd etsinler. Yani şu anda gidişat, kanun yapma tekniği hiç hayra alamet değil; bu bir.

İkincisi, bu Komisyon yani Plan ve Bütçe Komisyonu hangi organın parçası? Yasamanın mı, yürütmenin mi, yargının mı? Cevabınız nedir Sayın Başkanım?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – İmtihan mı ediyorsunuz?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet, evet.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yılmaz, böyle bir şey yok ki, lütfen ya!

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bu cevabı alayım, ondan sonra...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Böyle bir şey yok ki. Elbette yasamanın bir parçası.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Pas geçiyorum, siz devam edin konuşmanıza.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Elbette yasamanın bir parçası, ben cevap vereyim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tamam, peki; güzel. Cevabı sizden aldım: "Yasamanın bir parçası."

Şimdi, burada yasamanın bir organı olarak yasa teklifi bize geliyor ve biz burada tartışıyoruz. Tartıştıktan sonra ortaya çıkan durumu yeniden Plan ve Bütçe Komisyonu düzenliyor ve Genel Kurula gönderiyor. Şimdi, Genel Kurula vardığında, kanun Genel kurulda görüşülürken Plan ve Bütçe Komisyonunun iktidar partisi üyeleri yürütmenin yerine oturuyor ve milletvekilleri, yürütmenin yerine oturan ve yasama organının bir parçası olan Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine soru soruyor. Şimdi, eğer, buradaki bütün muhalefet ve iktidarda bulunan partinin milletvekilleri, hepimiz eşit isek ve ben de bu Komisyonun bir parçasıysam, ben de Komisyona gitsem otursam ve orada Genel Kurula gelen herhangi bir maddeyle ilgili bir değişiklik önergesi gelse, Başkan "Katılıyor musun?" diye sorduğunda ben "Katılıyorum." desem yanımdaki de "Katılmıyorum." dese ne olacak?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Olmaz ki...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) - Peki, neyiz biz şimdi yani? Biz yasama organı mıyız, yürütme organı mıyız?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Komisyonun temsili var.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Komisyon neyi temsil ediyor? Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil ediyor. Dolayısıyla biz... Burada gerçekten bir anomali var. Yani bu ne yasamaya sığıyor ne yürütmeye sığıyor. Şimdi bir cümle kullanacağım, lütfen yine hakaret gibi almayın: Yani Komisyon, deve miyiz, kuş muyuz biz? Meclisin bir parçası mıyız, yasama organının bir parçası

mıyız? Yoksa yürütmenin mi bir parçasıyız? Eğer yürütmenin bir parçası isek o zaman yarımız niye yürütmenin parçası, yarımız niye yasamanın parçası? Yani bunun bir açıklaması var mı? Siz Anayasa Hukuku Profesörünüz, nereye sığıyorsa bir söyleyin de biz de açıklayalım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tabii, açıklaması vardır ama siz devam edin.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Peki.

Bir başka husus -arkadaşlarım da dile getirdiler- gerçekten bu Komisyon konsepti hiç çalışmıyor; kaliteli, uzun vadeli... Yani mesela bu Medeni Kanun, borçlar hukuku, Türk ticaret hukuku vesaire gibi temel yasalar çıktıklarında, yani en azından altmış yetmiş sene çok cüzi değişikliklerle hayatlarına devam ediyor fakat bizim son zamanlarda çıkardığımız yasaların önemli bir kısmında bazı maddelerin ömürleri iki ayı, üç ayı geçmiyor; iki ay, üç ay sonra tekrar gündeme geliyor. Bunun da nedeni bence şu: En başta söylediğim gibi kanun yapma tekniğimiz düzgün değil, yerli yerine oturmamış vaziyette. Buraya en son gelen, şu anda Genel Kurulda görüşülmekte olan kanunun içinde 4-5 tane madde var, bu Komisyonu hiç ilgilendirmiyor. Mesela, kanun hükmünde kararnameyle işinden olanlar, onlarla ilgili kurulacak komisyon, o komisyonun yapacağı işler vesaire vesaire buraya geldi, burada bunun işi neydi? Bu, Adalet Komisyonunu ilgilendirmiyor muydu? Daha doğru, daha dürüst, daha uzun vadeli, kalıcı, doğru çözümler bulabilmek için bunun Anayasa Komisyonunda görüşülmesi lazımdı; örnek olarak verdim ama bütün bunların hepsi böyle. Yani bence bunlara hiç izin verilmemeli, bunlara hiç izin verilmemeli ve dolayısıyla da ilgili komisyona gitmeli. Anayasa Komisyonunu ilgilendiren mesele de buraya geliyor, bütçeyi, parayı pulu ilgilendiren de buraya geliyor. Ya, bunlara hiç izin verilmemesi lazım.

Bir başka husus: Şimdi, Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Hükümetin yaptığı harcamaları denetliyor ve bununla ilgili olarak da bir rapor yazıyor. Yani şu ana kadar bize gelen raporlardan... Ben bir kere bütün bu olan bitene rağmen, Türkiye'nin şu anda içinde bulunduğu konjonktüre rağmen -öyle raporlar görüyorum ki cesaret işi- Sayıştay denetçilerini ve Sayıştayı tebrik ediyorum. Fakat buna rağmen yine de şunu soruyorum: Mesela, üç numaralı listedeki düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar olarak, efendim, Kamu İhale Kurumuyla ilgili yaptığınız denetimlerde her şey şu andaki toplam harcamaların, kamunun yaptığı yatırımların önemli bir kısmı 21/a'ya geliyor. Yani bununla ilgili niye bir soru sormuyorsunuz? Bizim önümüze niye bir şey gelmiyor? Bunlara niye "Yanlış" demiyorsunuz? Yani niye bunlar bu şekilde yapılıyor? Ve dolayısıyla burada... Eğer bu 21/a'ya göre yapılmasaydı da genel bir ihale açılırdı acaba bu projenin maliyeti çok daha mı az olacaktı, çok daha mı fazla olacaktı? Yani bu konularda hiç sesiniz çıkmıyor. Ben eminim, raportör arkadaşların, denetçi arkadaşların bu konuda yazdıkları var ama süzgeçten geçerken bir yerde takılıp kaldığını düşünüyorum.

Onun dışında, yani şu ana kadar -bu üçüncü bütçe zannedersen benim burada, Mecliste bulunduğum dönem içerisinde- bir tane "Şuraya zimmet çıkardık, şu yanlış yapılmış, şurada kamu zarara uğramış." diye hiçbir şey yok. Şurada bir yerde diyorsunuz ki "Kasım ayına kadar ilgili yargı dairesine gidecek olan dosyalar vesaireler hazırlanacak, verilecek." Bu dosyanın içinde ne var? Ve bugüne kadar yapılan yargılamaların sonucunda ne ortaya çıktı? Bu zimmetlerin eni, boyu, hacmi nedir? Yani bu konularda bize hiçbir bilgi verilmiyor. Dolayısıyla bu konularda... Mesela, geçen sene Sağlık Bakanlığı bütçesi görüşülürken yap-işlet-devretle ilgili bir rapor yazılmış -herhâlde gözden kaçmış- Bakan bayağı rahatsız oldu. En sonunda raporu geri aldılar, sonra ben Sayın Başkana söyledim, verilen 3 sayfalık bir açıklama geldi, onu gösterdiler, bakan geri aldı, "Bunu ben istiyorum." dedim. Bakan sonra özel olarak istedi, getirdi, gördük ki oradaki konuyla alakasız olarak "Sağlık Bakanlığının bütçesiyle ilgili olarak Sayıştayda açılmış veya görülmekte olan bir dava yoktur." gibi bir şey söylüyor. O konu başka bir şey,

oradaki Sayıştay raporunda yazılan başka bir şeydi. Dolayısıyla eğer yetimin hakkı, kamunun hakkı korunacaksa... Ya, bu konularda da bir iki satır bir şey söyleyin en azından. Mesela, şu ana kadar kaç tane mahkeme görüldü? Konusu neydi? Niçin bu yapılmış?

Onun dışında, mesela, yetki aşimleri var, ödenek aşımı, harcamaları vesaireleri var. Dün burada görüldü, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız da bunlara cevap verdi ve dedi ki: “Bunlar kara yolu yapımı için, şu için, bu için verilmiş.” Baştan siz bu yetki aşımının ne olduğunu bize bir kere söyleseydiniz de biz bu soruyu sormasaydık ve vaktimiz boşa gitmeseydi; bir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye, efendim, ek süre vereceğim.

Buyurun, tamamlayınız.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – İkincisi: Acaba ben söylenen açıklamaya güvenmeli miyim? Çünkü o açıklama sizden gelmeliydi. Öyle bir açıklama da gelmedi. Dolayısıyla daha şeffaf, daha hesap verilebilir bir raporlama sisteminin ülkenin lehine, milletimizin lehine olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bu konularla ilgili olarak da gündemimizin son kısmında Sayıştay Başkanımıza da söz verelim, bunlara yönelik cevapları alalım.

Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanım, Sayın Genel Sekreterim, Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, değerli bürokrat arkadaşlarımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli Komisyonumuz; öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, ben de bir tanımla başlamak istiyorum açıkçası. 2018-2022 stratejik planındaki Sayın Binali Yıldırım'ın metninden bir alıntıyla başlamak istiyorum: “Millî iradenin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama erkinin yegâne organıdır.” şeklinde başlıyor bu yazı. Şimdi, burada aslında, bütçe açısından da baktığımız zaman bütçenin yaklaşık yüzde 71,4'üne denk gelen yasama faaliyetlerinin üzerine en fazla konuşulması da normaldir. Çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisinin en önemli görevlerinden bir tanesi yasama ve denetim. O nedenle de milletin iradesinin milletin Meclisine ne kadar yansıdığı, ne kadar tecelli ettiği konusu sanırım asıl burada irdelenmesi gereken konu olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü en başından beri de konuşma yapan arkadaşlarımızın da üstünde durduğu ve tartıştığı gibi yeni yönetim sistemiyle beraber bu kavram biraz karmaşık bir hâl almış durumda.

Şimdi, kanun yapma yöntemimiz, Meclisin yetki ve sorumluluğu nerede başlıyor, nerede bitiyor? Cumhurbaşkanının yetki ve sorumlulukları nerede başlıyor, nerede bitiyor? Kanun hükmünde kararnameler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında çıkan yasalar aslında bir anlamda Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni kabul edilen Anayasası'na rağmen bir karmaşıklık, belki yokmuş gibi görünse de aslında bu kargaşayı biz burada çok açık ve net bir şekilde yaşıyoruz.

Şimdi, şunun altını çizmek lazım Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekilleri olarak: Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinde özellikle yasama faaliyetleri çerçevesinde Anayasa'ya aykırı kararlar ve uygulamalar bir teamül hâline gelmeye başladı. Yasama faaliyetlerimizin belki de bu kadar çok tartışılıyoluşu bu teamüllerin çok fazla tekrar etmesinden kaynaklanıyor. Şimdi bu durumu özellikle yasama görevinde ve özellikle de milletin bütçe hakkının denetimi üzerinde de görüyoruz. Bütçe hakkının denetimi üzerinde özellikle bir iki örnek verecek olursak; borçlanma yetkisinin iki yıldır

kanuna aykırı bir şekilde sürekli aşılması, daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde aslında kanunen ek bütçe getirilmesi gerekirken bunun yapılmayıp bunun yerine yeni bir bütçe tahsis edilmesi şeklinde kanunsuz bir durumun kanun hâline getirilmesi, belki de bunun en önemli, en çarpıcı örneklerinden bir tanesi.

Şimdi, komisyonlarda yasalar görüşülürken de Meclisin yasa yapma şeklini incelediğimiz zaman, kendi yaptığımız çalışmalarını incelediğimiz zaman özellikle kanun tekliflerinin torba kanun şeklinde gelmesi, yine bu teamüllerden birisini oluşturuyor. Tali komisyonlarda görüşülmeden, hatta tali komisyonların başkanlarının, muhalefet partilerinin komisyon sözcülerine haber bile vermeden görüşmeyi reddederek Plan Bütçe Komisyonuna bu kanun tekliflerini göndermesi, yine bu oluşan teamüllerden birisi.

Sayın Başkanım, bu uygulamalar hem Meclisin yasama kalitesini aşağıya çekiyor hem de komisyonların çalışmalarını gerçekten zor duruma düşürüyor. Bu şekilde bir yasama yöntemiyle, öncelikle Plan Bütçe Komisyonunun üzerine çok ciddi bir yük binmekte. Bunun yanında, yine kanun yapma kalitemizdeki düşüklükten dolayı... Şimdi, Anayasa'ya göre kanunları Türkiye Büyük Millet Meclisine milletvekilleri getiriyor, kanunlar milletvekili imzasıyla geliyor ama kurumlarla birlikte, kurumlarda hazırlanarak buraya geldiği için, biz de karşımızda kendi arkadaşlarımızı muhatap olarak bulduğumuz için, tam olarak tatmin edici cevaplar da alamadığımız için tartışmaların ve doğru sonuçlara ulaşmanın kalitesi düşüyor. Bu neyi getiriyor Sayın Başkanım? Bu, aslında -Plan Bütçe Komisyonunda özellikle- aynı kanun tekliflerinin daha sonra düzeltilmek üzere tekrar komisyona getirilmesine, bütün uyarılarımıza rağmen, olduğu gibi geçirildiği için aynı kanun tekliflerinin komisyona tekrar getirilmesine neden oluyor.

Yani, tanımlamalardan çok hoşlanmıyorsunuz arkadaşlar ama şimdi Plan Bütçe Komisyonu burada, aslında bir "tadilatçı komisyon" hâline getiriliyor, bu çok yanlış bir tutum. Bu Komisyon, hakikaten bu Meclis için çok değerli, üzerinde çok önemli görevler bulunan, bütçenin de görüşüldüğü bir Komisyon ama yasama kalitesi açısından artık bunun biraz aşağı çekildiğini görüyoruz.

Sayın Komisyon Başkanım, aslında bütün bu tartışmaların da kendi Komisyonumuz çatısı altındaki tartışmaların da sebebi yine bu yasama kalitesindeki düşüklükten kaynaklanıyor, aslında bir de siyasi sebebine bakmak lazım. Yani, evet, biz Komisyon çatısı altında bunu tartışıyoruz, bir sonuca ulaşamıyoruz çünkü bunun siyasi sebepleri var.

Siyasi sebeplerine baktığımız zaman da yeni Anayasa'nın aslında iktidar tarafından yorumlanış şekline geliyoruz. "Yorumlanış şekli nedir?" diye sorarsanız; yorumlanış şekli, milletin temsilcisi olan muhalefetin sesinin daha az çıkmasını sağlamak, sesinin vatandaşlara ulaşmasına engel olmak ve yine muhalefetin aslında çok da fazla ciddiye alınmaması. Aslında, iktidarın burada kendi içinde, artık on sekiz yıllık iktidardan sonra, biraz kibirli bir hâle gelmesinden kaynaklanıyor Sayın Başkanım ama sizin, bu Meclisin, bu kutsal çatının Başkanı olarak aslında farklı bir tutum içerisinde olmanız gerekiyor.

Mesela, yine bu tartışmalardan bir tanesi de her toplantıda, her bütçede yaptığımız bir tartışma; bütçe görüşmelerinin televizyonlardan canlı yayınlanıp yayınlanmaması konusu. Bugün Sayın Bakanımız, geçmişle ilgili örnekler verdi. Yani, hani geçmişe atıf yapıldığı zaman bunun doğru olmadığı da ortaya çıkıyor. Ama o zaman, eğer ısrarla burada biz bu kararı alamıyorsak -işte, biraz önce söylediğim gibi- burada muhalefetin sesinin kesilmesi gibi bir şey söz konusu oluyor.

Ben size şimdi sunumunuzdan bir cümleyi okumak istiyorum, faaliyet raporunda da var benzer bir cümle: "Fikir ayrılıklarımız, ülkemiz ve milletimiz için en doğruya, en faydalıya ulaşmak için ortaya koyduğumuz çabaların bir göstergesidir. Siyasi rekabet ile ülkeye ve millete hizmet yarışı arasındaki çizginin en iyi korunduğu yer olan Meclisimizin, yeni yasama yılında da kritik konularda bir araya

gelerek ortak hareket edebilme şeklindeki hayati yaklaşımını sürdürüleceğine inanıyorum.” Tabii, burada biraz, özellikle, dış politikada birlik ve beraberlik içerisinde hareket etmemizi de kastediyorsunuz ama zannedirim, kendi iç işleyişimizle ilgili de bunu değerlendirmemiz gerekiyor. Eğer buradaki sözlerinizin altına imza atıyorsanız, o zaman, burada muhalefetin sesinin topluma ulaşması noktasında bu konuşmaların canlı yayınlanmasına hemen destek vermeniz gerekiyor. Bu konunun ciddi bir şekilde tartışılması gerekiyor. Ben tartışmalar sırasında söz almadım ama o anda bu konuda yapılan bütün konuşmaları da desteklediğimi belirtmek istiyorum. Bu hakikaten önemli bir konu ve Sayın Başkanım, bu konuyu, gerçekten, bütçe görüşmeleri arasında hemen bir araya gelerek değerlendirmemiz gerekiyor. Bu konu yani millete bütçe görüşmelerinde muhalefetin ve iktidarın -tabii ki arkadaşlarımız, sizler de konuşuyorsunuz, sizler de savunma yapıyorsunuz- sizlerin sesinin de gitmesi açısından da bu önemli. Ama bunun ciddi şekilde artık gündemden... Yani geçen sene tartıştık, ondan önceki sene de, bu sene de tartışıyoruz; nereye kadar gidecek bu tartışma? Bu konuyu ciddi bir şekilde artık konuşmamız gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ek süre veriyorum.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bütçenin kullanımı açısından da çok kısa bir değerlendirmede bulunup sözlerime son vereceğim. Sayın Başkanım, özellikle, Meclis bütçesiyle ilgili dikkatimi çeken bir şeyi sizlere sormak istiyorum. Özellikle, gerçekleştirmelere baktığımızda 2019 yılı bütçesinin yüzde 72,7 oranında gerçekleştiğini, 2020 yılı bütçesinin de yüzde 85 oranında gerçekleştiğini görüyoruz ve görüldüğü kadarıyla da bütçeler tam olarak kullanılmıyor. Özellikle, 2019 yılı bütçesinde bunun nedeni... Acaba ihtiyaç olandan fazla bir bütçe mi tanımlanıyor? Neden kullanılmıyor? Örneğin, bir şey dikkatimi çekti yine bütçede, 2019 yılı kesin hesabında “İdari Taşınır Mal Yönetim Hesabı”na baktığımız zaman geçen yıldan devreden ciddi bir tutar olduğunu görüyoruz, 117 milyon 684 bin TL gibi. Sonra, yıl içinde giren tutar var, gelecek yıla devreden tutar daha da artmış. Bu neden kaynaklanıyor? Burada bir tasarruf mu yapıyoruz? Yoksa planlanmış olan bazı alımlar ya da hizmetler eksik mi yapılıyor, yapılamıyor mu? Özellikle, elektronik oylama sistemini size soracaktım, onu söylediniz “Sebepleri var.” dediniz “2021’e bıraktık.” dediniz. Bunun dışında, bunların başka sebepleri nelerdir? Yani bütçe kullanımını da değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum açıkçası.

Bunun dışında, Sayıştay raporlarıyla da ilgili birkaç söz söylemek istiyorum izin verirseniz. Tabii, burada Sayıştay Başkanımıza ve Sayıştaydaki görevli tüm raportörlerimize, arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum ben de. Hakikaten ellerinden geleni yaptıklarını görüyoruz bu konuda. Aslında, Sayıştayın denetim alanının da gittikçe daraltıldığını görüyoruz, bunun farkındayız. Birçok kurum Sayıştay denetiminden çıkarılmış durumda; özellikle, Varlık Fonu çatısı altındaki kurumlar, kamu-özel iş birliği projelerinin denetlenememesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, tamamlayın efendin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Aslında, Sayıştayın görev alanının daraltılması Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim hakkının da daraltılması ve elinden alınmasıyla eş değerdir. O nedenle, bunu da eleştirerek not düşünüyorum. Sayıştayın daha etkin hâle getirilmesi gerekiyor. Belki yapmak istedikleri çalışmaların yapılmasına da bir şekilde engel oluyor bu alanın daraltılması. Ben Sayıştay Başkanımıza da bir şey sormak istiyorum. Genel uygunluk bildiriminde örneğin, genel bütçeli

idarelerin yedek ödenekleriyle ilgili kısımda, başlangıç ödeneğinin yüzde 2'sini aşamaz kuralına rağmen, yüzde 4,85 aştığı yazıyor. Fakat orada bir cümle dikkatimi çekti: “Meclisimizin takdirine bırakıyoruz.” diye. Yani burada bir kanuna aykırılık varken bunun takdire bırakılması... Yani “Orada bu kanuna aykırıdır, kanuna aykırı bir aşım olmuştur.” cümlesini yazmaktan neden imtina ettiğinizi de ben merak ediyorum.

Sözlerime son verirken Sayın Başkanım, yine sizi, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı olarak, burada Enis Berberoğlu kararıyla ilgili AYM'nin, Anayasa Mahkemesinin son kararı sonrası almış olduğunuz tutumu tekrar gözden geçirmeye davet ediyorum. Çünkü evet, siz bu Meclisin Başkanısınız ve milletvekillerinin, bir milletvekilinin hakkını da, ister muhalefette olsun ister iktidarda olsun, korumakla görevlisiniz. Bu görev çerçevesinde aldığımız her kararın, burada yaptığımız her konuşmanın kayıtlara geçtiğini ve tarihe not düşüldüğünü de düşünürsek yarın bir gün bu aldığımız kararlarla ilgili nasıl anılmak istediğinizi de bir gözden geçirmenizi tavsiye ediyorum.

Bu vesileyle de Komisyondaki tüm katılımcıların, tüm ülkemizin Mevlid Kandili'ni kutluyorum. Yarın cumhuriyetimizin 97'nci kuruluş yıl dönümü, bağımsızlık mücadelesini cumhuriyetle taçlandıran Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşlarını da saygıyla, hürmetle ve rahmetle anarak sözlerime son veriyorum.

Bütçemiz tekrar hayırlı olsun. Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ombudsmanlık kurumuyla başlamak isterim. Büyük ümitlerle başlatılan bir kurumdu ama bu yıla kadar başvuru sayısının oldukça düşük olduğu kendi istatistiklerinde de ortaya çıkıyor. Bu yıl 69.405 başvuruya bir pik yapmış. Bunun nedeni de daha önceden aslında bakmadıkları bankalarla ilgili bir kararlar, bir başvuruya ilgili bir süreçten dolayı. Yoksa şu ana kadar idare ile halk arasında ara buluculuk yapma görevini gereken anlamında ifa edemediğini görüyoruz çünkü başvuru oranları çok az. İnsanların ümidi mi yok, tanımıyorlar mı?

Bir de -işte, buradaki bütçe sunuş konuşmasında istatistikler verilmiş, inceledim, birtakım kararlar alınmış ama- bütün bunların dışında yapabileceğiniz hâlde yapamadıklarınız hakkında bir şey söylememişsiniz. Bir de tavsiyelerin akıbeti hakkında... 84.754 başvurudan yüzde 1,5'u hakkında bir tavsiye kararı alınmış, 1.356 ve bunun da yüzde 1'ine uyulmuş, 886; idarelerin keyfine kalmış. Ancak bu kaç yıllık çalışmanızdaki başvurularda gördüğüm kadarıyla idareler tüm bu dosyalar sonrası sizin asıl işlev noktanız olan hususta yüzde 1'lik bir uyma göstermişler. Birçok vakada da -ben biliyorum- idareler “Bu tavsiye kararına uymuyorum.” deyip kestirip atıyor, bu kadar basit.

Bir de yapılmayanları konuşmak lazımdı. Biz dün de burada gündeme getirdik, vatandaşın hakkını eğer koruyacaksak burada önemli olan husus, devlete rağmen milletin hakkını korumaktır. Biz isterdik ki Ankara Barosunun raporuyla sabitlenmiş Ankara Emniyetindeki işkenceyle ilgili hususlar konusunda, dün burada gündeme getirdiğimiz kaçırılma olayları konusunda direkt siz müdahil olsaydınız ama olmadınız, bütün bunlar sizi ilgilendirmiyor demek ki. TİHEK gibi, Ombudsmanlık da bu noktada maalesef, son derece pasif kalıyor. Bundan Meclis Başkanlığı da çok ari değil. Biz Meclis Başkanlığına araştırma önergeleri veriyoruz. Şu ana kadar 3 tane araştırma önergesi verdim, 2'si işkence, oldukça dehşet veren işkence vakalarıyla ilgili, biri de 6-7 Eylül olaylarıyla ilgiliydi. Üçünü de Meclis Başkanlığı “Kaba ve yaralayıcı ifadeler var.” diye reddetti. Bunda, vatandaşların işkence konulu başvurusunda devlet görevlileri tarafından işkence gördüğünü söyleyen vatandaşların

ifadeleri vardı. Burası Millet Meclisi; Meclis Başkanlığı milletin bir ferdinden gelen işkence başvurusu karşısında “Kaba ve yaralayıcı ifadeler var.” diyerek reddediyor. Ya, asıl en fazla araştırmamız gereken hususu basit bir cümleyle başınızdan gönderiyorsunuz, defediyorsunuz. İnsanlar işkence görürken neler yaşıyor. Adam bana yazmış, ben de tek bir kelime ilave etmeden size gönderiyorum Sayın Şentop.

Diyor ki: “Elektrik verdiler, Filistin askısına aldılar, makatıma cop soktular.” Siz de diyorsunuz ki: “Kaba ve yaralayıcı ifadeler...” Ya, sorarım size: İşkencenin kibarca anlatımı nasıl olur? Adam gördüğü işkenceyi anlatıyor, onun dehşetini yaşıyor, siz de “Kaba ve yaralayıcı ifade var.” diyorsunuz.

Kaçırılmalar konusunu soruyoruz, cevap yok. Bakın, dün de, burada Cumhurbaşkanı Yardımcısı vardı, tartışmalar oldu. Ben bu konuyu yıllardır takip ediyorum, bu ülkede son dört yıldır 29 kişi kaçırıldı. Nereye başvursam ellerim boşa kalıyor. İçişleri Bakanlığına başvuruyorum, soru önergelerime cevap yok; Adalet Bakanlığına başvuruyorum, cevap yok. Mağdurlar savcılıklara, Emniyete koşuyor, hiçbiri araştırma yapmıyor. Uluslararası mekanizmalara başvuruyorlar; AİHM’e, Birleşmiş Milletlere. AİHM, Birleşmiş Milletler, Adalet Bakanlığına soru soruyor, Adalet Bakanlığı onlara sormuyor. Dönüp Meclis Başkanlığına soruyoruz, siz de önergemizi geri çeviriyorsunuz. Ya, milletin sorunlarını biz burada çözmeyeceksek nerede çözeceğiz arkadaşlar? Bakın bunu size sorarım.

Yani Cumhurbaşkanı makamına biz bunu soruyoruz, bana bu konular hakkında, işkence, kaçırılmalar konusunda açıklama yapacağına... Ben konuya çok vakıfım, bire bir yıllardır takip ediyorum, yıllardır insan hakları savunucusuyum. Ayrım yapmıyorum, Kürt’ün de, Türk’ün de, Ermeni’nin de, herkesin hakkını savunuyorum; sağcının, solcunun... Kesinlikle hayatımda da ayrım yapmadım. Bir memlekette insanlar kayboluyorsa benim için bitmiştir. Siyasi kimliğine, dinine bakmam ve onun peşine koşarım. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, biz burada bu soruları sorduğumuz zaman cevapsız kalıyoruz ve Meclis Başkanlığı da bu konuda bizi reddediyor; bu, olacak bir iş değil. Cumhurbaşkanı Yardımcısı da bu milletten gelen derdi bir milletvekili gelip burada kendisine ilettiği zaman kalkıyor, milletvekiline PKK, FETÖ edebiyatı yapıyor, hakaret ediyor falan. Senin görevin millete cevap vermektir, milletvekiline cevap vermektir. Burada ona, buna hakaret edip çekip gidemezsin; boşuna buraya gelmiyorsun ey Sayın Oktay!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi Sayın Oktay burada yok efendim. Böyle ifadeler kullanmanız doğru değil, yanlış yapıyorsunuz, doğru değil bu ifade.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Olsun, geldiğinde ben ona tekrar soracağım.

Yine, son olarak da şunu söylemek isterim: Sayıştay Başkanlığını tebrik ediyorum, bu kadar zor bir ortamda son derece önemli raporlar açıkladılar ve daha fazlasını da açıklayabileceklerdi ama sanırım zorlandılar, açıklayamadılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir dakika daha alayım efendim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben, milletvekillerine daha fazla değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum ve bakın, soru önergeleri açısından belki en çok soru önergesi veren milletvekilleri arasındayım ama bakanlıklardan aldığım cevap oranı yüzde 10’u geçmiyor. Gerçekten, Meclis Başkanlığının bunu sorgulaması gerekmiyor mu, biz boşuna mı soruyoruz? Tüm ekibimizle

beraber boş yere mi canla başla çalışıp bu soru önermelerini soruyoruz? Millet bize boşuna mı şikâyetlerini gönderiyor? Maliye Bakanı Berat Albayrak gibi, bize link göndersin diye mi bu soruları gönderiyoruz?

Bir de şunu söylemek isterim Sayın Başkan: Ben dün “yalan” kelimesi kullandım “iktidarın yalanları” kelimesi kullandım, benim mikrofonumu kestiniz. Bugün Sayın Paylan konuşmasında bir iddiada bulundu, Sayın Şentop “yalan” dediği için anında onun mikrofonunu açtınız. Bu, tam bir çifte standarttır. Hiçbir milletvekilinin konuşma yaparken hiçbir gerekçeyle mikrofonu kapatılmaz, bir başkasının mikrofonu açılmaz. Sizi daha adil olmaya çağırıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Şimdi oradaki söz konusu durum aynı değil ama yine de teşekkür ediyorum.

Sayın Hatimoğulları Oruç, buyurun lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, sayın hazırun; ülkede rejim değişiyor. Aslında bizim günlerdir tartıştığımız ve belki Genel Kurul tartışmalarımızın tamamında, komisyon çalışmalarımızın tamamında muhalefet ile iktidar partisinin karşı karşıya geldiği en temel noktalar, mevcut olan iktidarın kendini kurumsallaştırmaya çalışması ve yaşanan değişimdir. Yeni rejim Meclissiz çalışmak istiyor. Yeni rejim vekilsiz çalışmak istiyor. Yeni rejim halka hesap vermek istemiyor. Yeni rejimde, buradan yayın yapıldığı esnada, hemen muhalefet partilerine iktidar partisinin vekillerinden şu suçlama getiriliyor: “Efendim, siz şov yapıyorsunuz.” Bugün halka bilgi vermek, bugün halka buradaki tartışmaları taşımak sizin nazarınızda bir şov; bizim nazarınızda ise bir milletvekili olarak, halkın iradesi olarak kendi görevimizi icra etmek ve burada yaşanan tartışmaları halka ulaştırmaktır. İşte bizim sizden farkımız budur.

Muhalefete dönük baskıları az önce, daha doğrusu sabahleyin, burada tartışmaya başladığımız zaman çok açık ve yalın bir biçimde gördük, benden önceki vekil arkadaşlarım da ifade etti. Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde durması gereken en temel konulardan biri burada erkek egemen dilin, burada küfürlü dilin kadın milletvekillerine karşı kullanılması. Buranın topluma örnek olması gerekirken muhalefet partisinden konuşan vekile “Terbiyesiz.” denilebiliyor ve bunun savunması yapılıyor. Burada, hazırda bulunan hiç kimse, kalkıp bir özür gerektiğine dair tek kelime etmiyor. Üzülerek de ifade ediyorum, burada Başkanın da tutumu yine susturmaya dönük bizleri. Dolayısıyla bunu kabul etmediğimizi, tıpkı siyaseten nasıl susmadığımız gibi, tıpkı siyaseten muhalefetin sesinin kesilmeye çalışılmasına rağmen muhalefet nasıl konuşmaya çalışıyorsa, tıpkı AKP ve Cumhur İttifakı kendi iktidarını kaybettiği bir dönemde... Ki sizler bizlerden çok daha fazla araştırma yapıyorsunuz; sokağın sesini bu manada, sizinle ilgili manada dinliyorsunuz. Yoksa “Biz ekmek bulamıyoruz.” dediğinde sokağın sesine verilen yanıt, Cumhurbaşkanlığı tarafından da verilen yanıt ortadadır. Sizin duyarlılığınız kendi iktidarınızla ilgili olduğu için bu konuda çok para harcayarak çok araştırma yapıyorsunuz ve oyların nasıl eridiği ortada. İşte bu sebeple, muhalefete, başta Mecliste olmak üzere dışarıda da çok yoğun operasyonlar gerçekleştiriyorsunuz.

Muhalefet derken sadece HDP’yi kastetmiyorum, muhalefetin tamamı. HDP’ye dönük zaten yıllardır siyasetlesizleştirme, yıllardır milletvekillerimizi, eş genel başkanlarımızı görevden alma, onları şu an cezaevinde esir tutma, zaten bütün bunlar devam ediyor. Halkın iradesiyle kazanılmış belediyelerimize kayyum atayarak zaten HDP’yi siyasetlesizleştirme çabanızı burada da göstermiş oluyorsunuz.

Son olarak, Sayın Meclis Başkanımızın kararıyla 3 milletvekilinin vekillikleri düşürüldü, bu ertelenebilirdi. Bu tartışmayı şuna hapsetmek de hiç doğru değil: Önceden olmuş muydu, olmamış mıydı? Olması gereken bunun ertelenmesiydi, olması gereken gerçekten hukukun ve adaletin işlenmesi ama ne yazık ki işleniyor.

Şimdi, şunu da ifade etmek istiyorum ki -yine benden önceki milletvekili arkadaşlarım ifade etti-muhalefetten gelen soru önergelerine verilen yanıt o kadar düşük ki... Bakın, mesela 27'nci Dönemde HDP 704 soru önergesi vermiş, bunların sadece 9'u cevaplandırılmış ve bizim ülkemizin fotoğrafını ortaya koyan bir diğer örnek de Adalet Bakanlığına 3.553 soru önergesi verilmiş. Adalet Bakanlığına bu kadar yüksek miktarda soru önergesi vermek bizleri düşündürmez mi; bu ülkenin nasıl adaletsiz bir şekilde yönetildiğini, yargının iktidarın koltuk değneği hâline nasıl getirildiğini gözler önüne sermez mi? Bunlara verilen yanıt da sadece 154, 154 soru önergesine yanıt verilmiş.

Şimdi, değerli arkadaşlar buradan şunu da ifade etmek isterim: Biz genel siyaseti tartışırken bu Mecliste emek veren, bu Meclisteki emekçi kardeşlerimizin çoğu vakit çalışmalarını, haklarını göz ardı ediyoruz, genel siyasete gömülüyoruz. Ben burada Meclise ayrılan bütçeyle ilgili şunu ifade etmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ek süre vereceğim, buyurun.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - Personel giderleri Meclis bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturuyor. Oysaki çalışanların, emekçilerin ücretlerine baktığımızda, onların haklarına baktığımızda hiçbir şekilde bir güvence altına alınmamış. Yetersizlikleri ortadadır ve Meclisteki emekçilerin mağduriyetleri ortadadır, sendikal mücadele vermek isteyenlerin üzerindeki baskı da ortadadır, bunu da dile getirmek isterim.

Şunu da söylemek gerekir ki -21'inci yüzyıldayız- 21'inci yüzyılda bugün eğer Türkiye'de hele de AKP gibi "İşkenceyle mücadele ediyorum." diye iktidara gelen bir partinin, bu kadar işkencenin ayyuka çıktığı bir zamanda buna dair hiçbir adımı Mecliste atmaması; bununla ilgili partilerden gelen soru önergeleri dahil, araştırma önergeleri, komisyon kurulması dahil hepsinin yanıtsız kalmasını ve reddedilmesini asla kabul etmediğimizi söylemek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

Buyurun, son sözlerinizi alalım.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Evet Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Yine, Sayın Başkanın sunuşunda "Bu coğrafyada her zaman kalıcı bir barıştan yana olduk." ifadesi var. Ben bu ifadenin gerçekle hakikaten buluşmasının o kadar önemli olduğunu düşünüyorum ki... Şu sebeple bunu ifade ediyorum: Halkın ve vatandaşın güvenliği, Türkiye'deki halkların ve vatandaşların güvenliği barıştan geçer ama son zamanlarda, özellikle son birkaç senede mevcut olan iktidarın ön plana çıkan dış siyaseti, mevcut iktidarın ön planı çıkan bu konudaki yaklaşımları savaş, şiddet ve tehditkâr bir tutum. Ne yazık ki Türkiye'de artık diplomasiyi unutmuş, diplomasiyi mezara gömmüş bir siyasetin izlendiğini, bugün, özellikle Suriye'de, Libya'da yaşanan gelişmelere baktığımızda, sadece oralara baktığımızda bunu görmek mümkündür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olan arkadaşlardan söz almak isteyen varsa lütfen tuşa bassınlar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Komisyon üyesi olmayıp söz almak isteyen beklesin mi ?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza tekrar bir kez daha ifade ediyorum: Burada, Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşmak isteyen arkadaşlarımız, özellikle bakanlıkların sunuşlarında konuşmak isteyen arkadaşlarımız; sabah 10.00’da açıyoruz programı, saat 12.00’ye kadar grup sözcüsü arkadaşlara -Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bülent Kuşoğlu, HDP’den Sayın Garo Paylan, İYİ PARTİ’den Sayın Yılmaz- bu isimlerin mutlaka bildirilmesi gerekiyor. Yani iki saat geçtikten sonra normalde almıyoruz ama bugün bu istisnayı sağlayacağız, bugün gelen arkadaşlara ben söz vereceğim ama önümüzdeki haftadan itibaren, lütfen, tüm arkadaşlardan istirhamım -çünkü belirli bir saati programladık, tüm partiler hemfikir oldu, o saatte bitirmemiz açısından bir planlama yapmamız gerekiyor- mutlaka grup sözcülerine isimlerini bildirsınler ama bugün bunu birçok arkadaşımız bilmiyormuş, onun için bir istisna tanyacağız.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun lütfen.

Sürenizi de başlatıyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan ve değerli Komisyon katılımcıları; şimdi, ben önce birkaç rakamla başlamak istiyorum. Eylül ayı itibarıyla merkezin kasasındaki para AK PARTİ’nin iktidara geldiği Kasım 2002’den daha az, ancak borç daha fazla elde kalan varlıklar da geçmiş on sekiz yılda satılmış durumda; ağır bir tablo var ortada. Fabrikalar, limanlar satıldı, 62,3 milyar dolarlık özelleştirme geliri elde edildi. 113,9 milyar dolarlık dış borç 421 milyar dolara çıktı yani 307 milyar dolar borç kullanıldı. Bu kadar parayla ülkenin her tarafı doyurulabilirdi, her yanda gerçekten büyük bereket olabilirdi ama her yerde işsizler var. Bu kadar parayla merkezin rezervlerinde ülkeye iki üç yıl yetecek kadar para olması gerekirdi, rezervlerde 2002’den daha az para kaldı; dolar 8,30, avro 9,60 oldu. Korkarım ki biz bu bütçeyi görüşüp bitirinceye kadar belki yeniden bütçe yapmak zorunda kalacağız, böyle bir durum da gerekebilir.

Evet, aslında bu noktada söylenecek başka da söz yok diyerek bitirmek gerekiyor, bütçe konuşurken Türkiye’nin bu tablosuna bakınca. Ben gerçekten, Meclis çalışanlarıyla ilgili, onların sorunlarıyla ilgili bazı şeyler söylemek istiyorum, en azından terzi söküğünü dikebilsin diye bu Mecliste.

Yasama ve tüm diğer faaliyetlerin sorunsuzca yürümesini aslında Meclis çatısı altında çalışan arkadaşlarımıza borçluyuz hepimiz. Ancak beş yıldır dile getirmemize rağmen, sözleşmeli personel olarak çalışanlara güvenceli çalışma koşullarının sağlanması için hiçbir şey yapılmış değil; sendikal hakları, özlük hakları desteklenmiyor, kıdem tazminatı hakları yok.

Örneğin, danışman arkadaşlarımız, aylık ödenen maaş dışındaki tüm diğer haklardan yoksunlar, aniden işsiz kalma riskine rağmen çalışmalarının karşılığı olan iş sonu tazminat hakkından faydalanamıyorlar ve Meclis açıkça muvazaalı yani hileli iş sözleşmesi yapıyor. Aynı işi yapmalarına yani işin devamlılığı olmasına rağmen, tazminat almasın diye her sene danışmanlarımız işten çıkarılıp sonra tekrar sözleşme yapılıyor.

Diğer yandan, sözleşmeli statüde çalışan personeli haksız fesih riskine karşı koruyacak düzenlemelere de ihtiyaç var. Bunun için atılabilecek ilk adım, Meclis Başkanlığının sözleşmelerin haksız feshine olanak tanınmaması için kıstaslar belirlemesi olabilir. Daha önceden taşeron olarak çalışıp sonrasında 4/D statüsünde kadroya alınan personelin maaşlarında da iyileştirme yapılması gerekiyor. Sanki enflasyon artışı yokmuş gibi, iki yıldır altı ayda bir aldıkları yüzde 4’lük zamlarla bu

arkadaşlarımız ciddi geçim sıkıntısı yaşıyorlar. Ayrıca, bu kadroda çalışan personel arasında da ciddi ayrımlar var, aynı işi yapmalarına rağmen. Aynı iş için bir kişiye 4 bin lira, diğerine 2.500 lira ödemenin hiçbir izahı olamaz. Bu eşitsizliği giderecek düzenlemeler için de derhâl adım atılması gerekiyor Sayın Başkan.

Ben Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili de bazı eleştiriler ve önerilerde bulunmak istiyorum. Hoş geldiniz Sayın Malkoç.

Kamu Denetçiliği Kurumu özerk bir yapıya sahip olmalı, böylece idarenin baskısı altında kalmadan yurttaşlar lehine idareyi denetleyebilmeli ve kararlar alabilmeli. Bu kararlar insan haklarının gelişmesine, hak arama kültürünün yaygınlaşmasına, şeffaf, hesap verebilir ve insan odaklı bir idarenin oluşmasına, iyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine hizmet etmeli. Peki, Kamu Denetçiliği Kurumu, bütçesini gerçekten bu amaçlar için mi kullanıyor, yoksa daha ziyade bir dilekçe makamı olarak mı hizmet ediyor? Örneğin, Türkiye'nin her yerinde, iktidar yanlısı olanlar dışında, toplantı ve gösteri hakkı ihlal ediliyor, biz bunu bizzat milletvekilleri olarak da yaşıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ek süre veriyorum.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İçişleri Bakanı, valiler ve emniyet müdürlerinin keyfî karar ve uygulamalarıyla anayasal haklar ortadan kaldırılıyor. Kurumunuz bununla ilgili ne yapıyor?

Hapishanelerde ağır hasta mahpusların infaz erteleme dilekçeleri bir bir reddediliyor. Mahpuslar ancak ölmeden birkaç saat önce “Başımıza kalmasınlar.” diyerek tahliye ediliyor ya da hastaneye gönderiliyor. Eminim ki kurumunuza çok sayıda hasta mahpus başvurusu da olmuştur. Bu konuda kapsamlı bir çalışması bulunuyor mu Kamu Denetçiliği Kurumunun?

Van'da 2 yurttaş işkence yapıldı, helikopterden atıldılar; biri yaşamını yitirdi. Bu konuda bir çalışmanız var mı?

2016 yılından beri kayyum rejimiyle milyonlarca insanın seçme ve seçilme hakkı gasbedildi, vekillikler düşürüldü ve temsiliyet hakkı ihlal edildi. Bu konuda bir inceleme ve çalışmanız var mı?

KHK'lerle kamu kurumlarından ihraç edilen 100 binden fazla insanın uğradığı ihlaller Anayasa Mahkemesinin beraat kararına rağmen işe dönenemeyen akademisyenler hakkında neredeyse dört buçuk yıldır OHAL Komisyonu karar vermiyor. Bu sizin görev alanınıza giriyor mu?

Mülteci sığınmacı hakları, LGBTİ ve azınlık hakları gibi konularda neden az şikâyet geldiği konusunda bunu sorun ediyor musunuz, yoksa şikâyet gelmeyince sorunlar da yok hükmünde mi sayılıyor? Evet, ülkenin bizzat...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son cümlelerinizi alalım efendim, lütfen Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, daha bitmedi ve herkese bir dakika daha vermiştiniz. Bitireceğim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, ben sözünüzü kesmedim, süre doldu tekrar devam ediyor. Siz zannetmeyin ki şeyiniz doldu. İlave süre verdim ben. Yani verdiğim süre dışında ilave süre verdim, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Onu fark etmemişim, olabilir. Kusura bakmayın.

Ülkenin bizzat iktidar elinden çıkma bu kronik sorunları karşısında çok sessiz olan Kamu Denetçiliği Kurumu nafaka hakkını tartışma konusu yapan bir rapor yayınlıyorsa ya da insanların gerçekten, Covid nedeniyle gelen başvurulardan yola çıkıp, sorunlarını anlatmasına rağmen, biraz da şehir hastaneleri güzellemesi gibi bir rapor yayınlatabiliyorsa o zaman siyasi atmosfere göre pozisyon alıyor demektir, özerk hareket edemiyor demektir.

Ben tekrar sormak istiyorum son olarak: Yukarıda bahsettiğim sorunlarla ilgili çalışmalara ne kadar bütçe ayrıldı? Kaç kez Adalet Bakanlığıyla cezaevlerindeki sorunlar için bir araya gelindi? İfade özgürlüğü, toplantı, gösteri yürüyüşü hakkıyla ilgili yaşanan ihlaller, işkence vakalarıyla ilgili İçişleri Bakanlığıyla kaç kez görüşüldü? Ne gibi tavsiyeleriniz oldu? Eğer bunları yapmadıysanız “O zaman size niye bütçe veriyoruz Sayın Ombudsman?” demek isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız ve değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, cumhuriyetimizin 97'nci yıl dönümünü bir kez daha kutlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Meclis Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olarak görev yapıyoruz. Özellikle son yapılan referandumdan sonra, başkanlık sistemine, Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesiyle birlikte ve özellikle referandumda kabul edilen bazı hükümlerle birlikte yasama kalitesinde esasen bir eksilme –eksilme diyelim, biraz nezaketli olalım- olduğunu hissediyorum. Şimdi, bu referandum sürecinde, işte “Yasamanın gücü artırılacak.” “Bundan sonra idarenin kanun tasarısı getirme hakkı elinde olmayacak, bütün yetki milletvekillerinde olacak.” gibi birtakım süslü laflarla o süreç etkilenmeye çalışıldı ancak gelin görün ki burada Plan ve Bütçe Komisyonu çalışmalarında işin mutfağının yine de idare tarafında olduğunu, tekliflerin çoğunlukla idare tarafından hazırlandığını ama değerli milletvekili arkadaşlarımızın da o teklifleri sunarken ellerinden geldiğince hazırlık yaparak sunum yaptıklarını görüyoruz. Dolayısıyla, burada aslında işin pratiği açısından baktığımızda çok fazla bir şeyin değişmediğini de görebilmekteyiz. Dolayısıyla, bu referandumla getirilen düzenlemenin, aslında yasama kalitesine hiçbir etkisi olmadığını, tam tersine eksiklikler getirdiğini görüyoruz. Çünkü teklifi sunan milletvekili arkadaşlarımız, onlar da hazırlanabildikleri kadar konuya hâkimler, arkalarında bürokrat arkadaşlarımız var ama işin sahibi milletvekili arkadaşlarımız. Önceki sistem, hiç olmazsa burada o yasayı talep eden, o yasaya ihtiyacı olduğunu ifade eden bakanın orada olmasına, en azından konunun sahibini orada bizim görmüş olmamıza yol açmaktaydı. Sonuç itibarıyla, burada başkanlık sistemine geçilmesiyle beraber bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarında maalesef çok ileriye gittiğimizi söylememiz çok da mümkün gözükmemekte.

Bununla bağlı olarak, birçok değerli arkadaşımız izah etti, işte, yazılı soru önergelerine cevap verilip verilmeme konusu; zamanında cevap verilip verilmeme konusu. Bunlar gerçekten uygulamada hepimizin karşılaştığı konular. Bakın, yazılı soru önergelerine süresi içerisinde cevap verilen sadece 4.299 yani 34 bin sorudan sadece süresinde cevap verilenler; süresinden sonra verilen cevap ise 18.161. Gerçekten bu cevapların da yine kalitesine dikkat etmekte fayda var çünkü sorulan soruyla hiç alakası olmayan cevapların geldiğini görmekteyiz çokça.

Ben, Sayın Meclis Başkanımıza, şu açıklaması konusunda burada da bir açıklamada bulunursa memnun olacağımı ifade etmek istiyorum. Sayın Meclis Başkanımız bir programda “Anayasa Mahkemesi ihlal kararı verdi, bu ihlal kararı da bağlayıcıdır. İlgili mahkeme bu karara uymalıdır. Anayasa Mahkemesinin kararının yorumlanması, değerlendirilmesi, bozulması gibi bir müessese yok bizim hukuk sistemimizde.” diyerek devam eden bir açıklaması bulunmakta. Tabii, bununla ilgili, 14. ve 15. İstanbul Ağır Ceza Mahkemelerinin kararlarını da gördük hep birlikte. Yalnız, Sayın Meclis Başkanımızın “Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı bağlayıcıdır.” ibaresinden sonra Sayın Enis Berberoğlu konusunda bundan sonra nasıl bir yol izleyeceğine dair bir görüşü oluştu mu? Bunu da kendisinden burada duymakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Geçen sene de yine Sayıştayımızı esasen kutlamıştım; şöyle: Yani şartlarının çok rahat olmadığını tahmin edebiliyorum demiştim. Çünkü kolay değil bu kadar her şeye hâkim bir iktidarın bulunduğu bir yerde, özellikle merkezî yönetimle ilgili birtakım denetimlerin yapılması ve yine iktidara ait belediyelerde, diğer kurumlarda denetimlerin yapılması çok kolay değil. Ben bu anlamda, burada sayısız bulgu tespit eden Sayıştay raportörlerini de bu anlamda kutluyorum. Şimdi, Sayıştayımızın tespit etmiş olduğu farklı konular var. Bu konularla ilgili de bu konuların üzerine gidilmesi gerektiğini bir kez daha buradan ifade etmek istiyorum. Geçen yıl da yine dikkat çeken bir konu vardı: İdare tarafından ödenmiş olan idari para cezalarının rücusu konusunda geçen yılki Sayıştay raporunda da bu konu dile getirilmişti, ben bu konuyu da incelemiştim. Yine dikkatimi çektii, benzer nitelikteki idari para cezalarının yine rücu edilmesi konusunun burada, raporunda yazılı olduğunu görmekteyiz.

Yine kredi kartlarıyla ilgili, bu Müze Kart hâline getirilen kredi kartlarının ödenmesi gereken paylarının ödenmediği tespit edilmiş, bu da önemli bir konu gerçekten.

Dün taşınmalı eğitimle ilgili bir konuyu dile getirmiştim, ayrılan bütçeyle ilgili. Bu yılki bütçede, taşınmalı eğitimle alakalı, 11 milyar dolayında bir bütçe ayrıldığını dün ifade etmiştik. Şimdi, Sayıştay raporunda da yine benzer konuyla ilgili, taşınmalı eğitim maliyeti ve planlamanın düzgün yapılmadığı dile getirilmiş. Yani dünkü açıklamamızla birlikte değerlendirdiğimizde aslında bu taşınmalı eğitimden artık kademeli bir şekilde vazgeçilmesi gerektiği ortada, çünkü çok ciddi bir yük getirdiğini görebiliyoruz taşınmalı eğitimim.

Yine FATİH Projesi'yle ilgili önemli bir tespitte bulunulduğunu görüyoruz. Öyle ki, bakın, değerli arkadaşlar, rapordan okuyorum: Etkileşimli tahtası olup ağ altyapısı olmayan okul sayısı 6.059, ağ altyapısı olan fakat tahtası olmayan -yani bir yere tahtayı denk getirmişler anladığım kadarıyla, bir yere ağ altyapısını yani iki yeri birbirine denk getirememiş bu işi yapan arkadaşlar- ağ tahtası olmayan okul sayısı da 1.498 olarak ifade edilmekte. Bir diğer ifadeyle, ağ altyapısı kurulan okulların yüzde 9,9'unda etkileşimli tahta bulunmamakta, etkileşimli tahta bulunan okulların yüzde 30,6'sında da ağ altyapısı bulunmamaktadır diyerek raporuna aktarmış Sayıştay raportörleri. Bu şu açıdan önemli: Bunu özellikle söylüyorum, günümüzde gerçekten çok büyük sıkıntı yaşanan uzaktan eğitim konusu meselesi var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Arı, lütfen tamamlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, iki konuyu birlikte incelediğimizde... Bu FATİH Projesi'nin aslında, esasında çöken bir proje olduğunu biliyoruz, uygulamada çok kullanılabilen bir proje olmadığını biliyoruz ve milyarların çöpe gittiğini biliyoruz. Geline aşamada, uzaktan eğitim zarureti olan bugünlerde bu kaynakların bugün ne kadar değerli ve önemli olduğunu bir kez daha görebiliyoruz diyorum ve hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Arı.

Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Sayıştay Başkanı, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı, değerli bürokratlar ve vekiller, basının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Meclis 100'üncü yılını pandemi koşullarında kutlamaya çalışıyor. Bir kısım etkinlikler ertelendi, bir kısım etkinlikler de pandemi koşullarında olabildiğince yapılmaya çalışılıyor. Aslında 100'üncü yıl için ayrılan bütçede Meclisin ne kadar anlamlı olduğu ve ne kadar iyi işler yapıldığı konusunda çalışmalar düşünülüyordu, etkinlikler düşünülüyordu. Sadece Ankara'da, bu binada değil, Türkiye'de ve dünyada da bunun duyurusu düşünülüyordu. Niçin? İşte, Orta Doğu'da bir model var, bir meclis kurulmuş. Bu meclisin Türkiye'de yaşayan kesimlerin, inancı olsun, etnik yapısı olsun, kimliği olsun birçok kurumu temsil ettiği düşünülmüş ve hâlâ o fotoğraflar gösterilmekte, sergiler açılmakta.

Geldiğimiz aşamada, -aslında bunu, Sayın Başkan, siz de biliyorsunuz, birçok arkadaşımız da- "27'nci Dönem" diyoruz, belki de bizim 27'nci Dönemdeki vekillerin özelliği yeni sistemin birinci dönemi, Cumhurbaşkanlığı sisteminin birinci dönemi olması. Burada en büyük görev, hepimize, bütün seçilmişlere düşen görev Meclisi daha da anlamlı kılmak, daha işlevli göstermek. Niçin? Çünkü seçime gidilirken, sistem değişikliğinde, rejim değişikliğinde şöyle bir iddia vardı, neydi? Meclis daha iyi çalışacak, daha denge ve denetlemeden sorumlu olacak, kuvvetler ayrılığına dikkat edecek, uzlaşma çok iyi gelişecek, yasalar çok iyi hazırlanacak ve bağımsızlık konusunda hiçbir şüphe duyulmayacak. Ama şu anda çıktığımızda, şu bahçenin dışına çıkıp taksit durdurduğumuzda bile, baktığımızda kravatımıza "Vekil misiniz? Ya, ne yapıyorsunuz? Eski Meclis ile şu andakinin farkı nasıl?" diye yorumlar başlıyor. Türkiye'de bu, siz daha farklı kentlere gittiğinizde, daha farklı bölgelere gittiğinizde, siyasi partinize göre, seçildiğiniz yere göre daha da farklı bir anlama geliyor. Burada eğer Meclis kendisi bunu koruyamıyorsa, yapamıyorsa giderek saygınlığını yitirecek ve giderek etkisini yitirecek ve burada oturduğumuzda bu bütçe konuşmaları, Sayıştay, Kamu Denetçiliği ve diğer şeyler de giderek bir rutine dönüşecek. Burada hepimize büyük görev düşüyor.

Peki, bu dönemde Meclis ne yapmış? Sayın Başkan, şu anda Mecliste 12 siyasi parti var, 12 siyasi parti ve 1 bağımsız arkadaşımız var; sayımız 585 şu anda ama Meclis sadece iktidara çalışıyor. Neden bunu söylüyorum? Yani sözde hepimiz yasa verecektik, arkadaşlarımız çalışma yapmış -yanılmıyorsam Sibel Hanım'ın bir önergesinden- yüzde 96,4 Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekillerinin verdiği yasalar burada görüşülmüş. Ben bunu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle filan da mukayese etmiyorum, orada nasıl olmuş, burada nasıl olmuş, Meclisin çalışmaları. Yüzde 96,4. Bu küsurat nedir? Sağlıkta şiddete karşı hep beraber bir yasa teklifi vermişiz, bir tek yasa teklifi iki yıl içerisinde. Bunu bile ele aldığımızda Meclisin ne kadar çalıştığını görürüz.

Bir diğeri, bu kadarlık bir süreçte siyasi partiler dışında... Peki, komisyonlar: 18 tane ihtisas komisyonu var. Yani bu ihtisas komisyonlarına baktığımızda siz Meclis Başkanlığı olarak veya biz bütün hepimiz olarak bu komisyonların hangisi çalışıyor? Çalışırken nasıl çalışıyor? Torba yasa bu 27'nci Dönemde, yeni sistemde bir dönemde en fazla getirildi Plan ve Bütçeye. Sayışımı da ben söyleyeyim: Yanılmıyorsam 28 tane torba yasa getirilmiş bu dönem. Yani bu da Meclisin artık ihtisas komisyonlarından vazgeçip "Her şeyi bir torbaya koyalım, oradan geçsin..." Zaten bir analiz yapılmıyor, zaten sivil toplum örgütleri gelmiyor, zaten uzmanlar dinlenmiyor. Arkadaşlarımızın çoğu burada dile getirdi, iktidardaki arkadaşlar gelip burada bu yasaları savunurken de aslında bir yerlerden hazırlanmış, getirilmiş, "Buyurun, oradan savunusunu yapın, sunun." denilmiş ama Meclis eğer aktif olacaksa hepimizin adına çalışması lazımdı, o da yok ve genellikle de bir tek virgül değişmeden gidiyor, bir tek virgül.

Bir diğeri yazılı soru önergeleri, ya zaten sözlü soru önergeleri çıktı. Sayın Başkan, siz konuşmanızda açıkladınız, verileri verdiniz, rakamları verdiniz, aslında bu rakamları verirken de yani Meclis Başkanlığı olarak size bağlı çalışan bürokratların da cevap vermesi lazım. 18.161 tanesine süresi geçtiği hâlde sonra cevap verilmiş. Biz milletvekilliyiz, bir soru sorduğumuzda ona yanıt verilmesi lazım. 18.161 tanesine sonradan cevap veriliyor ve 4 bin tanesi bekliyor. Bu 4 bin tanesinin -az önce arkadaşlarımızın söylediği gibi- siz içeriğine bakmazsanız, o sadece bir fotoğraf veya bir belgeye dönüşür, içeriği yok. Bir vekil soru sorduğunda içeriğini merak ediyor, kendisine gelen problemlerin çözümü konusunda ne yapılacağını, ne yapıldığını merak ediyor. Eğer bakanlar, kurumlar buna cevap vermiyorsa Meclisin burada irade koyması lazım, saygınlığını koruması lazım. Yarın öbür gün bunlara hiç cevap verilmeyecek.

Bir diğeri -bu rakamları lütfen, yani son sunumda- hangi bakanlıklar yanıt vermiş, vermemiş; hangi siyasi partiye göre kaç yanıt verilmiş; hangi siyasi parti kaç önergeyi hangi Bakanlara sormuş, kaç yanıt almış? Ya, bunları da çok merak ediyoruz biz. Çünkü bizdeki verilere göre -mart ayında arkadaşlarımızın sorduğu, haziran ayında arkadaşlarımızın sorduğuna göre- bazı bakanlıklar hiçbir partiye cevap vermiyor, bazı bakanlıklar özellikle bazı partilere cevap vermiyor. Burada bakanlıklar, milletvekillerine cevap vermek zorundadır ve sizin bunun takipçisi olmanız gerekiyor. Siz yapmazsanız burada ayrımcılık oluyor, o zaman bağımsızlık da kalmıyor, Meclisin kendine saygınlığı da kalmıyor.

Bir diğeri, iade. Arkadaşlarımız dile getirdi yani biz araştırma önergeleri için yazılı sorular sorduğumuzda "işkençe" geçtiği için iade ediliyor, "katliam" geçtiği için iade ediliyor. Bizim elimizde belgeler var, olmazsa sizlere iletelim, arkadaki bürokrat arkadaşlara iletelim. Bunun kaldırılması lazım ve Sayın Başkan, "kürsü dokunulmazlığı" denilen kavramla, kürsüde konuşabildiğimizi, kürsüde dile getirebildiğimizi biz Meclis Başkanlığı aracılığıyla aynı ifadelerle soramıyorsak bu, Meclisin ayıbıdır. Yani konuşabilirsin, yazamazsın, soramazsın. Bu sadece araştırma önergeleri veya soru önergeleri için değil.

Sayın Başkan, siz de uzun süredir vekillik yapıyorsunuz iktidardaki partilerde. Her dönem derler ki: "TRT Şeş"i açtık, "TRT Kurdî" yaptık ve "Türkiye'de Kürtçe konuşulmuyordu -hep de bu söylenir- cezaevlerini Kürtçe konuşma alanına dönüştürdük." Keşke "cezaevleri" denilirse, başka örnek verilse ama şu da söyleniyor: "Üniversitelerde biz Kürt diliyle eğitim de açtık."

Sayın Başkan, Mecliste Kürtçe bir kelime konuşulsa "Bilinmeyen dil X" diye geçiyor. Ben en az beş kez kullanmışım, şu anda da kullanıyorum. "..."(x)***

Yani bu Allah'ın bir nimeti gibi, daha bu kadar fırsat olmaz şehir hastaneleriyle ilgili "X" diye geçti. Geçenlerde Gaziosmanpaşa'da kaymakamın yasakladığı oyunla ilgili "..."(x), "Utanmazlık ve ikiyüzlülük." dedim, burada stenograf arkadaşlar geldi "'...' (x) yazdık." dediler. "..."(x) da yazmışlar. "Bunu nasıl yapalım?" dedim. "O zaman Kürtçe konuşmalara X koyacağız." dediler. Ya Mecliste sizin konuşmanız, benim konuşmam, iktidardaki konuşmalar, Cumhurbaşkanının konuşmaları TRT Kurdî'de Kürtçe söyleniyor, ya orada serbest ve TRT'nin yayını, biz burada konuşunca yasak ve ne gariptir ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden, hepimizin bütçesinden RTÜK'e, TRT'ye para gidiyor. Biz bunu düzeltmezsek... Personele 1 milyar küsur bütçe ayırmışız, orada 3-5 stenograf tutsak -ve bu Türkiye'de 20 milyona yakın Kürt yaşıyor- orada geçse kıyamet mi kopar? Bence ülkenin iç barışına hizmet etmiş oluruz, bu konuları sizden bekliyoruz, bu Meclisten bekliyoruz ve buna herhangi bir yanıt verilmemesi lazım, bunu başlatan iktidarın kendisiydi ve her yerde de gerektiğinde de kendisiyle

(***) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

övünmeye çalışıyor ama siz kendi yaptıklarınızla övünüp, yasakları, kayyumların yaptıklarını, kaymakamların yaptıklarını görmezlikten gelip Mecliste de buna “x” deniyorsa bunun kabul edilebilir bir durumu yok.

Dokunulmazlık meselesi: Sayın Başkan -yani siz dağıttınız, burada, ben dağıtabilirim; sevgili Garo gelip belki daha da aydınlatabilir- Sayın Cemil Çiçek’in bütün siyasi partilere gönderdiği bir kanun teklifi var, bütün hepsine ve gerekçeleri de burada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, lütfen tamamlayalım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Size de arz edebilirim bu kanun teklifini ve sıkışmış ki çünkü bu dosyalar iade edilmiş zaten yani ben Garo Bey geldiğinde... Bunlar bende, Cemil Çiçek’in, ben size bunu sunarım. Burada söylenen şu bütün partiler adına ekleriyle beraber: “Dönem sonuna ertelenmesi.” Kanun teklifi bu. Kanun teklifi getirilmiş ve bütün siyasi partilere gönderilmiş. Yani şimdi bunu ben şey için diyorum. Bu Meclisin, 100’üncü yılında bu tartışmalardan vazgeçmesi lazım, herkesin özeneceği, oraya gidip güvenebileceği, dilekçesini gönderip buraya gelip, kapıda beklediğinde, gittiğinde sorununa çözüm bulabileceği... Bu Meclis Türkiye’nin Meclisi ise, bir partilerüstü gibi çalışacaksa öyle yaklaşılması gerekir. Ve bunun en büyük koruyucusu da sizlersiniz orada oturuyorsanız. Ve bu konuda bir baskı, bir engel falan varsa -ki siz hukukçusunuz- bunlarla hep beraber mücadele edelim; burada partilerin üstünde hep beraber mücadele edelim. Buna özen göstermemiz lazım.

Toparlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Arkadaşlarımız söyledi Meclis çalışanlarıyla ilgili. Sayın Başkan, otuz ayın otuzunda süreleri doluyor, sözleşmelerinin süresi doluyor. Plan ve Bütçeye son dakikada bu ülkenin borçlanmasıyla ilgili “Yüzde 100 daha borçlanalım, yetkisini artıralım.” teklifi getirildi. Ya, bu Mecliste çalışanlarla ilgili -250 kişi mi ne- otuzuna kadar düzenleme yapalım. Arkadaşlarımızın hepsi dile getirdiler, bunu yaparsak Meclis çalışanlarını sevindirmiş oluruz. Yani şimdi düşünebiliyor musunuz, bahçe lokantayı açtık, oradaki garson arkadaşımız 2.500 lira alıyor. Aynı iş, aynı zaman çalışıyorlar, şoförlük yapıyorlar, garsonluk yapıyorlar, biri 6.000 lira diğeri 2.500 lira alıyor. Bunu adil bir konumda Meclisin düzeltmesi lazım.

Şimdi, Sayıştay ve kamu denetimi yani aslında çok konuşulacak konular var, geçen yıl da konuştuk. Bir kurum, yani kamu denetiminden başlayayım. Yani sağlıkta şöyle bir şey var: Bir yerde şikâyet çoksa, bir yerde hastalık çoksa siz illa o hastanın size gelmesini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alayım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Tabii, tabii.

Yani bir yerde içme suyu kirli akıyorsa illa birisinin burada “İçme suyu kirli akıyor, tifo oluyoruz, ishal oluyoruz.” diye söylemesine gerek yok. Orada eğer iyi bir sağlık ekibi varsa, sorumluluk hisseden iyi insanlar varsa o zaman der ki: “Ben gideyim inceleyeyim temiz su aksın.”

Şimdi Türkiye’de siz ne güzel ilkeler açıklamışsınız “İnsan haklarını yükseltmek, kamuyu bu konuda denetlemek, aydınlatmak.” Eğer insan hakları ihlalleriyle ilgili -yani bir çok başlık var- bir işlem yapılmıyorsa, hâlâ insanların evinin kapısı kırılarak girilip, köpek kadınların üstüne saldırılıp

dişledikten sonra “Köpeęi zapt edemedik.” deniyorsa, hâlâ insanlar helikopterden atılıyorsa ve bir şey yapılmıyorsa, buraya gidiliyorsa bu kuruma güven olmaz, başvuru da olmaz. Sizin kendi kendinize sormanız lazım “Niçin CİMER’e başvuru var, niye bana yok? Bunu sormanız lazım.

Sayıştayla ilgili hiç konuşmaya gerek yok çünkü Sayıştay bizim adımıza denetim yapıyor. Yolsuzlukları saptayan değil ama Sayıştay, şu anda Türkiye Varlık Fonundaki kurumları inceleyebiliyor musunuz? Hayır. Para orada, pul orada, her şey orada. Bir kısım kurumları inceleyemiyorsunuz. Bunların tümünün düzeltilmesi lazım.

Saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın İpekyüz.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Meclis Başkanımız şahsında bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

Efendim, hakkı teslim babında söyleyeceğim, güzelleme yapmayacağım. Meclis Başkanımız, seçildiği günden bu yana, vukufiyetiyle hakikaten hem milleti hem milletvekillerini temsilde çok etkin, çok yetkin bir pozisyon aldı; kendisine minnettarız. Bize yansıyan, milletvekillerine yansıyan, bire bir bizim hayatımızı kolaylaştıran icraatları oldu. Kendisi sunumunda ifade etti, ben de bunlara özellikle teşekkür ediyorum. Hele hele bize şu salonda böyle bir çalışma imkânı temin ettiği için kendisine minnettarım.

Efendim, sabahleyin, bir önceki oturumda, burada, kanun yapmayla ilgili birtakım tartışmalar yaşandı. Ben yeni tartışmalar açılın istemiyorum ama kayıt düşmek lazım, not düşmek lazım. Bizi ilzam edici, bizi küçük düşürücü ifadeler kullanıldı. Neydi o? “İktidar milletvekilleri vukufiyetleri olmayan, vâkıf olmadıkları metinleri savunur hâle geldiler, metinlerin altına imza attılar.” Oysa öyle değil arkadaşlar. Bu, bir defa, bindiğin dalı kesmek anlamına geliyor. Hepimiz milletvekiliyiz, milletvekilliği pozisyonunu yüksek tutmak durumundayız. Ben bir kanun teklifi hazırladım, verdim ve Başkanım da biliyor, yakın arkadaşlarımla tamamı biliyor ki günlerce çalıştım, her maddesine künhüne erinceye kadar “Nedir? Nasıl savunulur? Neyi teklif ediyorum?” diye ciddi bir gayret koydum. Buna rağmen “Ezberle, bilmeden imza atıyorsunuz.” gibi bir itham ayıptır; bir defa, kendi pozisyonuna ayıptır, yakışık almaz bunlar. Biz bilerek yapıyoruz. Özellikle altını çiziyorum, Plan ve Bütçe Komisyonundaki üye arkadaşlarım ve bizim grubumuzdaki milletvekili arkadaşlarımız... Dahasını söyleyeyim arkadaşlar: Burada hakikaten çok donanımlı arkadaşlarımız var, sizden de istifade ettiğimizi her vesile ben söylüyorum, altını çiziyorum, her gruptan var. Kendimize haksızlık yapmayalım, lütfen.

Bir başkası: Burada Kamu Denetçiliği Kurumu var. Bizi ifade eden, “devlet” kavramının altını dolduran bir kurumdur bu; “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” ifadesinin tam da kurumsallaşmış hâlidir. Biz, evet, devleti tebci ediyoruz, devleti yüceltiyoruz, devlet için şehit oluyoruz, kan atıyoruz, can veriyoruz çünkü devlet bizim için hakikaten kutsaldır, değerlidir ama devlet, insanı ezen değil; insanı yücelten, insanın hakkını, hukukunu koruyan, gözeten devlet. Devlet asla ve kata insan kaçırmaz, hele Türk devleti tarihî seyr içerisinde bu neviden bir haksızlığın altına hiç imza atmamıştır, yoktur çünkü bizi tarif eden en esaslı kavram “ahlak” kavramıdır. Ahlaklı bir yapımız var ve o yapıyı bütün zemine inşa etmişiz, yansıtmışız. Öyle olunca ve hususen “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” felsefesine iman edince bu neviden ithamlar, hakikaten, bir büyük bühtan, bir büyük haksızlık.

Efendim, münferiden yaşanan hadiseler, yaşanmadı mı öncesinde filan? Evet, bireyler yapmıştır, bunları bireysellikten alıp bütün bir kurum, bütün bir devlet yapısına teşmil ederseniz onun altında hepimiz beraber kalırız. Devletimiz mübarektir. Devletimizin olmaması bizi hangi noktalara taşır, bunları Suriye’de, Lübnan’da, Irak’ta bire bir aynelyakin hep beraber gözlemledik.

Bakın, Değerli Meclis Başkanımızla beraber geçtiğimiz hafta Azerbaycan’a gittik. Orada şahika bir hâl, Devlet Başkanıyla görüştük, Cumhurbaşkanı Aliyev’le görüştük. Sayın Aliyev’deki o öz güveni, şu anki cedel ortamında elde ettiği başarıyı gördüğümüzde, devletin muhkem olmasının, devletin konuşulduğu yerin sağlam olmasının ne kadar önemli olduğunu da bizzat böyle gözlemliyorsunuz. Öyleyse, beylik laf olsun diye -bu öteden beri konuşuluyor- “Yahu, devleti yüceltmeyelim...” Neyi yücelteceğiz kardeşim? Sonra “devlet” dediğiniz kavram ne, bir tarif edelim ya. Devlet ne? Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız burada, devletin bir kurumunu temsil ediyor. Yani siz “devlet” ifadesiyle neyi anlatmaya çalışıyorsunuz? Lütfen bunlara sarahat, bir açıklık getirin. Eğer “Türkiye Cumhuriyeti devleti bütünüyle ilzam altında kalacak, suçlanacak.” diyorsanız, orada çok net bir biçimde sizin karşınızda dururuz.

Biraz önce Necdet Hocam taleplerini dile getirdi -samimi söylüyorum- ben, Cemal Bey’e döndüm “Evet, çoğu haklı.” dedim. Biz, kendi aramızda bunu konuşuyoruz. Sabahleyin Erhan Bey, danışmanla ilgili bir kayıt düştü, Ayşe Hanım yanımdaydı, birbirimize “Çok doğru söylüyor.” dedik. Yani milletvekili danışman talep ediyor, verilmiyor. Doğruyu konuştuğumuz zaman, hepimiz, orada müttefik olmak durumundayız. Öyle olursa bir lezzet, bir letafet açığa çıkar; aksi hâlde bir hercümerç. Sırf “İktidar cenahından geldi.” diye karşı durayım.” Böyle bir şey olur mu?

Şimdi, Necdet Hocam şunu söyledi: “Kanunların yüzde 96,4’ü AK PARTİ’den geliyor, AK PARTİ’li milletvekillerinden geliyor.” Bundan doğal, bundan tabii bir şey olamaz ki. Bunu millet istemiş, millete yöneleceğiz, millete kendimizi anlatacağız “Biz, daha iyi kanun yaparız.” diyeceğiz, ikna edeceğiz; milletten oy alacağız ve gelip burada kanunları yapacağız. Samimi söylüyorum, bakın, arkadaşlar: AK PARTİ anlayışı demokrasiyi en mütakâmil hâlde hayata yansıtan anlayıştır. Belediyelerin iktidarını görüyoruz. Bakın, benim hemşehrim; Erzurumlu, genç daha 20’li yaşlarda bir arkadaşımız belediye meclis üyesi. Bir belediye meclis üyesi olarak söz alıyor. 15 Temmuzla ilgili 15 Temmuzla zemmedecek şeyler söylüyor. Belediye Başkanı pat diye mikrofonunu kapattı “Konuşturuyorum.” dedi. Biz, bunları görüyoruz. Yani o tarafa dönün bir bakın, arka taraf da var. Biz oradan görebiliyoruz. Bakın, buradan biz görüyoruz. Allah muhafaza, Allah bu anlayışa fırsat vermesin. Ben, ısrarla her seferinde söylüyorum: Bu anlayış fırsat bulursa, o, meşhur bir darbimesel var ya “Yağmurlu havada su vermezsiniz.” diye; aynen böyle. Bunları yaşadık, gördük. Onun için, içinde bulunduğumuz nimet hâlini inkâr etmeyelim. Nimet hâli: AK PARTİ iktidarının on sekiz yıllık serencamıdır. Her sahada demokrasiyi hayata inşa etmişiz, yansıtmışız, her sahada. Noksanimız yok mu? Elbette var, olmasa zaten niye siyaset yapıyoruz, niye konuşuyoruz bunları.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mesela ne gibi noksanınız var? Ne mesela?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Noksanlarımızı da konuşacağız, bunları da ikmal edeceğiz, düzene koyacağız elbette ama hakkı teslim noktasında nekes davranmayacaksınız. Sabahleyin Sayın Şener -Abdüllatif Şener Bey- bir ayetikerimeden bahsetti: “Bir kavme olan kininiz sizi adaletten alıkoymasın.” amenna; Cenab-ı Hakk’ın bize tavsiyesi, bize emri. Bu hâl üzere olmamak lazım, zinhar! Daha önce yaşanmış herhangi bir sıkıntılı hâli bütün hayatınız boyunca düşmanlığa evirir çevirir ve karşı tarafın yaptığı böyle çok latif, güzel hâlleri bile inkâr ederseniz -bırakın inkârı- tam tersi hâle

sokup millete yansıtmaaya çalışırsanız işte, bu ayetle taban tabana zıt düşersiniz. Bunun tarifi de şu oluyor: Kâfir oluyor yani inkâr eden oluyor, gerçeğin üstünü örten oluyor. Cenab-ı Hak, bu hâlden hepimizi uzak tutsun inşallah. Bunu özellikle söylüyorum.

Bir şey daha, bir arkadaşımız şunu söyledi, Sevgili Erol Hocam: “HDP’ye düşman hukuku uygulanmaya çalışılıyor.” Hayır, böyle bir şey yok arkadaşlar. HDP’ye kimse düşman hukuku uygulamıyor. Bizim yaptığımız ne biliyor musunuz? Bu ülkenin düşmanı, bir numaralı, özellikle Kürtlerin düşmanı -ben temsilcisiyim onların- imansız bir yapı var, bir kitapsız, bir vicdansız yapı var. Nedir o? PKK. PKK’ya dost pozisyonu alırsanız, siz, bu yapının düşmanı olursunuz. Bu kadar net arkadaşlar. Bakın, çocukları... Bugün, aynı şey Ermenistan’da yapılıyor. Ermenistan, Azerbaycan’da aynı katliamları yapıyor. Başkanımızla beraber gittik, gördük. Gönderdikleri füzelerle daha birkaç aylık çocukları katletmişler. PKK’nın uzantısı yahut da onların uzantısı PKK. Öyleyse onlara karşı çok net bir duruşumuz olacak. Eğer olursa, en azından bu kitapsızları kınarsak... Bakın, dün burada yine söyledim ben, uçarak gelip eylem yapmaya çalışıyorlar; insanlarımızın canına, kanına, hayatına kast ediyor bu kitapsızlar. Siz, bunlara karşı net bir duruş sergiliyorsanız bu cenahtan da size karşı asla ve kata düşmanca bir hâl sâdir olmaz. Bireysel olarak zaten böyle bir hâlimiz yok ama kurumsal ifadeler, kurumsal izahlar maalesef işi bu noktaya getiriyor ve sureti haktan gözükme, ben görüyorum yani. Bir ara söylemişim efendim, “Kuşla şivan edip kurtla yemek” anlamına geliyor ki HDP’nin tutumu hep bu hâldedir, buradan uzak durmak lazım. Böyle olursa hem kardeşlik iklimi çok daha yeşerik olacak, barış bütün bir zemine yayılacak ve “düşman” gibi bir kavramı da zihnimize asla getirmeyeceğiz. Biz, hep pozitif kavramları kullandık siyaset yaptığımız süre içerisinde; bakın, kurulduğumuz günden bugüne hep müspet yaklaşımımız. Ne demişiz? “Aydınlığa açık.” demişiz, remzimiz akı ifade ediyor ve bunu vatandaşla izah ederken de hiç zorluk çekmiyoruz. İnsanlarımız bizim anlatımımızı çok net, çok açık bir biçimde anlıyor ve bize her vesileyle yöneldiğimizde hak veriyorlar. Efendim, dün burada yine bir not düşmüştüm. Eğer, sabahleyin yandaş bir medyaya yönelir buraya gelirsiniz tabii ki beni anlamazsınız. Lütfen, bir de karşı tarafa bakalım. “Empati” diyorlar ya, o kavram da böyle bir sulandı. Böyle yaparsak çok daha lezzet iklimi oluşur.

Değerli Başkanım, bütçemiz hayırlı uğurlu olsun. Sayıştay Başkanımıza da aslında çok yer verecektim ama Başkanım, hakkını helal et. Başkanım benim Başkanımı bir ara, bağımsız denetçi olmamız hasebiyle bizim kurumun Başkanlığını yapmıştı, çalışmalarınızdan dolayı size de minnettarız. Şeref Malkoç Başkanım, size saygı sunuyorum: hakikaten bulunduğunuz yerde bir özel hâl oluşturuyorsunuz ve çalışmalarınıza sizin de minnettarız. Bütçelerimiz hayır, uğur getirsin inşallah, bereketli olsun.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, teşekkür ediyorum.

Sayın Erol Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sayın Meclis Başkanı; Sayın Kamu Denetçiliği Kurum Başkanı ve Sayıştay Başkanı hepinize saygılarımı sunuyorum.

Efendim, aslında Millet Meclisi konu olduğunda kaçınılmaz olarak Meclisin işlerliği, Meclisteki çalışma usulleri gibi konuları galiba bu seansta konuşmak gerekiyor. Meclis Başkanını da burada bulduk, burada anlatacağız derdimizi.

Efendim, şimdi, aşağı yukarı iki buçuk yıldır ben buradayım ve zaman zaman bu Komisyonunda hep konu olmakta çünkü bu Komisyon farklı siyasi görüşleri olan üyelerin belli konularda tartışmalarına sahne oluyor ve tabii, farklı görüşler bazen kızgınlıklara yol açıyor ve giderek itişmelere yol açıyor

ve zaman zaman tansiyonu artan toplantılar oluyor. Şimdi, dolayısıyla bu, esası da sadece bizim Plan Bütçe Komisyonuna ait bir durum değil, bu, genel olarak Türkiye siyasetinin temel özelliği bence. Türkiye siyaseti giderek daha fazla kutuplaşan bir siyaset. Esas itibarıyla bütün ülkelerde de var bu ve bunun arkasında yatan sosyolojik gelişmeler var. Çok kabaca söyleyecek olursam şöyle söyleyeyim: Ulus devlet çatıları altında parlamenter demokrasi ulus devletin farklılaşmalarına cevap verecek bir olgunluğa ulaşamadı bence ya da başka biçimde söyleyecek olursam, mevcut parlamenter demokrasi farklılıkların ortada olduğu, farklılıkların giderek kendini ifade etmeye çalıştığı toplumsal dokularda bu parlamenter demokrasi tam olarak buna cevap veremiyor. Başka bir biçimde söyleyecek olursam, toplumda her daim kendi seslerinin duyulmadığını düşünen ve dolayısıyla da topluma veya genel olarak yönetime sıcak bakmayan insanların olduğu yapılar oluşuyor.

Şimdi yani bu kutuplaşma meselesi şöyle bir sebeple önemli: Kutuplaşma kontrol edilemezse eğer çatışma çıkar, dolayısıyla da her kutuplaşmanın olduğu yerde yapılması gereken şeylerden bir tanesi ve en önemlisi sanıyorum -en azından benim kanaatim odur ki- diyalogdur. Yani diyalog kanallarının açık olması, ortak bir dil üretmek ve ortak bir fikir üretmekle ilgili olarak mekanizmaların varlığı veya yokluğu esasında kutuplaşmanın da çatışmaya mı döneceğini, yoksa gerçekten demokratik bir iklime mi döneceğini de büyük ölçüde belirler.

Şimdi, ben böyle baktığım zaman, iki buçuk senedir bu Mecliste gördüğüm tablo şu: Bu Plan ve Bütçe Komisyonu ufak bir Komisyon sonuç olarak yani komisyonlar içinde belki büyük ama Genel Kurul gibi değil. Genel Kurulda aslında olan şey şu: Esasında kimse kimseyi dinlemiyor bir taraftıyla, herkes kendi pozisyonunu ifade ediyor ve kendi pozisyonunu savunuyor yani sanki savaş alanındaki savaşan güçler gibi. Haydi orayı biraz anlayabiliyorum çünkü oradaki ruh hâli biraz daha farklı fakat iş komisyonlara gelince, komisyonlar daha küçük birimler olduğu için bence bütün her şeye rağmen birbirimizi daha fazla tanıma imkânı bulabiliyoruz buralarda ve birbirimizin neyi düşündüğünü, ne düşünmediğini, neyi niçin söylediğini daha iyi anlıyoruz. Dolayısıyla buralarda, daha küçük birimlerde belki bu çatışma iklimi daha az hissediliyor ama yani genel olarak Meclise geldiğimizde bunu daha fazla hissediyorsunuz, sahaya çıktığınızda daha da fazla hissediyorsunuz. Çünkü söylediğim gibi mevcut demokrasi bu farklılıkları bir araya getirmede zorlanıyor.

Şimdi, dolayısıyla da ben buradan şuraya getirmek istiyorum asıl söylemek istediğim şeyi: Yeni Anayasa'yla Meclisin kendisine biçilmiş rol çerçevesinde, hakikaten benim gördüğüm kadarıyla Cumhurbaşkanlığı Külliyesi –saray deyince kızıyorlar bize- ile Meclis arasında bence bir farklılaşma ortaya çıktı, daha önce olmayan bir şeydi bu, daha önce Çankaya Köşkü'nün Cumhurbaşkanlığı ifade eden kurumsal yapı olarak Meclisle böyle bir kopukluğu yoktu benim bildiğim kadarıyla fakat şimdi öyle bir şey oldu. Şimdi, şunu biliyoruz: Yasaların çoğu hakikaten orada oluyor yani bunu bizim bilmemiz şaşırtmasın sizi çünkü biz orada olan insanları da tanıyoruz, oradan da öğreniyoruz, oradan da bilgi geliyor bize. Bu, anlaşılabilir bir şeydir ama mevcut Anayasa'nın işlerliği itibarıyla baktığımızda, bu, yürütmenin yargıyla ilişkisini gerçekten sorunlu hâle getiren bir ilişkidir. Çünkü o zaman şunu söylemek imkânı olabilir, olur ve zaman zaman da ifade ediyoruz: Aslında yemek Külliye'de pişiyor, buraya getiriliyor, burada da tuzu, bilmem nesi atılıyor ve yemek servis ediliyor.

Şimdi dolayısıyla da bu, esasında şunu söylüyor: Bu başkanlık sistemi bana göre sorunlu, bir sürü sorunu var gibi geliyor bana ve bazen düşünüyorum “Ya, nasıl bu yasa geçti buradan?” diye de doğrusunu isterseniz çünkü gerçekten bir partinin genel başkanı ve aynı zamanda Cumhurbaşkanı olmak bana tuhaf geliyor yani sanırım herkese de tuhaf geliyor ama bir şekilde kabullenilmiş gibi duruyor.

Şimdi, dolayısıyla Meclis Başkanı da buradayken benim kendisinden ricam şu: Bir kere, bu Meclis çatısı altında oluşan siyasetin veya partiler arasında diyalog kanallarını artırmamız lazım. Diyalog kanallarının artması, çeşitli komisyonların oluşması, farklı partilerden insanların bir araya gelmesini sağlayacak mekanizmaları daha öne çıkarmak anlamına gelir çünkü gerçekten de bunu yaparak... Yani çatışmacı ortam gelişirken diyalogu artırmak zorundayız ki çatışmaya dönüşmesin var olan kutuplaşmalar. Dolayısıyla da bir bunu arzu ediyorum, bunu size iletmek istedim.

İkinci olarak -ki bununla da ilişkili- Meclis İçtüzüğü meselesi. Ben mesela hâlâ şunu anlayamıyorum: Şimdi, Genel Kurulda ne oluyor? Birer dakikalık söz alınıyor ve o sözü alan arkadaşımız mesela şöyle bir cümle sarf ediyor: “Ya, Trabzon’da -bilmem ne- yangın çıktı.” veya “Bir köprü çöktü.” İşte bunu bildiriyor yani bildiriyor da o köprünün çöküşüyle ilgili herhangi bir kişi yok ki orada iradesini ortaya koyacak, öyle bir temas yok. Çünkü bu bir dakikalar -benim anladığım kadarıyla- geçmişte bakanın orada oturduğu ya da Bakanlar Kurulunun orada olduğu bir dizayn içinde tanımlanmış olan bir ilişki. Çünkü bakan oradaysa bakana doğrudan söyleme imkânı verdiği için o bir dakikalar önemli ve anlamlı. Şimdi, ben mesela hayatımda -iki buçuk sene oldu- bir defa almadım öyle bir söz çünkü hakikaten bana tuhaf geliyor. Benim söyleyeceğim şey ortaya söylenmiş bir laf oluyor. Peki, ortaya söylenmiş bir lafı niye söylüyorum ki? Muhatabı kim bu lafın? Ortada muhatabı olmayan bir lafı ben niye ortada söylemiş olayım yani? Dolayısıyla da bu İç Tüzük meselesini ciddiye almamız lazım geldiğini düşünüyorum ve tabii, bunun, ilk önerdiğim şeyle birlikte yani diyalog kanallarının açılması bağlamında da değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ve böylelikle en azından bizim dışımızdaki dünyada partiler arası siyasetin çatışmacı özelliğini Mecliste hiç olmazsa daha katlanılabilir hâle getirebiliriz. Yoksa, işte, demin gördük, arkadaşlarımız gerildiler çünkü onlar farklı düşünüyorlar, bu farklılığı ifade ederken kullanılan bir cümle farklı anlamlar taşıyor ve birdenbire elektrik ortaya çıkıyor yani gördüğümüz şey bu.

Son bir şey daha söylemek istiyorum: Tabii ki insanız ve insan olarak belli ön yargılarımız var, farklı fikirlerimiz olduğu gibi farklı ön yargılarımız da var. Dolayısıyla da bu ön yargıların aşılması da çok kolay bir şey değil. Yani diyelim ki ben bir arkadaşına şu kitaplıktan bir kitap ver dediğimde onun da bana “Ya, o kitap yok orada.” demiş olduğunu varsayın. Sonra ben kalkıyorum, bakıyorum, kitabı görüyorum orada. Şimdi, ben ne düşünmeliyim? Acaba o arkadaşım bana yalan mı söyledi yoksa o arkadaşım sahiden öyle bir arkadaş mı, dikkatsiz bir arkadaş mı? Şimdi, her ikisi de esasında gerçeğin bir yanını ifade ediyor ve bizler tarzımıza göre bir şey yapıyoruz; “Ya, o yalancının biri.” diyoruz veya “Ya, o dikkatsizdir.” diyoruz ama gerçeği ifade etmiş olmuyoruz. Dolayısıyla da burada genel olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Son bir cümle Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Burada söylenen, arkadaşlarımızın ifade ettiği ve gerçekten de çok muzdarip olduğumuz konular var ve Meclis Başkanını bulmuşken bir mesele daha var onu da söylemek istiyorum.

Şimdi, Sayın Meclis Başkanı, şöyle bir durumla karşı karşıyayız: Şimdi -özellikle İçişleri Bakanlığı çerçevesinde bu cümlelerimi anlayın lütfen- herhangi bir konu olduğunda, mesela bir yürüyüş oluyor -ki benim başıma geldiği için söyleyeceğim, arkadaşlarımızın da birçoğunun başına geliyor- İçişleri Bakanlığının mensupları yani güvenlik güçleri öyle bir biçimde davranıyorlar ki bizim kredibilitemizi düşüren etki yaratıyorlar. Hâlbuki, bir kurumun yani Meclisin önemi Meclisi oluşturan milletvekillerinin önemiyle ilgilidir, bunlar karşılıklı birbirlerini etkilerler. Veya özellikle bazı şehirlerde, arkadaşlarımız

mesela telefon ediyor bir Valiyle konuşmak üzere, Vali telefona çıkmıyor. Bir Emniyet müdürüyle konuşmak istiyor, Emniyet müdürü telefona çıkmıyor. Şimdi, idarenin, yürütmenin bu tutumu, özellikle Halkların Demokratik Partisi üyelerine yapıldığını düşünüyorum, doğrusunu isterseniz, ki bunun da sebebini biliyorsunuz, Sayın Cumhurbaşkanı, sağ olsun, ikide bir bizi terörle ilişkili göstermekten memnun oluyor, burada ne olduğunu anlayamıyor, Halkların Demokratik Partisinin niçin var olduğunu anlayamıyor, dolayısıyla da -veya kendi siyasi tercihleri öyle olduğu için- bizler, gerçekten sahada kamu idareleriyle ilişki kurarken zorlanıyoruz. Dolayısıyla, bizim kredibilitemizin kaybı esas itibarıyla Meclisin kredibilitésinin kaybıdır. Onun için sizden, özellikle İçişleri Bakanlığından ricam -ki kendisi geldiğinde bunu ona da söyleyeceğiz, İçişleri Bakanına- gerçekten de Meclisin, milletvekillerinin devleti temsil eden, denetim fonksiyonu olan bireyler olduğunu da dikkate alarak davranılması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Evet, Sayın Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sırayla söz vereceğim efendim, size de söz vereceğim. Biraz bekleyeceksiniz. Sabahtan beri bekliyor Sayın Özdemir, sabah ondan beri.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sibel Hanım benim arkadaşım, hiç sorun yok ama....

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ali Haydar Milletvekilimiz konuşabilir benden önce.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok özür dilerim. Hayır, hayır, öyle değil. Niye baktım? Şöyle: Yer değiştirmiştim, az önce, siz oradan ayrıldığınızda, yerinizden ayrıldığınızda sıranın benim olduğu söylenmişti, o yüzden baktım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, mesele değil, Sibel Hanım konuşsun. Kadınlarımıza öncelik verelim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Zamanından çalmayalım Sibel Hanım'ın Sayın Başkan, ben beklerim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, memnuniyetle, teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıkçası burada cinsiyet sırasına göre ve Plan ve Bütçe Komisyonunun kurallarına göre uygulamanın yapılması önemli. Evet, açıkçası şöyle bir durum var: Plan ve Bütçe Komisyonunda bugün Meclisin bütçesi görüşülürken doğal olarak her milletvekilimizin burada Meclisle ilgili, çalışmayla ilgili görüş bildirme isteği var. Şundan dolayı söylüyorum çünkü tartışmanın başında “Zaten Plan ve Bütçe Komisyonu dışındasınız” gibi böyle tabirler kullanılıyor. Gerek Meclisin bütçesi gerekse bütün kurumların bütçesi -çünkü geçen cumadan da böyle bir tartışmaya bugün geldik- hepimizin kamusal görev ve sorumluluğu gereği ilgili olduğumuz alanlarda görüşlerimizi bildirmek gibi bir sorumluluğumuz var, görevimiz var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şöyle söyleyeyim: Sibel Hanım, sürenizi baştan başlatacağım sizin, merak etmeyin süreyle ilgili.

Şunu ifade edeyim: Gerçekten eğer böyle bir ifade kullanıldıysa bu yanlış bir ifade, sizi onaylıyorum. Neticede, evet, biz konuşma anında Komisyon üyelerimize öncelik veriyoruz, onun nedeni de şu: Gerçekten Komisyon üyelerimiz her gün sabahtan akşama kadar, geç saate kadar buradalar ve büyük

bir emek harcıyorlar ama “Komisyon dışından gelen milletvekillerimizin söz hakkı yoktur.” gibi bir ifadeyi asla kabul edemem. Her bir milletvekilimiz bizim için değerlidir, siz de biliyorsunuz, dolayısıyla sizin de söz hakkınız vardır.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Özür dilerim, söz hakkının olup olmamasıyla ilgili değil. Bu dönem, özellikle katıldığım bütün toplantılarda, 27’nci Döneme özgü bir şey çünkü ben Kasım 2015 itibarıyla Parlamentoda görev yapıyorum, Plan ve Bütçe Komisyonunu da büyük bir özenle ve Plan ve Bütçe Komisyonunun da nezaket ve kurallarına uygun şekilde...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Biliyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Meclisimizde bütün komisyonların kendi şahsına özgü kuralları var. Ben de AB Uyum Komisyonunda Komisyon yönetiminde de görev yaptım, hassasiyetleri biliyorum ancak bu dönem -Meclisin bütçesi görüşülürken dahi- özellikle “Komisyon dışı, Komisyon dışındasınız zaten.” gibi cümlelerin geçmesi ilginç oluyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, hayır.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bunu yerinde bulmuyorum. Söz hakkımız elbette var, kamusal görevimiz var, milletvekili sorumluluğumuz var. Bugün tatil nedeniyle belki birçok milletvekilimiz burada olmadı. Normal rutin çalışma olsaydı belki daha kalabalık bir çalışma ortamı olacaktı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, şimdi, şöyle yapalım Sibel Hanım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben, konuşmama geçeyim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Ben sizin sürenizi baştan başlatacağım. Bu genele matuf bir sorundu, dolayısıyla hassasiyetinizi anlıyorum ve doğru bir ifade kullandığınızı da ifade etmek istiyorum, teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum tekrar.

Şöyle bir durum var, Sayın İpekyüz Hocamız da atıf yaptı: Ben bir soru önergesi verdim Meclise, mart ayında verdim, bir de ağustos ayında tekrarladım. Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Sadı Bilgiç de gerçekten detaylı bir şekilde cevapladı. Baktığımız zaman, Meclise 3.066 tane kanun teklifi verilmiş ve bunun 249’u AK PARTİ milletvekili arkadaşlarımızın, 2.148’i Cumhuriyet Halk Partili, 164’ü HDP, 264’ü MHP, 225’i de İYİ PARTİ’li arkadaşlarımızın. Ancak, Meclis Başkanlığı tarafından komisyonlara gönderilen kanun tekliflerinin yüzde 95’i AK PARTİ’li milletvekillerimize ait ve bu kanun tekliflerinin de sadece yüzde 41’i Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş. Peki tali komisyonlar nedir? Çünkü bu dönemin temel özelliği bir torba kanun yapma tekniği. 3.066 kanun teklifinin 2.289’u esas komisyon dışında tali komisyonlara gönderilmesine rağmen sadece 1 tane tali komisyon görüş bildirmiş. Burada yasama niteliği ve nitelikli yasa yapma noktasında bir geriye gidişe şahit oluyoruz. Ve Sayın Meclis Başkanımız, Anayasa Komisyonu Başkanırken de bu yeni sistemin görüşmelerini yaparken de Anayasa Komisyonunda milletvekillerinin güçleneceğine, kanun tekliflerinin çoğunluk partisi dışında Parlamentoda temsil edilen bütün milletvekilleri tarafından verilebileceğine dair bu tür argümanlar vardı. Meclisin, bırakın bunları, birçok kazanımı da elden gitti bu dönemde. Bütçe hakkıyla ilgili soru önergeleri, gensoru, bakanların Meclisteki o sorumlulukları ya da denetim yetkimizi kullanma noktasında da birçok geriye gidişi de aynı zamanda birlikte yaşamış olduk. Yani yeni sistemle birlikte, o yasama ve yürütme arasındaki kuvvetler ayrılığı ilkesinin güçlenmesi bir yana Sayın Meclis Başkanı... Ki o zaman da Anayasa Komisyonu Başkanıydınız ve ısrarla, tutanaklara da yansıdığı şekilde bunun böyle olmayacağı söylendi. Ancak ben Parlamenter sistemde de iki buçuk yıl görev yaptım ve bu yeni yönetim sistemiyle de ilgili Parlamentoda görev yapıyoruz ve Meclisin gerçekten niteliğinde,

ihhtisas komisyonlarının çalışmasında, milletvekillerinin uzmanlık alanlarına göre yasaları nitelikli bir şekilde tartışmalarında maalesef geriye gidişler yaşıyoruz. Avrupa Parlamentolarına baktığımız zaman komisyonlar güçlendirilirken, biz, bırakın komisyonları güçlendirmeyi, komisyonları çalıştırmıyoruz dahi. Bunu sayısal verilerle de zaten ortaya koyuyoruz.

Milletvekillerinin uzmanlık alanlarının gelişmesi, o alanda katkılarını sunmasında gerçekten ciddi geriye gidişler var. Bir torba yasa yapma tekniği var, işte sayısını bilmiyorum, bazen 20, bazen 15 tane kanunda değişiklik getiriyor ve birçok alanda, eğitim, sağlık, çevre... Bunların hepsi bir komisyonda görüşülüyor hızlıca ve Genel Kurula geldiği zaman ise nitelikli bir tartışma ortamı yapılmıyor. Uzun saatler çalışıyoruz, ancak belki kanunla ilgili görüşmelerimiz bunun çok kısa bir kısmı. Yani yeni sistemle birlikte bunda ciddi geriye gidişler yaşanmaktadır, bunları gerçekten dikkatli düşünmemiz gerekiyor.

Kurumsallaşmadan daha uzaklaşan yani orada çoğunluğun daha çok bir hâkimiyetinin olduğu, partili bir cumhurbaşkanı var. Çoğunluk partisi var Mecliste ve doğal olarak onun yansıması da çoğunluk olarak Meclise sirayet ediyor yani Meclisin kuvvetler ayrılığı noktasında bağımsız denetim yetkisi maalesef zedelenmiş durumda. Sayın Aydemir, seçim diyor, işte bütün yasalar AK PARTİ milletvekillerinden geldi, seçimin sonucu... Demokrasi sadece seçimin sonucu mu? Sadece sandıktaki sonuç mu demokrasi? Bağımsız kurumlar, hukukun üstünlüğü, demokratik değerler, bunların olgunlaşması, Meclisin güçlenmesi, nitelikli yasa yapma, çoğulcu bir şekilde bütün hepimizin temsil edildiği ve hepimiz farklı niteliklerde, uzmanlık alanlarında Meclise katkı sunmaya çalışıyoruz. Ama maalesef sistem bunu geriye götürüyor ve bir motivasyon düşüklüğü, bıkkınlık ve uzun çalışma saatleri, verimsiz bir çalışma... Bu milletvekillerine de Mecliste çalışan bütün personele de sirayet etmiş durumda.

Personelle ilgili düşüncelerimi de ben Başkanlık Divanında takdirinize sundum. Kanun koyucu burası, bir yasal düzenleme yapıyor, Mecliste çalışan arkadaşlarımızla ilgili de, bu personelle ilgili düzenlemenin de dikkatli şekilde masaya yatırılıp bir an evvel Meclis gündemine getirilmesi gerekiyor.

RTÜK ve Kamu Denetçiliği Kurumuna bir Hazine yardımı yapıyor. Kamu Denetçiliği Kurumu için bu uygun olabilir, çünkü Ombudsmanlık kurumu Meclisin çatısı altında önemli bir kurumdur, bütün Avrupa'da da böyledir, dünyada da böyledir. Zaten biz de AB'ye uyum bağlamında bu kurumu kurduk ama RTÜK'e bir kaynak aktarımına gerek yok, bunu Meclisteki personelimizin... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir kaynak kullanabilir diye düşünüyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu için de şunu söylemek istiyorum -daha farklı konulara da değinecektim, sürem çok az- şöyle ki: Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu kurumları ile vatandaş arasındaki o iletişimi kurar ve yanlış yönetimi, yanlış uygulamaları vatandaş nezdinde çözmeye çalışır, tavsiye kararı verir.

Şimdi, bugün, bakıyoruz, liyakatte, atamalarda o kadar ciddi sorunlar var ki vatandaşa sirayet eden, bunlar Kamu Denetçiliği Kurumuna mutlaka geliyor ama Kamu Denetçiliği Kurumunun bunlara tavsiye kararı vermekle birlikte bir kamuoyu oluşturması gerekiyor. Tanınma noktasında değerli hocamız farklı bir çalışma içerisinde oldu ama toplum bilmeli, vatandaş bilmeli ve o mobbing yapan ya da o yanlış, liyakatsiz kişilerin yapmış olduğu uygulamaları uzaklaştırıcı, kamuoyu oluşturucu bir şey yapmanız gerekiyor çünkü o kadar ciddi sorunlar var ki kurumlarda ve hepsinin temel sorunu var.

Maalesef kurumsuzlaşan, şahsileşen bir yapının sonucu bunların hepsi. O şahsileşen yapı maalesef bütün kurumlara sirayet etmekle birlikte, Meclise de hatta Komisyona da sirayet etmekte. Çünkü “şahsımın komisyonu” noktasına da dönüşebiliyor, bunları da yaşıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – O yüzden, Sayın Hocam -Sayın Malkoç- bu konuda sizin vereceğiniz o kararı, kamu kurumundaki o yanlış uygulamaları, o liyakatsizliği, atamaları, mobbingi topluma radikal bir şekilde iletmeniz, o görevlerden ilgilileri uzaklaştırmanız ve vatandaşa gerçekten hakkını arayacağı o kanalların daha açık olacağını da vurgulamanız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum ek süre verdiğiniz için.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İyi çalışmalar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sağ olun.

Sayın Türkkkan, buyurun lütfen. Süreniz beş dakika.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli hazırım; Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde 3 tane bütçe görüşüldü. Fakat görüşülen 3 bütçede de hiçbir değişiklik yapılmadan kabul edilip kanunlaştırıldı şimdiye kadar. Üzerinde değişiklik yapamadığımız, yıl sonunda kanunla kılıfına uydurup tekrar değiştirilen bütçe için burada günlerce, saatlerce tartışıp duruyor herkes. Sonuç? Sonuç hiçbir şekilde değişmiyor maalesef.

Yüce Meclise ilişkin hiçbir husus, içinde bulunduğumuz sistemden kaynaklanan yapısal sorunlardan bağımsız değerlendirilemez. Yaşadığımız süreç, anayasal düzenlemelerin özünden sapıldığı, erkler ayrılığı prensibinin içinin safi siyasi saiklerle boşaltıldığı ve egemenliğin yüce Türk milletinde olduğunun en büyük tezahürü olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisinin gasp edildiği bir dönem olarak tarih sayfalarında yerini alacaktır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen bu ucube sistem içerisinde, her yıl Meclis bütçesindeki artış oylanıp kabul ediliyor ancak ne yazık ki sistematik olarak yüce Meclisin yasa yapma ve kurallar koyma fonksiyonu gittikçe tahrip edilmektedir. Meclisin bütçesi artıyor, yasama kalitesi azalıyor. Tenkitlerimizin en önemlisi, millet egemenliğini hedef alan bu somut durumun ve dolayısıyla hükümet sisteminin bizatihi kendisidir.

Eleştirilerimizi daha iyi açıklamak amacıyla bir kıyas ortaya koymanın faydalı olacağı kanaatindeyim. 2018 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi başlangıç ödeneği 1 milyar 255 milyon 124 bin lira iken 2019 yılında bu 1 milyar 816 milyon 197 bin liraya çıkmış. Meclis bütçesi, 2020 yılında 1 milyar 747 milyon 789 bin lira olarak kayıt altına alınmış, 2021 bütçe teklifi uyarınca ise bahse konu meblağ 1 milyar 894 milyon 56 bin lira olarak teklif edilmiştir.

Görüldüğü gibi 2018 yılıyla başlamış olan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içerisinde Meclis bütçesinde de hatırı sayılır bir artış var. Ne var ki bu artış gözümüzün önündeki gerçeği perdeliyor, dikkatleri başka yöne çekmek suretiyle içinde bulunduğumuz vahim durumu âdeta maskeliyor. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürürlüğe girmesinden sonra Temmuz 2020 tarihi itibarıyla 64 tane Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkmış ve bu kararnameler içerisinde de 2.229 madde yürürlüğe girmiş. Yüce Parlamento bünyesinde de toplamda yalnızca 104 kanun ve 1.493 madde yasalaşmış. Hani, daha hızlı, daha etkili, daha istikrarlı bir hükümet sistemi olduğu iddiasıyla Türkiye'ye getirilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi vardı ya, bu taahhütleri yerine getirememiş aslında.

aynı zamanda egemenlik hakkının en esaslı ifadesi olan yasama yetkisine bizatihi ortak olmuş. Parlamento güçlenecek dediniz yerde, hayır... Parlamentonun yetkileri gasp edilmiş, aynı zamanda Meclisin yetki alanına giren konulara el attı, güçler ayrılığı prensibinin içinde boş bir kavram hâline dönüşmesine de sebebiyet verdi bu sistem. Yüce Meclise tevdi edilmiş olan yasama yetkisinin gaspına yol açan Cumhurbaşkanı Kararnamelerine ilişkin denetim mekanizması da sistemin sorunlu bir diğer parçası. İlgili kararnamelerin denetimi konusunda 2017 Anayasa Değişikliği sebebiyle ortaya çıkan zafiyetler söz konusu kararnamelerin Anayasaya aykırı olsalar bile veya kanunlarla çatışmalar bile yürürlüklerini sürdürebilmelerine imkân tanıyor. Anayasal denetime tabii olması öngörülen ilgili işlemler mevcut bulunan düzenlemelerin niteliği gereği Anayasa Mahkemesi iptal kararı verinceye kadar da sürdürülebiliyor. Üstelik Anayasa'nın 153'üncü maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesinin iptal kararları idari yargıdan farklı olarak geriye yürümeyeceği için iptal kararı yürürlüğe girinceye kadar söz konusu kararnameler hukuki sonuçlar üretmeye de devam ediyor. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine vurulmuş bir diğer büyük darbe de yasama faaliyetlerinin, başında dediğim gibi, vasıfsız ve niteliksiz bir hâle getirilmiş olmasıdır. Temmuz 2020 tarihi itibarıyla yasalaşan 104 kanun teklifinde yer alan 1.493 maddenin 909'u torba kanun, torba kanuna ait maddelerden oluşuyor. Her zaman söylediğimiz gibi torba kanun uygulaması geleneksel komisyon sistemini de devre dışı bıraktı. İhtisas komisyonları artık faaliyetlerini icra edemiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Bir saniye efendim ilave süre veriyorum.

Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Ayrı kanun teklifleri hâlinde sunulmuş olsa bile başka ihtisas komisyonlarının görev alanına girecek olan işler, zorunlu olarak tek komisyon gönderildiği için komisyonların uzmanlığından yararlanmadan ve katkıları alınmadan yasalaşiyor. Çevreyle ilgili bir kanun, eğitimle ilgili bir kanun, gümrükle ilgili bir kanun hepsi de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülüp bitiyor. Yasama faaliyetinin niteliksiz hâle getirildiğine ilişkin bir diğer örnek de Meclisin yazılı soru mekanizması vasıtasıyla kullanma gayretinde olduğu parlamenter denetim yetkisinin tahribatıdır. Ne yazık ki Aralık 2019 tarihi itibarıyla 27'nci Yasama Dönemi içerisinde 21.500 soru önergesinin sadece 11.336'sına cevap vermişler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aziz milletimizin iradesinin tecelligâhı olan Yüce Meclis çatısı altında sadece demokrasiye inanıyoruz demekle demokrasi olmuyor bu ülkede.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – İktidardaki güçlü başkanların ya da partilerin onları görevlerinden almayı çok güçleştirecek bir düzeni Anayasal mekanizmalar vasıtasıyla inşa etmelerini sağlayan bu otoriter süreçten başka bir çıkış yolu da mevcut değildir. Bu kapsamda bir kez daha esas önem arz eden ve Komisyon gündemini meşgul etmesi gereken unsurun yasama organının kullanımına sunulan bütçe miktarı yerine köklerini millettten alan ve Meclis uhdesinde tezahür eden temsil vasfının ne oranda yerine getirildiği, özellikle bu hususun olması gerektiğini belirtiyor ve sözlerime son veriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum, Sayın Türkkan.

Sayın Güneş, buyurun lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, çok değerli milletvekillerimiz, bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mübarek Mevrit Kandili'mizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Cumhuriyetimizin 97'nci kuruluş yıl dönümünü kutluyorum. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm kahramanlarımızı rahmetle ve minnetle anıyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii Sayıştay çok önemli bir kurum ve Sayıştayın ilk tohumları 29 Mayıs 1962 yılında Sultan Abdülaziz Han döneminde kurulmuştur, o dönemde kurulan Divanı Muhasebat bunun temelini oluşturmaktadır, cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte de devlet yapısına girmiştir. 1996 yılında 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nda yapılan değişikliklerle Sayıştay, performans denetimini yapmak üzere yetkilendirilmiştir. 2003 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'yla bütçe dışı fonların kullanımını sonlandırılmış ve devletin tüm gelirlerinin harcamaları ve yükümlülükleri bütçe kapsamına dâhil edilerek yasal denetim garanti altına alınmıştır. Her kamu idaresi bünyesinde iç denetim birimleri kurulmuştur. 2010 yılında kabul edilen 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'yla, kamu kaynağı kullanılan tüm faaliyetler Sayıştayın denetimi kapsamına alınmıştır. Yine aynı kanunla, kamu iktisadi teşebbüslerini denetleyen Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Sayıştay bünyesine dâhil edilerek dış denetimde ikili yapıya son verilmiştir.

Değerli milletvekilleri, tabii, Sayıştay kurumlarımızı denetlemekte ve buradaki aksaklıkları Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmektedir. Bununla ilgili de pek çok milletvekili Sayıştayımızın yaptığı denetlemelerle ilgili Sayıştay Başkanımıza teşekkür etti. Buradan şunu çıkarabiliriz... Yani muhalefetteki milletvekillerimiz kurumlarımızın özerk ve özgür olmadığını hep iddia ediyorlardı oysa Sayıştay Başkanlığımızın kendi alanında özgür ve özerk olarak, bağımsız olarak kendi işini yaptığını görmekteyiz. Bu diğer kurumlarımız için de aynı şekildedir. Eğer Anayasa Mahkemesi veya diğer mahkemeler muhalefetin hoşuna giden kararlar verdiği zaman adil oluyorlar ve bağımsız oluyor ama hoşlarına gitmeyen kararlar verdiği zaman bunlar bağımsız olmuyorlar ve bunların kontrol altında olduklarını iddia ediyorlar. Bunun tamamen yanlış olduğunu Sayıştayımızın denetlemelerinden de görmekteyiz.

Diğer taraftan, Kamu Denetçiliği Kurumuyla gerçekten de kamu kurumlarımızın işleyişi ile vatandaşlarımız arasındaki ilişkinin daha düzenli hâle getirilmesinin ve vatandaşlarımızın haklarını arayabilmelerinin yolu açılmıştır. 2013 yılında faaliyete geçen Kamu Denetçiliğine, gün geçtikte vatandaşlarımızın bilgisinin artması ve kurumun daha iyi çalışması neticesinde başvuru her geçen artmaktadır. Burada, tabii, şunu görmekteyiz biz... Yani bir milletvekillimiz "Kamu Denetçiliği Kurumuna vatandaşlarımızın başvurusu belli sayıdadır." dedi. Oysa istatistiklere baktığımız zaman; 2014, 2015, 2016 yıllarında 6 bin civarında başvuru varken 2017 ve 2018 yıllarında 17 bin başvuru olmuştur, 2020 yılında da, ekim ayı itibarıyla, 87.147 başvuru olmuştur. Aşağı yukarı bunların yüzde 77'si için tavsiye kararları alınmış, yüzde 93 kısmı da cevaplandırılmıştır. Burada şunu görüyoruz: Eğer bu Kamu Denetçiliği Kurumunu insanlarımız bir çözüm kapısı görmese buraya başvuramazlar diye düşünüyorum. Ben bu güzel çalışmalarından dolayı Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımıza da teşekkür ederim.

Diğer taraftan, burada bir milletvekilimiz -tabii, belki yanlış anlaşıldı- dedi ki: “Devlet, millet için vardır.” Biz de aynı şeyi söylüyoruz: Devlet, millet için vardır fakat bizim birliğimizi, beraberliğimizi, dirliğimizi temsil eden devletimize karşı girişilen her türlü hainliğe karşı da biz her türlü cevabı veririz; biz bu pencereden bakıyoruz. Tabii ki millete hizmet konusunda devlet mutlaka millet için, vatandaş için vardır diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, bir milletvekilimiz Türkiye Cumhuriyeti’nin güvenlik politikaları izlediğini ve silahlanmaya çok para ayırdığı, diyalogdan yana olmadığı gibi bir ifadede bulundu. Tabii, Türkiye Cumhuriyeti, tüm vatandaşlarını, 82 milyonu kucaklamakta ve barış içinde, kardeşlik içinde yaşamının teminatı olarak kendisini görmekte. Bu yönde de Hükümetimiz önemli adımlar atmakta fakat bunun suistimal edilmesine asla fırsat vermeyecektir ve diğer taraftan da Türkiye’mizin, ülkemizin üzerine, geleceğine dair birtakım planları bozmak niyetindedir. Varlığımızı, birliğimize ve geleceğimize yönelik tehditleri kaldırmak için tüm gücümüzle bunlarla mücadele etmek Türkiye Cumhuriyeti devletinin görevidir.

Değerli Meclis Başkanımız, gerçekten de burada Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2 önemli asli vazifesi var: Bir tanesi, yasa çıkarmak, yasama görevi; bir tanesi de denetleme görevi. Bu görevleri bizler ifa ederken bize her türlü ortamı sağladığınız için, başta zatinaliniz olmak üzere, tüm çalışanlarımıza, tüm emek veren kardeşlerimize ben şahsım adına şükranlarımı arz ediyorum.

Diğer taraftan, tabii ki bazı milletvekillerimiz şunu ifade etti: Yasama daha önceki dönemde sanki parlamenter sistemde çok iyiymiş de bu Cumhurbaşkanlığı sistemine geçince çok kötü olmuş gibi bir algı yaratılmak isteniyor gibi ben gördüm. Tabii -24’üncü Dönemde de milletvekilliği yaptığım için- parlamenter sistemde de, bu sistemde de aslında yasa yapma yönünden hiçbir fark yok arkadaşlar. Burada, birtakım olumsuzluklar var. Bizi, burada, esas tutan, fıkren olmamızı gerektirirken burada fiziken bizi bağlayan bir sistem var Sayın Başkanım. Biz, fikirlerimizle burada olmak istiyoruz. Sadece bedeneni bizi burada tutan ve bizi buraya bağlayan bir sistemin doğru ve akılcı olmadığına inanıyorum. Diğer parlamenter sistemlerde olduğu gibi, görüşmelerin belli günlerde, oylamaların da belli günlerde olmasını arzuluyoruz.

Diğer taraftan, yeni geçilecek dijital sistemde de milletvekillerinin Parlamentonun içinde olduğu sürede ve hangi kanunun orada görüşüldüğünü, hangi önerenin verildiğini takip etmesi açısından mutlaka masalarında bir dijital sistemin olması gerektiğinin milletvekillerine daha faydalı olacağını düşünüyorum. Eğer, sadece amaç oy kullanmaksa bizim, yani odada veya Meclisin içinde olmamızın hiçbir hükmünün olmadığını ve bu kolaylığın da milletvekillerine sağlanması gerektiğini ben düşünüyorum. Tabii ki yasamada sorunlarımız -İç Tüzük kaynaklı bazı sorunlarımız- var. Ama şunu da hiç unutmamak lazım: Eğer siz, bir kanunun sadece diyelim ki “ama” ibaresini değiştirip “fakat” hâline getiriyorsanız ve aynı anlamlara gelebilecek değişiklikler yapacak önergeler veriyorsanız, yürürlük maddesinde dahi önergeler veriyorsanız; bunu ben şuna benzetiyorum: Diyelim ki herhangi bir rahatsızlığı olan bir çocuk ağladığı zaman bu önem taşır ve ailesi onunla ilgilenir ama çocuk gerekli gereksiz her şeye ağlıyorsa kimse bunu dikkate almaz. Burada, tabii ki muhalefet partilerimizin de bu yönden kendilerini “check” etmelerinin gerekli olduğunu ben düşünüyorum.

2021 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Hakverdi, buyurun lütfen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

En başta olduğumu düşünüyordum, sayın vekilim öyle söylemişti. Sanırım en sona bıraktınız, bunun için de teşekkür ederim(!)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – En başta olduğumu söylemişti sayın vekilimiz ama en sona kaldım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kim söylemişti?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Siz araya gittiğinizde yerinize bakan Sayın Ünal Vekilimiz o listeden öyle söylemişti ama ben arkadaşlarıma eğer bir hak geçmişse helal ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli Kardeşim, Değerli Vekilim; şimdi, burada, ben söz verirken parti parti veriyorum. Örneğin, CHP’den bir arkadaşına söz verirsem, HDP’den bir arkadaş varsa, yeni bile gelmiş olsa ona, söz veriyorum; İYİ PARTİ’ye söz veriyorum, AK PARTİ’ye... Böyle dolanıyoruz. Dolayısıyla sizin yerinize Sibel Hanım konuştu.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sağ olun, kabul ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yani böyle bir hak geçme falan yok. Sibel Hanım’ın yerine de konuşabilirdiniz, ondan sonra İYİ PARTİ’ye, AK PARTİ’ye şimdi, size geldi...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hayır, hayır. Öyle bir şey yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - ...HDP’den olsaydı HDP’ye söz verecektim. Böyle bir yöntem izliyorum.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sibel Vekilim gayet nazik ifade etti. Hani Komisyon dışında olan arkadaşların konuşma hakkına dair bir şerhi oldu. Bunu, siz, sözle olmasa bile hissiyatla da hissettirmiş bulunuyorsunuz. Yani Sibel Vekilime bu konuda katılıyorum samimiyetle. Ben, ilk gün de buradaydım, bugün de buradaydım ama pandemi sebebiyle olabilir, birçok gerekçesi olabilir ama bunu bize hissettiriyorsunuz. Yani Komisyon dışından gelip de burada konuşma yapan arkadaşlara “Aman ne gerek vardı canım.”ı ben hissettim. Bunu samimiyetle paylaşıyorum, siz kabul etmeyebilirsiniz bu hususu.

Şöyle paylaşmak isterim: Ben Kamu Denetçiliği Kurumuna dair konuşmak istedim. Bugün bütçesini gördüm. Kamu Denetçiliği Kurumuyla birlikte mesai yapmışlığımız var Karma Komisyonunda. Çok güzel bir uygulaması var ve biz parti olarak Kamu Denetçiliği Kurumuna olumlu bakmaktayız. Her ne kadar kuruluş usulü, seçim usulü, belirleme usulü tamamen iktidar tekelinde olmuş olsa dahi bu kurumun kıymetli olduğunu ve daha geliştirilmesi gerektiğini ve bütçesine daha fazla katkı sunulması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, şöyle: Hukukun, bugün, iktidarın sopası hâline gelmiş hâlde olduğunu düşünen bir vekil olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun idare ile vatandaş arasında, kısmen bir nefes alma köprüsü olması sebebiyle kıymetli olduğunu ve böyle kurumların, benzer kurumların, demokratik bir ülkede daha fazla güçlendirilmesi gerektiğini, daha sağlıklı bir kuruluş şemasıyla daha güçlü olması gerektiğini savunuyoruz. Şimdi, şöyle bir husus hatırlıyorum: İçişleri Bakanlığı Adalet Bakanlığına bir yazı göndererek “Şu şu mahkemeler bizim idareme aleyhine çok fazla hüküm kuruyor.” diye resmî bir şikâyeti hatırlıyorum. Şimdi, geldiğimiz noktada idare hukukunun, idare mahkemesinin asli görevi evet, buyken buna bile katlanamaz hâlde bir iktidar var. Bugün, iktidarın sopası hâline gelmiş bir hukuk sisteminde, Kamu Denetçiliği Kurumunun bağlayıcı olmamakla beraber kararlarına saygı duyuyorum ama tabii ki cesur kararlar almasının önünün açılması, daha cesaretli davranmasının da desteklenmesi

gerekir diye düşünüyorum. Pratikte sayın kurumunuza bir başvuruyu yönlendirdim ama cevabında lehte mialeyhte mi bir hüküm kurmuş, ben bunu anlayamadım. Yani, cesur davranmadığını, maalesef, iktidar erkinden kurumun da çekindiğini o kararda gördüm. Keşke, iktidar erkinden çekinmeyen daha güçlü bir kurum olsa.

Şimdi, şuraya gelmek istiyorum: Meclis Başkanımızın aslında, hepimizin Meclis Başkanı, hepimizin hakkını hukukunu savunan bir Başkan olmasını arzulardım ama Sayın Berberoğlu dosyasında; ta ilk aşamasında Meclis gündemine getirmesiyle, sonrasındaki Anayasa Mahkemesinin kararına uymayan yerel mahkeme kararına herhangi bir tepki koymaması ve Enis Berberoğlu'nun vekillik hakkını savunmaması sebebiyle de... Her ne kadar benim vebalim varsa da onda, Enis Bey'in hakkının ve vebalinin en çok bu dönemin Meclis Başkanımızda olduğu düşüncesindeyim.

Onun dışında, Sayıştaya dair de birkaç sözüm olacak: Şimdi, Sayıştay elbette ki cumhuriyetten önceki köklü kurumlarımızdan biridir. Sayıştay raporlarının bize ulaşan kısımlarını basında, kamuoyunda paylaştığımız zaman, RTÜK'ten bunların paylaşılmasında bir uyarı "tweet"i gelmişti, biz bunları yaşadık. Oysaki Sayıştay gerçekten kıymetli ve bağımsız denetim yapması gereken bir kurumken RTÜK'ün dâhi baskısını üzerinde hissettiği -ki o da devletin bir kurumu- hâlde bile mevcut raporları kısmen de olsa rahatlıkla dile getirebilmesini saygı duyulacak bir işlem olarak görüyorum. Gerçekten zor şartlarda çalıştığımız ve -ya işte- söylemek istediğiniz, yazmak istediğiniz çok şey var ama yazamadığımız farkındayız. Biz öyle görüyoruz, öyle değerlendiriyoruz. Yakında "Anayasa Mahkemesinin şeklini değiştirelim, yapısını değiştirelim." gibi bir atraksiyonun Sayıştay üzerine de -biraz daha derinlemesine rapor yazarsanız- geleceği kanaatindeyim.

Şöyle toparlayayım: Hani, sayın vekilim "Biz iktidarız ve o yüzden kanun tekliflerinin yüzde 94'ünün bizim tarafımızdan gelmesi gayet olağan, bunda ne var ki?" dedi ya Sayın Aydemir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, ilave süre veriyorum.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Oysaki biz biliyoruz ki on beş, yirmi gün boyunca burada çalışacağız, şurada bir virgül değiştiremeyeceğiz; geçecek, göreceğiz. Genel Kuruldan da bir virgül değişmeden geçecek.

Şimdi, istişare... Diyorsunuz ya "Biz kendi aramızda konuşuyorduk." Evet, haklı diyoruz. İşte, sabahki vekilimiz konuştu "Kendi aramızda konuştuk." Evet, haklı dedik. Keşke kendi aramızda konuşmasanız da bunu dillendirsenez ve bir istişare yoluyla çözüm ortaklığımız olsa ve bizim de katkı sunma imkânımız olsa. Yüzde 50 oy alıp da yüzde 94'le kanun teklifi... Böyle bakılırsa hakkaniyetli gelmiyor.

Son olarak şunu söyleyeyim: "Cumhurbaşkanlığı sistemi sanki çok kötümüş gibi bir algı yaratılmaya çalışılıyor." dedi az önceki sayın vekilimiz. Algı yaratılmaya çalışılmıyor, gerçekten parlamenter rejime göre çok çok kötü bir sistem, hatta sistemsizlik diyebiliriz.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Yavuzılmaz, buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve bürokratlar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben konuşmama bir fıkrayla başlamak istiyorum. Yeni Ekonomi Programı'nda 2021 için öngörülen dolar kuru tahmini 7,68; 2022 için 7,88; 2023 için 8,02. Evet, bugün doların geldiği nokta ise 8,23. Evet, günün fıkrası bu ama yetmez, bir fıkra daha size: Bir soru önergesinde de sormuştum, Kalkınma Bakanlığının 2013 yılında hazırladığı Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda 2018 yılı dolar/TL kuru 1,97 olarak öngörülmüştür. O süreç içindeki sapma payı yüzde 144'tü. Tutarsızlığın nedeni nedir, hesaplama formülünde hata mı var, öngöremediğiniz unsurlar nelerdir, hâlâ aynı hesaplama modelini mi kullanacaksınız, kullanmayacaksınız yeni hesaplama modeliniz nedir diye sorduk; gelen yanıt şu, itiraf niteliğinde...

Başkanım, süreme eklensin lütfen, Meclis Başkanımız takip edemiyor şu anda.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz devam edin Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben muhatap alıyorum, halk adına konuşuyorum, Meclis Başkanımızı muhatap alıyorum. Artık, kiminle şu anda sohbet hâlindeyse...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Meclis Başkanımızdan çok, Sayın Türkkkan'ın oradaki... Sayın Türkkkan...

Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hazine ve Maliye Bakanlığının, Cumhurbaşkan Yardımcısının verdiği yanıt şu: “Kalkınma planları, orta vadeli programlar beş ve üç yıllık dönemde ekonomiye ilişkin temel hedeflerin oluşturulduğu dokümanlardır. Plan ve program döneminde belirlenen hedeflere ulaşma noktasında bazı makro parametrelere ilişkin tahmin modelleri kullanılmaktadır. Onuncu Kalkınma Planı da bu çerçevede oluşturulmuştur. Soru önergesinde ifade edildiği şekilde herhangi bir tutarsızlık söz konusu değildir.” Verilen yanıtta böyle deniyor. Öngörü 1,97 dolar/TL kuru; gerçekleşen ise 4,81; sapma payı yüzde 144. Yani siz bu fıkraları hep anlatıyorsunuz, hâlâ anlatmaya devam ediyorsunuz ama bu fıkra hiç komik bir fıkra değil; acısı vatandaşımıza, elektrik, su, doğal gaz faturalarına zam olarak geliyor.

Bakın, yapılmak istenen bütçeyle ilgili size Sayıştayın Dergisi'nden... Bakın, resmî dergi, Haziran 2020 sayısı, sayfa 117'de bir tablo verilmiş. Sayıştayın resmî görüşüdür bu. “Seçilmiş bazı ülkelerde bütçe süreci: İngiltere'de 14-16 ay, Amerika Birleşik Devletleri'nde 18 ay, Kanada'da 12 ay, İsviçre'de 12, Almanya'da 12 ay, Güney Kore'de 12 ay, Yeni Zelanda'da 12 ay, Çin'de 12-13 ay; Türkiye'de yaklaşık 3 ay 15 gün. 9 ayda doğacak çocuğu 3 ayda doğdurmaya çalışıyorsunuz ve bu çocuğun sağlıklı doğmayacağı da açık ve net belli.

Şimdi, yine Sayıştay Dergisi'nden, Sayıştayın resmî görüşünü de ifade eden, bu yapılan bütçeyle ve orta vadeli programlarla ilgili görüşünü okuyacağım. Meclis Başkanımızın yanında Sayıştay Başkanı da var, hemen bu konuyu istişare edebilirler. Bakın, diyor ki: “Orta vadeli program ve mali plan uygulaması süreç içinde devam etmekle birlikte, bu politika metinleri ile bütçe arasındaki ilişki yeterince kurulamamıştır.” Bunu Sayıştay söylüyor. “Üst politika belgelerinde kamu idarelerine net bir yol haritası çizilmekten çok, temenni niteliğinde politikalar sıralanmış ve bu nedenle dikkate alınma sorunları yaşanmıştır.” Daha ne desin? Diyor ki: “Sistemde bütçeyle tahsis edilen kaynağın, paranın hangi amaçla kullanıldığını görmek, istenen seviyede mümkün olmamıştır.” Bunlar, Sayıştayın değerlendirmeleri.

Şimdi gelelim Sayıştay raporlarına. Bakın, bu elimde görmüş olduğunuz rapor, Sayıştayın Eti Maden İşletmeleri 2016 Yılı Sayıştay Raporu. Önünüze bakmayıp da eğer bakarsanız gösterdiğim rapora... Bakın, bu raporun toplam 218.700 kelimedenden oluştuğunu, şu anda kırıştırılanısa -bakın o da elimde- 44 bin kelimedenden oluştuğunu, aradaki farkın da 4,98 olduğunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yavuzıılmaz, süreniz bitti, tamamlar mısınız, ek süre vereyim size?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de başında aksama oldu...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam, süre vereceğim, tamamlayın lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum.

Yani “Burada faaliyet raporlarını biz Sayıştay raporuna almıyoruz, o nedenle azaldı, şu standartların, Avrupa standartlarının peşinden gidiyoruz.” demeniz de maalesef yanıltıcı. Faaliyet raporlarının doğru olduğu ne malum? Ki, bizi faaliyet raporlarıyla baş başa bırakıyorsunuz. Sayıştaydan süzülme zorunda faaliyet raporları. Aynı zamanda Anayasa madde 160’a göre “Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.” Nerede Sayıştayın yargı raporları? İnternette ilan ettiğinizi söylüyorsunuz. Nasıl ilan ediyorsunuz? “.. Büyükşehir Belediyesinde .. Şirketine .. bedelle .. konuda.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yavuzıılmaz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - yargı hükmü verilmiştir.” diye ilan ediyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Böyle rapor mu ilan edilir? Türkiye Büyük Millet Meclisinin temsilcilerine bu bilgileri aktarmamız gerekiyor.

Son bir nokta, toparlıyorum: Bakanlıkların verdiği verilerle Sayıştayın açıkladığı veriler arasında fark var. Bir tane örnek vereceğim: 2018 yılında yapılan 5/11/2018 tarihli Plan ve Bütçe Komisyonunda sorulan sorulara Ulaştırma ve Altyapı Bakanının verdiği yanıtı göre Ankara-Niğde Otoyolu'nun yatırım tutarı proje maliyeti 1 milyar 36 milyon avro. Sayıştayın 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi'ne göre bu rakam 1 milyar 462 milyon avro ve arada yüzde 50'ye yakın fark var.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen tamamlar mısınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Buradaki hile şurada: Dış kredi finansmanında veya Türkiye'deki bankalardan kredi kullanmaya başvurduğunda firmalar proje maliyetini yüksek gösteriyorlar, ona uygun bir oranda kredi kullanıyorlar, aslında o kredi rakamı, maliyeti yüksek gösterdikleri için gerçek bedelini karşılıyor ve üzerine çıkıyor. Gerçek bedeli yüksek gösterilen kredi tutarınsa kefilî maalesef bu borç üstlenim taahhüdü veren Hazine dir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Yavuzıılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Meclis Başkanımıza...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ek süreniz de bitti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Meclis Başkanımıza bir dilekçe verdim...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam, sözünüzü tamamlamak üzere açıyorum, ek süreniz de bitti çünkü.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Meclis Başkanımıza bir dilekçe gönderdim 13 Ekim 2020 tarihinde. Bu dilekçe Doğu Akdeniz’de, mavi vatan sınırlarımız içerisinde sismik araştırmalar yapan Oruç Reis gemisine, Oruç Reis gemisiyle ilgili çalışmalarını yürüten TPAO’yu denetleyen KİT Komisyonu üyelerinin yani benim de dâhil olduğum Komisyonun milletvekillerinin birlikte Doğu Akdeniz’deki faaliyetleri esnasında giderek burada bir ziyarette bulunması ve tüm dünya kamuoyuna Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve milletvekillerinin kararlı bir şekilde mavi vatan sınırlarına sahip çıktığını gösterelim diye hem KİT Komisyonu Başkanlığına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yavuzılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - ...hem Meclis Başkanlığına dilekçe verdim, bu konuyla ilgili görüşünüzü bugün burada ifade etmenizi ve böyle atılacak bir adımın birlik beraberlik mesajlarını tüm dünyaya özellikle vermemiz gereken bugünlerde çok kıymetli olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkürler.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Sayın Sayıştay Başkanım, Değerli Ombudsmanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, özellikle size hitap etmek istiyorum: Biliyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok önemli 2 görevi var; bir tanesi yasama, bir tanesi denetim. Kabul etmek lazım ki yasama açısından bu dönem zor, sıkıntılı bir dönem. Hepimiz açısından daha farklı, yeni bir yasama usulü var, farklı bir denetim usulü var. Denetimle ilgili olarak sunumunuzda bilgiler verdiniz ama sanki denetim sadece soru önergeleriyle kısıtlıymış gibi bazı bilgiler verdiniz. Oysa siz de gayet iyi biliyorsunuz, denetim sadece soru önergeleriyle kısıtlı değil, onunla ilgili eleştirileri de oldu arkadaşların ama. Biz yasama yaparken de kanun tekliflerini görüşürken de kamu kuruluşlarını denetlemeliyiz. Kamu kuruluşları nasıl çalışıyor, sorunları neler, sıkıntıları neler, özlük haklarıyla ilgili ya da çalışmalarıyla ilgili sıkıntılar neler; bütün bunları bilmek durumundayız, kanun teklifleri sırasında da kurumları masaya yatırmak durumundayız.

Tabii, bunlarla ilgili olarak -biraz sonra geleceğim- sağlam bilgi alabileceğimiz, bu konuda siyaseten bize bilgi verebilecek, hukuki bilgiler verebilecek kişilere de ihtiyaç var burada, şu anda sizin oturduğunuz yerde onların oturması gerekiyor ama maalesef yeni yasama şeklimizde böyle bir imkânımız yok, en büyük sıkıntılardan bir tanesi o; ancak ondan önce denetimle ilgili olarak ne tür sıkıntılar var, onları da kısaca anlatmaya çalışayım. Size ben birkaç kere yazdım, aynı zamanda Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına da gönderiyorum. Mesela, Plan ve Bütçe Komisyonunun bazı görevleri var. Bazı kurumların Plan ve Bütçe Komisyonuna yani Türkiye Büyük Millet Meclisine altı ayda bir brifing verme yükümlülüğü var; bunlardan bir tanesi Sayıştaydır, bir tanesi Sosyal Güvenlik Kurumudur, bir tanesi Merkez Bankasıdır, yılda bir kere de Türkiye Varlık Fonudur Sayın Başkanım. Bunlarla ilgili biz toplantıları yapamıyoruz. Şimdi, Merkez Bankası Kanunu’nda var, Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu’nda var -Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle bu getirilmiş- Sayıştay Kanunu’nda var. Şimdi, bunları nasıl yapmayız, nasıl bu toplantılar olmaz? Altı ayda bir yapılması gereken toplantılar,

brifingler yapılmıyor. Bunu her hâlıkârda yapmamız lazım. Bu, yasaların, bizim mevzuatımızın öngördüğü, gerçekten de gerekli olan hükümler, yapılması gerekir. Bunun yapılmaması aslında Türkiye Büyük Millet Meclisini, yasama kurumunu, yasama erkini zayıflatan konulardır.

Varlık Fonuyla ilgili olarak da geriden geliyoruz, orada da sıkıntılar var ama mesela, Merkez Bankasıyla ilgili daha henüz bu sene toplantı yapamadık, geçen yıllarda yapılan toplantılar aksayan toplantılar oldu sürekli olarak. Sayıştay toplantılarını da yapamıyoruz ama Sayıştay sağ olsun bize bazı kitapçıklar gönderiyor, bu eksikliği telafi etmeye çalışıyor ama yüz yüze olması, Sayın Başkanla beraber, yardımcılarıyla beraber görüşmemiz, konuşmamız, istişare edilmesi, doğrudan soru sorabilmemiz tabii ki çok daha farklıdır. Merkez Bankasıyla ilgili olarak da öyle, Merkez Bankasının durumu ortada. Konuşulması gereken çok konu var. Anayasa'ya göre para basma yetkisi bile Meclisindir, biliyorsunuz, o tarafa devrettik. Bütün bunların bile konuşulması gerekirken, bu konuları konuşamayan, pasif durumda olan bir Meclis var. Bütün bunlarla ilgili olarak bizim, denetim görevimizi yapıyor, yapabiliyor olmamız lazım.

Sabahleyin televizyonlardan bahsedildi. Benim geldiğim dönemde de değerli arkadaşlar, Meclis Televizyonu vardı. O zamanlar bütçe başlamadan önce bütün Plan ve Bütçe Komisyonunda taraf olan partilerin temsilcileriyle beraber bir açık oturum yapılırdı. Açık oturumlar yapılırdı Meclis Televizyonunda, bütçe tartışılırdı öncesinde, sonrasında da yine aynı şekilde bir tartışma programı olurdu Mecliste. bu, halka da duyurulurdu. Daha sonra açık oturumlar kaldırıldı, sadece her gruptan bir milletvekilinden görüş alınmaya başlandı, ondan sonra o da terk edildi. Yani demokrasinin beşiği olan, demokrasiye sebep teşkil eden bütçe hakkıyla ilgili olarak Meclis son on yıldan beri -benim gördüğüm kadarıyla, on yıldır buradayım- pasif kalıyor yani bunun canlandırılması gerekir. Sizin başında bulunduğunuz bu kurum çok büyük bir güce sahip, bundan gurur duymamız lazım ve o gücü mümkün olduğunca da hissettirebilmemiz lazım.

Şimdi, kesin hesap kanunu: Mesela, biz bu sene, biliyorsunuz, 2021 yılının bütçesini yapıyoruz, 2019 yılının da kesin hesabını denetliyoruz. 2019 yılında 1 trilyon 70 milyara yakın, galiba o civarda bir para -100'ün altında bir para- harcanmış idare tarafından, yürütme erki tarafından; bunu denetleyeceğiz, bizim adımıza, Meclis adına bu denetimi Sayıştay yaptı. Sayıştay raporları var, denetçilerin çok kıymetli raporları var, bu raporların çok daha fazla ele alınması lazım. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'ın kendisine de söyledim, sunumu vardı, inanın, sunumunda üç cümle geçiyor kesin hesapla ilgili bölüm, üç cümle, başka değil, hâlbuki kesin hesap için -dediğim gibi- 1 trilyonun üzerinde bir para harcanmış, verilmesi gereken hesap var. Sayıştayın raporlarında 6.549 hata saptanmış idareyle ilgili, mahallî idareler dâhil ama. Biraz önce Sayın Başkan sunumunda da anlattı, tespitleri sunumunda var, onlarla ilgili üç cümle, üç cümle. İdarede bunlar neden oluyor, neden bu sıkıntılar yaşıyor, bir sorun mu var, bir sıkıntı mı var, liyakatle ilgili bir sorun mu var, teknolojiyle ilgili bir sıkıntı mı var, yeteri kadar ödenek mi ayrılmıyor bu kurumlarda; bunları Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısıyla konuşamadık. Niye konuşmuyoruz, bunları konuşmamız lazım, bizim asıl görevimiz bu, hepimiz bunu yapmaktan gurur duyarız. Aramızda belediye başkanlığı yapmış milletvekilleri var, inanın, belediyelerde kendi bütçeleri çok daha fazla konuşuluyor, didik didik ediliyor ve daha anlamlı sonuçlar alınıyor. Biz niye bunu yapmayalım? Bunu millet adına yapıyoruz, millet iradesini ortaya koyuyoruz, çok daha başarılı bir şekilde yapmamız lazım.

Yine, vakit almadan söyleyeyim, mesela ödenek üstü harcama var. Bu senenin -hatırladığım kadarıyla- 42 milyar 700 küsur milyon bir ödenek üstü harcaması var. Yani Meclisin verdiği harcama yetkisinin üzerinde harcama yapmışlar 42 milyar 700 küsur, bunun tamamlayıcı ödenekle bu kanunla kabul edilmesi lazım. Yani en ufak bir bilgi verilmiyor “Böyle bir şey oldu, bu kadar fazla harcama yaptık ama sebebi budur, şuralara harcadık.” denmiyor.

Yine arkadaşlarımız anlattı, geçen hafta çıkan bir kanunla 2020'nin borçlanma yetkisi artırıldı. Bu, bütçe kanunuyla geliyor. Burada sayın bakanlar geliyor anlatıyorlar nereye harcayacaklarını güya, en azından mantık olarak öyle ama bu kanunları çıkarırken kimse gelip de “Bize verdiğiniz ödenek yetmedi, borçlanma yetkisi az geldi, onun için yeni bir borç talep ediyoruz, bütçe açığı artacak, onu da şuraya harcayacağız, şunun için, yanlış hesaplamışız, harcamalarımız şuraya olacaktır.” demiyor. Sayın Başkanım, bunlar muhakkak bizim talep etmemiz gereken konular, illa Anayasa Mahkemesinden dönmesine gerek yok, bizim onları geri çevirmemiz lazım; daha farklı, ek bütçe olarak buraya getirmeleri lazım; ne olacak, sonuçta çıkar, bir problem yok ki.

Kanun yapma sürecinde de, burada iktidara mensup çok değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi arkadaşlarımız var, hemen hemen hepsi oraya oturdular, kanun tekliflerini savunmaya çalıştılar. Ama mesela en son cuma günüydü, Cemal Bey orada oturuyordu. Mesela sonradan gelen yapılandırılmayla ilgili, vergi yapılandırılmasıyla ilgili kanun teklifi; eksikleri var, ihtilaflı alacaklar mesela; herkes tarafından ihtilaflı alacakların da ya da matrah artırımının da orada olması talep ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Cemal Bey'in bir vekil olarak ona cevap verebilmesi “Hayır, Maliyenin durumu budur, gelirimiz giderimiz şudur, onun için bunu kabul etmiyoruz.” demesi mümkün müdür? Orada oturan bürokratların da -aynı şekilde- böyle bir yetkisi yok. Bu yetki siyasi bir yetkidir, siyasi bir kararı gerektirir, orada bir siyasinin oturması lazım. Bizim de ona halktan gelen, milletten gelen talepleri iletebiliyor olmamız lazım ki kanun çıkaralım. Yoksa ne anlatacağız? Çok fazla bir şey iletemedik, kaldı. Yani bu hem iktidara mensup milletvekillerini hem bizleri zor durumda bırakıyor. Kanun yapma usulü, yasama usulü bu şekilde olmamalı.

Yine, geçen hafta geçirdik; performans esaslı program bütçeye geçildi. Hemen yanınızda, sağınızda oturuyor, Sayıştay Başkanlığının bu konuda görüşü bile alınmıyor. Onlar denetleyecekler, onlardan daha iyi bilen yok. Hem denetimini yapacaklar hem en iyi şekilde bilenler onlar ve görüşleri alınmıyor. Bu da olmaz. Bir kamu kurumu yasa ihtiyacını tespit eder öncelikle. Bir eksiği vardır mıdır, teknolojiadaki gelişmeler, zaman vesaire bazı ihtiyaçlar... Kanun gereği ortaya çıkarır ve bunu en iyi uygulayan bilir. Onlardan ağırlıklı olarak talep gelir, bütün dünyada da böyledir. Onun için daha önceki Anayasa'da bir teklif vardı, bir tasarı vardı. Şimdi, teklif gerçekten tam bir orta oyununa döndü. Yani bir anlamı yok bu şekilde yasa yapmanın. Muhakkak ki idareden gelmesi lazım, zaten öyle oluyor ama onu sanki birbirimizden saklıyormuşuz, bilmiyormuşuz gibi oyun oynuyoruz. Bunun, bunların değişmesi lazım. Bu konuda sizin Başkanımız olarak öncülük etmeniz lazım.

Geçen hafta gelen, yine torba kanundaki kanunlardan bir tanesi Cumhurbaşkanlığı raportörlüğüydü. Daha önceki kanunda da vardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, bir dakikanızı alayım, kapatacağım ben de.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü... Anayasa'ya göre, biliyorsunuz, kamuyu ilgili pozisyon ihdas edilirken görev, yetki tanımı tam olarak yapılır. “Yapılmamış, bu eksiktir.” diyoruz. Ne kadar Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü ihdas edileceği de yok kanunda. Bunları “Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle tamamlayacağız.” diyorlar. Ya, bir kanunun yarısı Mecliste yarısı Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle olur mu, yapılır mı? Böyle bir mantık olur mu? Yapıyorsak ya biz yaparız ya orası yapar. Sonuç olarak, yasama organı da burasıdır, burasının yapması lazım bana göre ama yarı yarıya bölüşmek... Bundan daha büyük bir garabet yoktur. Bütün bunların düzelmesi lazım, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile Meclis kanunlarının... Ki sabah Sayın Bakanım Abdüllatif Şener’de bahsetti, kıyalarla ilgili çıkan kararnameler falan var yani bir yetki aşımı da söz konusu, bu konunun da ayrıca düzenlemesi lazım. Bu konuda sizin aynı zamanda konuyu bilen birisi olarak, hem de o koltukta oturan birisi olarak daha fazla hassasiyet göstermenizi de bekliyoruz.

Evet, süremi aştım. Diğer konulara, diğer kurumlarımıza da girmeyeyim.

Çok teşekkür ederim. Bütçelerimizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanımız, Sayın Sayıştay Başkanımız, Sayın Kamu Başdenetçisi, Sayın Meclis Genel Sekterimiz ve diğer bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçelerimize eleştirilerimiz olacaktır tabii, ama şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Öncelikle, ben de -daha önce de söylendi- bu görüşmelerin başından sonuna kadar -bütçe görüşmeleri 83 milyonu ilgilendirdiği için- canlı yayınlanması gerektiğini ve aslında bu yönde de bir karar alınmasının, şeffaflık, hesap verebilirlik anlamında, halka ne yaptığımızı anlatma anlamında, en başta belki de buraya, Millet Meclisimize ve Plan ve Bütçe Komisyonuna düştüğü kanaatindeyim.

Sayın Başkan, eğer siz bizim tüm uyarılarımıza rağmen o kararı okutmamış olsaydınız Enis Berberoğlu bugün aramızda olabilirdi. Bence Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen, hak ihlali kararına rağmen Sayın Berberoğlu’nun burada hâlâ olmuyor olması Meclisimizin ve Türkiye’de hukuk devletinin büyük ayıbıdır. Anayasa Mahkemesi kararlarının alt mahkemeler tarafından tanınmıyor olması da yine -dün de söylemiştim, bugün de- Türkiye’de hukuk güvencesi anlamında hepimizin üzerine düşünmesi gereken konudur; sizin bu konuda son açıklamalarınızı gördüm ama yetmez, daha net bir tavır takınmanızda fayda var diye düşünüyorum. Enis Berberoğlu’nu buraya getirmek, onun hakkını savunmak sadece Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun, sadece bizlerin değil, buradaki 600 milletvekilinin ortak sorumluluğudur ve başında bulunan Meclis Başkanının da bu konuda sorumluluğu vardır diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, yanımda bu dönem verdiğim sorulara gelen yanıtlardan birkaç örnek var, bunları biliyorsunuz. Mesela, ben sormuşum: Türkiye’de kaç kişinin sosyal medya paylaşımları nedeniyle hakkında soruşturma açılmış, hangi işlemler yapılmış diye, Adalet Bakanı yanıt vermiş: “İfade özgürlüğünün ihlaline ilişkin olarak Anayasa Mahkemesince verilen kararlara şu, şu, şu adresten ulaşabilirsiniz.” diyor. Benzer şekilde, yine Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına sormuşuz: Cumhurbaşkanlığından illerde, ilçelerde belediyelere ne kadar destek veriliyor? Hangi belediyeye ne yardımı aktarılmış? Bunların listesini istemişiz. Bir paragraflık yanıt var: “İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun’un 6’ncı maddesinin (2)’nci fıkrasında yazılıdır. Belediyelerin taleplerine ilişkin genelge Strateji ve Bütçe Başkanlığının

“web” sayfasında yayınlanmıştır.” diye. Ben ne soruyorum, yanıt ne geliyor. Ben hepimiz adına soruyorum. Bunu bütün milletvekillerimiz yaşıyor. Bu konuya, bu soru önergelerine verilen yanıtlar konusuna mutlaka bir çekidüzen verilmesi gerekmektedir Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde çalışan tüm kadrolara ben buradan bir kere teşekkür ediyorum. Onların aralarında 4/A, 4/C, 4/D, neyse, bir dengesizlik var; aynı işi yapıyor, maaşları arasında, özlük hakları arasında farklılık var. Bunun düzeltilmesi konusunda hepimize görev düşmekte Sayın Başkanım. Bizlerin birlikte çalıştığı danışmanlarımızın özlük hakları konusunda, en azından kıdem tazminatları ya da burada çalıştıkları sürenin kıdemlerine yansımaları konusunda düzenlemelere ihtiyaç var. Her yıl söylüyoruz, bir türlü bu konuyu çözebilmiş gözüküyoruz. Bunu artık bu yıl düzeltmemiz gerekiyor.

Sayın Sayıştay Başkanımıza ve onun şahsında Sayıştay çalışanlarına teşekkür ediyorum. Doğrudur, onların hazırladığı raporlarla -ki kuşa dönmüş raporlar bunlar- biz kamu kurumlarına “Siz niye böyle yaptınız?” diye sorma hakkını bulabiliyoruz ancak yeterli değil bu raporlar. Aslına bakarsanız, bunun kanununda “Zamanında ve yeterli raporların sunulması lazım.” diyor. Tabii ki Sayıştayın birçok yetkisi tırpanlandı Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde ama yine de mevcut raporlar dahi, bizim birçok konuda kamu kurumlarına “Siz niye bunu yaptınız?” diye hesap sormamıza imkân tanıyor. Keşke, dediğim gibi, kamu-özel işbirliği projelerine, yap-işlet-devret projelerine ilişkin yeterli bilgiyi Sayıştay çalışanlarımız alabilse, bizim adımıza bu soruları sorabilseler.

Sayın Meclis Başkanımız, Türkiye’nin -tabii ki başka bir gündemin, daha doğrusu başka bir bakanlığın gündemi ama- dış politikasında bir yalnızlaşma var, bunu tartışacak değilim ancak şunu söyleyeceğim: Bu yalnızlaşmanın aşılması, dış politikada karşı karşıya kaldığımız sorunlarla baş edebilmemiz için parlamenter diplomasi önemli bir aktördür. Doğrudur, komisyonlarımız var, yurt dışına gidiyoruz geliyoruz ama şu eksikliği ben yurt dışındaki komisyonlarda görev yapan bir milletvekili olarak görüyorum: Daha fazla lobi faaliyetine ve bunun öyle, kurumlara para vererek değil, bizler tarafından yani Türkiye’yi bilen, Türkiye’nin sorunlarını bilen, burada kendi aramızda bunu tartışan milletvekilleri tarafından Avrupa’da, Amerika’da ve dünyanın diğer bölgelerinde anlatılmasına mutlak suretle ihtiyaç var, bunu yapabiliriz ama bunun iyi planlanması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım efendim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Dışarıya lobi parası vesairesi verilir ama bununla, inanın, burada bizlerin anlatabileceği, iktidarıyla muhalefetiyle anlatabileceği şey karşılanamaz diye düşünüyorum.

Sayın Meclis Başkanımız, doğrudur, RTÜK üyelerini biz seçiyoruz ama bizim bu seçtiğimiz üyeleri, altı yıl için göreve gönderdiğimiz üyeleri denetleyebilmemiz lazım, çünkü öyle kararlar alıyor ki RTÜK, öyle yasaklama kararları alıyor ki, diyeceksiniz ki “Bugün Halk TV, Tele 1’dir, yarın başka kanaldır.” ama bunların sorgulanması lazım. RTÜK üyelerinin -öğreniyoruz- Başkanının dahi birden fazla yerde üyelikleri olabiliyor. Bunların üyelikten çıkarılmasını aslında bizim sağlayabilmemiz lazım çünkü biz seçiyoruz, Meclis seçiyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Çakırözer, lütfen tamamlayın.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Bu konuda belki de bir kanun düzenlemesine ihtiyaç var. RTÜK’ün denetlenmesi ve gerekirse üyeliğin geri alınmasında Millet Meclisinin bu yetkiye sahip olması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Son olarak...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, bitirelim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii.

Son olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının ve Millet Meclisinin aslında burada kanun yapması birincil vazifesi ama kanunla düzenlenmesi gereken konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapılması, daha sonra bunun sorunlar yaratması her gün neredeyse bizim sık sık karşılaştığımız bir konu. Bu konuda da Meclis Başkanlığının inisiyatif alması gerekir.

Son sözüm olarak da Sayın Şeref Malkoç'un konuşmasında burada değildim ama sunumunu okudum az önce ayrıntılı olarak. Doğrudur, çok faaliyetleri var, çok başvuru var ama vatandaşların "Ya, Allah razı olsun, Kamu Denetçiliği Kurumu şu konuyu çözdü." dediği, en azından, basına yansıyan bir konu yok. Son dönemde gelen başvuruların ağırlıklı bölümü bankalardan şikâyet, onu görüyorum ama Türkiye'de insanların adalet konusunda, en büyük sıkıntının adalet olduğu bir dönemde kamu denetçiliği kurumunun milletin sıkıntılarına daha fazla aktif yanıtlar vermesini biz bekliyoruz. Bu konudaki bu talebin ya da bu beklentinin tam karşılandığı konusunda benim şahsen vicdanım rahat değil.

Çok teşekkür ediyorum, bütçelerin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır.

Soru-cevap bölümüne geçiyorum. Komisyon üyesi milletvekillerimiz için on dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz için ise beş dakikadır toplam süre.

Ancak on beş dakika ara vereceğim.

Birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.32

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.43****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, 7’nci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden görüşmelerimize devam edeceğiz. Soru-cevap bölümündeydik. Soru sormak isteyen arkadaşlarımıza sırasıyla söz vereceğim.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Meclis Başkanı, canlı yayın yapılması konusundaki düşüncelerinizi merak ediyorum; bu tartışmaların, müzakerelerin topluma ulaşması hakkında. Meclis TV, yalnızca bakanlar buradayken kayıt yapıyor, vekiller konuşurken kayıt yapılmıyor. Bunun sebebini öğrenmek istiyorum, bu konudaki görüşlerinizi merak ediyorum.

Meclis çalışanları arasındaki statü farklarından doğan eşitsizlikleri gidermek için ne tip adımlar atacaksınız, başta 4/D’lilerle ilgili olmak üzere? Stenograf arkadaşlarımızın çalışma şartlarını iyileştirmek için ne tip adımlar atacaksınız, stenograflarla ilgili?

Sayıştay Başkanımıza soruyorum: Plan bazlı bütçeleme hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konu, sizin denetimlerinizi etkiler mi? Bu konudaki görüşlerinizi merak ediyorum.

Kamu Başdenetçimize de soruyorum: Sayın Başkan, bu Van’daki olayla ilgili siz “Resen ben bir adım atamam.” diyeceksiniz değil mi? Ben, size buradan, Türkiye’nin bir milletvekili olarak başvuru da bulunuyorum, diyorum ki: Van’daki bu insan haklarına ihlaline karşı size buradan başvuru yapıyorum. Yazılı başvuru mu yapmamı istiyorsunuz? Hemen yarın, başvurumu göndereceğim. Lütfen, bu iddialarla ilgili hemen bir uçağa atlayıp Van’daki bu vatandaşlarımızı dinlemenizi sizden talep ediyorum ve yazılı olarak da yarın size göndereceğim. Hayatını kaybeden bu vatandaşımız ve bütün kemikleri kırılan bu vatandaşımızla ilgili adım atarsanız, cezasız kalan suçlar tekrarlamaz Sayın Kamu Başdenetçisi. Bu konuda inisiyatif almanızı sizden talep ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Anayasa’nın ücrette adalet sağlanması hakkındaki 55’inci maddesi “Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.” demektedir. Bu kapsamda Mecliste çalışmakta olan 6.800 personelimiz için düzenlemeler yapmaya ihtiyaç vardır. Milletvekilleri danışmanlarına hizmet sonu ödeneği verilmesi için çalışmanız var mıdır? Memur personellerimiz arasındaki maaş farklılıklarını gidermek için bir çalışmanız var mıdır? Taşerondan kadroya geçen işçilerin 30 Ekim tarihi itibarıyla toplu sözleşme

süresi sona eriyor, yeni dönem için işçilerimizin mağduriyetini gidermek için ne tür bir ücret politikası uygulamayı düşünüyorsunuz? Koruma memurları arasındaki ücret farklarını gidermek için bir çalışmanız var mıdır? Ücret farklılıklarını gidermek için bir skala uygulaması çalışmanız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Meclis Başkanım, görüşmeler esnasında da söyledim ama şu anda soru olarak soruyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu hangi kuvvetler erkinin organıdır; Meclisin mi, yasamanın mı, yargının mı, yürütmenin mi? Eğer Meclisin organıysa bu Komisyon, aşağıda kanunlar görüşülürken Komisyon niye yürütmenin yerinde oturuyor ve oturanlar niye iktidar partisinden, muhalefet milletvekilleri Komisyon üyesi olduğu hâlde niye oturamıyor? Bunun hukuki, anayasal açıklaması nedir?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben de iki soru soracağım. Birincisi: Bu İç Tüzük’le ilgili olarak bir hazırlığınız var mı, ne düşünüyorsunuz?

İkincisi: Demin konuşmamda sözünü ettiğim, milletvekillerinin kredibilitelerini artırmak üzere neler yapabilirsiniz? Yani özellikle İçişleri Bakanlığı nezdinde, valilerin, kaymakamların, efendim, emniyet müdürlerinin özellikle bizim milletvekillerimizle görüşmek istememelerini nasıl çözebiliriz? Bu konuda düşündüklerinizi söylerseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, benimki tam soru gibi değil ama yine de yarım soru gibi kabul edebilirsiniz; tek bir şey söyleyeceğim, Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçisi Şeref Malkoç’a bir milletvekili olarak değil, vatandaş olarak bir arzımı ifade edeceğim. Ben yakalandığımda çok ağır grip geçiririm, bir hafta sürer çok net bir şekilde ve gözüme falan da bulaştığı için bir hafta bir şey okuyamam. Bu nedenle her sene sürekli grip aşısı vurdururum. Bu sene dediler ki: “Grip aşısı alamazsın. Bilmem sağlık ocağından şu olacak, şuradan rapor olacak.” Sağlık ocağından ilgili raporu yazdırdık, kodunu eczaneye gönderdik. Eczane dedi ki: “Biz temin edip sizi haberdar edeceğiz.” Aradan zaman geçti, bir bilgi gelmeyince eczaneye sordum. Dedi ki: “Sağlık Bakanlığına sizin durumunuzu gönderdik, işte belli hastalıkları olmayanlara grip aşısı verilemiyormuş.” Hâlbuki daha önce belli yaş üzeri kişilerin grip aşısı vurdurması gerektiği tüm tıp çevreleri tarafından da tavsiye edilirdi; kendim de o yaş grubundayım, Bunun üzerine bizim sekretere tembih ettim, şu aşırı bul, vurduracağım dedim. Bugün verdiği rapora göre “İmkânı yok, size aşı vermiyorlar.” dedi. Şimdi, Sayın Ombudsman, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçisi, Sayın Şeref Malkoç arkadaşım, eğer bu coronaya yakalanır da ölürsem bu Sağlık Bakanı hakkında suç duyurusunda bulunma yükümlülüğünü bir arkadaş olarak size devrediyorum, kabulünüzü arz ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bu hususla ilgili olarak, özellikle grip aşısına yönelik olarak belki Meclis Başkanımız da devreye girerse açıkçası daha sağlıklı olur diye düşünüyorum. Özellikle milletvekillerimiz çok yoğun bir çalışma temposu içinde. Bu tür talepler değişik şekillerde bize de geliyor, bu noktada da bir adım atabilirsek memnum olurum diye düşünüyorum.

Sayın Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (AĞRI) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, öncelikle, 2021 yılı bütçenizin, yani Kamu Denetçiliği Kurumunun, Sayıştayın bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkanım, 2020 yılının Ağrı Doğubeyazıt’da bulunan İshak Paşa Sarayı yılı olması için hem kamuoyunda bir deklarede bulunmuştuk, hem de 2 kez Sayın Cumhurbaşkanımıza bunu arz etmiştik; ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin -yani daha doğrusu Başkanlığının- 100’üncü kuruluş yılı olması ve Antalya Patara’da bulunan Sultan Abdülhamit döneminde yapılan binanın bu yıl restore edilmesi nedeniyle, bu özelliğinden dolayı, 2020 yılı ve 2021 yılının “Patara Yılı” olmasını Kültür ve Turizm Bakanlığı açıkladı. Dolayısıyla şunu arz etmek istiyorum -elbette ki hayırlı uğurlu olsun- bu anlamda da ilimizde belki ilk kez olmak kaydıyla, acaba Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başkanlık olarak, bir sembol olarak Ağrı’da bir Türkiye Büyük Millet Meclisi evi yapabilir mi, yapılabilir mi? Ben o vesileyle bunu dedim, özellikle sizlere arz edeyim; bu bir.

İkincisi de; yine, özellikle, burada genç milletvekillerimiz var ama burada hiçbir sosyal donatı alanı yok. Acaba, bizim halkla ilişkiler binasının alt kısmında bir spor alanı yapılabilir mi? Yine bizim özellikle... Ben öncelikle teşekkür ediyorum bu yeni açmış olduğunuz lokanta için, o alanın tam karşısında tel örgüyle çevreli yeşil alanlar var; dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin içerisinde tel örgü alanlarının çıkarılması bana göre uygun olur, bunu da takdirlerinize arz ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayıştay Başkanına bir sorum olacak; bu performans esaslı program bütçeye geçildi, programları ben yetersiz buldum; sizin Sayıştay olarak görüşünüz alındı mı acaba? Tüm konuları kavrayan programlama değil.

Bir de değerli Ombudsmanımıza da sormak istiyorum, kamu denetçiliği açısından mevzuatta eksik kalan ya da şöyle bir kanun değişikliğine ihtiyacımız vardır diye düşündüğünüz bir konu var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, bugün de çok tartışma konusu oldu bu yazılı soru önergeleri. Acaba İç Tüzük’ün 97’nci maddesinin uygulanması yapılıyor mu, buna ilişkin bir istatistik var mı; onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, ben konuşmamda da söylemişim özellikle bu Kürtçe’yle ilgili bir düzenleme düşünülüyor mu artık bu mecliste çalışanların eşit işe, eşit ücret ilgili bir düzenleme? 30 Ekim’de süre doluyor; bir çalışma düşünülüyor mu?

Bir diğer konu, kamu denetçiliği açısından söyledim, birçok şikâyeti beklemek yerine sahada en çok problem nerelerde var, ne yapılabilir, buna yönelik bir çalışma var mı? Özellikle, her ile gidildiğinde o ilin vekilleriyle beraber bir çalışma yürütülse daha yararlı olur; böyle bir hedefiniz var mı, yok mu?

Bir diğeri de bu araştırma önergeleri ve soru önergeleri için Sayın Başkan -birazdan ben vereceğim- yani kürsüde konuşabildiğimiz şeyleri soramıyoruz; iade ediliyor. Bu konuda bir çalışma yapılacak mı? Özellikle, bütün arkadaşlarımızın dile getirdiği, bakanlıklara sorduğumuz sorulara yanıt verilmemesi Meclisin saygınlığı açısından çok önemli; bu konuda ne tür girişimler yapmayı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Enis Berberoğlu ile ilgili Anayasa Mahkemesi çok ağır hak ihlalleri tespit etti ve yerel mahkemeye: “Tüm ihlali tüm sonuçlarıyla ortadan kaldıracaksın” dedi fakat buna uyulmadı biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi herkesi bağlar; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını da yürütenin başı Sayın Cumhurbaşkanı da. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Tazminat hakkı ve güvenceli çalışma koşulları emekçinin en doğal tabii hakkı. Biz Meclis olarak sürekli bunu tartışırken, her gün bir arada olduğumuz danışmanlarımız bu haktan mahrum çalışıyorlar. Danışmanların sözleşmesi 31 Aralık tarihinde sona eriyor, ertesi gün yıl başında yeniden sözleşme yapılan danışmanlar bu nedenle tazminat hakkına sahip değil. Bu taşeron kölelik sistemine son vermeyi, danışmanlara hizmet sonu ödeneği vermeyi düşünüyor musunuz?

Son olarak, 34.713 soru önergesinden sadece 4.299’unun süresi içinde cevaplandırıldığını belirttiniz. Bu soru önergelerinin süresi içinde cevaplandırılmamasını, 22.460’ının muhataplarınca cevaplandırılmasını Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarına bir saygısızlık olarak görmüyor musunuz? Bu konudaki düşüncelerinizi de merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Malkoç, aslında konuşmam sırasında siz not aldınız ama bilmiyorum, epeyce soru sormuştum, onları tekrar sorayım mı size?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Gerek yok onlara, onlar not almışlardır, başka ilave varsa onları alalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam.

Bu Covid-19 raporundaki tespit ve önerilerin sonucunda Cumhurbaşkanlığında bir dijital platformun oluşturulması ve tek elden yapılması konusunda bir öneriniz olmuş. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yani buradaki düşünce bana çok sağlıklı gelmedi. Bunun tek merkezden yapılmasını şeffaflığı ve aynı zamanda mesela Türk Tabipleri Birliğinin, farklı sivil toplum örgütlerinin katılımını sağlamayı düşünerek mi önerdiniz? Çünkü bu konuda da biliyorsunuz, toplumda farklı düşünceler var.

Meclis Başkanlığına da ben zaten yine konuşmamda ifade etmişim, 4/D statüsündeki personel ve danışmanlarla ilgili, Sayın Emecan da benzer soruyu ifade etti, bir de bunu yanıtlamanızı rica edeceğim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Meclis Başkanım, Meclis sosyal tesisleriyle ilgili, Güneydoğu’da hiç sosyal tesis yok, Şanlıurfa’da Türkiye Büyük Millet Meclisinin sosyal tesisini açmayı düşünüyor musunuz, bir.

İkincisi, Sayın Kamu Denetçisi Başkanımıza, Başombudsmana soruyorum: İstanbul’da Kamu Denetçiliği şubesini açtınız ancak Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerimizde yok. Yani burada, Karadeniz’de Trabzon’da, Güneydoğu’da da Şanlıurfa’da Kamu Denetçiliği Kurumunun şubesini açmayı düşünüyor musunuz? Açılması gerçekten hak arama özgürlüğü açısından çok faydalı olur.

Üçüncü sorum: Sayın Meclis Başkanım, şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Fransız mallarını boykota çağırırdı. Peki, Mecliste kullanılan Fransız araçları var, Meclis Başkanlığında çok araç var, şimdi siz boykota katılarak bu araçları terk edecek misiniz? Fransa da buna karşılık olarak eğer bu araçların parçalarını Türkiye'ye göndermezse Türkiye'de bu kadar Fransız aracı kullanan vatandaşımızın durumu ne olacak? Yani öncelikle, siz bu boykota ne diyorsunuz yani araçlara binmeyi terk edecek misiniz?

Ve Mecliste kiralık olan araçların aylık kirası ne kadardır? Kaç tane araç kiralıktır? Bunlar hangi markadır? Yerli midir ve 237 sayılı Taşıtlar Kanunu'nun kapsamına uyuyor mu, uymuyor mu? Bu konuda bize bilgi verirseniz sevinirim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz millet için buradayız, milletin vekiliyiz ama millet bizi duymuyor, canlı yayın yapılmıyor; sabah da tartışıldı, hep tartışılıyor. Teknik imkânlar var, çok iyi teknolojik imkânlarla ulaştığımız durumdayız. Ama bir de bırakın burada canlı yayının yapılmasını, Meclisteki bazı komisyonlarda milletvekillerinin kendilerinin çekim yapması, telefonlarıyla çekim yapması bile yasaklanıyor. O denli millettten korkan komisyon başkanları var. Mesela Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Devam edin efendim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunun bir değerlendirilmesi gerekiyor yani milletvekilliği sarsılıyor burada bence.

İkincisi: Soru önergelerinin cevaplanması konusuna gerçekten yeni bir intizam, düzen getirilmeli; böylesi bir şey olmaz. Bırakın bizim prestijimizi yani millet bu sefer Türkiye Büyük Millet Meclisini gereksiz bir yer olarak görmeye başlıyor. Bu, olacak bir şey değil.

Üçüncüsü de Sayın Ombudsmana soruyorum: Evet, biz ombudsmanlığı eleştiriyoruz ama ben çok da önemli bir kurum olarak görüyorum. Ombudsmanlık makamının güçlendirilmesi gerekiyor. İçinde buldukları durumu anlıyorum ama bu tavsiye kararlarının idare tarafından uygulanmaması konusunda yeni bir şey, ne gerekiyorsa biz de elimizden geleni yapalım. Bu böyle olmaz, böyle gitmez. Bunun için ne yapılabilir Sayın Başkana soruyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Meclis tarihi ve siyasi tarihimiz açısından da özel bir vaka olarak yer alacak olan İstanbul Milletvekilimiz Enis Berberoğlu davasındaki AYM kararını uygulamakta ve doğal olarak, yasamanın başı olarak sizin, Sayın Başkanım, inisiyatifiniz ve kararınız çok önemli. Son gelişmelerden sonra ne düşünüyorsunuz? Nasıl bir değerlendirme yapacaksınız?

Sayıştayla ilgili de şunu söylemek istiyorum: Ciddi bulgular var gerçekten ama sonrasındaki kamu kurumlarından gelen cevaplara yönelik de “Uygun buluyoruz.” “Uygundur.” “Bir sorun görmüyoruz.” gibi böyle çelişkili ifadeler var. Dengeleme gibi bir durum ortaya çıkıyor. Sunumunuzda, sayfa 15'te, kamu kurumlarının muhasebe kayıtlarında, mali kayıtlarında gerçekten ciddi sorunlar olduğunu ortaya koymuşsunuz. Bu kamu zararının ortaya konulması, şeffaf, saydam bir şekilde değerlendirilmesi, kamuoyuna açıklanması noktasında ve bir yaptırım konusunda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yavuzyılmaz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, Sayıştayın bulgularıyla ilgili olarak ya cumhuriyet başsavcılıklarını harekete geçirmesi ya da Sayıştay yargısını harekete geçirmesi gerekiyor.

Konulardan bir tanesi: Ticaret Bakanlığı 2019 Yılı Sayıştay Raporu'nda deniliyor ki: "Ayrıca bazı personel ödemelerinde aylık maaş tutarlarının çok fahiş tutarlara ulaştığı görülmüştür." 140.595 TL maaş verildiğini tespit etmiş. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının raporunda, Çevre ve Şehircilik eski bakanlarına yasa dışı olarak araç tahsisi, şoför tahsisi, akaryakıt, yolluk, yevmiye tutarlarının Bakanlık bütçesinden ödendiği söyleniyor. Aynı zamanda, Karayolları Genel Müdürlüğü Düzenlilik Raporu'na göre; Osmaniye Köprüsü, Orhangazi, Gebze ve İzmir Otoyolu'na ilişkin olarak kamulaştırma kullanım bedeli olarak firmaların 568 milyon TL'yi ödemediği yazılmış. Bunun talep edilmesiyle ilgili mutlaka bir başvuru yapılması ve harekete geçilmesi gerekiyor. Eti Maden İşletmelerinin 2019 Yılı Raporu'ndan çıkarılmaya çalışılan, sansürlenmeye çalışılan bir husus var. Kırka Boraks Pentahidrat Tesisiyle ilgili firmanın gecikme nedeniyle 200 milyon TL ödeme yapması gerekiyor. Bunun çıkarılmaya çalışıldığıyla ilgili, 2019 Yılı Raporu'nda, elimizde bazı bilgiler var. Bu raporu, bu hususu, bulguyu 2019 yılı Eti Maden İşletmeleri Denetim Raporu'nda görmek istiyoruz. KİT Komisyonu üyesi bir milletvekili olarak söylüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanı, İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu'nun hak ihlali konusunda mahkemelerin, Anayasa Mahkemesinin kararını tanımayan tutumu hakkında ne düşünüyorsunuz? Daha net bir tavır alacak mısınız?

Sayın Kamu Başdenetçisi, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasındaki OHAL döneminde ve sonrasındaki süreçte size yapılan başvurulara, KHK'lerle mağduriyetler yaşayan daha sonra mahkemelerde takipsizlik ya da beraat alan yurttaşlarımızın başvuruları konusunda kaç başvuruya, ne tür yanıtlar verildi? Bu mağduriyetlerin giderilmesi için kurumunuz ne yaptı?

Sayın Sayıştay Başkanımız, sizler yaptığınız denetimler sırasında yolsuzluk tespit ettiğinizde, bunların sorumluları hakkında son iki yılda kaç suç duyurusunda bulundunuz? Ayrıca, yaptığınız denetimlerde, denetlemenin hangi bölümünü yerinde ya da merkezinde yapabiliyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Peki, son sorunuzu alalım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kamu-özel iş birliği projeleri ve hazinenin borç üstlendiği projelerde tüm anlaşma metinlerini görme imkânına sahip olabiliyor musunuz? Bunlar hakkında denetim yapabiliyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, soru, görüş...

Sayın Paylan, nedir?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Eksik bıraktığım bir konu var, söyleyebilir miyim?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun, çok kısa alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Meclis Başkanım, şimdi, bu Kemal Aktaş’ın vekilliğinin düşürülmesi konusunda bir iddiada bulundum. Bu konuda benim sözümü kesip bir de “Yalan söylüyorsunuz.” diye bir ifadede bulundunuz. Şimdi, burada da daha sonra düzeyin belli anlamlarda düştüğü noktalar oldu. Bu düzeyin korunması noktasında öncelikle sizin sorumluluk almanız gerekmez miydi? Bir milletvekili konuşurken “Yalan söylüyorsun.” diye sözünü kesmeniz... Hâlbuki “Bu doğru değil, doğrusu şudur.” demeniz daha doğru olmaz mıydı? Ya, buranın düzeyini korumak için hep beraber sorumluluk almamız gerekmez mi? Bir de ben size belgelerini gönderdim yani Cemil Çiçek’in “BDP’li Kemal Aktaş’ın vekilliği düşürülmeyecek.” diye ifadesini, daha sonra bu tezkereyi geri gönderdiğini, yargının, Adalet Bakanlığının gönderdiği tezkereyi geri gönderdiğini, bir irade ortaya koyduğunu ve daha sonra, iki yıl sonra da bir yasa teklifi verdiği konusundaki belgeleri size gönderdim. Böyle bir iradeyi siz de koymuş olsaydınız Anayasa Mahkemesi kararları beklenirdi ve milletvekillikleri düşmezdi Sayın Meclis Başkanı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sorum Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımıza.

Sayın Başkanım, tabii, özellikle istinaf ve bölge adliye mahkemeleri gibi acaba sizler de taşraya açılıp da Ağrı merkezde bir kamu binası kurma imkânımız olabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, şimdi soru, görüş, öneri ve eleştirilere cevap vermek üzere Meclis Başkanımız Sayın Şentop’a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon Başkanı, değerli arkadaşlar; tabii, mükerrer sorular da var ama ben mümkün olduğu kadar hepsine cevap vermeye çalışacağım. Daha önce, sabah yapılan bazı değerlendirmelerde dile getirilen görüşler de var, onlara da değineceğim.

Öncelikle, bu yayın konusuyla ilgili, arkadaşlar, bu konu sadece Türkiye’nin konusu değil. Ben farklı ülkelerde de komisyonların toplantılarının canlı yayınlanmasına dair hem mevzuat hem de uygulamayla ilgili araştırmalar yaptırдыm. Komisyon toplantılarını yayınlayan ülkeler var ama yayınlamayan ülkeler de var. Prensip olarak komisyon toplantılarını yayınlamayan ülkeler var. Mesela, Belçika, Avusturya, İsviçre yayınlamıyor komisyon toplantılarını. Almanya’da da iki kamaralı Meclis var; biri yayınlama yönünde bir irade içinde ama diğeri yayınlamama yönünde irade içerisinde. Bunun dışında, komisyon toplantılarını tamamen değil ama karar vererek yayınlayanlar var; bir kısmını yayınlayan, bir kısmını yayınlamayan, bunun için ayrı karar alan, komisyon kararıyla yayınlayanlar var ve tamamen yayınlayanlar da var.

Şimdi, burada teknik altyapı olarak TBMM Televizyonu’ndan, TV’den komisyon toplantılarını yayınlama imkânımız şu anda yok. Buna konuşmamda da değindim, TBMM TV 1994’te kurulmuş, teknolojik altyapısı olarak hâlen o altyapı kullanılıyor. Hatta bizim TBMM TV olarak çektiğimiz yayınları şu anki kanallar doğrudan yayınlamıyorlar; o görüntüleri dönüştürmesi gerekiyor, HD’ye dönüştürmesi gerekiyor yayınlatabilmesi için. Şimdi, biz bu konuyla ilgili bir çalışma içerisindeyiz; inşallah, herhâlde önümüzdeki temmuza kadar bu konuda altyapıyı güçlendireceğiz ama internet üzerinden yayınlama ilgili olarak, teknik olarak mümkün. Bu konuda sair zamanlarda da başka komisyonlarımızda, mesela, Anayasa Komisyonunda Anayasa görüşmeleri yapılırken de bu tür talepler oldu. Komisyonların bu konuda anlaşarak karar vermesi lazım. Dolayısıyla, bu Meclis

Başkanının “Yayınlayalım.” veya “Yayınlamayalım.” diyeceği bir konu değil. Burada ya Komisyondaki arkadaşlarımızın karar vermesi veyahut parti gruplarının İç Tüzük bağlamında bir mutabakata varması gerekir. Daha önce olmuş mu yayınlama? Sayın Şener’in bahsettiği 1997 bütçesi üzerinde, 1996’da bir yayın faaliyeti var sadece, tek, münferit bir faaliyet -tabii, buna dair bir şey bulamadık da burada çalışan kameraman arkadaşların, eski çalışan arkadaşların beyanlarından hareketle- başlanmış bir iki gün kadar, daha sonra tartışmalar ve kavgalar üzerine yayına son verilmiş, bir daha da öyle bir yayın yapılmamış TRT üzerinden de.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Tanal, bir dakika ya, hepiniz konuştunuz, ben konuşuyorum şimdi, müsaade et.

Değerli arkadaşlar, yayınlama ilgili durum bu.

Şimdi gelelim sorulara, soruları ve konuşma sırasını takip ederek ben cevaplamaya çalışacağım.

Değerli arkadaşlar, Sayın Şener’in konuşmalarıyla, değerlendirmeleriyle ilgili olarak iki önemli konu var. Bunlardan biri, yasama -tabii birçok arkadaşımız buna değindi- Parlatmentonun yeni sistemde gücünün, etkisinin azaldığına dair. Tabii, malum, bu kiloyla ölçülen veya metreyle ölçülen bir şey değil. Bunu söyleyebilmek için sosyal bilimler alanında, siyasette elimizde ancak mukayese yapma imkânı var. Bu mukayeseyi de iki türlü yapabiliriz. Bir: Bu Anayasa değişikliği yapılmadan önceki sistemde durum neydi? Ona göre bizim şu anki eksiklerimiz nelerdir? Bunların tespitini yapabiliriz veya bir tane daha, belki beraber olabilir, başka ülkelerde durum nedir? Ona göre ne eksiklerimiz var bizim yani neye göre azalmıştır, bunu söyleyebilmemiz lazım.

Şimdi burada birçok arkadaşımız değindi, Sayın Bekaroğlu da değindi -birden heyecanlandım ben- dedi ki: “Bu konudaki sıkıntıların iki kaynağı olabilir. Bir: Mevzuat, Anayasa ve kanun. İkincisi ise uygulama.” Ben böyle bir ayırım üzerinden konuşacağımı zannederken tabii oraya hiç girmedim, başka konulardan bahsetti. Ama bu ayırım önemlidir. Burada bizim şikâyetçi olduğumuz hususlar Anayasa değişikliği sonrasında yeni sistemle alakalı mıdır, değil midir?

Şimdi, önce yasama ile ilgili çok kısa, fazla detaya girmeyeceğim, çok konuştuğumuz konular bunlar. Meclisin iki temel fonksiyonu var: Birincisi yasa yapmak -yani yasama dar anlamıyla bu anlamda- ikincisi ise denetim fonksiyonu. Şimdi, önceki ile bugünkü arasında ne fark var sistem değişikliğinden sonra, bu durumda ne fark var? Bir tek fark var: Daha önce tasarı şeklinde hükümetin öneri verme imkânı vardı, şimdi o kalktı. Sadece milletvekilleri öneri verebiliyor, buna “teklif” diyoruz. Peki, bu teklifler hükümetle alakalı, orada hazırlanıyor falan tartışması ayrı bir tartışmadır. Mesela, buna dair şunu söyleyebilirim: “Etki analizi” dediğimiz bir şey var kanunlarla ilgili, yapılıyor farklı ülkelerde. Mesela, Amerika Birleşik Devletleri’nde Kongre çok gelişmiş imkânlara sahip olmasına rağmen etki analizi yapamıyor. Etki analiziyle ilgili talepler yine hükümete gönderiliyor ve etki analizleri hükümet tarafından yapılarak kanunlarla ilgili Kongreye gönderiliyor. Dolayısıyla, yasama faaliyetinde, aslında -Sayın Kuşoğlu’nun bahsettiği- hükümetin bu faaliyetin içerisinde olması tabiidir ancak bunun nasıl olacağı, düzenlemeleri, şekliyle ilgili hususlar, bu yapmış olduğumuz yeni değişiklik bağlamında tartışılabilir.

Burada yasama ile ilgili, önceki döneme göre mukayese ettiğimizde durum şudur: Daha önce, malumunuz, hükümet Meclisin içerisinde çıkıyordu. Hükümetin olabilmesi için güvenoyu alması gerekiyordu. Bir hükümetin güvenoyu almasının anlamı, Parlamento içerisindeki çoğunluğun hükümetin arkasında olduğudur. Dolayısıyla, eğer bir hükümet varsa bu hükümet güvenoyu almıştır ve Parlamento çoğunluğu bu hükümetin arkasındadır. Bu bakımdan, yasama faaliyetini yöneten,

kontrol eden, yönlendiren tabii ki hükûmettir çünkü çoğunluk zaten onun arkasında. Yani hükûmetin hazırlamış olduğu tasarılar -ki önceki dönemde bunun çok örneğini ortaya koyabiliriz, büyük ölçüde doğrudan hükûmet tarafından tasarılar geliyordu- veyahut da hükûmetin siyaseten uygun bulmadığı hâllerde hazırlamış olduğu, yine hükûmet tarafından hazırlanan metinler bir teklif olarak Meclise milletvekilleriince veriliyordu. Bunun aksini düşünebilmek realiteye aykırı çünkü çoğunluk, Parlamento çoğunluğu hükûmetin arkasında çünkü güvenoyu almış. Dolayısıyla, yasama faaliyetini parlamenter sistemde hem teorik olarak -mevzuat bakımından- hem de pratikte tamamen hükûmet -siyasi iktidar- yönlendirir ve tek hâkimi siyasi iktidardır önceki sistemde.

Şimdiki sistemde ise iki ihtimal vardır: Eğer Parlamento çoğunluğu Cumhurbaşkanının partisinden ve siyasi görüşünden ise evet, yine aynı şekilde siyasi iktidar yani yürütme yasama faaliyetini de yönlendirir ama ikinci bir ihtimal daha var, öncekinde olmayan bir ihtimal, önceki dönem parlamenter sistemde olmayan bir ihtimaldir bu, o ihtimal de şudur: Cumhurbaşkanının siyasi partisi ile Parlamento çoğunluğu aynı değildir. Böyle bir durumda ise yasama faaliyeti bu sefer yürütme tarafından kesinlikle domine edilemez, yönlendirilemez, Parlamento içerisindeki çoğunluğu teşkil eden milletvekilleri veya partiler tarafından yönlendirilebilir.

Bu açıdan baktığımızda bu sisteme, yasama faaliyetinin yürütülmesi, yasalaşma bakımından süreçlere baktığımızda, yeni sistem öncesine göre en azından seçmene bu hakkı tanıyor, “Parlamento çoğunluğunu sen hükûmetten ayrı oluşturabilirsin, dolayısıyla yasama faaliyetini hükûmetten farklı bir gücün eline yasama içerisinde verebilirsin.” diyor. Bu bakımdan bu sistem avantajlıdır, bir.

İkincisi denetim kısmı. Fazla detaya girmeyeceğim. Denetimde ne yapıyoruz? Parlamento hükûmeti denetliyor. Önce enstrümanlar Bakımından... Anayasa’da sayılan denetim enstrümanları nelerdir? Sözlü soru -eski sistem için söylüyorum- yazılı soru, gensoru, araştırma önergesi, soruşturma önergesi, genel görüşme. Bunlardan hangisi yok yeni sistemde? Sözlü soru yok, gensoru yok, bunun dışında hepsi var. Peki, sözlü soru niye yok? Sözlü soru muhataba söylenir mesela burada karşı karşıya olduğumuz için sözlü soru sorabiliyoruz, şahıs burada yoksa sözlü soru, yazılı soruya dönüşüyor. Dolayısıyla Hükûmet, Parlamentoda bulunmadığı için sözlü soru kaldırılmıştır, onun yerine yazılı soru vardır, devreye girmiştir. Bir de gensoru yok. Gensoru niye yok? Bu sistemin tabiatı gereği yok çünkü güven oyu olmayan bir sistemde gensoru zaten olamaz. Niye? Hükûmet kurulurken Parlamento desteğini alıyor, güven oyu alıyor; gensoru, güven oyunun geri alınmasıdır. Hâlbuki, bu yeni sistemde Parlamento içerisinde çıkıyor hükûmet, güven oyuyla oluşmuyor, doğrudan halk tarafından seçiliyor hükûmet; bu bakımdan, halk tarafından doğrudan seçilen bir Hükûmetin gensoruyla Parlamento içerisinde düşürülebilmesi sistemin tabiatına aykırıdır. Bu şuna benziyor, niye yok? Bunu hep o dönemde de anlattım, malum manuel vitesli araçlar var, otomatik vitesli araçlar var; manuelde debriyaj vardır ama otomatik viteslide debriyaj yok. Şimdi, otomatik vitesli araca binen arkadaşlarımız “Niye debriyaj yok, debriyajsız araba mı olur?” diyor. E, var işte, bu araba otomatik vitesli ve debriyajsız çalışıyor. Dolayısıyla bu sistemin tabiatı gereği gensoru meselesinin olmaması.

Şimdi, bu, işin teorik kısmı, denetimle ilgili pratik kısmı ise şudur: Az önce bahsettim, eğer bir Hükûmet varsa Parlamento çoğunluğu Hükûmetin arkasındadır, niye? Çünkü güven oyu almıştır Hükûmet. Peki, güven oyu almış ve Parlamento çoğunluğu arkasında olan bir Hükûmeti siz nasıl denetleyebilirsiniz gensoruyla? Bakan mı düşüreceksiniz? Çoğunluğa sahip olan Hükûmet kendi bakanını niye Parlamentonun önünde düşürülmesine, gensoruyla düşürülmesine müsaade etsin? Bakanını değiştirecekse kendi değiştirir yani parlamenter sistemde gensoru mekanizmasının çalışabilmesi işin tabiatına, rasyonalitesine aykırı bir şey. Mecliste Hükûmetin elinde kontrol, çoğunluğu kontrol.

Dolayısıyla eski sistemde, parlamenter sistemde denetim mekanizmaları da sadece kağıt üzerindedir ve çalışmaz. Ne zaman çalışır? Hükümetin arkasında çoğunluk yoksa koalisyon hükümetidir, o zaman zaten Hükümet düşer, kurulamazsa zaten seçim ortaya çıkar. Hâlbuki bu sistemde -yine aynı şeyi söylüyorum- yine 2 ihtimal var ve 2 seçenek var; birisi Cumhurbaşkanı'nın partisi Mecliste de çoğunluktaysa o zaman zaten bu denetim mekanizmaları aynen parlamenter sistemde olduğu gibi arzu edilen şekilde çalışmayabilir fakat ikinci bir şans var, önceki sistemde olmayan bir şans bu. Nedir? Parlamento çoğunluğunun Cumhurbaşkanı'nın partisinden farklı oluşması. Böyle bir durumda bu sistem Hükümeti, siyasi iktidarı, Cumhurbaşkanı'nı çalışmasını zorlaştıracak şekilde güçlü bir denetim mekanizması kurma imkânına sahip. İşte bu Komisyona bakın, Komisyonla ilgili Anayasa'da hüküm vardı, Anayasa'da açık hüküm vardı, hatırlıyorsunuz değil mi? 40 kişiden oluşuyordu bu Komisyon ve Anayasa diyor ki "Bu Komisyonun yüzde 25'i zaten Hükümetteki parti veya parti gruplarından oluşur, 40 kişinin 25'i, 15'i ise muhalefetten oluşur." Hâlbuki bu sistemde biz ne yaptık değiştirirken? Bu Komisyonu bir kere Anayasa'daki düzenlemeden çıkardık ve burada Komisyonun siyasi partilerin sayılarına göre dağılma, oranlarına göre dağılma imkânını getirdik. Bu çerçevede bu Komisyonun, eğer çoğunluk Cumhurbaşkanı'nın partisinden değilse burada, çoğunluğunun muhalefetten olacağı bir Komisyona dönüşür ve bütçeyi buradan arzu ederse çıkarmayabilir. Bu imkân bu sistemde var, önceki sistemde bu yok. Dolayısıyla hem teorik hem pratik bakımından, yasama ve denetim süreçleri bakımından hem teoride hem pratik imkân sunduğu noktada bu sistem önceki sisteme göre Parlamentonun gücünü artıran bir sistemdir ama buradaki sorun şuysa eğer dediğiniz "Burada kararlar istediğimiz gibi çıkmıyor." O sayısal bir problemdir, sayısal. Burada parlamentoda her şey olur, konuşulur, müzakere edilir, önergeler verilir, teklifler verilir ama sonuçta kararlar nasıl alınır? Sayısal çoğunlukla. Bunu kim veriyor, bu sayıları? Biz belirlemiyoruz, millet belirliyor. Dolayısıyla millet kime ne kadar güç vermişse o kadar güç kullanacaktır Parlamento içinde de. Ha, dersiniz ki milletin verdiğiinden daha fazla güç kullanmak istiyorum, ona müsaade etmez, Parlamento da Anayasa da ona müsaade etmez.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ediyor, ediyor.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu sistem hem yasama hem de denetim bakımından Parlamentonun gücünü teorik olarak artıran bir sistemdir, pratikte de buna imkân veren bir sistemdir.

İkinci husus...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - İnaniyor musunuz?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – İnaniyorum, tabii ki, yüzde 100. Sizin Abdülatif Şener olduğunuza inandığım kadar inanıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – İkinci husus Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ilgili Sayın Şener.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, cevap...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Sayın Yavuzylmaz ya...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen ya...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Fonda fon müziği istemiyorum, lütfen... Ben sizi dinledim, tek kelime etmedik siz konuşurken. Ne bu cızırtı? Lütfen...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Evet, devam edin lütfen Sayın Başkan.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şimdi, ikinci husus Sayın Şener’in değindiği -ki birçok arkadaşımız da değindi- Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ilgili husus. Şimdi, burada Anayasa’nın 104’üncü maddesinde Cumhurbaşkanlığına bir nevi yasamaya... Sayın Şener’in ifadesiyle şerik olarak Cumhurbaşkanlığına belirlediği söyleniyor, bu doğru değil. Bir kere, daha önceki sistemde -şimdi, dedik ya, önceki sistem ve dünya örnekleriyle mukayese yapalım- hükümetin yetkileri neydi yasama ile ilgili olarak yani kanun düzenlemesi? Bir kere, KHK vardı, kanun hükmünde kararname; bununla ilgili Parlamentodan yetki kanunu alıyordu ve daha sonra düzenleme yapıyordu. O sizin eleştirdiğiniz, Anayasa’daki haklarla ilgili, haklar ve hürriyetlerle ilgili düzenlemelerdeki üçüncü bölüm ekonomik ve sosyal haklarla ilgilidir; KHK’yle de o alanda düzenlemeler yapılıyordu. Sizin de görev yaptığımız hükümetlerde bu yetki dâhilinde ekonomik düzenlemelerin Bakanlar Kurulu tarafından KHK’yle yapıldığını... KHK ne? Adı üstünde: KHK, kanun hükmünde kararname; kanunla eşit. Hâlbuki Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kanunla eşit değil. Neden? İşte, Anayasa’nın 104’üncü maddesi: “Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.” Bir kere, konu olarak alanını esasen daraltmış. Yetmemiş, demiş ki: “Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri siyasi haklarla düzenlenmez.” Aynen KHK’deki sınırlama bu. Başka düzenlemeler var. “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” Çünkü Anayasa bazı konuları düzenlemiş ve altına demiş ki: “Bu husus kanunla düzenlenir.” Tamam, kararname çıkamaz o konuda. Bir başka husus: “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” Bir konuda kanunda düzenleme varsa o konuda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkmaz, çıkarılamaz. Yine, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle varsayalım ki çıkartılmış, yani kanunda var ama Cumhurbaşkanlığı da bir kararname çıkartmış; “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde, kanun hükümleri uygulanır.” diyor. Bu kime hitap ediyor? Hem uygulayıcıya hitap ediyor hem de genel olarak mahkemelere ama bilhassa idari yargıya hitap eden bir düzenleme bu, Anayasa Mahkemesine değil çünkü Anayasa Mahkemesine genel düzenlemeyle zaten Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasa’ya uygunluğunu denetleme yetkisi vermişiz. Anayasa’ya uygunluk, bu anlamda, kanun olan bir alanda kararname çıkartılmaması anlamına da geliyor. Buna bakacak ama “Uygulanır.” diyoruz, bakın; kanunla arasında çelişki varsa kararname uygulanmaz, kanun uygulanır. Kim yapacak? Uygulamacı. Anayasa Mahkemesine değil. Onun için, burada Sayın Türkkah bahsetti: “Anayasa Mahkemesi iptal edene kadar yürürlüktedir, geriye yürümediği için de bu bakımdan uygulama yapılmış olur.” Hayır, öyle değil. Burada gerek idari yargının gerekse uygulamacıların kanuna aykırı kararnameyi uygulamaması anayasal bir görevdir. Yine “Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelir.” Bu kadar sıkı bir düzenleme dünyada benzer örneklerle mukayese edildiğinde hiçbir ülkede yok. Bir, Fransa; en uç örnek Fransa. Fransa Anayasası’nın 34’üncü maddesinde kanunla düzenlenecek alanlar belirlenmiş. Malum, anayasa hukukunda hukukçu arkadaşlar okurken, biliyorsunuz, “yasamanın genelliği” ilkesi vardır esasen, her konuda yasama yapılabilir; Fransa bu ilkeye aykırı bir düzenleme yapmış Anayasa’da; kanunla düzenlenecek alanları tek tek saymış, “Bunun dışındaki alanları Hükümet düzenler.” diyor.

Amerika Birleşik Devletleri’nde bizinkine benzeyen, “executive order” denilen, Başkanın düzenleme yetkisi var, birçok var; bizim KHK’ye benzeyen, Kongreden yetki alarak düzenleme yapması var, bir de hiçbir yetki almadan doğrudan düzenleme yapma yetkisi var. Barack Obama ikinci döneminde 250’nin üzerinde çıkarmıştır, Kongreden geçmeyen silahlanmanın sınırlanmasına dair bir düzenlemeyi Başkanlık kararnamesiyle yapmıştır ve kanuna aykırılık da söz konusu değil. Amerika Birleşik Devletleri’nde yasama organı da Başkanın yaptığı düzenlemelere hiçbir zaman iptal edici veya değiştirici yönde bir hamle yapmamıştır.

Dolayısıyla, bizim bu örneğimiz gerek önceki dönemle mukayese edildiğinde gerekse benzer ülkelerle mukayese edildiğinde bizim kararname meselesi Cumhurbaşkanına birincil derecede yasama imkânı vermiyor, Cumhurbaşkanlığı kararnamesini normlar hiyerarşisinde kanundan altta bir yerde konumlandırıyor. Anayasa Mahkemesinin denetimi de var, onunla da kalmamışız Anayasa'ya açıkça uygulanmayacağını eğer kanuna aykırıysa da söylemişiz. Dolayısıyla bu konuda ben birçok mevzu olduğu için, birçok arkadaşımız değindiği için bunları bahsederek bu konuyu geçmek istiyorum.

Bir husus daha, yine Sayın Şener'in bahsettiği soru önergeleriyle ilgili konu değerli arkadaşlar, o da şudur: "Uyarılıyordu daha önce, bizim bakanlığımız zamanında." demişti, doğrudur çünkü İç Tüzük öyleydi daha önce. İç Tüzük hükmü daha önceki sistemde on beş gün süre veriyordu, on beş gün içerisinde cevap verilmezse bakanlık veya Başbakanlık tarafından tekrar uyarılacağını ve ek on günlük süre verileceğini söylüyordu. O uyarıların sebebi İç Tüzük gereği idi. Dolayısıyla cevap verilmemesinin tespiti ve yeniden yazı yazılması da dâhil olmak üzere on beş, artı bu bahsettiğim süre ve artı on gün olarak bakıldığında süresi içerisinde cevapların verilme süresi toplamda -süresi içerisinde cevap verilme dediğimiz şey- otuz gün gibi bir zaman dilimini kapsıyordu. Hâlbuki biz yeni düzenlemede bu süreyi on beş güne indirdik, yarı yarıya. Dolayısıyla süresi içerisinde cevap verilmiyor dediğimizde, önceki dönemlerle bunları mukayese ettiğimizde tanınmış olan süre İç Tüzük gereği aynı süre değil. Aşağı yukarı 2 katı kadar bir süreyi daha önce kullanıyordu yürütme, bakanlar ve başbakanlar. Bu bakımdan daha önceki ikazlar bu sebeple yapılıyor ama bizim bir geleneğimiz var, Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanları bu konularda bakanlıkları uyarın yazılar yazıyor. Ne zaman? Bakın, bu yasama döneminde, 27'nci yasama Döneminde, 26/10/2018'de, 5/7/2019'da, 17/1/2020'de ve 10/8/2020'de Cumhurbaşkanı yardımcılılarıyla, bakanlıklara yazılı soru önergelerinin cevaplandırılma durumunu gösteren bir yazı yazılmış, her birine ayrı ayrı kendi bakanlıklarıyla ilgili oranlar ve sayılar verilmiş, bu yazılarda yazılı soru önergelerine süresi içinde cevap verilmesi, verilecek cevapların Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığına uygun olacak şekilde, soruları tam olarak karşılayan, yeterli ve tatminkâr nitelikte hazırlanması hususu iletilmiştir. Bu bakımdan, bizim ikazlarımız ki İç Tüzük'te yeri olmadığı hâlde bunları yaklaşık beş altı ay içerisinde gönderiyoruz. Faydası var mı? Faydası var. Ben size, burada birçok arkadaşımız dile getirdiği için isterseniz onlara da değineyim. Dönemler arası mukayese soru önergelerinde. Bakınız şu anda süresi içinde veya sonra bizim soru önergelerinde, 27'nci Dönemde cevaplanma oranı yüzde 64,57. 26'ncı Dönemde bu oran yüzde 45,4; parlamenter sistemin olduğu dönem 45,4. 25'inci Dönemi saymıyoruz kısa bir dönem. 24'üncü Dönemde yüzde 60,3 değerli arkadaşlar. Tekrar ediyorum: Bizim, şu anki 27'nci Dönemde yüzde 64,57, 24'üncü Dönemde yüzde 60,3. 23'üncü Dönemde yüksek, yüzde 85,8 ama 22'nci Dönemde yüzde 62,8. Dolayısıyla şu anda toplam orana baktığımızda 27'nci Dönem, içinde bulunduğumuz bu dönemde, soru önergelerin cevaplandırılmasıyla ilgili olarak oranımız önceki dönemlerin bir kısmından fazla bir kısmıyla da yakın bir oranda gözüküyor. Bu açıdan bunu söylerken "Soru önergeleri cevaplandırılmıyor. Meclisin itibarı, saygınlığı gitti." diyen arkadaşların, bunu neye dayanarak söylediklerine hayret ediyorum. Oranlar ve sayılar burada.

Arkadaşlar, içerikle ilgili ...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) --- Cevap olarak ne gönderiyorlar?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Yeter, bir dakika. Tahammülünüz yok konuşmaya, dinlemeye.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar lütfen...

Buyurun Sayın Başkan, siz devam edin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Arkadaşlar, içerikle ilgili olarak bilir misiniz bilmiyorum? Ben duyamıyorum sizi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nitelik olarak?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Nitelik meselesine gelelim.

Arkadaşlar, bakın bir kere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen soru önermeleri, araştırma önermeleri dâhil, hepsi, hatta genel görüşme, kanun teklifleri dâhil. Bu konuyla ilgili gerek Anayasa’da gerekse, İç Tüzükte düzenlemeler var. Anayasa’nın, mesela 138’inci maddesi “Görülmekte olan bir davayla ilgili yargı yetkisinin kullanılmasyla ilgili soru sorulamaz.” diye özel bir düzenleme yapmış Anayasa. İç Tüzükte 67/2 var ona ayrıca değineceğim, bazı arkadaşlarımız özellikle Sayın İpekyüz bahsetti. Yani bizim “Kürsüde söylediklerimizle sorular falan iade ediliyor.” diye, ona değineceğim ayrıca. 67/2, kaba ve yaralayıcı ifade ama onunla kalmıyor, İç Tüzük 96’ncı maddesinde, yazılı soru başlıklı maddede düzenleme yapıyor. Soruların kısa, gerekçesiz, kişisel görüş içermeyen, kişilik ve özel yaşama ilişkin konular içermeyen mahiyette olması gerektiğini İç Tüzük yazıyor. Peki bunu İç Tüzük yazmışsa duvara asalım diye mi yazmış? Bunu ne yapacağız, nasıl bakacağız? Bu sorulara kim bakacak 96’ya göre uygun olup olmadığına? Meclis Başkanı tabii.

Beyefendi, İç Tüzük 97’ye bakalım, diyor ki:

“Sorulamayacak konular

a) Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular.” Hani, en çok şikâyet edilen “Link veriliyor.” falan filan var ya; link veriliyor, niye veriliyor? Çünkü 97’de diyor ki: Başka kaynaktan kolayca öğrenilebilecek konularda soru sorulamaz. İç Tüzük 97 “Soru sorulamayacak konular” diyor. Yine tek amacı istişare sağlamak olan, mesela “Şu konuda ne düşünüyorsunuz?” diye sorular var, geliyor veya başka hususta. Bunlar istişare amaçlı sorular. Kaldı ki size bir şey söyleyeyim arkadaşlar: Ben bu iadeyle ilgili soruları ve araştırma önermelerini bizzat kendim okuyorum. Bu yorucu oluyor, biraz vakit de alıyor, bazen gecikme de oluyor ama bilhassa bunlar mutlaka bana geliyor ve iade kararı verilecekse bunu ben okuduktan sonra veriyorum bizzat. Eğer bu İç Tüzük 96, 97’ye bakılacak olursa, buna göre soru önermeleri iade edilecek olursa bunların çoğunun iade edilmesi lazım. Kişisel görüş, bir sürü yorum yapmış; arkadaşımız basın toplantısındaki gibi uzun, iki sayfa yazmış, arkasından sadece bir soru önergesi olsun diye usulen de bir soru eklemiş altına mesela. Kişisel görüş olmayacak, gerekçesiz olacak; bunlar İç Tüzük’ün hükmü, benim şahsi görüşlerim, kriterlerim değil arkadaşlar. Dolayısıyla bu iade meselesiyle ilgili olarak da İç Tüzük ve Anayasa’da Başkanlığa verilmiş bir yetki var ve bu kriterleri de İç Tüzük koymuş, Anayasa koymuş. Bununla ilgili olarak da bir değerlendirme elbette yapılıyor.

İadelere gelince arkadaşlar: Bununla ilgili konuşan arkadaşlarımız oldu, ben size yine dönemler itibarıyla söyleyeyim: 23’üncü Dönemde yüzde 7,86’sı iade edilmiş, 24’üncü Dönemde yüzde 6,93’ü iade edilmiş, 25’inci Dönemde -saymayalım ama onu da söyleyeyim- yüzde 12,28’i iade edilmiş, 26’ncı Dönemde yüzde 8,6’sı iade edilmiş, 27’nci Dönemde yüzde 1,36’sı iade edilmiş. Yani oranlara baktığımızda bazı dönemlere göre belki üçte 1, dörtte 1, beşte 1 daha az iade var.

Mesela, bahsetti, Sayın Paylan da bahsetti, ne dedi? Mesela “‘Katliam’ iade edilmiş.” dedi. Hayır, 24 Şubat 2019’dan itibaren “katliam” iadesi yoktur, 1 tane gösteremezsin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Pogrom...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Pogrom var çünkü “pogrom” “soykırım” demektir “soykırım”ı iade ediyorum arkadaşlar. Siz “soykırım” dediğinizde iade ediyorsam ben bunu, onun yabancı dildeki veya başka bir dildeki ifadesini... Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nden -çok meraklısınız

“külliye” deyince baktınız ya- bakın “pogrom”a bakın, ne diyor? Baktığımızda “soykırım” kelimesini dolanarak, onun yerine başka bir kelime kullanarak yazarsanız onu iade ederim, “soykırım”ı iade ediyorum. Ama onun dışında, bu konuyla ilgili olarak işkence falan... Yok, hayır “işkence” kelimesinden dolayı hiçbir iade yoktur. Sizin 3 önereniz var, onu söyleyeceğim; birinde “pogrom” var, o sebeple iade edildi, evet, araştırma öneresinde; diğerlerinde ise -Sayın Gergerlioğlu, böylece sizin sorunuzu da cevaplamış olurum- gelen bir mektubu aynen koyuyorsunuz, soru öneresinde de o “Bu konuda ne düşünüyorsunuz?” diye yazılıyor. Bir kere, az önce söyledim, soru öneresiye bu, kısa olması lazım, gerekçesiz olması lazım, kişisel görüşü açıklamaksızın olması lazım falan; bunların hiçbiriyile uymuyor. “İstisnâ mahiyette olmaması lazım.” diyor “Ne düşünüyorsunuz?” diyorsunuz. İstisnâ mahiyette bu. Ondan sonra, araştırma öneresinde ise yazdığımız çirkin ifadeler var orada.

Sayın İpekyüz’ün şeyine gelelim: Bu “kaba ve yaralayıcı” ifade konusu aslında tam da aynı maddede düzenlenmiş. Sayın İpekyüz, suimisal emsal olmaz. Aslında bizim bu soru önereleri için yaptığımızı, İç Tüzük “Kürsüde de yapacaksınız.” diyor. 67’yi okuyorum “Konuşma üslûbu” başlığı, diyor ki birinci fıkrası: “Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder. Başkan, gerekli görürse, o kimseyi o birleşimde salondan çıkartabilir.” Uygulanıyor mu bu? Uygulanmıyor ama bunun uygulanmamasından rahatsızlık duyanlar da var milletvekili arkadaşlarımızdan “Bu hüküm varsa burada, o zaman Başkan Vekilleri, oturumu yönetenler bu hükmün gereği neyse onu yapmalıdır.” diyorlar.

İkinci fıkrâ “Başkanlığa gelen yazı ve önerelerde kaba ve yaralayıcı sözler varsa, Başkan, gereken düzeltmelerin yapılması için, o yazı veya önergeyi sahibine geri verir.” diyor. Yani ikisinin de aslında özü aynı; biri kürsü için düzenlenmiş, biri bunlar için. Yani, siz diyorsunuz ki: “Kürsüde bu hüküm uygulanmıyor, burada da uygulamayalım.” Uygulanması lazım, kürsüde de uygulanması lazım bunun; böyleyse, varsa. Yoksa değiştirelim “Hayır, değiştirelim.” diyorsanız, değiştirelim.

Sayın Gergerlioğlu, önerenin iade edilmesi -burada da olduğu gibi- düzeltilmesi için iadedir. Yani, siz onu, oradaki o kaba ifadeler... Açık küfür vardı bir tanesinde önergelelerin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır, hayır...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Vardı.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İşkenceyi reddetmek için.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Hayır, işkenceyi reddetme değil bu.

Bu ifadeler çıkartılmak suretiyle verirsiniz önergeyi, kabul edilir. Nitekim, bu şekilde değişikliklerin olduğu önergeler kabul ediliyor. Meral Hanım’ın birçok önergesi var mesela ama daha sonra bunlar kabul ediliyor yani. Bu İç Tüzük bir yetki vermişse ve kriterler koymuşsa “Bunu uygulamayalım.” diyemez kimse.

Değerli arkadaşlar, devam ediyorum. Şimdi, gelelim Sayın Paylan’ın söylediği şeylere. Bakın, tutanak, şu anki Komisyon tutanağı, diyorsunuz ki: “Siz, Sayın Meclis Başkanı, bu düşman hukukları uygulanırken ne yaptınız, Meclisin itibarını korumak için ne yaptınız, Musa Farisoğulları’nın, Leyla Güven’in, Enis Berberoğlu’nun vekilliklerinin düşürülme talimatı geldiğinde ne yaptınız? Eski Meclis Başkanı Cemil Çiçek gibi şunu dahi yapamadınız, ‘Ben bunu dönem sonuna bırakıyorum, yargı süreci henüz tamamlanmamıştır, ben bunu okutmuyorum.’ diyemediniz çünkü talimat öyle gelmişti.” Yani, Cemil Çiçek böyle demiş size göre.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, ben...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, dur.

“Çünkü, bakın değerli arkadaşlar...” Ben de diyorum ki: “Çiçek’le ilgili söylediğin yalan Sayın Paylan, yalan.” Ha, ona siz daha... Tabii ben hukukçu olduğum için “Söylediğiniz yalandır.” demek hakaret değildir ama birisine “yalancı” dersiniz hakaret olur. Siz bana “yalancı” diyorsunuz burada, tutanakta var. Evet, burada aynen öyle diyorsunuz. Diyorsunuz ki: “Dönem sonuna bıraktı.” Bakın “Dönem sonuna bıraktı, aynen, şahitleri var, şahitleriyle söylüyorum.” diyorsunuz. Peki, sizin ben özellikle dağıtmanızı çok arzu ettim bunu görünce. Evet, ne dağıttınız siz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İade ettim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ha “İade ettim.” Bir dakika, bir dakika, dur, o ayrı. Dönem sonuna bırakmış mı, dönem sonuna? Bakın arkadaşlar, 24’üncü Dönemde, Sayın Cemil Çiçek döneminde...

(Uğultular)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, dur!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Paylan, sakın ol!

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Cemil Çiçek döneminde 3 tane kesin hüküm var. Bunlardan birisi Kemal Aktaş, birisi Engin Alan, birisi Sebahat Tuncel. Engin Alan ve Sebahat Tuncel’inki aynı, söyleyeyim size: 22 Mayıs 2015 tarihinde Meclis Başkanlığına geliyor, hâlbuki biliyorsunuz, 7 Haziran 2015’te seçim vardı, Meclis 7 Nisan 2015 tarihi itibarıyla tatile girmişti. Meclis tatildayken geldiği için Sayın Engin Alan ve Sayın Sebahat Tuncel dosyaları, onlar okutulamamış.

Gelelim Kemal Aktaş dosyasına. Kemal Aktaş dosyası, 30 Mayıs 2012 tarihinde Meclis Başkanlığına gelmiş. O sırada, değerli arkadaşlar, bir kanun değişikliği var, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelemesi Hakkında Kanun, değişiklik yapıyor. Bakılmış ki o kanun değişikliğinin Kemal Aktaş’a etkisi var, beklenmiş. Ne kadar beklenmiş? Fazla değil, 30 Mayıs’ta gelmiş, haziran ayı beklenmiş, 5 Temmuzda Kanun çıktığı için iade edilmiş. Bunun aynısını ben 2 arkadaşımız için yaptım, 2’si de burada. Birisi Sayın Gergerlioğlu, istinafta kesinleşen bir dosyası vardı. Ben 24 Şubat’ta seçildim, Ocak 2019’da dosyası gelmişti Meclise. Birisi de Meral Hanım’la ilgili; aramızda ufak bir hukuki tartışma var -paraya çevrilmesi- ama o konuyu da ben araştırdım. Daha önceki uygulamalar ve Meclis hukukçularının yaklaşımı ilk verilen cezanın geçerli olduğuna dair, o tartışma ayrı bir tartışma. Meral Hanım’ın da Haziran 2019’da dosyası geldi, istinafta kesinleşmiş dosya. Biz, beklemek suretiyle... Neden? O sırada birinci yargı paketi vardı, temmuzda, ağustosta falan konuşuluyordu, ekim sonunda kanunlaştı. Kanunlaşınca o paket, temyiz hakkı tanındı istinafta kesinleşen bazı dosyalar için. 2 arkadaşımız da temyize gittiği için istinaftaki kesinleşme ortadan kalktı, kesin hüküm, bu dosyaları iade ettik. Yani Kemal Aktaş’ın benzerini ben 2 arkadaşımız için 2 defa yaptım, Kemal Aktaş’inkini.

(Uğultular)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika... Bir dakika...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bir dinleyin, bir dinleyin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Yani bu dönem sonuna bırakma meselesi yok. Bazı arkadaşlar bunu, hukukçu arkadaşlar da, Anayasa’daki 83’üncü maddenin üçüncü fıkrasını yanlış okuyarak şey yapıyorlar. “Dönem sonu” demiyor orada “üyelığın sona ermesi” diyor, “Cezasını çekmesi üyelığın sona ermesine bırakılır.” diyor. “Dönem sonu” başka bir şey, “üyelığın sona ermesi” başka bir şey. Üyelik nasıl sona eriyor? Sadece dönemin bitmesiyle sona ermiyor üyelik, kesin hükmün okunmasıyla sona erebiliyor, istifayla sona erebiliyor, milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir iş yapması

hâlinde de sona erebiliyor. Dolayısıyla Anayasa bilinçli olarak “üyelüğün sona ermesi” demiş çünkü sona erme sebepleri var. Bu bakımdan “dönem sonuna bırakma” diye bir şey tamamen bir uydurmadır ne Anayasa’da var ne başka bir yerde. Öncelikle bunu düzeltelim. Kim yalan söylüyormuş açıkça ortaya çıksın.

Cemil Bey’le ilgili bahsettiğiniz şey bir kanun teklifi bile değil. Hazırlattığı bir çalışmayı gruplara gönderiyor, diyor ki: “Böyle bir kanun teklifi yapılabilir.” O da şu: “Ben dönem sonuna bırakayım.” demiyor. Ne diyor? “Kesin hükümler dönem sonuna kadar Meclise gelmesin.” diyor. Teklif verilmemiş, kimse teklif vermemiş, Cemil Bey de vermemiş, uygulama yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütün gruplara yazmış.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Yazmış da teklif yok ortada Sayın Paylan, verilmemiş bir teklif. Sen bana “Teklif verildi.” mi diyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gruplara yazmış.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Cemil Bey okutmadı.” diyorsun, okutmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İade etmiş.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “İade etti.” Ben de iade etmişim. İade başka bir şey. Sen diyorsun ki: “Dönem sonuna bıraktı.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İrade...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ne iradesi! Bu irade...

Meclise verilmiş bir teklif değil Sayın Paylan, Meclise verilmiş bir teklif değil. Aynı şeyi zaten yapıyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

Sayın Başkan, siz devam edin lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Değerli arkadaşlar, bu konuyu böylece geçelim. Dolayısıyla sadece Cemil Bey zamanında değil, hiçbir dönemde dönem sonuna bırakılmış bir dosya yoktur. Meclis Başkanlığına gelip de kesin hükmü en fazla, en uzun süre bekleten benim Meclis Başkanı olarak. İsterseniz size 26’ncı Dönemde kaç kişinin vekilliğinin düşürüldüğünü okuyayım: 8 kişinin vekilliği düşmüş. Bir ay on üç gün bekletilmiş Figen Yüksekdağ Şenoğlu, Nursel Aydoğan beş gün bekletilmiş, Besime Konca iki ay bekletilmiş, Ferhat Encu on dokuz gün, Ahmet Yıldırım yirmi sekiz gün, İbrahim Ayhan yirmi sekiz gün, Osman Baydemir on yedi gün, Selma İrmak iki gün bekletilmiş sadece, hemen okunmuş gelen hükümler. En fazla ben... Niye? Sayın Berberoğlu ve diğer 2 arkadaşımız Sayın Güven ve Farisoğulları’yla ilgili olarak beni bir tek noktadan eleştirebilirsiniz “Niye çok beklediniz?” diye; budur, “Niye okuttunuz?” diye değil. Çünkü bakın, bir kere, Anayasa’nın 83’e 2’nci maddesi diyor ki: “Kesin hükmün Genel Kurula bildirilmesiyle sona erer.” Dolayısıyla bekleme imkânı yok. Ne olmuş? Örnek verilebilecek bir tek şey Kemal Aktaş’la ilgili Cemil Bey’in yaptığı işlemdir, bir ay beklemiş. Ben ne kadar beklemişim Sayın Berberoğlu’nunkini? Sayın Berberoğlu’nunkini on yedi ay beklemişim, diğer 2 arkadaşımızinki de Ocak 2020’de gelmiş, o tarihten beri...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, on yedi ay bekledin de Anayasa Mahkemesinin kararı...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Hakverdi, bak, pratisyen hukukçulukla olmaz bu işler.

Bakın, bireysel başvurunun kesin hükme etkisi meselesi çok çok, sık sık atf yaptığınız Sayın Gözler’in makalesini okudunuz mu? Okumadınız veya okudunuz da işinize gelmiyor. Bana da atf yapıyor “Doğru söylüyor Meclis Başkanı.” diyor Sayın Gözler yeni makalesini yayımladı elektronik ortamda. Sayın Gözler çok kıymetli bir akademisyendir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sana dipnotla atf yapıyor, bana metin içinde.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Başkan, devam edelim lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Değerli arkadaşlar, bireysel başvuru kesin hükmü ortadan kaldırmaz. Anayasa diyor ki: “Kesin hüküm Genel Kurula bildirilince üyeliği sona erer.” Bireysel başvuru sonradan çıktı fakat bireysel başvuru kesin hükmü ortadan kaldırmıyor. Kesin hüküm nedir? Kesin hüküm, bir yargı kolu içerisinde dereceler içerisinde farklı mahkemelerin nihayetlendirdiği ve artık o yargı kolu içerisinde başka bir başvuru mercisinin kalmadığı bir hükümdür. Nedir bu? Ceza yargılamasında ilk derece, bölge adliye, istinaf ve nihayet temyiz, Yargıtay kararıdır. Kesin hüküm burada biter; hüküm, kesin hükümdür. Bireysel başvurunun etkisi dikey değildir yani Yargıtayın etkisi dikeydir, dosyayı bozdu mu kesin hüküm olmaz zaten, aşağıda mahkemelerin bu dosyaya yeniden bakması icap eder. Bireysel başvurunun etkisi yatay bir etkidir. Bu, sadece bizde değil, Almanya’da da bireysel başvuru kabul edildikten sonra uzun süre tartışılmıştır. Yerel mahkemelerin bizdekine benzeyen kararları vardır, uymama kararları. Sonra bir yol bulunmuştur bu konuda, mesafe alınmıştır. Bireysel başvuru...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Başkanım, kırk dakika oldu konuşmaya başlayalı. Lütfen, özetlersek... Cevap veremediğimiz kısımları da yazılı olarak alabiliriz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Öyle mi? Tamam, bitiriyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bireysel başvuruyla birçok arkadaşımızın bahsettiği ortak bir konu bu, bireysel başvuruyla ilgili Anayasa Mahkemesi karar verdikten sonra Anayasa Mahkemesinin Kuruluş Ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’un 50’nci maddesinin (2)’nci fıkrasında eğer yargının bir işlemiyle, kararıyla ilgili ihlal söz konusuysa -ki budur bu konuda- ne yapılacağını söyler. Buna yeniden yargılama kararını verir ve kendisinin belirlediği ilgili mahkemeye gönderir. Anayasa Mahkemesi bunu yaptı. Anayasa Mahkemesinin kararını niye hiçbir arkadaşımız tartışmıyor, niye yirmi iki ay sonra karar çıktı? Yirmi iki ay, verilecek karar belli, dokunulmazlığı var ki ben bunu inkâr etmiyorum, ben bunu Anayasa Komisyonunda söyledim, rapora yazdım, benim görüşüm budur. Her seçim yeni bir dokunulmazlık kazandırır, bunu söyledim ben, komisyonda da söyledim. Yargıtay farklı karar verdi ama ben kararı beğenmiyorum diye uygulayamam, uygulamam diyemem ki. Anayasa Mahkemesi bu kararı verecek, yirmi iki ay geçiyor ondan sonra veriyor kararı. Peki, ne zaman verecek? Yirmi iki ay, öncesini de hesaba katarsanız, Kasım 2018’den öncesini de aşağı yukarı yirmi beş, yirmi altı ay olmuş, dönem sona eriyor. 83/2’yi hiç mi uygulamayacağız biz? Bireysel başvurunun beklenmesine dair bir hüküm yok Anayasa’da. Peki, bu konuyu düşünen, bilen Sayın Tanal, Anayasa değişikliği teklifi niye vermiyorsunuz? Bireysel başvuru beklenir, milletvekilliğinin düşmesi, kesin hükümle ilgili 83/2’ye bir cümle ekleyelim mesela. Diyelim sayınız yetmiyor, sayınız yetmiyor...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Cevap vereyim mi?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Anayasa Mahkemesinin yargılama usulleriyle ilgili kanuna yine bir cümle eklenerek milletvekilliğinin düşmesini sonucunu doğuracak olan hususlardaki bireysel başvuru kararları iki ay, üç ay içerisinde sonuçlandırılır. Niye kanun değişikliği teklifi vermediniz? Ha, Meclis Başkanının sırtına yıkın siz, sonra da bağırın arkadan “Meclis Başkanı sahip

çıksın arkadaşşıma.” Siz ne yaptınız arkadaşşınız için? Ne yaptınız, ne yaptınız? Hiçbir şey, hiçbir şey yapmamışsınız, şimdi benden bekliyorsunuz her şeyi. Arkadaşlar, ben size söyledim, hiçbir Meclis Başkanı bu kadar beklemedi, niye? Bireysel başvuru için beklemedim. Bakın, birisi yargı paketiymi, iki arkadaşımız istifade etti, Meral Hanım ve Ömer Faruk Bey istifade etti bundan, bekledik. Ondan sonra bu sefer Ekim 2019 gibi falan, arkasından, infazla ilgili düzenleme tartışmaları vardı; kapsamı genişliyor, daralıyor falan, Sayın Berberoğlu yararlanır mı, yararlanmaz mı diye düşünöldü. O çıktıktan, netleştikten sonra da artık önümüzde somut olarak onun davasını, kesin hükmü etkileyecek bir durum kalmadı. Anayasa Mahkemesinin ne zaman karar vereceği ise belli değil. Olmuş zaten, on sekiz ay geçmiş, daha ne. Ne kadar sürecek?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Başkanım lütfen toparlayalım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Dolayısıyla, arkadaşlar ben bu konuda görüşümü ifade ediyorum. Ben, net olarak söyledim, Anayasa Mahkemesi kararı kanun gereğince bağlayıcıdır, ilgili mahkemeler buna uymak zorundadır. Beğenirsin beğenmezsin, Yargıtay kararını beğenmedik uyguladık; Anayasa Mahkemesinin kararını beğenmeyenler olabilir ama Anayasa ve kanun gereği uymak zorundadır, ilgili mahkemelerin buna uyması lazım. Bu sürecin sonrasında ilgili husus ise... Gözler’in makalesini bütün arkadaşlara tavsiye ediyorum. Burada anayasa hukuku bakımından...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, sorularımıza cevap vermediniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siyasi baskı var siyasi, bu bir iradedir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – O ayrı bir iddiadır tabii, her zaman, aleyhe çıkan kararlara herkes bunu söyler.

Arkadaşlar...

Sayın Başkanım, müsamahanıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Aşağı yukarı elli dakika oldu Sayın Başkan. Eğer cevaplandırılmayan sorular varsa onları yazılı olarak isteyeceğiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hepsini yazılı verin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir şey söyleyeyim sadece Meclis çalışanlarımızla ilgili, arkadaşların da müsaadesiyle iki konu: Bir, burada çalışanlarımızla ilgili, bir de İç Tüzük bağlamında iki şeyi kısaca söyleyeceğim.

Birisi, çalışanlarımızla ilgili olarak...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Fransız mallarını boykot meselesiyle ilgili bir şey söylemediniz Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal...

Sayın Başkanım lütfen, siz devam edin.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şimdi, bizim personel rejimimiz, Meclisin personel rejimi 2012 yılında çıkan İdari Teşkilat Kanunu’na kadar müstakil, sadece Meclise ait bir rejim. O kanunla beraber, İdari Teşkilat Kanunu’yla beraber genel personel rejimine tabi hâle geliyoruz. Şimdi, burada, arkadaşlarımız söylüyor “250 küsur arkadaşımız.” 250 küsur arkadaşımız olsa hiç fark etmez, ben onların işini hemen yapayım, halledeyim konuyu ama öyle değil. Aşağı yukarı 110 bin civarında aynı statüde personel bütün kamu kurumlarında var. Dolayısıyla burada yapılacak bir düzenleme

sadece Meclis personeli için olamaz bu şekilde. Böyle bir düzenlemenin bütün, aynı statüdeki kamu personelini etkileyecek bir düzenleme olması lazım. Bunun iki yolu var: Ya bunu yapacağız, ki o zaman kamudaki bütün herkesi kapsayacak bir düzenleme olacaktır yahut da yine eski sistemde olduğu gibi, Meclisin kendine mahsus, burada çalışanlara mahsus bir düzenlemesi, ki birçok ülkede o var, parlamentolarda çalışanların diğer kamu kurumlarında çalışanlarından farklı olarak bir personel statüsü var, bunu yapabiliriz. Buna eğilimim var ama bu tabii benim tek başıma yapabileceğim bir şey değil. Bunu peşinen söyleyeyim.

Bunun dışında, bizim yapabileceğimiz ne varsa... Mesela, Meclis Başkanlığına ait temsil ağırlama giderleri kalemi falan var. O kalemin yüzde 95'ini buradaki özellikle o az maaş alan arkadaşlara destek için harcıyoruz. Nasıl? Yemek fişi veriyoruz, o kalemden veriyoruz bunu. Yani bu tartışılabilir, Sayıştay da burada, olur mu olmaz mı meselesi ama... Burada o arkadaşlara, az maaşı olanlara daha fazla takviye yapmak suretiyle elimizden geldiği kadar bir şeyler yapmaya çalıştık. Kıyafetle ilgili, aynı şekilde... Ben Tanal'ın kıyafetle ilgili sorduğu soruya kendisine orada cevap verdim ama...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O tamam da...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bu olabilir mi, olamaz mı, bu konuda oturup konuşmamız lazım arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 2.500 liradan çalışan var.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Doğrudur, taşerondan gelenlerin durumu farklı. Özellikle Başbakanlıktan buraya gelenler... Personel farklı zamanlarda taşerondan alındığı için farklı ücretler oluşmuş. Yüksek alanların sayısı çok az, az kişi ama düşük ücret alanların sayısı fazla. Bunları bir yerde nasıl eşitleyebiliriz, o da ayrı bir tartışma konusu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eşit işe eşit ücret.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şey söylemek istiyorum...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bu konuyla ilgili, özellikle taşerondan geçenlerle ilgili, biliyorsunuz, toplu sözleşme hükümleri geçerliydi, onun süresi sona eriyor 31 Ekimde, onunla ilgili çalışmalarımız var. Toplu sözleşme kapsamında yapabileceğimiz ne varsa onu yapacağız sonuna kadar. Ama bunun tek başına sorunu çözeceği kanaatinde değilim.

Personelimizle ilgili durum budur. Bu konuda kalıcı çözüm, Meclis personeli genel olarak kamu personeli rejiminden çıkarmak, eskiden olduğu gibi, buraya mahsus, Meclise mahsus bir rejim, personel statüsü rejimi tayin etmek, belirlemek doğru olabilir.

Bitiriyorum, son olarak söyleyeceğim, ikinci husus şu: Değerli arkadaşlar, hükümet sistemi değişikliği oldu, buna uygun bir İç Tüzük değişikliği yapılmadı. Bakın, burada -çok konuşulan-komisyonlarla ilgili hususlarda yapılması gereken şudur: Mademki burada kanun teklifleri milletvekilleri tarafından veriliyor, bu teklifin oluşumu aşamasının yani mutfak aşamasının burada olması lazım. Bizim yaptığımız, sadece yardımcı olmak üzere (TDB) Teklif Destek Bürosu kurduk arkadaşlar. Orada güçlü bir ekibimiz var, yardımcı oluyor zaten. Ama esas olması gereken, komisyonların gücünün, resen hareket edebilme kabiliyetinin artırılmasıdır yani komisyonlar "hearing" yapmalıdır; bir konuyla ilgili bir sorun varsa komisyonlar bunu dinlemelidir, bir yasama çalışması gerekiyorsa o dinlemeler üzerinden bunu çıkartabilmeli ve komisyonlar bir hazırlık yapabilmelidir. Bu, aslında bizim yeni başkanlık sisteminin, Cumhurbaşkanlığı sisteminin de bir gereğidir. Bütün bunlar İç Tüzük değişikliğine bağlı ve değişiklik de değil, yeni bir iç tüzük hazırlanması lazım. Benim bu konuda kendi yaptığım çalışmalar var; yakın zamanda parti gruplarımızla da görüşüp bir çalışma yapacağız, yüzde yüz ittifak olmuyor

bu konularda. Bir önerim var, sorun çözücü bir öneri: Değerli arkadaşlar, anlaşığımız noktalarda anlaşalım, anlaşamadığımız noktalarda ise mevcut İç Tüzük hükümlerini muhafaza edelim yani sonuç itibarıyla bir iç tüzük olsun çünkü mutabakatla bu işi yapmakta fayda var diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Burada sorulan bütün soruların hepsine cevap vereceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Sayın Başkan, sorularımıza cevap verilmedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal, lütfen...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Merak etmeyin, sizin sorduğunuz soruların hepsine soru önergesi olarak cevap vermişiz. Sayın Sezgin Tanrıkulu araçlarla ilgili soru sormuş, cevap vermişiz. Sor, cevap verelim, o cevapları size göndereyim.

Teşekkür ederim arkadaşlar, sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, hem Sayıştay Başkanımız hem de Başdenetçimiz, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız burada. Özellikle bu iki kurumumuza yönelik sorulan soruların yazılı olarak cevaplarını istiyoruz sizden. Bunun bir hafta içerisinde hem Sayıştay Başkanlığı tarafından hem de Kamu Başdenetçimiz tarafından bize, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığımıza gönderilmesini istiyoruz.

Diğer taraftan, Meclis Başkanımıza sorulup da cevap verilmeyen sorular varsa bunların da cevabını istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bütçe görüşmelerimiz tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

İlk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2021 yılı bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayıştay Başkanlığının 2021 yılı bütçesini okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayıştay Başkanlığının 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kamu Denetçiliği Kurumunun 2021 yılı bütçesini okutuyorum:

(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kamu Denetçiliği Kurumunun 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, böylece gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarımızın bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, yarın cumhuriyetimizin 97'nci yılını kutlayacağız, bayramımız kutlu olsun diyorum.

Yine, bu gece Mevlit Kandili; her bir kardeşimizin Mevlit Kandili'ni kutluyorum, mübarek olsun diyorum.

Değerli arkadaşlar, 2 Kasım Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.57

